

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 81 hallituksen esityksen johdosta valtion talousarvioksi vuodelle 1994

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 1993 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 126.

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan. Vuoden 1994 talousarvioesityksestä ovat määrääjassa lausunnon antaneet:

- ulkoasiainvaliokunta
- maa- ja metsätalousvaliokunta
- puolustusvaliokunta
- sivistysvaliokunta

Valtiovarainvaliokunnan näiltä valiokunnilta saamat lausunnot ovat tämän mietinnön liitteenä.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan 19 päivänä lokakuuta 1993 valiokuntaan lähettämät näillä valtiopäivillä tehdyt talousarvioaloitteet:

1 R. Aho ym.: Määrärahan osoittamisesta kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen (34.06.30)

2 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta poliisin häittätyökorvausten maksamiseksi (26.75.01)

3 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Eteläpohjalaiset Spelit kansanmusiikkiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen (29.90)

4 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmajoen musiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen (29.90)

5 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Euroopan Naisten liiton Suomen osaston toiminnan tukemiseen (24.99.50)

6 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun tiepiirin perustienpidon rahoittamiseen (31.24.21)

7 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun—Toijalan radan parantamiseen (31.58.62)

8 Alaranta: Eduskunnan valiokuntien matkoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (22.02.29)

9 Alaranta ym.: Puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (23.27.50)

10 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten lukion rakentamiseen (29.43.34)

11 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamiseen (29.43.34)

12 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjokisuun kunnostuksen toisen vaiheen toteuttamiseen (35.25.77)

13 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta omaishoidon tukemiseen (33.32.30)

14 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta taiteen valtionpalkintoihin (29.96.50)

15 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin ja Pietarin välisen ratayhteyden suunnitteluun (31.58.62)

16 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteisen valtionavun investointien lisäämiseen (34.06.62)

17 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta EY-kriittisten kansanedustajien yhteistyöryhmän toimintaan (22.02.29)

18 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta pysyvän maanpuolustusnäyttelyn perustamiseen Hämeenlinnaa (27.10.21)

19 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta eläinlääketieteellisen kohtalon perustamiseen (29.10.87)

20 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Pentinkulman päivien järjestämiseen (29.90)

21 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry:lle (29.90)

22 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Maatilatalouden kehittämisrahastoon (30.33)

23 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta maatalouden neuvonnan keskittämisestä Jokioisiin syntyviin kustannuksiin (30.34.40)

24 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Perunatuotannon tutkimus- ja kehittämissätiölle Lammin tutkimuslaitoksen tilojen lunastamiseen (30.99)

25 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta 4H-toiminnan tukemiseen (30.34.45)

26 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Agropolis-MTTK-projektin jatkamiseen (30.70.21)

27 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Hämeen tiepiirille käytettäväksi Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan alueen tiehankkeisiin (31.24.21)

28 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Hämeen tiepiirille käytettäväksi Lounais-Hämeen tiehankkeisiin (31.24.21)

29 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Forssan ja Tammelan välisten kevyen liikenteen väylien rakentamiseen (31.24.21)

30 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Jokioisten—Forssan maantien (mt 2804) rakentamiseen (31.24.77)

31 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Jokioisten museorautatieyhdistyksen Minikön—Humppilan ratahankkeeseen (31.99.40)

32 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta jätehuoltoinvestointien edistämiseen (35.11.62)

33 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Liesjärven kansallispuiston opastuskeskuksen suunnitteluun (35.30.22)

34 U. Anttila ym.: Puolustusmateriaalihan-kintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.16)

35 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen tuotekehitysavustuksiin (32.44.40)

36 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta energiateknologiseen tutkimukseen (32.55.23)

37 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristönsuojelun edistämiseen (35.11.62)

38 Antvuori ym.: Määrärahan osoittamisesta Vuosaaren metroradan rakentamiseen (31.58.62)

39 Apukka: Määrärahan osoittamisesta Oulun ja Kellokelän välisen rataosuuden peruskorjaukseen ja sähköistämiseen (31.58.62)

40 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän satelliittiaseman rakentamiseen (32.44.23)

41 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Keivitsan kaivoshankkeesta johtuvaan yhdyskuntasuunnitteluun (35.30)

42 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta osakehankintoihin valtionyhtiöiden osakeanneista (32.50.88)

43 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorisotyötä tekevien kansalaisjärjestöjen kulttuuriohjauksen palkkaukseen (29.98.50)

44 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Vapaa-ajattelijain Liiton tukemiseen (29.96.50)

45 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta yksivuotisiin taiteilija-apurahiin (29.90.51)

46 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Hetan Musiikkipäivien tukemiseen (29.90)

47 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta romaniväestön koulutus- ja kulttuurikeskuksen perustamiseen (29.69.33)

48 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun Kulttuurikeskuksen saneeraukseen (29.93.50)

49 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta ilmansuojelun ja jätehuollon investointien korotukseen (35.11.63)

50 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Kurjenrahkan kansallispuiston perustamista varten
(35.30.87)

51 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimain sähkö- ja viestiteknisen korjaamon rakentamiseen Tervolan varikolle
(27.10.74)

52 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Simon kalantutkimuksen ja kalanviljely-yksikön rakentamiseen
(30.38.75)

53 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta pohjavesien käyttöönottoon Kemi—Tornio-alueella
(30.85.77)

54 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Miukin eritasoliittymän rakentamiseen Torniossa
(31.24.77)

55 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta rautatien kunnostamiseen ja sähköistykseen välillä Oulu—Kemi—Kelloselkä
(31.58.62)

56 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun Jazzkevät -tapahtuman tukemiseen
(29.90)

57 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Sana ja Sävel kalevalaisessa Kajaanissa -kesätaapahtuman tukemiseen
(29.90)

58 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun Perheenäitien Lomakotiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen
(33.92)

59 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Vartiuksen terminaali- ja teollisuusalueen kehittämiseen
(24.50.61)

60 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta oppisopimuskoulutuksen rahoittamiseen
(34.06.61)

61 Biaudet ym.: Määrärahan osoittamisesta kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden tukemiseen
(24.30.66)

62 Dromberg ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille kansainvälisten tieliikennetyösköiden parantamiseen
(31.24.77)

63 Dromberg ym.: Määrärahan osoittamisesta Porvoon sisäkehätien ensimmäisen vaiheen rakentamiseen
(31.24.77)

64 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Työväen keskusmuseoyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen
(29.90)

65 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen nuorisokirjallisuuden instituutin kansatusyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen
(29.90)

66 Haavisto ym.: Määrärahan osoittamisesta korkeakoulujen toimintamenoihin
(29.10.21)

67 Haavisto ym.: Määrärahan osoittamisesta opintorahan korottamiseen
(29.39.55)

68 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Jämsän teletalon saneeraamiseen valtion virastojen toimitiloiksi
(28.60.76)

69 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 9 perusparannustöiden aloittamiseksi välillä Hämeen piirin raja—Jämsä
(31.24.77)

70 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi Jämsän—Jämsänkosken tielle välille Kinkolan silta—aluesairaalan tienhaara
(31.24.21)

71 Halonen ym.: Määrärahan osoittamisesta romaniyhdyshenkilöprojektin jatkamiseen
(26.97.43)

72 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden hankkimiseen
(35.30.87)

73 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen korjaustoiminnan avustuksiin
(35.45.56)

74 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Takuu-Säätiön pääoman korottamiseen
(33.92)

75 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta auton käyttömaksun palauttamiseen invalideille
(33.28)

76 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Imatra Big Band -festivaalin tukemiseen
(29.90)

77 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta sairausvakuutuslain mukaisiin lääke- ja matkakustannuskorvauksiin
(33.18.60)

78 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ensi- ja turvakotien liitolle nuoren perheen oppimateriaalipaketin valmistukseen
(33.92)

79 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläke-etuuksien turvaamiseksi vammaisen henkilön perheenjäsenelle
(33.19)

80 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Yksinhuoltajien ja yhteishuoltajien liiton tiedotustoiminnan tehostamiseen
(33.92)

81 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntoutusloman järjestämiseen vaikeavammaisten lasten vanhemmille
(33.92)

82 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta sairaan lapsen kuntoutustoimintaan
(33.32.30)

83 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eräiden lastensuojelujärjestöjen tukemiseen
(33.92)

84 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta jätteiden lajittelun ja keräilyn tukemiseksi kunnissa
(35.11.62)

85 Ihmäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Vierumäen—Heinolan—Lusin moottoritien/moottoriliikennetien rakentamiseen
(31.24.77)

86 Ihmäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Järvenpään—Lahden—Heinolan—Lusin moottoritien suunnitteluun
(31.24.77)

87 Ihmäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen
(31.30.77)

88 Jouppila ym.: Määrärahan osoittamisesta Hetan Musiikkipäivien tukemiseen
(29.90)

89 Jouppila ym.: Määrärahan osoittamisesta Pääatalo-instituutin toiminnan tukemiseen
(29.90)

90 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta opintolainojen korkotuen maksamiseksi aikuisopiskelijoille
(29.39.52)

91 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta vaihtoehtoisia energiamuotoja koskevan tutkimuksen tehostamiseen
(32.55.21)

92 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta pakolaisten palkkaamiseen humanitäarisiiin avustustehtäviin kotimaassaan
(33.29.61)

93 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen tarkoitettujen määrärahojen lisäämiseen
(34.06.61)

94 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin vuokra-asuntokannan lisäämiseen
(35.45.60)

95 Kaarilahti ym.: Määrärahan osoittamisesta Kaksikerran järven ojaivesisuunnitelman toteuttamiseen Turussa
(35.25.77)

96 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon
(31.24.21)

97 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen
(31.24.77)

98 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon
(31.58.62)

99 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksiin
(33.32.30)

100 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisiiin etuuksiin
(34.06.50)

101 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen os-
topalveluihin
(34.06.51)

102 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden myöntämiseen
(28.07.06)

103 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta henkilöjunaliikenteen turvaamiseen Kotkan ja Kouvolan välillä
(31.57.61)

104 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n parantamiseen Imatran ja Lappeenrannan välillä
(31.24.77)

105 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Itäradat-tarveselvityksen uudelleen laatimiseen
(31.58.62)

106 Kohijoki: Lenin-museolle ehdotetun avustusmäärärahan poistamisesta
(29.93.52)

107 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen—Porin/Rauman radan perusparantamiseen
(31.58.62)

108 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien eläketurvan budjettiperusteiseen parantamiseen
(33.21.52)

109 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asunnonmuutostöistä aiheutuviin korvauksiin
(33.22.50)

110 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvauksien indeksikorotuksiin
(33.22.50)

111 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseutuyritysten strategiasuunnitelmien tekemiseen
(30.34)

112 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta Joroisten ja Kangasniemen musiikkijuhlien tukemiseen
(29.90)

113 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n leventämiseen välillä Joroinen—Varkaus
(31.24.77)

114 Korhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kera Oy:lle Oulun alueen riskisijoitusyhtiöiden tukemiseen
(32.49.46)

115 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien elektroniikkakeskuksen perustamiseen Riihimäelle
(27.10.74)

116 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen linnan ja sen lähialueiden kehittämiseen
(29.93.75)

117 Koskinen: Määrärahan osoittamisesta Lepaan kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitoksen peruskorjaukseen
(29.60.74)

118 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta vihertietokeskuksen perustamiseen Janakkalan Harvialaan
(30.34)

119 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelutoimiston perustamiseen Hämeen maakuntaan
(32.02)

120 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin rakentamista varten välille Tuulos—Eteläinen—Hämeenlinna
(35.25.77)

121 Koskinen: Määrärahan osoittamisesta valtionavustukseen Forssan kaupungille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten säilyttämiseen
(35.30.34)

122 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuun kristillisen koulun toimintaan
(29.43.51)

123 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Viisi leipää -palvelukotiyhdistyksen toimintaan
(33.92)

124 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kaanaan kodin kalustohankintoihin
(33.92)

125 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Lähimmäislähetys ry:n Lehtomäen Narkomaanikodin saniteettitilojen rakentamiseen
(33.92)

126 Laakkonen: Määrärahan osoittamisesta Outokummun Maljasalmen paikallistien perusparantamiseen
(31.24.21)

127 Laakkonen ym.: Vesi- ja ympäristöhallinnon toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(35.25.21)

128 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta asevarikko 2:n Nokan varastoalueen rakentamiseen Hartolassa
(27.10.74)

129 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Heinolan kurssikeskuksen asuntolan laajennukseen
(29.69)

130 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 613:n (Ruskeala—Tammihaara) peruskorjaamiseen
(31.24.77)

131 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vierumäen—Heinolan—Lusin moottoritien/moottoriliikennetien rakentamiseen
(31.24.77)

132 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen välillä Lusi—Kuortti
(31.24.77)

133 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen
(31.30.77)

134 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnittelua varten
(31.58.62)

135 Lahikainen ym.: Maatalousyrittäjien eläkemenoihin tarkoitettun määrärahan vähentämisestä
(33.19.51)

136 Lahikainen ym.: Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutukseen tarkoitettun määrärahan vähentämisestä
(33.20.53)

137 Lahikainen ym.: Maatalousyrittäjien lomitus toimintaan tarkoitetun määrärahan vähentämisestä
(33.57.40)

138 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun
(34.06.62)

139 Lahti-Nuuttila ym.: Määrärahan osoittamisesta tevanake-alan valtakunnallisen kehittämiskeskuksen perustamiseksi Tampereelle
(29.65.30)

140 Lahtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kärkistensalmen sillan rakentamiseen
(31.24.77)

141 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta kalataloudellisiin rakentamis- ja kunnostamishankkeisiin Taivassalossa
(30.36.77)

142 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallisteiden liittymien rakentamiseen valtatie 8:lle Laitilassa
(31.24.77)

143 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta liittymän rakentamiseen valtatie 9:lle Loimaalla
(31.24.77)

144 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Kustavin keskusta-alueella
(31.24.77)

145 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Kustavin ja Lokalahden välisen Lehmäkurkun tieyhteyden rakentamiseen
(31.24.77)

146 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenkaupungin ohikulkutien rakentamiseen
(31.24.77)

147 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta URPO-radan suunnitteluun
(31.58.62)

148 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Turunmaan ulkosaariston sähköistämiseen
(32.55.41)

149 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Varsinais-Suomen työllisyysohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
(34.06.77)

150 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta maakunnan kehittämisrahan lisäämiseksi
(26.97.43)

151 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen ammattioppilaitoksen peruskorjauksen rahoittamiseen
(29.60.74)

152 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta elokuva-alan tietojärjestelmäprojektille
(29.90)

153 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän vesihuoltotoihin
(35.25.77)

154 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle
(25.50.74)

155 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen lisärakentamista ja peruskorjausta varten
(29.60.74)

156 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdyttimen rakentamiseksi Suomeen
(29.01.21)

157 P. Leppänen ym.: Määrärahojen osoittamisesta työllisyysperusteisten investointiluonteisten valtionapujen lisäämiseksi Keski-Suomeen
(34.06.62)

158 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien Hälvälän huoltoleirin kenttämuonituksen opetustilojen rakentamiseen
(27.10.74)

159 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta laitehankintoihin Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen ympäristöyksikön opetuslaboratorioon
(29.10.21)

160 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Launeen peruskoulun peruskorjaukseen Lahdessa
(29.43.34)

161 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta näyttämötaiteen edistämiseen
(29.90)

162 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Koskimyllyn paikallistien perusparannukseen Hollolassa
(31.24.21)

163 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Vesivehmaan ja Kalkkisten välisen tieosuuden peruskorjaukseen
(31.24.21)

164 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Asikkalan vanhusten palvelukeskuksen rakentamiseen
(33.32.31)

165 Lindroos ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmavoimien teknillisen koulun saneeraamiseksi Kuorevedellä
(27.10.74)

166 Louvo: Määrärahan osoittamisesta aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toteuttamiseen
(33.18.60)

167 Luhtanen ym.: Perustienpidon piirikohtaisen rahoituksen jakoperusteiden muuttamisesta
(31.24.21)

168 Luttinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen konsultointiyksikön perustamiseksi Lahteen
(32.44.21)

169 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta varsinaiseen kehitysyhteistyöhön
(24.30.66)

170 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien yleisiin valtionosuuksiin
(26.97.31)

171 Luukkainen ym.: Valtion ja kuntien tehtävien jaon selvittämisestä
(28)

172 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinkokeita vähentävien ja korvaavien menetelmien kehittämiseen
(30.01.25)

173 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinsuojelutyöhön
(30.01)

174 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta löytöeläinten huostaanottamiseen
(30.01)

175 Luukkainen ym.: Turkistarhauksen ehdotetun määrärahan poistamisesta
(30.34.40)

176 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainvälisten rautatieyhteyksien suunnitteluun
(31.58.62)

177 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon
(31.58.62)

178 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Hyvinkään—Hongan radan päällysrakenteen uusimiseen
(31.58.62)

179 Moilanen ym.: Puoluetöiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä.
(23.27.50)

180 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta elintensiirtotoiminnan turvaamiseen
(33.32.30)

181 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin teknillisen oppilaitoksen perusrannukseen
(29.60.74)

182 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pieksämäen metsäoppilaitoksen saneeraus-
(29.60.74)

183 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin liiketalouden instituutin laajennuksen toteuttamiseen
(29.65.34)

184 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseksi Mikkelin läänin alueella
(31.24.77)

185 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin läänin työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen
(34.06.51)

186 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin Mikkelin läänissä
(34.06.62)

187 Mäkelä: Puoluetöiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(23.27.50)

188 Mäkelä: Kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(24.30.66)

189 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle
(25.50.74)

190 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta varuskuntien ja varikoiden rakentamiseen Keski-Suomessa
(27.10.74)

191 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän oikeus- ja poliisitalon rakentamiseen
(28.60.87)

192 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta opintotuen huoltajalisän maksamiseen
(29.39.55)

193 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta aikuisopiskelijoiden opiskelumahdollisuuksien turvaamiseksi
(29.43.30)

194 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen opetustöypajan peruskorjaukseen
(29.60.74)

195 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän teknillisen oppilaitoksen lisärakennuksen rakentamiseen
(29.60.74)

196 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta vähävaraisten lasten lomatoimintaan (33.32.30)

197 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta yhdysvesijohdon rakentamiseksi välille Muurame—Säynätsalo—Kinkomaa (30.85.77)

198 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän—Tankolammen tien rakentamiseen välillä Lohikoski—Seppälänkangas (31.24.77)

199 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kinnulan—Perhon maantien perusparantamiseen (31.24.77)

200 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen tiepiirille Kuhmoisten kunnan maanteiden perusparantamiseen (31.24.77)

201 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Multian—Liesjärven tieosuuden rakentamiseen (31.24.77)

202 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Oriveden ja Seinäjoen välisen rataosuuden perusparantamiseen (31.58.62)

203 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kivijärven lentokentän peruskorjaukseen ja laajennukseen (31.93.41)

204 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta virkojen perustamiseen tapaturmavirastoon (33.05.21)

205 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta kotirintamanaisten kuntoutukseen (33.22)

206 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen ja virkistystoimintaan (33.22.56)

207 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta rintasyövän varhaisstointamisen edistämiseen (33.32.30)

208 Mäkelä ym.: Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanottoon esitetyn määrärahan vähentämisestä (33.29.61)

209 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta pienyrittäjien vuosilomarahan maksamiseksi (33.57.42)

210 Mäkelä ym.: Pakolaisten lomatoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin tarkoitetun määrärahan vähentämisestä (33.29.61)

211 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta harkinnanvaraisen työllistämistuen korottamiseen (34.06)

212 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen (34.06.61)

213 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin Keski-Suomessa (34.06.62)

214 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Piippaharjun—Niemisjärven maantien perusparantamiseen (34.06.62)

215 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi Keski-Suomessa (34.06.77)

216 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta opiskelija-asuntojen rakentamiseen (35.45.60)

217 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin rakentamiseksi välille Vihtavuori—Leppävesi—Jyväskylä (35.25.77)

218 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien ja rintamamiesten asuntojen korjaamiseen (35.45.56)

219 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta Pioneerivarikon monitoimirakennuksen rakentamiseen Parkanossa (27.10.74)

220 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion virastotalojen rakentamiseen ja talonrakennusten suunnitteluun (28.64.76)

221 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 3:n parantamiseksi Ikaalisissa ja Parkanossa (31.24.77)

222 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräiseen rintamalisään (33.21.52)

223 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvausten indeksikorotukseen (33.22.50)

224 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin ja yhdysvesijohdon rakentamiseksi Viljakkalan ja Hämeenkyrön välillä (35.25.77)

225 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asuntojen muutostöiden korvattavuuden laajentamiseen
(35.45.56)

226 Mölsä ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien Uudenkylän varastoalueen asuntolarakennushankkeeseen Orimattilassa
(27.10.74)

227 Mölsä ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläinlääketieteellisen korkeakoulun Hautjärven klinikan rakennushankkeisiin
(29.10.74)

228 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta polttoaineveron tuoton korottamiseen
(11.08.07)

229 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta lapsilisien korottamiseen
(33.15.52)

230 Nyby: Määrärahan osoittamisesta vallankäyttöä koskevan tutkimuksen käynnistämiseen
(29.88.50)

231 Nyby: Metsäojituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(30.86.44)

232 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Lillbyn ja Korttesjärven välisen maantien peruskorjaamiseen
(31.24.77)

233 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Kouluadun uusimiseen Pietarsaassa
(31.24.77)

234 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren ohitustien peruskorjaamiseen
(31.24.77)

235 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Svartgrundsfjärdenin tuloväylän ruoppaustöihin Pietarsaassa
(35.25.77)

236 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Tornionjoen ja Simojoen elvyttämiseen lohijoiksi
(30.36.45)

237 Näsi: Määrärahan osoittamisesta matkailun kannalta tärkeiden tieyhteyksien rakentamiseen Lapissa
(31.24.77)

238 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän Keivitsan nikkeli-kupariesiintymän tutkimiseen
(32.40.21)

239 Näsi: Määrärahan osoittamisesta satelliitivastanottoaseman perustamiseen Sodankylään
(32.44.23)

240 Näsi: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden metsätuloverojen menetysten korvaamiseen kunnille
(35.15.30)

241 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Ylitorion Meltosjärvien kunnostamiseen
(35.25.77)

242 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Asevarikko 6:n tykkikatosterminaalin rakentamiseen
(27.10.74)

243 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta vieraskielisten lasten äidinkielen opetuksen järjestämiseen
(29.43.31)

244 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten ja pitkäaikaissairaiden oppilaiden jälkiseurannan järjestämiseen
(29.43.31)

245 Ollila ym.: Määrärahan osoittamisesta 4H-liiton toiminnan tukemiseen
(30.34.45)

246 Paasio ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun—Helsingin radan tason parantamiseen
(31.58.62)

247 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta YK:n väestörahasen toimintaan
(24.30.66)

248 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta kehitysavun pitkän aikavälin suunnitelmiin
(24.30.66)

249 Paloheimo: Puoluetukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(23.27.50)

250 Paloheimo: Pankkitoiminnan tukemiseen tarkoitettun määrärahan vähentämisestä
(28.87.89)

251 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta tulevaisuustutkimuksen professuurin perustamiseen Helsingin yliopistoon
(29.10.21)

252 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta atk-tekniikan aikuisopetukseen
(29.69.33)

253 Paloheimo: Puoluelehtien tukemiseen tarkoitettun määrärahan vähentämisestä
(31.55.41)

254 Paloheimo: Työkykyisten miesten toimeentulotukeen tarkoitettun määrärahan vähentämisestä
(33.32.30)

255 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta ympäristövaikutusten selvittämiseksi valtion talousarviossa
(35.01.22)

256 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta jätehuollon edistämiseen
(35.11.62)

257 Perho-Santala ym.: Turun yliopiston hammaslääketieteen perusopetuksen säilyttämisestä
(29.10)

258 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta avustuksena verouudistuksen seurauksena tulojaan menettäville kunnille
(26.97.34)

259 Polvi: Määrärahan osoittamisesta invalideille maksettavan autoveron palautusosan korottamiseksi
(28.99.61)

260 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Savo-Karjalan tiepiirin perustienpidon määrärahojen korottamiseksi
(31.24.21)

261 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen ohitustien rakentamiseen
(31.24.77)

262 Polvi ym.: Määrärahojen osoittamisesta palkkaperusteiseen työllistämiseen
(34.06)

263 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vartiuksen tulliaseman rakentamiseen
(34.06.77)

264 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdyttimen rakentamiseen
(29.01.21)

265 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun mekaanisen puunjalostusteollisuuden kaupan ja tuotannon kehittämisprojektiin
(32.52.24)

266 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta metsänparannusvarojen lisäämiseksi
(30.86.44)

267 Polvinen ym.: Määrärahojen osoittamisesta Hakasuon kalanviljelylaitoksen toiminnan tehostamiseen
(30.38.21)

268 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta Komulanlammen maantien perusparantamiseen Sotkamossa
(31.24.77)

269 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta raiteenvaihtoon Kontiomäen—Murtomäen rataosalla Paltamossa
(31.58.62)

270 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Matkalan kolmioraitteen rakentamiseksi Paltamon Kontiomäessä
(31.58.62)

271 Puhakka ym.: Määrärahan osoittamisesta Euroopan integraatioon liittyvää tiedotusta harjoittaville ryhmille
(23.27.51)

272 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys ry:lle Iijokisoudun järjestämiseen
(29.98)

273 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta maaseudun uudentyypisten tuotanto- ja asuin-yhteisökokeilujen avustamiseen
(35.01.22)

274 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta luonnonhoitotilojen perustamis- ja ylläpitoavuksiin
(30.33)

275 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta Oulujärven kalatalouden kehittämiseen
(30.36.77)

276 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta vanhojen kotieläinrotujen säilyttämiseen
(30.70.21)

277 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta naistutkimukseen
(29.88)

278 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuurojen näyttelijäkoulutukseen
(29.90.31)

279 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta näkövammaisten kirjastolle materiaalin-tuotantoon ja postituskuluihin
(29.94.29)

280 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Repoveden luonnonsuojelualueen hankkimiseen
(35.30.87)

281 Rajamäki ym.: Määrärahan siirtämisestä lähialueyhteistyöstä maakunnan kehittämiseen
(24.50.61)

282 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Leppävirran pohjavesihankkeen toteuttamiseen
(30.85.77)

283 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Puurtilan vesihuollon runkolinjan rakentamiseen
(30.85.77)

284 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Rautalammin Jaakonharjun vedenottamon rakentamiseen
(30.85.77)

285 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n Varkauden ja Joroisten välisen osuuden rakentamiseen
(31.24.77)

286 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kangaslammentien varteen Varkaudessa
(31.24.21)

287 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Maarianvaaran tietöiden loppuunsaattamiseen
(31.24.21)

288 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Muuruvedelle ja Juankoskelle
(31.24.21)

289 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Pieksämäen—Varkauden radan perusparannukseen
(31.58.62)

290 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta sepevaltimotaudin invasiiviseen hoitoon
(33.32.30)

291 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta sydänvikaisten lasten hoitomahdollisuuksien parantamiseen
(33.32.30)

292 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Varkauden jätevedenpuhdistamon parantamiseen
(35.25.31)

293 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Paattion eritasoliittymän rakentamiseen Kemissä
(31.24.77)

294 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Veitsiluoto Oy:n Kemin ja Kemijärven voimalaitosten rakentamiseen
(32.55.40)

295 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kansallispuiston toteuttamiseen
(35.30.22)

296 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemijoen virkistyskäytön kehittämiseen
(30.85.22)

297 Rauramo ym.: Suomen kansainvälisten liikenneyhteyksien edistämisestä
(31)

298 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta STETEn (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi) toiminnan tukemiseen
(24.99.50)

299 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen järjestämiseen
(33.32.30)

300 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon instituutin toiminnan tukemiseen
(29.88)

301 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Valtion pelastusopiston lisärakennukseen ja kalustohankintoihin
(26.80.21)

302 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta koulukeskuksen saneeraamiseen Karttulassa
(29.43.34)

303 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Kiuruveden koulukeskuksen peruskorjaukseen
(29.43.34)

304 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Timolan ala-asteen lisärakennuksen rakentamiseen Leppävirralla
(29.43.34)

305 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Nilsin kirkonkylän koulukeskuksen peruskorjaukseen
(29.43.34)

306 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Pielaveden kirkonkylän oppilasarustuksen peruskorjaukseen
(29.43.34)

307 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Järvi-Suomen vihertietokeskuksen perustamiseen Juankoskelle
(35.01.22)

308 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Rutakon ala-asteen peruskorjaukseen Sonkajärvellä
(29.43.34)

309 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen Lapinlahden kohdalla
(31.24.77)

310 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen ohitustien rakentamiseen
(31.24.77)

311 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Viitaniemen ja Pohjois-Karjalan rajan välisen maantien perusparannukseen
(31.24.77)

312 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta pääradan sähköistykseen välillä Iisalmi—Kontiomäki
(31.58.62)

313 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen—Ylivieskan radan kunnostukseen välillä Iisalmi—Pyhäsalmi
(31.58.62)

314 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta uimahallin rakentamiseen Lapinlahdelle
(26.97.43)

315 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Marjomäen—Kuusimäen—Parkatin syöttövesijohdon rakentamiseen Iisalmissa (30.85.77)

316 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Syvinkisalmen sillan rakentamiseen (31.24.77)

317 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampere—Pirkkalan lentoaseman matkustajaterminaalin rakentamiseen (31.92)

318 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta työllistämisestä aiheutuviin palkkausmenoihin (34.06.02)

319 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta palkkaturvajärjestelmästä aiheutuvien menojen maksamiseen (34.99.50)

320 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömien harrastustoiminnan tukemiseen (29.96.30)

321 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta ongelmajätekaatopaikan kunnostukseen Lemppälässä (35.25.77)

322 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläkkeensaajien Keskusliitto ry:lle kulttuuritahtuman järjestämiseen (29.90)

323 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Sata-Häme Soi -musiikkitahtuman tukemiseen (29.90)

324 T. Roos: Määrärahan osoittamisesta Vammalan vanhan kirjallisuuden päivien tukemiseen (29.90)

325 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta musiikki-instituuttien toiminnan tukemiseen (29.90)

326 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten kulttuuriviikkotoimintaan (29.90)

327 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 2594:n peruskorjaamiseen välillä Suodenniemi—Kilvakkala (31.24.77)

328 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta tieyhityksen Vammala—Vesilahti—valtatie 3 suunnitteluun (31.24.77)

329 T. Roos: Määrärahan osoittamisesta Pälviän kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Vammalassa (31.24.77)

330 T. Roos: Määrärahan osoittamisesta Tampere—Pori/Rauma-radan sähköistykseen suunnitteluun (31.58.62)

331 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Satakunnan veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen (33.92)

332 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläkkeensaajien Keskusliitolle ystäväpalvelutoimintaan osallistuvien kouluttamiseen (33.92)

333 Rossi ym.: Määrärahan osoittamisesta Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Terwon Äyskosken laitoksen eräiden virkojen palkkausmenoihin (30.38.21)

334 Ryyänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuopion yliopiston A. I. Virtanen -instituutin laitehankinta- ja henkilöstömenoihin (29.10.21)

335 Rätty ym.: Määrärahan osoittamisesta kirjailija Väinö Linnan Reitin säilyttämiseen ja kunnostamiseen (29.96.30)

336 Rönholm ym.: Kuntien valtionosuuksien myöntämisperusteiden muuttamisesta (26.97.31)

337 Rönholm: Määrärahan osoittamisesta Naantalın musiikkijuhlien avustamiseen (29.90)

338 Rönholm: Määrärahan osoittamisesta Naantalın väylän syventämiseen (31.30.77)

339 Röntynen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon Instituutin toiminnan tukemiseen (29.88)

340 Röntynen ym.: Määrärahan osoittamisesta avustusten maksamiseen työllisyysperusteisiin investointeihin (34.06.62)

341 Saapunki ym.: Määrärahan osoittamisesta liikuntapaikkojen perusparannuksiin (29.98)

342 Saapunki ym.: Veikkaus- ja raha-arpaisten voittovarojen tuloarvion korottamisesta (29.98)

343 Saastamoinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnitteluun (31.58.62)

344 Savolainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 3:n rakentamiseen moottoritieksi välillä Hämeenlinna—Kulju (31.24.77)

345 Savolainen: Määrärahan osoittamisesta gammaveitsen hankintaan Helsingin yliopistolliselle keskussairaualalle
(33.32.31)

346 Seivästö ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun yliopistolle uusnatsismia koskevan tutkimuksen tekemiseen
(29.88.50)

347 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Lahden Sävel -tapahtuman järjestämiseen
(29.90)

348 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 295:n (Levanto—Koski HI) perusparantamiseen
(31.24.21)

349 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Käkisalmen sillan rakentamiseen Asikkalassa
(31.24.77)

350 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Päijänteen kansallispuiston maanhankintoihin
(35.30.87)

351 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan Helsinki—Tampere nopeustason nostamiseen
(31.58.62)

352 Stenius-Kaukonen: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden talonrakennustoihin
(35.30.74)

353 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden hoitoon ja kunnostukseen
(35.30.87)

354 Suhonen ym.: Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(24.30.66)

355 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta autoveron palautusoikeuden ulottamiseksi sydän- ja astmapotilaisiin
(28.99.61)

356 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta invalidien autoveron palautusoikeuden budjettiperusteiseksi laajentamiseksi
(28.99.61)

357 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitomäärärahojen lisäämiseen
(31.24.21)

358 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta Heinäsuon paikallistie 12317:n päällysteen uusi-
miseen
(31.24.31)

359 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta maantie 1821:n peruskorjauksen jatkamiseen Kakkerran järven ympäri kulkevalla osuudella
(31.24.21)

360 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen tarkoitettujen määrärahojen lisäämiseksi
(31.24.77)

361 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta linja-autoliikenteen matkustuskustannusten alentamiseen
(31.57.61)

362 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitomäärärahoihin
(31.58.62)

363 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lääkärin määräämien vitamiini- ja hivenainevalmisteiden korvaamiseen sairausvakuutuksen kautta
(33.18.60)

364 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän budjettiperusteiseen korottamiseen
(33.21.52)

365 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraaniläkkeiden budjettiperusteiseen korottamiseen
(33.21.52)

366 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotalaskien sosiaalietuuksien parantamiseen
(33.23)

367 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ikääntyneiden sotainvalidien kuntoutuksen tehostamiseen
(33.22.50)

368 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionavustuksena veteraanijärjestöille
(27.99.50)

369 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten päivähoiton turvaamiseksi
(33.32.30)

370 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten syöpäsairauksien hoidon tehostamiseen
(33.32.30)

371 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiikan tehostamiseksi tarvittaviin palkkakustannuksiin
(34.06.02)

372 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun seudun asuntopulan poistamiseen
(35.45.60)

373 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta ylivelkaisten asuntovelallisten korkotukeen
(35.45.55)

374 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminnan tukemiseen

(35.11.61)

375 Taina ym.: Määrärahan osoittamisesta kunnallistalouden professuurin perustamiseen Tampereen yliopistoon

(29.10.21)

376 Taina ym.: Määrärahan osoittamisesta moottoritien jatkorakentamiseen Hämeenlinnasta Kuljuun

(31.24.77)

377 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Lapin läänin tieverkon kehittämiseen

(31.24.77)

378 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta rautatieyhteyden suunnitteluun Sallan Kellosestä Murmankin Kantalahteen

(31.58.62)

379 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Geologian tutkimuslaitoksen kairauksiin Lapissa

(32.40.21)

380 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta turvevoimalan rakentamiseksi Kemiin

(32.55.40)

381 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Veitsiluoto Oy:n Kemijärven tehtaan voimalan rakentamiseen

(32.55.40)

382 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta lasten satumaan rakentamiseen Joulumaan yhteyteen

(32.51.49)

383 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta velvoitetyöllistämisen toteuttamiseen

(34.06)

384 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteisten investointien lisäämiseen vaikeimmilla työttömyysalueilla

(34.06.62)

385 Tiuri ym.: Työllisyysmäärärahojen jakoperusteiden muuttamisesta

(34.06)

386 Toivonen ym.: Määrärahan osoittamisesta teattereiden valtionosuuteen

(29.90.31)

387 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin Kuopion läänissä

(29.43.34)

388 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n osuuden Hiltulanlahti—Vehmasmäki parantamiseen

(31.24.77)

389 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Lieksan Vaskiviikkojen toiminnan tukemiseen

(29.90)

390 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan tiepiirille tiehankkeiden toteuttamiseen

(31.24.77)

391 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuu—Helsinki—Oulu-yöpikajunan liikennöinnin jatkamiseen

(31.57.61)

392 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Nurmeks—Kontiomäen rataosan perusrantamiseen

(31.58.62)

393 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Niiralan—Onkamon rautatien kunnostamiseen

(31.58.62)

394 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Enso-Gutzeitin Pankakosken tehtaan investointiohjelman rahoittamiseen

(32.50.88)

395 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin kansallispuiston kehittämiseen

(35.30.74)

396 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin opastuskeskuksen perustamiseen

(35.30.22)

397 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Loma-Kolin ja Purnulahden kaava-alueiden vesihuollon toteuttamiseen

(30.85.77)

398 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Loma-Kolin ja Kolin kylän alueen keskitetyn vesihuollon toteuttamiseen

(30.85.77)

399 Ukkola: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän korottamiseen

(33.21.52)

400 Wahlström ym.: Määrärahan osoittamisesta YK:n sosiaalisen kehityksen ohjelmiin

(24.30.66)

401 Vanhanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen YK-liitolle tiedotustoimintaan

(24.99.50)

402 Vanhanen: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille Klaukkalan liikenneturvallisuusjärjestelyihin

(31.24.77)

403 Vanhanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan lääkärihelikopterin toimintaan

(33.01.21)

404 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta lottaperinteen keräämiseen
(29.69.53)

405 Varpasuo ym.: Kuntien valtionosuuksien jakoperusteiden muuttamisesta
(26.97)

406 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta korkeakoulujen palkkausmenoihin
(29.19.01)

407 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen ammatillisissa erityisoppilaitoksissa
(29.69.33)

408 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta lapsilisien korottamiseen
(33.15.52)

409 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta sairausvakuutuksen lääkekorvausten säilyttämiseksi nykytasolla
(33.18.60)

410 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan
(33.22.59)

411 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen säilyttämiseksi nykytasolla
(33.32.30)

412 Westerlund ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Syöpäinstituutin Säätiön toiminnan tukemiseen
(33.92)

413 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta pesäpallokenttien peruskorjaukseen
(29.98)

414 Vihriälä: Määrärahan osoittamisesta Ahvenjoen perkaukseen
(30.85.77)

415 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen vesi- ja ympäristöpiirin aluelaboratorion korjaus- ja laajennustyöhön
(35.25.74)

416 Viljanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Nummelan eritasoliittymän rakentamiseen ja Vihdin tien parantamiseen
(31.24.77)

417 Virrankoski: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan nuorisoseura ry:lle toimitilojen hankintaan
(29.98)

418 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta kotitalouksien velkojen armahtamisesta aiheutuviin kustannuksiin
(28.87.89)

419 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Ullavan yläasteen rakentamiseen
(29.43.34)

420 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Patanan- ja Räytinginjärvien kunnostamiseen
(35.25.77)

421 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta kalateiden rakentamiseksi Pyhäjoen voimalaitoksiin
(30.36.77)

422 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon
(31.24.21)

423 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta maantie 752:n peruskorjaukseen välillä Perho—Salamajärvi
(31.24.21)

424 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Välikylän—Koukkulan paikallistien perusparantamiseen
(31.24.21)

425 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen
(31.24.77)

426 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Kivarin tien perusparantamiseen Pudasjärvellä
(31.24.21)

427 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon
(31.58.62)

428 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta radanpidon kehittämisinvestointien lisäämiseksi
(31.58.62)

429 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan rautatieverkoston kehittämiseen
(31.58.62)

430 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Veteliin suunnitellun voimalaitoksen perustamiskustannuksiin
(32.55.40)

431 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta palkkaan rinnastettavien alihankkijasaatavien maksamiseen konkurssitapauksissa
(34.99)

432 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta haja-asutusalueiden vähittäiskaupan tukemiseen
(32.61.40)

433 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Selin kierrätyskeskuksen toiminnan tukemiseen
(35.11.62)

434 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta valimoalan valtakunnallisen kehittämissuunnan toiminnan käynnistämiseksi
(29.65.30)

435 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta Lenin-museon ylläpitokustannuksiin (29.93.52)

436 Vähäkangas ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntotuotannon lisäämiseen ja peruskorjaukseen (35.45.60)

437 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta ns. Salpa-linjan linnoitusketjun kunnostamiseen turistikohteeksi (29.93.52)

438 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta suomalaisten luonnonkalojen istutuksiin itäisen Suomenlahden rannikkovesiin (30.36.45)

439 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Lupinlahteen johtavan Pappilansalmen perkaamiseen (35.25.77)

440 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta valtatie 7:n jatkorakentamisen suunnitteluun Haminan Tervasaaren kohdalla (31.24.77)

441 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta valtatie 15:n perusparantamisen suunnitteluun välillä Kouvola—Kotka (31.24.77)

442 Vähänäkki ym.: Määrärahan osoittamisesta Pessankosken sillan rakentamiseen välille Kuusaanniemi—Voikkaa (31.24.77)

443 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta kantatie 61:n parantamisen suunnitteluun välillä Vehkalahti—Luumäki (31.24.77)

444 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta jalankulku- ja pyörätien rakentamiseen Tavastilan—Ylänummen maantielle 3582 (31.24.21)

445 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Suur-Miehikkälän—Pitkäkosken paikallistien perusparantamiseen (31.24.21)

446 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Anjalankosken autokatsastusaseman rakentamiseen (31.40)

447 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Pyhtään Kaunissaaren reitti- ja vierasvenesataman II rakennusvaiheen toteuttamiseen (31.32.30)

YLEISPERUSTELUT

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menoarvio päättyy 193 458 799 000 markkaan ja tuloarvio 193 461 475 000 markkaan, joten talousarvio on 2 676 000 markkaa ylijäämäinen. Menojen loppusumma on täten 5 471 933 000 markkaa hallituksen esitystä suurempi ja tulojen loppusumma 5 463 858 000 markkaa hallituksen esitystä suurempi.

Tulojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys mk	Valiokunta mk
Os. 11	100 922 700 000	102 847 700 000
Os. 12	18 147 688 000	17 936 546 000
Os. 13	3 853 006 000	3 853 006 000
Os. 15	65 074 223 000	68 824 223 000
Yhteensä	187 997 617 000	193 461 475 000

Menojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys mk	Valiokunta mk
Pl. 21	22 650 000	23 780 000
Pl. 22	241 157 000	241 157 000
Pl. 23	158 348 000	162 162 000
Pl. 24	3 063 013 000	3 094 528 000
Pl. 25	2 256 475 000	2 337 027 000
Pl. 26	9 999 010 000	10 338 826 000
Pl. 27	8 275 942 000	8 483 146 000
Pl. 28	29 025 882 000	29 177 828 000
Pl. 29	25 938 000 000	26 531 991 000
Pl. 30	9 626 269 000	11 453 144 000
Pl. 31	8 016 210 000	8 093 647 000
Pl. 32	5 125 713 000	5 180 401 000
Pl. 33	51 245 460 000	53 020 962 000
Pl. 34	8 994 403 000	9 231 148 000
Pl. 35	4 168 439 000	4 185 757 000
Pl. 36	21 829 895 000	21 903 295 000
Yhteensä	187 986 866 000	193 458 799 000

Sen jälkeen, kun hallitus on antanut eduskunnalle vuotta 1994 koskevan talousarvioesityksen, on siihen useista eri syistä ilmennyt kor-

jaustarpeita. Määrällisesti näitä on eniten palkkaus- ja toimintameno- sekä valtionosuusmomenteilla johtuen valtion virka- ja työehtosopimusta koskevasta neuvottelutuloksesta sekä kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta koskevasta neuvottelutuloksesta. Jäljempänä ao. momenteilla nämä määrärahamuutokset, joiden yhteissumma on noin 2,5 mrd markkaa, on todettu tehdyn "työmarkkinaratkaisujen johdosta".

Työttömyyttä alentavan taloudellisen käänteen nopeuttamiseksi ja vahvistamiseksi hallitus päätti joulukuun alussa eräistä vero- ja perhepoliittisista toimenpiteistä. Tuloveroasteikkoon tehdään vuonna 1994 kahden prosenttiyksikön inflaatiotarkistus ja lainaveron määrää alennetaan yhdellä prosenttiyksiköllä tulovälillä 100 000—150 000 mk. Lisäksi kunnallisverotuksessa toteutetaan ansiotulovähennys. Arvonlisäverouudistus tulee voimaan 1.6.1994. Voimaantulon vaikutusten pehmentämiseksi toteutetaan vuoden 1995 loppuun saakka järjestelyjä, joiden veron tuottoa vähentävä vaikutus koko puolentoista vuoden siirtymäajalta on 450 milj. mk. Lapsilisiin lisätään 150 milj. mk; kaikkiaan lapsilisämomentille on tehty budjettikäsittelyn aikana 495 milj. markan lisäykset.

Elvytyspaketin osana hallitus päätti valmistella kiireellisesti eräitä investointeja ja työllisyyttä edistäviä toimia. Hallitus on budjettikäsittelyn aikana joutunut korjaamaan vuotta 1994 koskevaa työttömyysarviotaan pessimistisempään suuntaan. Edellä todettujen, välittömästi toteutettavien muutosten vaikutus on valtiontalouden alijäämää kasvattava vuonna 1994; nettomääräisesti hallituksen päättämät toimenpiteet heikentävät valtiontalouden tasapainoa 2—3 mrd markkaa. Valtiontalouden suuri alijäämäisyys rajoittaa olennaisesti finanssipolitiikan liikkumatilaa. Valtionvelan määrä kasvoi marraskuun loppuun 1993 mennessä noin 267 mrd markkaan. Velan kasvu jatkuu vielä vuoden 1994 aikana ja valtionvelan määrä on ensi vuoden lopussa noin 340 mrd markkaa.

Rahoitusmarkkinoiden instituutioiden kriisit ovat vaikuttaneet myös vuoden 1994 talousarvion sisältöön. Hallitus joutui kesken budjetin eduskuntakäsittelyn antamaan budjettilakina esityksen tallettajien saamisen turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa.

Hallituksen esitys maataloustuotteiden markkinoitirahastosta äänestettiin lepäämään eduskunnassa, mikä aiheutti 1,8 mrd:n markan lisäykset sekä budjetin meno- että tulopuolelle. Hallitus ei antanut eräitä talousarvioesitykseen kirjattuja budjettilakeja ollenkaan eduskunnalle, esimerkkinä esitys laiksi yksityismetsätalouden edistämisen organisaatioista, ja peruutti jo antamansa esityksen alkoholijuomaverolaiksi. Eduskunnan käsiteltävänä on edelleen hallituksen budjettilaiksi tarkoitettu esitys n:o 143 verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallitus on jättänyt talousarviossa esittämättä eräitä laeista johtuvia budjettipäätöksiä tai ehdotukset ovat olleet puutteellisia. Alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:ssä edellytetään, että valtion talousarviossa eri hallinnonaloilla nimetään ne määrärahat, joilla voidaan edistää alueellisten kehittämistavoitteiden ja niiden toteuttamiseksi laadittavien aluekehittämisohjelmien toteuttamista. Valiokunta toteaa, että näillä aluekehitysrahoilla tarkoitetaan talousarvion yleisperustelujen taulukon 7 mukaisia määrärahoja. Hallintovaliokunta on alueiden kehittämisestä annettua lakia koskevassa mietinnössään (HaVM 20) katsonut, että myös liikenneministeriön hallinnonalalan lehtien maaseutujakelun korvaus (mom. 31.55.42) on luettava mainittui-

hin, 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin määrärahoihin. Edelleen saariston kehityksen edistämistä annetun lain 12 §:n mukaiset avustukset saariston ympäristön hoitoa edistäviin hankkeisiin (35.11.61) on em. mietinnön mukaan katsottava aluekehitysrahoiksi. Niihin kuuluvat saman tulkinnan mukaan myös momentille 35.11.61 esitetty saaristo- ja tunturialueiden ympäristönsuojelun tukemiseen tarkoitettut määrärahat.

Hallitus ei ole esittänyt talousarvion yhteydessä tehtäväksi myöskään Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin edellyttämää päätöstä valtion maaomaisuuden käyttämisestä vuonna 1994 vaihtomaina luonnonsuojelualueita hankittaessa. Valiokunta viittaa tältä osin luvun 30.95 kohdalla lausumaansa. Valtiovarainvaliokunta on pyytänyt hallitukselta esitystä maataloustuotannon tasapainottamisesta, jota koskeva päätös on luvun 30.33 perusteluissa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallitus on antanut useat talousarvioon liittyvät lakiesitykset varsin myöhään ja tehnyt etenkin niitä koskevat korjausehdotukset aivan viime tingassa. Valiokunta pitää kohtuuttomana, että eduskunnalle jää usein kaikkein lyhin käsittelyaika niihin esityksiin, jotka hallituksessa ovat vaatineet kaikkein pisimmät neuvottelut. Budjettialuekehittämisen antaminen ajoissa antaisi eduskunnalle mahdollisuuden myös perusteellisempaan talousarvion käsittelyyn. Valtiovarainvaliokunta muistuttaakin hallitusta hallitusmuodon 69 §:n 1 momentin säännöksestä, jossa edellytetään hallituksen antavan esityksensä valtion talousarvioksi ja siihen liittyviksi muiksi hallituksen esityksiksi hyvissä ajoissa ennen varainhoitovuoden alkua.

Seuraavassa valiokunta tekee yksityiskohtaisesti selkoa hallituksen esitykseen ehdottamista muutoksista. Ehdotukset sisältävät valiokunnan mietintöön jäävän perusteluosan ja eduskunnan julkaisemaan talousarvioon tarkoitettua päätösosan. Missä muuta ei ole sanottu,

valiokunta ehdottaa, että hallituksen esitys hyväksyttäisiin muuttamattomana niiltä osin kuin asiassa tarvitaan eduskunnan päätös ja että talousarvioaloitteissa tehty ehdotukset hylättäisiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Henkilöstömenövähennys

Työmarkkinaratkaisujen johdosta yksityiskohtaisten perustelujen kohta Henkilöstömenövähennys ja siihen liittyvä teksti poistetaan talousarviosta.

Yksityiskohtaisten perustelujen alku muuttuu seuraavaksi:

Henkilöstömenövähennys

(Poist.)

MENOT

Pääloukka 21 TASAVALLAN PRESIDENTTI

01. Tasavallan Presidentti

01. Presidentin palkkio ja edustusrahat

Sen johdosta, että eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi tasavallan presidentin palkkiosta, jota ei ole otettu huomioon talousarvioesityksessä, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 340 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 390 000 mk. Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain (/93) mukaisten menojen maksamiseen.

02. Tasavallan Presidentin kanslia

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 580 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 14 900 000 mk.

Henkilöstön määrä saa olla enintään 57 henkilötyövuotta.

27. Eläkkeellä olevan presidentin menot (arviomääräraha)

Tasavallan presidentti Mauno Koiviston eläkkeelle siirtymisen johdosta 1.3.1994 lukien momentti lisätään talousarvioon ja sille myönnetään 210 000 markkaa.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

27. Eläkkeellä olevan presidentin menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 210 000 mk. Määrärahaa saa käyttää eläkkeellä olevan presidentin Mauno Koiviston käyttöön asetetusta henkilökunnasta ja työtiloista sekä toimistomenoista aiheutuviin kuluihin.

Pääluokka 22

EDUSKUNTA

02. Eduskunnan kanslia

10. (22.02.10 ja 13) *Rakennusten käyttö* (arvio-määräraha)

Saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 95 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 985 000 mk. Määrärahaa saa käyttää eduskunnan kiinteistöjen käytöstä ja korjauksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

70. *Kaluston hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 450 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 140 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös arvoltaan vähäisen kaluston hankintamenojen maksamiseen.

99. Eduskunnan muut menot

21. *Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten*

Saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 545 000 markkaa eduskuntaryhmien kansainvälisten toimintaedellytysten kehittämiseen 1.8.1994 lukien.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 15 849 000 mk. Määrärahaa saa käyttää ryhmien toiminnalle välttämättömien sihteerien ja muun toimistohenkilökunnan palkkaamiseen sekä ryhmien toiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Pääluokka 23 VALTIONEUVOSTO

01. Valtioneuvosto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 748 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 15 558 000 mk.

Henkilöstön määrä saa olla enintään 41, joista 18 valtioneuvoston jäsentä ja 23 erityisavustajaa.

02. Valtioneuvoston kanslia

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 202 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 24 988 000 mk.

Henkilöstön määrä saa olla enintään 134 henkilötyövuotta.

29. *Muut kulutusmenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 189 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 23 078 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää myös eräiden palkkioluonteisten menojen maksamiseen sekä enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

03. Oikeuskanslerinvirasto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 497 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 327 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

99. Valtioneuvoston muut menot

25. *J. V. Snellmanin kootut teokset* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 88 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 836 000 mk. Määrärahaa saa käyttää J. V. Snellmanin koottujen teosten julkaisuhankkeen jatkamisesta aiheutuvien menojen ja teosten toimituskunnan menojen maksamiseen sekä pienehköihin laitehankintoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

26. *Suomen hallintohistoria* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 90 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 864 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Suomen hallintohistorian kirjoittamisesta ja painattamisesta aiheutuvien menojen ja kirjoittamista valvovan komitean menojen maksamiseen sekä pienehköihin laitehankintoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 27 811 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 737 915 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös kunniakonsuleille myönnettävien avustusten maksamiseen ja edustustoissa toimivien Suomen Ulkomaankauppaliiton kaupallisten sihteerien toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Valiokunta toistaa vuoden 1993 talousarvion yhteydessä lausumansa, että Suomen kehitysyhteistyöhankkeissa tulee ottaa huomioon hankkeen ympäristövaikutukset sekä ihmisoikeustilanne, naisten yhteiskunnallinen asema, demokratian tila ja väestöpolitiikka kohdemaassa. Suomen tulee pyrkiä myös oikeudenmukaiseen kehityskauppaan.

66. (24.30.22, 50 ja 66) Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta käyttösuunnitelman kohtaan 7 lisätään 2 762 000 markkaa.

Lisäksi käyttösuunnitelman kohdasta 5 vähennetään 15 000 000 markkaa ja käyttösuunnitelman kohtaan 9 lisätään 14 800 000 markkaa.

Momentin loppusumma lisääntyy yhteensä 2 562 000 markalla.

Valtiovarainvaliokunta edellyttää, että ulkoasiainministeriö lisää muilla kehitysyhteistyömenojen siirroilla kansalaisjärjestöjen määrärahoja vuonna 1994 vielä vähintään 5 milj. mk, jolloin kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyömenoissa päästään vuoden 1993 budjetoituun tasoon eli noin 125 milj. markkaan.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen neljännen kappaleen ensimmäinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Korkotukiluottoja saa vuonna 1994 myöntää siten, että vuosina 1987—1994 myönnettävien luottojen määrä yhteensä on enintään 3 500 000 000 mk, ja että vuonna 1994 myönnettävistä luotoista aiheutuu menoja 1994 jälkeisille vuosille enintään 220 milj. mk."

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 301 364 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä) Korkotukiluottoja saa vuonna 1994 myöntää siten, että vuosina 1987—1994 myönnettävien luottojen määrä yhteensä on enintään 3 500 000 000 mk, ja että vuonna 1994 myönnettävistä luotoista aiheutuu menoja 1994 jälkeisille vuosille enintään 220 milj. mk. Korkotukea saa suorittaa vuosina 1987—1994 myönnettävien luotoille siltä ajalta, jolta korko ulkoasiainministeriön hyväksymien luottoehtojen mukaan on maksettava.

(5.—7. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	255 000 000
2. Maa- ja aluekohtainen yhteistyö	578 802 000
3. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	34 500 000
4. Kehitysluotot	15 000 000
5. Korkotuki	140 000 000
6. Humanitaarinen apu	127 000 000
7. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot	28 162 000
8. Kehitysyhteistyöosaston tiedotus	3 100 000
9. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysjoukoille ja kehitysyhteistyötiedotukselle	119 800 000
Yhteensä	1 301 364 000

(8.—11. kappale kuten hallituksen esityksessä)

40. Teollinen kehitys yhteistyö

50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle (arviomääräraha)

Sen johdosta, että Finnfundille otettiin ensimmäinen laina vuonna 1991, muutetaan valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Korkotukea saa maksaa yhtiön vuosina 1991—1994 ottamien, vuotuiselta määrältään enintään 100 000 000 markan suuruisten lainojen osalta".

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Korkotukea saa maksaa yhtiön vuosina 1991—1994 ottamien, vuotuiselta määrältään enintään 100 000 000 markan suuruisten lainojen osalta. Korkotuen määrä saa vastata enintään näistä lainoista perittävien korkokustannusten ja 2 prosentin koron erotusta.

(3. kappale ja käyttösuunnitelma kuten hallituksen esityksessä)

50. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa

61. (24.50.61 ja 68) Lähialueyhteistyö ja yhteistyö Baltian maiden kanssa (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 73 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 073 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Suomen lähialueilla ja Baltian maissa selvityksiin, tutkimuksiin, hankevalmisteluun ja toteutukseen koulutuksen, kulttuurin, hallinnon kehittämisen, sosiaali- ja terveydenhuollon, liikenteen ja tietoliikenteen, ympäristönsuojelun, ydinvoimaloiden turvallisuuden, luonnonvarojen hyväksikäytön, energiahuollon, elintarvikehuollon ja kaupan edellytyksiä parantavien hankkeiden aloilla, teknisen avun ja asiantuntija-avun rahoittamiseen sekä Helsingissä toimivien Baltian maiden edustustojen avustamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuun toimintaan liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen sekä enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsopimussuhteeseen asiantuntijatehtäviin.

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

02. Palkkaukset (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 785 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 19 245 000 mk. Määrärahaa saa käyttää ulkomaille lähetettyjen työsopimussuhteisten ja tilapäisten eri ministeriöiden toimialoilta kuuluvia asioita hoitavien erityisasiantuntijoiden ja heidän käyttöönsä asetettujen apulaisten sekä YK:n ja ETYK:n rauhanturvaoperaatioihin lähetettävän siviilihenkilöstön palkkausmenojen ja eläkemaksun maksamiseen valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Määrärahaa saa käyttää enintään 32 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Lukumäärään ei sisälly rauhanturvaamishenkilöstöä.

26. Tutkimus- ja kehittämistoiminta (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 84 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 958 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kemiallisen aseiden valvontaja todentamismenetelmien tutkimusprojektin kulutusmenojen, tutkimusaineiston, henkilöstön palkkausmenojen ja eläkemaksun maksamiseen, valvontaseismologian projektin kulutusmenojen ja sellaisen tutkimustoiminnan menojen, mukaan lukien tutkimusapurahojen, maksamiseen, joka päämääriltään palvelee Suomen harjoittamaa aseidenriisuntapolitiikkaa ja ihmisoikeuskysymyksiä ja suoritetaan ulkoasiainministeriön välittömässä valvonnassa, sekä osallistumisesta IAEA:n valvontamenetelmien kehittämisen tukiohjelmaan ja Ukrainan ydinaseettomuuden tukiohjelmaan aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

50. Eräät valtionavut

Momentille lisätään 200 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan "Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi".

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 095 000 mk. Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhteisöille.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluasuntolasäätiö rs	1 000 000
Suomen YK-liitto ry	1 000 000
Suomen Pakolaisapu ry	820 000
Suomen toimikunta Euroopan tur-	
vallisuuden edistämiseksi	500 000
Suomen YK:n lastenapu UNICEF ry	220 000
YK:n Naisten Kehitysrahasto	
Suomen Yhdistys ry	160 000
Väestöliitto ry:lle v. 1994 kansain-	
välisen väestö- ja kehityskonferenssin	
valmisteluihin liittyviin toimintoihin	150 000
SPR:n kansainvälisen humanitaari-	
sen oikeuden ja Geneven sopimusten	
tunnetuksi tekeminen Suomessa	245 000
Yhteensä	4 095 000

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sen johdosta, että hallituksen esitys n:o 143 verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, pääluokan perusteluja muutetaan.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1994 enintään 7 216 henkilötyövuotta ja 1.9.1994 alkaen 7 275 (poist.). Hallinnonalalla saa lisäksi olla 1.12.1993 toteutettuun alioikeusuudistukseen liittyen 30 henkilötyövuotta ja ruuhkien purkamista varten 50 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä.

01. Oikeusministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 102 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 77 851 000 mk. Henkilöstön määrä saa olla enintään 389 henkilötyövuotta.

10. Ylimmät tuomioistuimet

21. (25.10.01, osa ja 29, osa) *Korkeimman oikeuden toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 583 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 29 983 000 mk.

22. (25.10.01, osa ja 29, osa) *Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 013 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 37 913 000 mk.

20. Hovioikeudet

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 7 875 000 markkaa.

Eduskunta on muuttanut hallituksen esitystä hovioikeuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi siinä määrin, että laissa tarkoitettu organisatationmuutos voi käytännössä tulla voimaan vasta 1.5.1994. Tämän johdosta momentin perusteluissa mainittu päivämäärä 1.3.1994 muutetaan päivämääräksi 1.5.1994.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 143 875 000 mk.

Hovioikeuksiin voidaan 1.5.1994 lukien perustaa 20 hovioikeudenlaamannin virkaa (A 29) edellyttäen, että samasta ajankohdasta lukien lakkautetaan 20 jaoston puheenjohtajana toimivan hovioikeudenneuvoksen yp. virkaa (A 29) ja 1.1.1994 lukien kaksi ylimääräisen hovioikeudenneuvoksen ap. virkaa (A 26).

25. Lääninoikeudet

21. (25.25.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 5 446 000 markkaa.

Sen johdosta, että hallituksen esitys n:o 143 verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentilta vähennetään 700 000 markkaa ja momentin perusteluja muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 87 196 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

(3. kappale poist.)

30. Käräjäoikeudet

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 24 424 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 386 258 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

40. Erityistuomioistuimet

21. (25.40.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 5 749 000 markkaa.

Sen johdosta, että hallituksen esitys n:o 143 verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uudistamista koskeva lainsäädännöksi on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentille lisätään 616 000 markkaa ja momentin perusteluja muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 76 590 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Liikevaihtovero-oikeudesta voidaan lakkauttaa 1.1.1994 lukien kaksi vero-oikeuden sihteerin virkaa (A 21) (poist.).

46. Syyttäjänvirastot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 282 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 26 659 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. *Lahden kaupunginviskaalinviraston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 82 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 082 000 mk.

47. Ulosottovirastot

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 5 969 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 167 519 000 mk.

50. Vankeinhoitolaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 19 627 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 628 827 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Valtionapu Kriminaalihoitoyhdistykselle lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 815 000.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 45 520 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Kriminaalihoitoyhdistykselle kriminaalihoitotyön valtionavusta annetun lain (31/75) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettävän valtionavun maksamiseen.

51. *Valtionapu muun kriminaalihoitotyön suorittamiseen*

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 230 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Valtionapu Kriminaalihoitoyhdistyksen palkkausmenoihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 693 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Kriminaalihoitoyhdistykselle ja muille yhteisöille ja säätiöille kriminaalihoitotyön valtionavusta annetun lain (31/75) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettävän valtionavun maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 130 000 mk avustuksen maksamiseen Kriminaalihoitoyhdistykselle lainojen lyhennyksistä sekä muista luotoista aiheutuviin menoihin ja enintään 700 000 mk muuhun kriminaalihoitotyöhön.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Kriminaalihoitoyhdistyksen palkkausmenoihin	4 485 000
Valtionapu Kriminaalihoitoyhdistyksen muihin menoihin	2 508 000
Valtionapu muuhun kriminaalihoitotyöhön (enintään)	700 000
Yhteensä	7 693 000

74. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 73 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Pienehköt uudisrakennus- ja peruskorjaustyöt.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 30 833 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös rakennustuotannon tehostamiseen tarvittaviin selvityksiin ja suunnitelmiin sekä hankemäärärahoilla palkatun henkilökunnan koulutukseen.

Hanke	Käyttösuunnitelma:		Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
	Hyöty- ala m ²	1000 mk	mk/m ²			
(1. kohta kuten hallituksen esityksessä)						
2. Pienehköt uudisrakennus- ja peruskorjaustyöt					15 233 000	
(3.—6. kohta kuten hallituksen esityksessä)						
					Yhteensä	30 833 000

75. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset avo-
laitostyönä (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 145 000 markkaa käyttösuunnitelman

kohtaan Suomenlinnan entistämisen- ja muut rakennustyöt.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 43 745 000 mk.

Rakennustyö	Käyttösuunnitelma:		Myönnetty mk	Myönnetään mk
1. Suomenlinnan entistämisen- ja muut rakennustyöt			194 100 000	11 645 000
(2.—10. kohta kuten hallituksen esityksessä)				
Yhteensä				43 745 000

60. Eräät virastot

21. (25.60.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 507 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 652 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös apurahojen maksamiseen.

70. Vaalit

21. *Vaalimenot* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 9 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 119 009 000 mk. Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin vaalista (1076/91), kansanedustajain vaaleista (391/69), kunnallisvaaleista (361/72) sekä menet-

telystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä (571/87) annettujen lakien mukaisesti vaaleista sekä vaalien tulosten kokoamisesta ja tietojenkäsittelystä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä yhdestä henkilötyövuodesta aiheutuvien palkkausmenojen maksamiseen liittyen vaalien valmistelutehtäviin.

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot

26. *Kansainvälinen yhteistyö* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 165 000 markkaa.

Sen johdosta, että YK:n 9. maailmankongressiin valmistautumista varten ehdotettu määräraha ei kohdistu Suomen maksettavaksi vuonna 1994, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 460 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 705 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Euroopan yhteisön normiston ja tuomioistuinratkaisujen kääntämisestä ja tarkastamisesta samoin kuin ETA-sopimuksen voimaansaattamiseen liittyvän lainvalmistelun ohjaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, Suomen maksuosuuksien, kansainvälisestä yh-

teistyöstä johtuvien matka-, edustus- ja kokousjärjestelymenojen maksamiseen, oikeusministeriön toimialaan kuuluvien säädösten kääntämisestä ja julkaisemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä yhteistyöstä Itä-Euroopan maiden kanssa aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sisäasiainministeriö

21. (26.01.21, 99.25 ja 99.26, osa) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 166 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 106 817 000 mk.

05. Lääninhallitukset

21. (26.05.21 ja 99.26, osa) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 10 419 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 408 189 000 mk. Määrärahasta saa käyttää 1 480 000 mk saamelaisvaltuuskunnalle ja saamen kielen toimistolle, jotka yksiköt myös saavat käyttää maksullisesta palvelutoiminnastaan kertyvät tulot menojensa rahoittamiseen.

06. Rekisterihallinto

21. (26.06.21 ja 28) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 554 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 114 076 000 mk.

75. Poliisitoimi

Kansalaiset ovat kokeneet, että yleinen turvallisuus on viime aikoina heikentynyt. Johdon-

mukaisena seurauksena tästä he priorisoivat turvallisuustehtävät yhteiskunnassa erittäin korkealle. Tämän painotuksen tulisi valtiovarainvaliokunnan mielestä näkyä myös valtion talousarviossa. Tasaisesti kaikkiin talousarvion pääluokkiin kohdistuva säästölinja ei toteuta tätä painotusta ja yksipuolisesti henkilöstömenoihin kohdistuvana kohtelee erityisen huonosti niitä aloja — esimerkkinä poliisitoimi — joilla henkilöstömenojen osuus on suuri. Se ei riittävästi myöskään ota huomioon määrärahojen lähtötasoa näillä sektoreilla.

Rikollisuus koskettaa yhä laajempia kansalaispiirejä ja erityisesti ammattimainen rikollisuus on nopeasti lisääntymässä. Poliisin määrärahoihin tehtävillä leikkauksilla saatava taloudellinen hyöty on suurella todennäköisyydellä niistä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä pienempi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisilla ei ole tällä hetkellä tehtävien priorisointisäännöksiä. Silti poliisi joutuu jo nyt olosuhteiden niin vaatiessa käytännössä asettamaan tehtäviä tärkeysjärjestykseen. Leikkaukset poliisin henkilöstömenoihin merkitsevät kenttätoiminnan supistumista ja keskittymistä pelkästään perusvalmiuden ylläpitoon. Poliisi joutuu nykyisin vastaamaan myös tehtävistä, jotka luontevammin kuuluisivat jollekin muulle viranomaiselle. Valiokunta pitää tärkeänä, että poliisin tehtäviä voidaan karsia siten, että se voi nykyistä enemmän keskittyä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen sekä rikostorjuntaan.

Erityisesti itäliikenteen valvonta ja itärikollisuuden torjunta, mukaan lukien huumeiden maahantuonti, edellyttävät henkilöstöresurssien tarkoituksenmukaista alueellista sijoittamista ja käyttöä.

Valiokunta edellyttää, että poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen toimin-

tojen tehostamiseksi edelleen yhteistyötä niiden välillä lisätään ja

että viranomaisten keskinäinen tietojenvaihto ja rekisterien joustava käyttö tehdään mahdolliseksi.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy rikollisuuden epäsuotuisan kehityksen estämiseksi tarvittaessa nopeisiin toimiin poliisin taloudellisten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 137 761 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 576 779 000 mk.

80. Pelastushallinto

21. (26.80.21 ja 99.26, osa) Koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 885 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 53 624 000 mk. Määrärahasta saa käyttää maksullisen koulutustoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen enintään 1 330 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)s

90. Rajavartiolaitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 45 031 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 864 062 000 mk. Määrärahasta saa käyttää myös arvoltaan enintään 5 000 000 mk olevien koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenojen maksamiseen sekä rakennusten, rakenteiden ja kiinteistöjen perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen kustannusarvio on alle 1 000 000 mk.

97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

31. Kuntien yleiset valtionosuudet (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 138 000 000 markkaa. Lisäys aiheutuu siitä, että kuntien valtionosuuslain muuttamisesta annettuun lakiin tehtävän tarkistuksen johdosta yleisen valtionosuuden alennus pienee 559 milj. markasta 421 milj. markkaan.

Valiokunta toteaa, että alueiden kehittämisestä annettuun lakiin on eduskuntakäsittelyssä lisätty uusi 11 §, jonka mukaan kunnat saavat yleistä valtionosuutta lain nojalla maakunnan liitoille siirtyviin tehtäviin. Saadun selvityksen perusteella näistä tehtävistä kunnille aiheutuvat kustannukset ovat vähintään 25 milj. markkaa vuoden 1993 tasolla laskien siinä vaiheessa, jolloin maakunnan liitot toimivat aluekehitysviranomaisina koko maassa. Valiokunta katsoo sanotun lain 11 §:n nojalla, että nämä kustannukset tulee vuonna 1994 maksaa tältä momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 783 000 000 mk. Määrärahasta saa käyttää kuntien valtionosuuslain (688/92) 8 §:n mukaisiin yleisiin valtionosuuksiin kunnille.

43. Maakunnan kehittämisraha (siirtomääräraha 2 v)

Vuoden 1993 viidennen lisätalousarvion ja saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja muutetaan siten, että momentin määrärahaa saa käyttää myös Barentsin Euro-arktisesta alueellisesta yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Läänin kehittämisraha muuttuu vuonna 1994 maakunnan kehittämisrahaksi. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että aluekehitysviranomaiset voisivat käyttää maakunnan kehittämisrahaa valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan soveltuvin osin samoihin tarkoituksiin kuin läänin kehittämisrahaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 75 000 000 mk. Määrärahasta saa käyttää valtioneuvoston määräämin perustein alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:n mukaisten menojen sekä Barentsin Euro-arktisesta alueellisesta yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustusministeriö

21. (27.01.01, 21, 29 ja 70) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 325 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 47 190 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

10. (27.12, 14, 25, 27 ja 99, osa) Puolustusvoimat

16. (27.25.16) *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 500 000 markkaa. Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahasta saa käyttää 2 408 500 000 mk aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valiokunta toteaa, että maavoimien kotimaisen materiaalihankintojen lähes täydellinen pysähtyminen merkitsee maavoimien materiaallisen valmiuden kehittämisen pysähtymistä ja työttömyyttä kotimaisessa puolustusmateriaaliteollisuudessa. Alan yritysten kuuluu pitää yllä kriisiajan kapasiteettia, osaamista ja tuotantokykyä, mikä edellyttää tiettyä vuosittaista tilauskantaa pääasiakkaalta. Kotimaisen tilauskannan vähäisyyden vastapainoksi tarvittavaa puolustusmateriaalin vientiä ulkomaille on puolestaan haitannut liian tiukka lupakäytäntö. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus kansainvälisten sopimusten sallimissa rajoissa mahdollisimman pikaisesti poistaa puolustusmateriaalin viennin esteet, jotta kotimaisen puolustustarvikeolosuhteiden toimintaedellytykset voidaan turvata.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 038 500 000 mk. Määrärahaa saa käyttää puolustusmateriaalin sekä puolustusvoimien muun kaluston, välineiden ja laitesuojien hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen siten, että määrärahasta saa käyttää 2 408 500 000 mk aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 572 000 000 mk aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien nojalla tehtyihin hankintasopimuksiin liittyvistä indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuviin menoihin, 15 000 000 mk ammuslaboratorion tuotanto- ja ylläpitomenoihin sekä 3 000 000 mk projektihenkilöstön eläkkeistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 203 henkilötyövuotta vastaavan projektihenkilöstön palkkaamiseen.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. (27.12.01, 21 ja 29, 14.02, 20, 21, 22 ja 23, 25.24, 27.10 ja 13, 99.02 ja 51) *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 203 799 000 markkaa.

Pitkäaikaisten hankinta-, huolto- ja korjaus-sopimusten tekemiseksi sekä määrärahojen jak-sottamiseksi momentin perustelujen loppuun li-sätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityk-sen perusteella virke: ”Vuonna 1994 saa tehdä varustuksen käyttöä ja kunnossapitoa koskevia pitkäaikaisia sopimuksia määrärahan puitteissa siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 1995 loppuun mennessä 345 000 000 mk ja vuoden 1996 loppuun mennessä 425 000 000 mk.”

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota puolustusvoimien toimintamenojen jyrkän su-pistumisen vaikutuksiin henkilöstöön ja tätä

kautta valmiuden ylläpitoon, koulutukseen sekä kaluston ylläpitoon ja huoltoon joukko-osastotasolla. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus palauttaa puolustusvoimien toimintamenoihin ohjattavat määrärahat puolustusvalmiuden edellyttämälle tasolle jo vuonna 1995. Samalla päätösvaltaa määrärahojen suuntaamisesta eri tarkoituksiin tulee siirtää voimakkaasti alue- ja paikallistasolle.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 174 879 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös työrajoitteisten palkkausmenojen, kadettien, opistoupseerioppilaiden, varusmiesten, reserviläisten ja soitto-oppilaiden ja ulkomaalaisille oppilaille Suomessa annettavan sotilaskoulutuksen menojen maksamiseen, matkakustannusten maksamiseen maanpuolustuskurssien osanottajille, asevelvollisuuslain tarkoittamiin vapaaehtoihin harjoituksiin osallistuville maksettavien korvausten maksamiseen sekä kertausharjoituskorvauksia vastaavien korvausten maksamiseen vapaaehtoisien maanpuolustuskoulutuksen kouluttajakursseille osallistuville naisille, aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien menoihin, indeksij- ja valuuttakurssimaksuihin, varustuksen käytön ja kunnossapidon menoihin, kiinteis-

töjen käytöstä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä rakennusten, sotilasalueiden ja -laitteiden korjaus- ja kunnossapitomenoihin sekä lentokenttä- ja lennonvarmistuspalveluista aiheutuvien menojen maksamiseen. Aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien käytöstä aiheutuu vuonna 1994 maksuja 541 000 000 mk. Vuonna 1994 saa tehdä varustuksen käyttöä ja kunnossapitoa koskevia pitkäaikaisia sopimuksia määrärahan puitteissa siten, että niistä saa aiheuttaa valtiolle menoja vuoden 1995 loppuun mennessä 345 000 000 mk ja vuoden 1996 loppuun mennessä 425 000 000 mk.

74. (27.27.74, 75 ja 77) Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 440 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan 6. Pienehköt työt.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 166 140 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös puolustushallinnon rakennusten ja kiinteistöjen perusparannustoista aiheutuviin rakentamismenoihin sekä puolustusmateriaalin hankintaan ja puolustusjärjestelmien kehittämiseen liittyvään rakentamiseen.

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
	Hyöty- ala m ²	1000 mk mk/m ²		
(1.—5. kohta kuten hallituksen esityksessä)				
6. Pienehköt työt				37 640 000
(7.—9. kohta kuten hallituksen esityksessä)				
Yhteensä				166 140 000

30. Kansainvälinen rauhanturvaamistoiminta

21. (27.30.21 ja 22) YK:n ja ETYK:n rauhanturvaamistoiminnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 140 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 39 820 000 mk. Määrärahaa saa käyttää sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahon maksamiseen,

valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen ja pohjoismaisten YK-kurssien menojen maksamiseen sekä Libanonissa olevan suomalaisen valvontajoukon ja Kyproksella olevan Suomen edustajan matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen. Määrärahalla pysyväisluonteisiin tehtäviin palkatun henkilöstön määrä saa olla enintään 68 henkilötyövuotta.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sen johdosta, että hallituksen esitys n:o 143 verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, pääluokan perusteluista sekä momentilta 28.18.21 ja 28.40.21 on poistettu sanotusta lainsäädännöstä aiheutuvat muutokset.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1994 enintään 15 470 henkilötyövuotta (*poist.*).

01. Valtiovarainministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 890 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 102 940 000 mk.

03. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 648 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään talousarvioesityksen valmistelutyössä erehdyksessä momentin selvitysosaan sisällytetty maksullisen toiminnan henkilötyövuosia koskeva maininta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 588 000 mk. *Maksullisen toiminnan henkilötyövuodet eivät sisälly hallinnonalan henkilötyövuosi-kehityksiin.*

05. Valtiokonttori

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 356 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 142 456 000 mk.

22. *Työpaikkaterveydenhuollon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 012 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 962 000 mk.

07. Eläkkeet

06. *Ylimääräiset eläkkeet* (arviomääräraha)
Valtiovarainvaliokunta toteaa, että momentin määrärahasta maksetaan myös eduskunnan hyväksymän hallituksen esityksen n:o 254 mukainen eläke tasavallan presidentille 1.3.1994 lukien.

07. *Muut eläkemenot* (arviomääräraha)
Hallituksen esityksen mukaan momentin perusteluissa säännellään takautuvasti yhtiöiden vuonna 1993 tapahtuneita omistuspohjan järjestelytapauksia. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja muutetaan siten, että taannehtivuus poistuu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 135 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää korvausten maksamiseen Kuntien Eläkevakuutukselle eri lakien nojalla valtion toimintojen kunnallistamisen yhteydessä suoritetuista eläkejärjestelyistä ja Eläkekassa Maalle siitä eläkemenojen lisäyksestä,

mikä aiheutuu asutustehtävissä palvelun ajan huomioon ottamisesta eläkekassan myöntämässä eläkkeessä. Edelleen määrärahaa saa käyttää korvausten maksamiseen Nokia Telecommunication Oy:lle, Vapo Oy:lle, Vammass Oy:lle, Lapua Oy:lle ja Suomen Malmi Oy:lle siitä valtion eläkelain tasoisen eläketurvan säilyttämisestä syntyvästä lisärasituksesta, joka näille yhtiöille aiheutuu 31.8.1976 Televan, 31.12.1983 Valtion polttoainekeskuksen, 31.12.1990 Vammasskosken tehtaalla ja Lapuan Patruunatehtaalla sekä 31.8.1990 Geologian tutkimuskeskuksen palveluksessa olleen henkilöstön siirrosta näiden yhtiöiden palvelukseen. Korvausta maksetaan myös *edellä mainittujen yhtiöiden* yrityskauppojen tai vastaavien yritysten omistuspuhjan uudelleenjärjestelyjen yhteydessä vanhana työntekijänä ennen 1.1.1994 siirretyn henkilön työnantajalle. Valtiokonttori saa sopia vakuutusmatemaattisiin perusteisiin lasketusta eläkevastuuden kerta-suorituksista.

(Käyttösuunnitelma kuten hallituksen esityksessä)

10. Valtiontalouden tarkastusvirasto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 082 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 29 382 000 mk.

18. Verohallinto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 52 362 000 markkaa.

Pääluokan perusteluissa lausuttuun viitaten momentilta vähennetään 16 000 mk, jolloin momentin selvitysosien mukaiset bruttomenot, muut toimintamenot sekä nettomenot alenevat vastaavalla summalla. Muutos merkitsee myös sitä, ettei määrärahan mitoituksessa oteta huomioon yhden henkilön palkkausmenojen siirtoa momentilta 25.40.21 1.12.1994 lukien.

Eräistä ajoneuvoista suoritettavasta ajoneuvoverosta annettu hallituksen esitys n:o 218 on valmistunut vasta talousarvioesityksen antamisen jälkeen. Talousarvioesityksessä ei ole tämän vuoksi voitu ottaa huomioon sanotusta verosta aiheutuvia verotuskustannuksia oikeamääräisesti. Tämän vuoksi momentille ehdotetaan lisättä-

väksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 20 000 000 markkaa. Momentin selvitysosassa tarkoitetut bruttomenot ja muut toimintamenot lisääntyvät vastaavasti.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 530 466 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös oikeudenkäyntikulujen veroasioissa, pakko-utokauppakulujen, Postipankille ja muille rahalaitoksille suoritettavien tiedonsiirtopalkkioiden maksamiseen sekä Postipankille tilillepanoista ja tililtäotoista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös veroluokituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä Autorekisterikeskukselta siirtyvistä verotustehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

40. Tullilaitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 22 987 000 markkaa.

Pääluokan perusteluissa lausuttuun viitaten momentille lisätään 100 000 mk, mikä aiheutuu siitä, ettei momentin selvitysosassa mainittu seitsemän henkilötyövuoden palkkausmenojen siirto momentilta 25.25.21 1.12.1994 lukien tässä vaiheessa toteudu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 461 737 000 mk.

52. Tilastokeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 898 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 156 598 000 mk.

60. Rakennushallinto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 23 201 000 markkaa.

Talousarvioesityksen perusteluista puuttuvat muista kuin virastotaloihin kohdistuvista kiinteistön hoitopalveluista aiheutuvat menot. Momentin perustelujen toisen kappaleen ensimmäi-

seen virkkeeseen tehdään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella tästä aiheutuva muutos.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 14 500 000 markkaa, mikä aiheutuu ennakoitua suuremmasta kiinteistöverosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 53 301 000 mk. Vuokratuloja saa käyttää rakennushallinnon muiden toimintamenojen kuin siivouspalvelujen ja muun maksullisen palvelutoiminnan erillismenojen maksamiseen.

Valtion virastojen ja laitosten, lukuun ottamatta valtion liikelaitosten ja aikaisemmin budjettisidonnaisina liikelaitoksina toimineiden virastojen ja laitosten, rakennuttamis- ja rakentamispalvelujen ja rakennustöiden valvonnasta aiheutuvia menoja, *muihin kuin virastotiloihin kohdistuvien kiinteistöhoitopalvelujen, asiantuntijapalvelujen, vahtimestari-, puhelunvälitys- ja muiden vastaavien palvelujen menoja* saa olla enintään 390 000 000 mk. Nämä palvelut eivät ole maksullisia virastoille ja laitoksille. Vuonna 1994 virastot käyttävät edelleenkin rakennushallinnon vuokratuloja.

70. Valtionhallinnon kehittämiskeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 926 000 markkaa. Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 4 826 000 mk maksullisen toiminnan hintatukeen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 876 000 mk. Määrärahaa saa käyttää enintään 4 826 000 mk maksullisen toiminnan hintatukeen.

87. Rahoitusmarkkinoiden vakauttaminen

89. Pankkitoiminnan tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Eduskunta on jo aiemmin hyväksynyt pankkitukimomentille sitovia perusteluja, jotka sisältävät pankkitukimomentin käytölle asetettuja ehtoja. Valiokunta toteaa, että kaikki nämä perustelut ja ehdot ovat edelleen voimassa myös vuonna 1994.

Tallettajien saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa annettava laki, joka perustuu talousarvioesityksen antamisen jälkeen annettuun hallituksen esitykseen n:o 267, aiheuttaa momentin perustelujen muutostarvetta. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille ehdotetaan tehtäväksi edellä tarkoitettua laista aiheutuvat ja muut tarpeellisiksi katsottavat muutokset.

Valiokunta toteaa, että pankkitukimomentin käyttöä koskevat aiemmin hyväksytyt ja nyt hyväksyttävät perustelut ja niiden mukaiset ehdot koskevat soveltuvin osin myös nyt lisättävää 11. kappaletta, joka koskee määrärahan käyttämistä myös säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa annetun lain nojalla tehtävistä päätöksistä aiheutuvia menoja.

Hallituksen esitystä n:o 267 koskeneessa lausunnossaan n:o 5 esitettyyn viitaten valtiovarainvaliokunta on pitänyt välttämättömänä selvittää puheena olevassa asiassa kaikki kysymykseen tulevat vastuukysymykset myös riippumatonta erityistarkastusta käyttäen. Valiokunta toistaa lausunnossaan esittämänsä.

Valiokunta edellyttää, että on selvitetävä ensisijaisesti säästökassan ja koko konsernin johdon vastuu, toiseksi konsernin ja säästökassan tilintarkastajien vastuu sekä myös säästökassatoimintaa valvovan valtiovarainministeriön vastuu.

Valiokunta edellyttää, että valtio turvaa tuen avoimuuden julkistamalla riittävät tiedot annetun tuen määrästä ja jakautumisesta sekä tuen lopullisista kustannusvaikutuksista sekä antaa valtiovarainvaliokunnalle aikanaan selvityksen siitä, että tehdyt ratkaisut ovat yhteiskunnan kannalta olleet edullisimmat.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/92) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen yhtiöiden osakkeiden merkitsemiseen ja muuhun hankkimiseen, yhtiöiden tappioiden kattamiseen sekä muiden yhtiöistä aiheutuvien menojen maksamiseen, *jos edellä tarkoitettu yhtiö on perustettu valtion tai valtion vakuusrahaston määräysvallassa olevaa pankkia varten. Näihin toimenpiteisiin saa ryhtyä ja sitoutua siten, että niistä saa aiheutua kuluva ja myöhemmin vuosina valtiolle menoja enintään 30 000 000 000 mk.*

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan tämän momentin määrärahalla *jo hankittuja ja vielä hankittavia talletuspankin osakkeita.*

(5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valtioneuvosto oikeutetaan luopumaan *vuonna 1994* takauksiin ja takuisiin liittyvistä takautumisoikeuksista. Lisäksi valtioneuvosto oikeutetaan määräämillään ehdoilla antamaan *vuonna 1994* talletuspankkien liikkeeseen laskemia pääomatodistuksia ja vastuudebentuurilainoja koskevia takaisinostositoumuksia. Kunkin muun kuin Suomen rahan määräisen lainan ja pääomasijoituksen arvo lasketaan takauksista annettaessa sovellettavan Suomen Pankin kesikurssin mukaan. Takauksia, takuita ja muita *tässä ja edellisessä kappaleessa* tarkoitettuja sitoumuksia saa antaa siten, että niiden yh-

teenlaskettu pääomamäärä yhdessä vuonna 1993 annettujen (*poist.*) sitoumusten kanssa on enintään 35 000 000 000 mk tai yhdessä tältä momentilta ja vuoden 1993 ensimmäisen lisätalousarvion momentilta 28.87.51 myönnetyn muun tuen kanssa pääomamäärältään enintään 60 000 000 000 mk.

(7.—10. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuoden 1993 lisätalousarvion momentin 28.87.51 määrärahaa saa käyttää myös tallettujen saamisten turvaamisesta säästökassatoimintaa harjoittavassa osuuskunnassa annetun lainojalla tehtävistä valtioneuvoston tai valtiovarainministeriön päätöksistä valtiolle aiheutuvien yhteensä enintään 1 300 000 000 markan menojen maksamiseen.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Säästötoimenpiteiden vaikutukset koulutukseen. Valiokunta toteaa, että opetusministeriön hallinnonalalla on tehty lukuisia uudistuksia, jotka parantavat oppilaitosten toiminnallisia mahdollisuuksia nykyistä joustavammin järjestää opetusta ja jotka edesauttavat sisällöllisten uudistusten toteuttamista. Tällaisia uudistuksia ovat mm. luokattomaan lukioon siirtyminen, uudet tuntijaot peruskoulussa ja lukiossa, valmisteilla olevat uudet opetussuunnitelmat ja korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen. Samanaikaisesti on kuitenkin valtiontalouden vaikean tilanteen vuoksi jouduttu tekemään säästötoimenpiteitä, jotka ovat johtaneet lukuisiin muutoksiin kaikilla oppilaitostasoilla. Valiokunnan saamien laskelmien mukaan valtion budjetimäärärahoihin on kohdistettu säästöjä vuodesta 1992 vuoteen 1994 yleissivistävässä koulutuksessa noin 1 400 miljoonaa markkaa, ammatillisessa koulutuksessa noin 1 000 miljoonaa markkaa ja korkeakoulutuksessa noin 800 miljoonaa markkaa. Kattavaa selvitystä säästötoimien vaikutuksesta ei ole tehty.

Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii selvityksen tekemisestä kaikilla koulutustasoilla siitä, miten toteutetut uudistukset ja säästötoimenpiteet ovat vaikuttaneet koulutuksen tasoon, sen saatavuuteen sekä järjestämiseen.

Tiede- ja teknologiapolitiikan koordinointi. Suomen menestyminen perustuu entistä enemmän tietoon ja osaamiseen. Siksi on huolehdittava kansallisen innovaatiojärjestelmän tehokasta toiminnasta. Siinä ovat avainasemassa korkeakoulujen opetus ja eri tieteenalojen perustutkimus sekä valtion tukema soveltava tutkimus ja tuotekehitys. Valtion tiede- ja teknologia-neuvosto on juuri päättänyt, että tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta on lisättävä. Tavoitteena on 2,7 %:n BKT-osuus vuonna 1997, mikä merkitsee lähes neljänneksen kasvua nykyiseen verrattuna.

Valiokunta toteaa, että soveltavan tutkimuksen voimavaroja ja erityisesti tuotekehitystukea on viime vuosina jatkuvasti lisätty, mutta korkeakoulujen voimavaroja on jo useana vuotena karsittu samalla kun korkeakoulututkimusta rahoittavan Suomen Akatemian määrärahat ovat vähentyneet. Se on johtanut vinoutumaan, joka vaarantaa innovaatiojärjestelmän toimivuuden kauttaaltaan.

Valiokunta toteaa myös, että samaan aikaan Suomi on liittynyt useihin suuriin kansainvälisiin tutkimusohjelmiin, joiden hyödyntäminen vaatii suomalaisilta tutkimusyksiköiltä entistä parempaa toimintakykyä, aktiivisuutta ja toiminnan koordinoitua.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yhteistoiminta eri ministeriöiden, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kesken vaatii tehostamista. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimusyksiköiden on voitava kilpailla tutkimushankkeiden rahoituksesta. Myös tutkimuslaitosten tutkijoiden on nykyistä enemmän osallistuttava opetuksen antamiseen.

Valiokunta toteaa ongelmalliseksi, että jokseenkin kaikki opetusministeriön pääluokan määrärahat liittyvät tiedon ja osaamisen kehittämiseen. Säästämistoimien kohdistuessa voimakkaana pääluokkaan ei siitä ole mahdollista löytää lisävaroja korkeakouluille ja Suomen Akatemialle vaarantamatta muun koulutuksen tasoa. Lisävaroja on saatava opetusministeriön kehysten ulkopuolelta.

Varoja kansallisen innovaatiojärjestelmän toiminnan kehittämiseksi on mahdollista järjestää joko siten, että korkeakoululaitokselle, Suomen Akatemialle, valtion eri tutkimuslaitoksille ja Teknologian kehittämisskeskukselle muodostetaan oma kehys, tai siten että opetusministeriön kehystä suurennetaan.

Valiokunta edellyttää, että korkeakoulujen ja Suomen Akatemian voimavaroja lisätään viimeistään vuodesta

1995 alkaen siten, että kansallisen innovaatiojärjestelmän toimivuus turvataan kasvatettaessa tutkimuksen ja tuotekehityksen BKT-osuutta kohti 2,7 prosentin tavoitetta, joko siten, että korkeakoululaitokselle, Suomen Akatemialle, valtion eri tutkimuslaitoksille ja Teknologian kehittämiskeskuselle muodostetaan oma riittävän suuri kehys, tai että opetusministeriön kehykseen tulee tarkoitusta varten lisävaroja.

Valiokunta korostaa, että useissa maissa kansallisen innovaatiojärjestelmän toiminta ja toiminnan koordinointi on annettu erityisen tiede- ja teknologiaministeriön tai -ministerin vastuulle.

Valiokunta edellyttää, että selvitetään, onko Suomessa tarkoituksenmukaista vahvistaa ja koordinoida tiede- ja teknologiapolitiikkaa siten, että tulevaisuudessa yhden valtioneuvoston jäsenen vastualueksi tulevat korkeakoulut, valtion eri tutkimuslaitokset, Suomen Akatemia ja Teknologian kehittämiskeskus.

01. Opetusministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 830 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 1 384 000 markkaa. Lisäys aiheutuu siitä, että eduskunta on hyväksynyt lain kiinteistöverolain muuttamisesta (1084/93) siten, että uutta oopperataloa ei ole vapautettu kiinteistöverosta vuonna 1994.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 88 307 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös kokeilu- ja kehittämistoimintaan myönnettävien avustusten maksamiseen.

02. Evankelis-luterilainen kirkko

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 676 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 179 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

05. Ortodoksinen kirkkokunta

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 356 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 845 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

07. Opetushallitus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 774 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 108 755 000 mk. Määrärahasta tuetaan 12 000 000 markalla oppimateriaalin kehittämistä sekä audiovisuaalisen oppimateriaalin ja vähälevikkisen oppimateriaalin tuottamista, mistä 1 500 000 markalla saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista.

08. Kansainvälinen yhteistyö

21. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 342 000 markkaa.

Momentin perustelujen selvitysosana viimeisessä virkkeessä todetaan, että kansainvälisen henkilövaihdon keskus valmistelee Suomen osallistumista muun muassa FORCE-koulutusohjelmaan. FORCE-ohjelman tarkoituksena on parantaa yritysten kilpailukykyä ja työntekijöiden ammattitaitoa lisäämällä ammatillisen täydennyskoulutuksen määrää ja laatua Euroopassa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan FORCE-ohjelmaan valmistautuminen on ollut COMETT-keskuksen velvoitteena, mikä valiokunnan käsityksen mukaan on ollut tarkoituksenmukainen menettely. Sen vuoksi valiokunta ei yhdy selvitysosassa FORCE-ohjelman osalta todettuun, vaan katsoo, että ohjelmien sisältö ja niiden kohderyhmät tulee ottaa huomioon, kun valmisteluvastuusta ja myöhemmin kansallisten tiedotusyksiköiden sijainnista päätetään.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 23 322 000 mk. Määrärahasta saa käyttää 12 500 000 mk kansainväliseen henkilövaihtoon myönnettävien apurahojen ja avustusten maksamiseen.

22. *Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 138 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 400 000 mk. Määrärahasta saa käyttää julkaisu-, koulutus- ja tietopalvelutoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen enintään 80 000 mk.

25. *Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 73 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 44 664 000 mk. Määrärahaa saa käyttää menoihin, jotka aiheutuvat osallistumisesta kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen kulttuuriyhteistyöhön sekä kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta. Määrärahasta saadaan myöntää ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan edellyttämiin palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettuja avustuksia ja apurahoja yhteisöille, jotka edistävät opetus-, tiede- ja kulttuurivaihtoa ja Suomen kulttuurin tunnetuksi tekemistä ulkomailla. Määrärahaa saa käyttää lisäksi kansainvälisen kulttuuriyhteistyön kiinteistöistä aiheutuvan kiinteistöveron maksamiseen sekä määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavasti.

Korkeakouluopetus ja -tutkimus

(Luvut 29.10, 11 ja 19)

Korkeakoululaitoksen rakenneuudistus. Valiokunta toteaa, että korkeakoululaitoksen rakenneuudistusta on jatkettava toiminnan tehostamiseksi ja varojen suuntaamiseksi uudelleen. Valiokunta pitää tärkeänä, että korkeakoululaitos ja koko tiedeyhteisö yhteistoiminnassa pyrkivät opetuksen ja tutkimuksen tehostamiseen ja tarpeettoman päällekkäisyyden poistamiseen sekä opetuksen oikeaan suuntaamiseen ja laadun parantamiseen.

Korkeakouluihin kohdistuvien säästötoimien osalta valiokunta viittaa edellä tämän luvun yleisperusteluissa lausuttuun. Erityisen huolestuttavaa on, että nuorten tutkijoiden määrä uhkaa vähentyä ja laitehankinta- sekä kirjastomäärärahoja on jouduttu opetus- ja tutkimustointa vaarantavasti karsimaan.

Valiokunta toteaa, että valtioneuvoston 18.6.1993 tekemän koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa vuosille 1991—96 koskevan päätöksen mukaan hammaslääketieteen opetusta vähennetään. Samalla valtioneuvosto hyväksyi lausuman, jonka mukaan vapautuvista voimavaroista osa käytetään Turun yliopiston hammaslääketieteen yksikön menestyksellisen tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan turvaamiseen sekä alan jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet pyritään turvaamaan. Valiokunnan mielestä päätöksen toteuttaminen vaatii riittävien voimavarojen osoittamista Turun yliopistolle. Samalla valtioneuvosto hyväksyi Kuopion yliopiston kehittämistä koskevan lausuman, jonka mukaan valtioneuvosto pitää välttämättömänä yliopiston uusien, päätöksessä lueteltujen, painopistealueiden vahvistamista.

Valiokunta edellyttää, että valtioneuvoston päätöksen (18.6.1993) mukaisesti vapautuvia voimavaroja käytetään Turun yliopistossa hammaslääketieteen tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan tehokaaseen jatkamiseen. Sen vuoksi tulee myös jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet turvata riittävässä laajuudessa.

Valiokunta edellyttää, että valtioneuvoston päätöksen (18.6.1993) mukaisesti vahvistetaan Kuopion yliopiston uusia painopistealueita ja Kuopion yliopiston lääketieteellinen koulutus jätetään edellä mainitun päätöksen mukaisten säästötoimien ulkopuolelle.

Korkeakoulujen henkilöstörajoitukset. Talousarviossa määritellään jokaiselle hallinnonalalle sen henkilöstön kokonaishenkilöstömäärä talousarviovuonna. Tämä koskee myös korkeakoulujen henkilöstöä.

Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan lausuntoon, jonka mukaan henkilötyövuosikiintiöllä ei ole merkitystä huomattavien määräraha-leikkausten aikana. Valiokunta kuitenkin toteaa, että korkeakoulujen toiminta poikkeaa muusta valtionhallinnosta eivätkä henkilöstökiintiöt sovellu niille. Valiokunta pitää välttämättömänä, että korkeakoulut voivat mahdollisimman joustavasti itsenäisesti päättää niille osoitettujen määrärahojen kohdentamisesta järkevästi joko henkilöstömenoihin tai muihin menoihin.

Kiinteistöhallinnon järjestäminen. Valtioneuvosto on 25.11.1993 tehnyt periaatepäätöksen

valtion rakennusvarallisuuden tuoton lisäämisestä ja käytön tehostamisesta. Korkeakoulut on irrotettu tästä päätöksestä siten, että korkeakoulujen rakennusvarallisuuden hallinnasta tehdään valtioneuvoston päätös vasta rakennushallinnon palvelutoimintojen yhtiöittämisratkaisun tultua käsitellyksi talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Valiokunta korostaa, että korkeakoulujen itsenäisyyden huomioon ottamiseksi ja niiden toiminnan joustavuuden takaamiseksi on tarkoituksenmukaista antaa korkeakoulujen itse päättää tilojensa käytöstä.

10. Korkeakoulut

21. (29.10.01, 20, 21 ja 28) *Korkeakoulujen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 179 484 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 859 420 000 mk.

(2. —5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

11. Valtion harjoittelukoulut

Opettajankoulutus. Valtioneuvoston 18.6. 1993 hyväksymän korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelman mukaan korkeakoulut päättävät itse työnjaosta luokanopettaja- ja lastentarhanopettajakoulutuksessa sekä koulutuksen vastuun jakamisesta pää- ja sivuopetuspisteiden välillä. Päätöksen mukaan sivuopetuspisteet säilytetään. Valiokunta pitää tärkeänä, että päätettäessä kasvatustieteiden alan vastuunjaosta ja koulutusmääristä pää- ja sivuopetuspisteiden välillä tulee sivuopetuspisteiden sisäänotto säilyttää sellaisella tasolla, että ne säilyvät korkeatasoisina, vahvoina opetusyksikköinä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 8 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 213 200 000 mk. Henkilöstön määrä saa olla enintään 891 henkilötyövuotta.

19. Muut korkeakoulumenot

21. *Tutkimus- ja kehittämistoiminta* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 850 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 27 826 000 mk. Määrärahaa saa käyttää korkeakoulujen opiskelijavalintaa, perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta ja avointa korkeakoulua, tulosjohtamista, tieto- ja muuta hallintoa, toiminnan arviointia ja kansainvälistä toimintaa koskevien selvitysten ja tutkimusten tekemiseen, tiedotusaineiston laatimiseen ja kehittämishankkeiden toteuttamiseen. Määrärahaa saa maksaa palkka- ja palkkiomenoja, kulutusmenoja, apurahoja ja avustuksia korkeakoulujen oppimateriaalituentantaa harjoittaville kustantajille, ulkomaisista opettajista ja tutkijoista aiheutuvia menoja sekä kansainvälisiin avustusluonteisiin yhteistyöhankkeisiin liittyviä materiaaliavustuksia. Määrärahaa saa käyttää 85 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaan tehtäviin.

23. *Lastentarhanopettajien väliaikaisen koulutuksen järjestäminen*

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 451 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 375 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kuudessa koulutusyksikössä järjestettävän väliaikaisen lastentarhanopettajien koulutuksen menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää 45 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaukseen määräaikaan tehtäviin.

26. *Eräät opettajankoulutuksen menot*

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 700 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 17 595 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opettajien poikkeuskoulutuksen ja opettajankoulutusyksiköiden opettajien jatko- ja täydennyskoulutuksen menojen maksamiseen sekä opetusharjoittelun ohjaajina toimivien opettajien koulutuksen menojen maksamiseen ja ruotsinsuomalaisille opettajille ja opettajiksi koulutettaville tarkoitettujen kurssien menojen maksamiseen sekä suomalais-ruotsalaisen opettajankoulutuksen yhteistyön kehittämiseen sekä terveydenhuollon opettajien poikkeuskoulutukseen. Määrärahaa saa käyttää 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaan tehtäviin.

27. *Korkeakoulujen yhteinen atk-toiminta* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 60 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 12 450 000 mk. Määrärahaa saa käyttää korkeakoulujen keskustietokonelaitteiston ylläpidosta aiheutuvien menojen sekä muiden atk-yhteistoiminnan menojen ja atk-toiminnan kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös korkeakouluille tietokonepalveluja tuottavan osakeyhtiön osakkeiden ostamiseen. Määrärahaa saa käyttää kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

39. Opintotuki

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen n:o 226 opintotukilaiksi, jonka mukaan korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta aloitettu uudistus ulotetaan keskiasteen opiskelijoihin. Uudistuksella yhtenäistetään opintotukietuudet ja niiden määräytymisperusteet. Valiokunta yhtyy sivistysvaliokunnan mietinnössä (SiVM 25) todettuihin kannanottoihin ja pitää uudistusta myönteisenä ja tärkeänä.

21. *Valtion opintotukikeskuksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 122 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 609 000 mk.

22. *Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 38 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 906 000 mk.

42. Valtion yleissivistävät oppilaitokset

Suomessa on kiinnostus venäjän kielen opiskeluun vähentynyt viime vuosina. Valiokunta kuitenkin toteaa, että erityisesti talouselämä tarvitsee tulevaisuudessa lisää venäjän kielen taitoisia asiantuntijoita.

Ranskan kielen taidon tarve maassamme ja kansainvälisissä yhteyksissä lisääntyy riippumatta siitä, liittyykö Suomi Euroopan yhteisöön vai ei.

Edellä todetuista syistä valiokunta pitää tärkeänä, että ranskalais-suomalaisen ja suomalais-venäläisen koulun toiminta korkeatasoisina kie-

likouluina turvataan. Määrärahaossa opetus-hallituksen tulee ottaa huomioon koulujen erityistehtävä ja erityisluonne.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 7 527 000 markkaa, josta 2 700 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Eräät valtion oppilaitokset ja 4 827 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Vammaisten lasten koulut.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 143 227 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös opiskelijan koulukuljetuksen järjestämiseen tai koulumatkasta opiskelijalle aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Eräät valtion oppilaitokset	38 600 000
Vammaisten lasten koulut	104 627 000
Yhteensä 143 227 000	

43. Lukiot, peruskoulut ja musiikkioppilaitokset

Lukiot. Eduskunnassa on hyväksytty laki lukiolain muuttamisesta siten, että Suomessa on mahdollista siirtyä luokattomaan lukioon lukuvuoden 1994—1995 alusta. Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että yhdessä uuden tuntijakopäätöksen kanssa tämä uudistus antaa lukion opiskelijoille mahdollisuuden huomattavasti nykyistä paremmin suorittaa lukio joustavasti omien oppimisedellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistusta ei nähdä vain yhtenä keinona säästää vaan lukioille turvataan riittävät voimavarat niin, että luokattoman lukion tarkoitus voidaan toteuttaa.

Koulukuljetukset. Valiokunta toteaa, että koulun vuoden alusta ei ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää koulukuljetuksia. Valiokunta on huolestunut siitä kasvavasta eriarvoisuudesta, mitä vaihteleva käytäntö koulukuljetuksissa on aiheuttamassa. Koulumatkakustannukset saattavat nousta asuinpaikasta riippuen korkeiksi ja niillä voi siten olla huomattava merkitys lapsiperheiden toimeentuloon. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että jos koulukuljetuksia ei järjestetä, saattavat haja-asutusalueiden muidenkin asukkaiden kuin koululaisten mahdollisuudet liikkua vaikeutua huomattavasti.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti tarvittaviin muutostoi-

piteisiin koulukuljetusten pysyväksi järjestämiseksi.

Musiikkioppilaitokset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opetusministeriössä on valmisteltu musiikkioppilaitoslainsäädännön uudistusta. Valiokunta kiirehtii lainsäädäntöuudistuksen toteuttamista.

21. *Ylioppilastutkintolautakunnan menot* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 94 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 16 807 000 mk. Määrärahaa saa käyttää ylioppilastutkintolautakunnan palkkojen, palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää yhteensä 13 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

25. *Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 62 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 812 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kokeilu-, tutkimus- ja kehittämishankkeista aiheutuvien menojen ja myönnettävien avustusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

30. *Valtionosuus lukio-opetuksen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 29 170 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen käyttökustannuksiin. Valiokunta toteaa, että muutoksen jälkeen valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta on noin 20 800 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 346 570 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 11 000 000 mk rahoituslain 37 ja 38 §:n mukaisten avustusten maksamiseen.

31. *Valtionosuus peruskouluopetuksen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 139 390 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen käyttökustannuksiin. Lisäksi valiokunta toteaa, että muutoksen jälkeen valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta on noin 19 500 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 397 590 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen peruskoulun ja taiteen perusopetuksen valtionosuuden maksamiseen. Taiteen perusopetuksen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 7 mk asukasta kohti. Määrärahaa saa käyttää enintään 38 000 000 mk rahoituslain 38 §:n mukaisen avustuksen maksamiseen kunnalle tai rekisteröidylle yhdistykselle Ruotsissa rajakuntien yhteistoimintaan perustuvasta suomalaisoppilaiden koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin, Ruotsista ja muualta ulkomailta muuttaneiden peruskoulun ja lukion oppilaiden tukiopetuksen järjestämiseen, maahanmuuttajien erityisjärjestelyihin, kokeilutoimintaan sekä vieraskielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen ja ulkomailta palaavien suomalaisten oppilaiden ulkomailla hankkiman kielitaidon ylläpitämiseen peruskoulussa ja lukiossa sekä vastaavien vuonna 1993 syntyneiden kustannusten maksamiseen.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

51. *Valtionapu yksityiseen yleissivistävään opetukseen* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 550 000 markkaa, josta käyttösuunnitelman kohtaan Valtionapu Steiner-kouluille 400 000 markkaa ja käyttösuunnitelman kohtaan Valtionapu ulkomailla toimiville kouluille 150 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 35 600 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Steiner-koulusta annetun lain (417/77) 5 §:n mukaisen ja ulkomailla toimivasta peruskoulusta vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain (379/81) muuttamisesta annetun lain (/) 5 §:n mukaisen valtionavun maksamiseen sekä Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisten menojen maksamiseen.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Steiner-kouluille	18 900 000
Valtionapu vieraskielisille kouluille (enintään)	7 150 000
Valtionapu ulkomailla toimiville kouluille	6 450 000
Muut avustukset (enintään)	3 100 000
Yhteensä	35 600 000

52. *Valtionosuus musiikkioppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 200 000 markkaa, josta 3 200 000 markkaa on tarkoitettu valtionosuuteen musiikin perusopetukseen ja 1 000 000 markkaa valtionosuuteen musiikin ammattiopetukseen. Lisäksi valiokunta toteaa, että valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta on 230 markkaa opetustuntia kohti musiikin perusopetuksessa ja 280 markkaa musiikin ammattillisessa koulutuksessa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 216 806 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen musiikin perus- ja ammattiopetusta antavien musiikkioppilaitosten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 9 000 000 mk rahoituslain 37 §:n mukaisen avustusten maksamiseen ja enintään 806 000 mk harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin. Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 382 000 ja musiikin ammattiopetuksessa enintään 200 000.

Ammattiopetus (Luvut 29.60, 65 ja 66)

Valiokunta toteaa, että pääluokan perustelujen selvitysosassa mainittuja säästötoimenpiteitä ei toteuteta ammatillisten erityisoppilaitosten osalta.

60. Valtion ammatilliset oppilaitokset

Oppilaitosten kunnallistaminen. Valiokunta toteaa, että mm. kuulovammaisten ammatillinen koulutus, merenkulun koulutus ja metsäkonekoulutus keskittyvät suhteellisen harvoin oppilaitoksiin, joilla siten on valtakunnallista merkitystä. Tästä syystä

valiokunta edellyttää, että ennen lopullisia kunnallistamispäätöksiä sellaisen ammatillisen koulutuksen, jolla on valtakunnallista merkitystä, kokonaistilanne selvitetään. Tämä koskee erityisesti ammatillisia erityisoppilaitoksia, merenkulun koulutusta ja metsäkonekoulutusta. Samoin tulee arvioida uudelleen niiden valtion oppilaitosten sivupisteiden lakauttaminen, joiden osalta neuvottelut

kunnallistamisesta tai siirtymisestä kuntayhtymälle ovat kesken ja saatetaan loppuun vuoden 1994 aikana.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ongelma on valtion ammatillisia oppilaitoksia kunnallistettaessa ovat muodostuneet henkilöstön eläke-edut. Tämä on viivästyttänyt kunnallistamisen toteuttamista. Valiokunta kiirehtii toimenpiteitä kunnallistamisen esteenä olevien eläkekysymysten ratkaisemiseksi.

Ammattikorkeakoulukokeilujen ulkopuolella olevien oppilaitosten tilanne. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opiskelijoiden rekrytointi hyvästaisiinkin oppilaitoksiin, jotka eivät ole mukana ammattikorkeakoulukokeiluissa, on vaikeutumassa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös näille oppilaitoksille annetaan riittävät voimavarat opetuksen kehittämiseen ja kansainvälistymiseen niiden kilpailukykyyn säilyttämiseksi.

21. (29.60.21 ja 28) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 99 198 000 markkaa. Lisäksi momentin perustelujen kolmannen kappaleen loppu muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 64 500 000 mk valtion, kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden palkkaamiseen harjoittelijoiksi.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 33 800 000 markkaa. Lisäys aiheutuu kolmen valtion oppilaitoksen kunnallistamisen lykkääntymisestä ja siitä, että Lapin ammatillista oppilaitosta ei kunnallisteta vuonna 1994. Kunnallistamisen lykkääntymisen aiheuttaa muutoksia myös momenteille 12.29.42, 29.65.30 ja 29.65.34.

Momentin loppusumma lisääntyy yhteensä 132 998 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 465 732 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös opiskelijan koulukuljetuksen järjestämiseen ja koulumatkasta opiskelijalle aiheutuvien kustannusten korvaamiseen, työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin sekä enintään 64 500 000 mk valtion, kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden palkkaamiseen harjoittelijoiksi.

(4.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

25. *Ammatillisen koulutuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 185 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 14 185 000 mk. Määrärahaa saa käyttää ammatillisten oppilaitosten kansainvälistämisestä, ammattikorkeakoulukoikeiluista ja muista ammatillisen koulutuksen uusista kehittämishankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämisen- ja toimintamenojen ja avustusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyt-

tää 19 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen käyttösuunnitelman kohdan 11 nimike muutetaan niin, että sana "koulutilojen" korvataan sanalla "opetusmaatilojen". Vastaava muutos tehdään perusteluihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 136 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
	Hyöty- ala m ²	1000 mk mk/m ²		
(1.—10. kohta kuten hallituksen esityksessä)				
11. <i>Opetusmaatilojen</i> pienehköt rakennushankkeet ja metsien perusparannukset				5 500 000
Yhteensä				5 500 000
Yhteensä				136 600 000

Oppilaitosten ja *opetusmaatilojen* pienehköihin rakennushankkeisiin liittyviä, valtion talousarviosta annetun lain (423/88) 10 §:n tarkoittamia sitoumuksia saa vuonna 1994 tehdä siten, että vuoden 1994 jälkeen aiheutuvat menot ovat enintään 15 000 000 mk.

87. *Kiinteistöjen hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella Inarin opiston kiinteistön valtiolle lunastamisesta aiheutuvien vastuiden maksamiseen tarvitaan 700 000 markkaa enemmän kuin talousarvioehdotuksessa esitetään. Tätä vastaava muutos tehdään momentin perusteluihin. Lisäksi perustelujen sanat "koulutilojen ja havaintometsien" korvataan sanoilla "opetusmaatilojen ja opetusmetsien".

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 350 000 mk. Määrärahasta saa käyttää 2 950 000 mk Ammatikasvatushallinnon koulutuskeskuksen kiinteistöjen maksamattoman kauppahinnan korkomeroihin, 5 400 000 mk yksityisen Inarin opiston kiinteistön valtiolle lunastamisesta aiheutuneiden vastuiden maksamiseen sekä 1 000 000 mk *opetusmaatilojen ja opetusmetsien* maaomaisuuden järjestelyihin.

65. Kunnalliset ja yksityiset ammatilliset oppilaitokset

30. *Valtionosuus kunnallisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin* (arvionmääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 42 610 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen käyttökustannuksiin. Lisäksi momentin 29.60.21 perusteluihin viitaten momentilta vähennetään 19 300 000 markkaa sen johdosta, että Keski-Pohjanmaan ja Rovaniemen alueen kuntayhtymien perustamisen lykkäytymisestä aiheutuu neljän valtion oppilaitoksen kunnallistamisen lykkäminen. Momentin loppusumma lisääntyy siten 23 310 000 markkaa.

Lisäksi valiokunta toteaa, että valtionosuiden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta on noin 35 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 011 810 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituk-

sesta annetun lain 38 §:n mukaisina avustuksina 39 500 000 mk toiminnan käynnistämiseen, urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen, Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten opiskelijoiden kustannusten kattamiseen, oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan, oppilaitosten kansainvälistämiseen ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten tukiopetuksen järjestämiseen. Avustuksesta saa käyttää enintään 8 000 000 mk nuorisosaasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeiluista annetun lain (391/91) 17 §:n mukaiseen tarkoitukseen ammattikorkeakoulukokeiluihin.

34. (29.65.34 ja 53) *Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin 29.60.21 perusteluihin viitaten oppilaitosten kunnallistamisten lykkääntymisen johdosta vuoden 1993 talousarviossa myönnetty valtuus maksaa valtionosuutta Keski-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymälle Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen kiinteistön lunastamista varten lisätään uudestaan vuoden 1994 talousarvioon.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1994 saa myöntää valtionosuutta perustamishankkeille siten, että hankkeista aiheutuvat valtionosuudet ovat tammikuun 1994 hintatasossa toteutusaikaisesti rahoitettavissa hankkeissa yhteensä enintään 60 000 000 mk ja jälkirahoitteisissa hankkeissa yhteensä enintään 100 000 000 mk. Vuonna 1994 saa edellisen lisäksi vahvistaa laajuuksia sellaisille perustamishankkeille, joille valtionosuus tullaan myöntämään vuonna 1995 tai sen jälkeen siten, että arvio hankkeista aiheutuvista valtionosuuksista vuoden 1994 tammikuun hintatasossa on yhteensä enintään 300 000 000 mk. *Edellisen lisäksi eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten kunnallistamiseen liittyen Keski-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymälle saa myöntää vuosina 1994—1996 valtionosuutta yhteensä 30 334 000 mk Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen kiinteistön lunastamista varten. Maksamattomalle kauppahinnalle maksetaan lisäksi korkoa.*

50. *Valtionosuus yksityisten ammatillisten oppilaitosten käyttö-kustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 090 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen käyttö-kustannuksiin. Lisäksi valiokunta toteaa, että valtionosuuden lasken-

nallisenä perusteena käytettävä yksikköhinta on noin 30 600 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 209 290 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 38 §:n mukaisina avustuksina 16 150 000 mk opettajankoulutukseen, toiminnan käynnistämiseen, urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen, ohjelmistotuotantoon ja ohjelmien hankintaan, oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan ja oppilaitosten kansainvälistämiseen. Avustuksesta saa käyttää enintään 1 500 000 mk nuorisosaasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeiluista annetun lain (391/91) 17 §:n mukaiseen tarkoitukseen ammattikorkeakoulukokeiluihin.

66. Oppisopimuskoulutus

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oppisopimuskoulutus on kuluvana vuonna voimakkaasti lisääntynyt. Eduskunnassa on myös hyväksytty hallituksen esitys n:o 200 laiksi oppisopimuskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta. Tällä lainmuutoksella on myös tarkoitus lisätä oppisopimuskoulutukseen hakeutumista. Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 22 todettuun ja korostaa sitä, että erityisesti tulee pääpainon olla ensi vuonna nuorten aseman parantamisessa ja siten nuorten oppisopimusmuotoisen peruskoulutuksen lisäämisessä.

30. (29.66.27, 30 ja 40) *Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen* (arviomääräraha)

Edellä lukuperusteluissa mainitun oppisopimuskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) mukaan oppisopimuskoulutuksen vuotuiset kokonaismäärät asetetaan valtion talousarviossa. Talousarvioesityksessä on mainittu vain tavoite kokonaismääräksi luvun perustelujen selvitysosassa. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa momentin perustelujen päätösosaa täydennettäväksi siten, että oppisopimusten kokonaismääräksi asetetaan 8 000.

Lisäksi valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tehostettuihin toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi ja, jos asetettu kokonaismäärä osoittautuu riittämättömäksi, antaa eduskunnalle ehdotuksen kokonaismäärän lisäämiseksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:
(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)
Oppisopimusten kokonaismäärä vuonna 1994
on 8 000.

69. Aikuiskoulutus

21. (29.69.10, osa ja 28) *Opetushallinnon koulutuskeskusten toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 628 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 113 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Ammatikasvatushallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen. Momentilta palkattava henkilöstö ei sisälly pääluokan henkilöstön enimmäismäärään.

22. (29.69.10, osa) *Opetustoimen henkilöstökoulutus* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 36 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Henkilöstön täydennyskoulutus.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 30 536 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetushallinnon henkilöstön täydennyskoulutuksen ja opettajien pätevöittävän koulutuksen menojen sekä avustusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Henkilöstön täydennyskoulutus	20 036 000
Opettajien pätevöittävä koulutus	10 500 000
Yhteensä	30 536 000

25. (29.69.25 ja 26, osa) *Aikuiskoulutuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 100 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 14 650 000 mk. Määrärahaa saa käyttää ammatillisen ja yleissivistävän aikuiskoulutuksen kokeilu-, tutkimus- ja kehittämishankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

30. *Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 7 420 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen käyttökustannuksiin. Lisäksi valiokunta toteaa, että valtionosuuden perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta on noin 300 markkaa opetustuntia kohden.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 342 020 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää rahoituslain 37 ja 38 §:n mukaisiin avustuksiin enintään 4 000 000 mk. Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja on 2 000 000.

33. (29.69.26, osa ja 33) *Ammatillinen aikuiskoulutus*

Saadun selvityksen perusteella momentti muutetaan kahden vuoden siirtomäärärahaksi.

Valiokunta on selvittänyt ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoitusjärjestelmää. Valiokunta on päättänyt kannattamaan hallituksen ehdottamaa järjestelmää, jolla mm. pyritään selkiyttämään työnjakoa opetus- ja työhallinnon välillä, puretaan opetushallinnon sisällä samaan tarkoitukseen osoitettujen erillisten määrärahojen päällekkäisyyttä sekä siirretään peruskoulutuksen erillistä rahoitusta osaksi normaaleja rahoituskanavia. Tähän liittyen valiokunta katsoo, että ammatillisten erikoisoppilaitosten mahdollisuuksia saada ylimääräistä avustusta tulee lisätä. Sen vuoksi tältä momentilta vähennetään 10 000 000 markkaa, joka otetaan huomioon lisäyksenä momentin 29.69.51 määrärahoissa.

Talousarvioehdotuksen mukaan momentin mitoituksessa on otettu huomioon 200 mmk:n siirto työministeriön hallinnonalalle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lääninhallituksen ja työhallinnon ostama koulutus kohdentuu erilaisiin opiskelijaryhmiin ja myös eri oppilaitoksiin. Valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että nykyisessä työttömyystilanteessa myös työhallinnon tulee arvioida uudeleen koulutuksen ostotoiminta. Valiokunta viittaa tältä osin momentin 34.06.51 perusteluissa todettuun ja korostaa opetusviranomaisten ja työhallinnon yhteistyötä ostokoulutuksen koordinimisessa ja toteuttamisessa.

Valiokunta toteaa, että vuonna 1993 noudatettu järjestelmä opetusviranomaisten ostokoulutuksessa on mahdollistanut joustavasti ostaa koulutusta useilta eri oppilaitoksilta, kuten kesäyliopistoilta, kansanopistoilta ja kansalaisopistoilta. Valiokunta pitää tärkeänä, että seurataan

vuonna 1994 ostokoulutuksen kohdentumista eri opiskelijaryhmiin ja eri oppilaitoksiin.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen ensimmäistä kappaletta muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää ammattitutkintojen toteuttamiseen sekä toisen kappaleen viimeistä virkettä täydennetään erityisopetuksen osalta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

33. (29.69.26, osa ja 33) *Ammatillinen aikuiskoulutus (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 543 041 000 mk. Määrärahaa saa käyttää ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87, muut. 717/92) 31 d §:n väliaikaisen muutoksen mukaisesti vuonna 1993 ostetun koulutuksen maksamiseen, ammatillisilta oppilaitoksilta ostettavan täydennyskoulutuksen maksamiseen, ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain (760/90) 15 ja 16 §:n mukaan ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksilta ostettavan ammatillisen perus- ja jatkokoulutuksen sekä täydennyskoulutuksen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa väliaikaisena koulutuksena aloitetun koulutuksen valtionavustuksen maksamiseen sekä väliaikaisen koulutuksen aikaisempiin vuosiin kohdistuvien loppusuoritus-ten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää *ammattitutkintojen toteuttamiseen* sekä ammatillisista pätevyystutkinnoista annetun lain (32/72) mukaisten menojen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää 8 000 000 mk ulkomaalaisten opiskelijoiden koulutukseen, josta 6 000 000 mk lähialueyhteistyöhön ja 2 000 000 mk Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetukseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää yksityisopiskelijoiden tukiopestuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen sekä romanien aikuiskoulutukseen.

Valtion rahoitus ammatilliseen täydennyskoulutukseen tulee kohdistaa siten, että ns. omaehtoiseen opiskeluun osallistuvan oppilaan maksettavaksi jää vain kohtuulliseksi katsottava osuus koulutuskustannuksista, pienyritysten henkilöstökoulutuksen koulutusmaksuja voidaan alentaa ja sellaista yhteiskunnallisesti tärkeää koulutusta voidaan järjestää, johon ei muutoin olisi riittävästi maksuhaluista kysyntää. Valtionrahoitus ammatillisessa täydennyskoulutuksessa saa olla enintään 85 prosenttia kurssien kustannuksista, kuitenkin niin, että romanien aikuiskoulutuksen samoin kuin ammatillisten erityisoppilaitosten täydennyskoulutuksessa ja muussa vastaavassa erityisopetuksessa valtion rahoitus voi olla 100 prosenttia.

50. *Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 400 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen käyttökustannuksiin. Lisäksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään laskentaperusteiden tarkistuksen johdosta 3 120 000 markkaa ja perustelujen viimeistä virkettä tarkistetaan siten, että valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijaviikkoja on 336 400. Edelleen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentilta 29.69.56 ehdotettu kirjeopiston määrärahasiirto on epähuomiossa siirretty momentille 29.69.53. Oikaisuna lisätään tälle momentille 50 000 markkaa. Muutosten johdosta momentin loppusumma vähenee 670 000 markkaa.

Lisäksi valiokunta toteaa, että valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta opiskelijaviikkoa kohden on noin 1 600 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 329 830 000 mk. Määrärahaa saa käyttää annetun kansanopistolain mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 5 000 000 mk kansanopistolain 14 §:n mukaisiin avustuksiin. Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opiskelijaviikkoja on 336 400.

51. *Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 750 000 markkaa. Valiokunta toteaa, että valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen valtionosuus on noin 280 markkaa opetustuntia kohti ja noin 110 markkaa opetusviikkoa kohti.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella vuoden 1994 alusta voimaan tulevan laskennallisen valtionosuuden perusteita on täsmennetty niin, että tunti- ja opintoviikkomäärät nousevat. Sen vuoksi momentin perustelujen viimeiseen virkkeeseen tehdään vastaavat korotukset.

Momentin 29.69.33 perusteluissa todettuun viitaten momentille lisätään 10 000 000 markkaa ja momentin perustelujen päätösoosan ensimmäiseen kappaleeseen tehdään määrärahan käyttöä koskeva lisäys.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 129 750 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annetun lain (705/92)

muuttamisesta annetun lain (/) mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 300 000 mk rahoituslain 38 §:n mukaisten avustusten maksamiseen ja enintään 200 000 mk nuorisostaan koulutukseen ja ammattikorkeakoulujen kokeilusta annetun lain (391/91) 17 §:n mukaisiin ammattikorkeakoulukokeiluihin. Lisäksi määrärahasta saa käyttää enintään 13 000 000 markkaa rahoituslain 37 §:n mukaisten avustusten maksamiseen. Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja on 388 000 ja laskennallisia opintoviikkoja 152 000.

52. (29.69.31, 52 ja 57) *Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Eduskunnassa on hyväksytty laki valtionosuutta saavista kansanopistoista (/). Tämän johdosta momentille tehdään täsmennyksiä vastaamaan hyväksyttyä lainsäädäntöä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 43 900 000 mk. Määrärahasta saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisten perustamishankkeiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen, ammatillisista aikuis- koulutuskeskuksista annetun lain (760/90) 10 §:n mukaisen perustamiskustannusten valtionavustusten maksamiseen, valtionosuutta saavista kansanopistoista annetun lain 15 §:n mukaisiin perustamishankkeiden valtionavustuksiin sekä 28 §:n 3 momentin mukaisten aikaisemmasta rakentamisesta aiheutuneiden velkojen hoitamiseen tarkoitettuihin valtionavustuksiin, ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta ammatillisiksi aikuis- koulutuskeskuksiksi annetun lain (761/90) 13 §:n nojalla luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen sekä luottolaitosten varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) mukaisten kansanopistojen sekä kansalais- ja työväenopistojen rakentamiseen vuonna 1991 ja sitä ennen myönnettyjen rakennuslainojen korkohyvitysten maksamiseen.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

53. *Valtionavustus järjestöille*

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään lisätään 1 020 000 markkaa momentin ao. käyttösuunnitelman kohtiin.

Momentin 29.69.50 perusteluissa todettuun viitaten momentilta vähennetään 50 000 markkaa. Lisäksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin toisen virkkeen luetteloa täydennetään.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 46 600 000 mk. Määrärahasta saa käyttää avustusten maksamiseen (poist.) Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle ja sen jäsenjärjestöille, Marttaliitto ry:lle ja sen piirijärjestöille, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Käsi- ja taideteollisuusliitto ry:lle ja sen jäseninä oleville käsi- ja taideteollisuusyhdistyksille, Sappelas Duodrajat r.y:lle, Maanpuolustuksen tuki ry:lle sekä muille järjestöille vapaa- seen sivistystyöhön.

Käyttösuunnitelma:	mk
Avustus kotitalousneuvontajärjestöille	15 130 000
Avustus käsi- ja taideteollisuusjärjestöille	17 280 000
Avustus opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistystyöhön	8 585 000
Avustus laitospuolitoisen sivistystyön keskusjärjestöille	2 154 000
Avustus eräille sivistysjärjestöille	1 533 000
Avustus Karjalan Liitto ry:lle	1 120 000
Avustus Kuivajärven ja Hietajärven vienankarjalaiskyläliiton sivistystyöhön ja elvytykseen	52 000
Avustus suomen kieltä ja kulttuuria koskeaan yhteistyöhön	236 000
Vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen	510 000
(Poist.)	
Yhteensä	46 600 000

55. *Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 960 000 markkaa, joka on tarkoitettu valtionosuuteen muuhun opintotoimintaan. Lisäksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 3 120 000 markkaa laskentaperusteiden tarkistuksen johdosta ja muutetaan valtionosuuteen oikeuttavien laskennallisten opetustuntien määrä 135 500:ksi. Valiokunta toteaa, että valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen yksikköhinta muuhun kuin opinto- kerhotoimintaan on noin 570 markkaa opetustuntia kohti ja opintokerhotunnin laskennallinen yksikköhinta on noin 20 markkaa. Momentin loppusumma lisääntyy edellä todetun johdosta 4 080 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 60 080 000 mk. Määrärahasta saa käyttää annetun opintokeskuslain mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 4 000 000 mk opintokeskuslain 14 ja 23 §:n mukaisiin avustuksiin. Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia opetustunteja on 135 500.

56. Eräät valtionavustukset

Hallituksen esityksen mukaan momentilta myönnetään avustuksia kesäyliopistoille. Valiokunta katsoo, että momentin nimikkeessä on tarkoituksenmukaista näkyä kesäyliopistojen nimi. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa momentin nimikkeen muuttamista.

Momentin otsikko muuttuu seuraavaksi:

56. *Kesäyliopistojen ja eräät muut valtionavustukset*

(Perustelut kuten hallituksen esityksessä)

80. Varastokirjasto

21. (29.80.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 172 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 227 000 mk. Lisätilojen edellyttämien kirjahyllyjen hankkimiseksi saadaan tehdä sellaisia tilauksia, joista aiheutuu valtiolle menoja vuosina 1995—96 yhteensä enintään 1 500 000 mk.

81. Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos

21. (29.81.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 52 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 712 000 mk.

82. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

21. (29.82.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 459 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 927 000 mk.

28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 80 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 633 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös virallisten kääntäjien tutkintolautakunnan menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

83. Arkistolaitos

21. (29.83.01, 10 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 548 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 34 363 000 mk.

28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 31 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 721 000 mk. Määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkauksiin.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot

(Luvut 29.88, 90 ja 98)

Talousarvioesityksessä ehdotetaan veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovaroista 100 mmk siirrettäväksi lakisääteisten menojen rahoittamiseen vuonna 1993 siirretyn 100 mmk:n lisäksi. Valiokunta viittaa eduskunnan kulttuuripoliittisen selonteon yhteydessä 29.9.1993 hyväksymään lausumaan, jonka mukaan eduskunta edellytti, että veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttämisessä palataan normaaliin käytäntöön mahdollisimman pian.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan arvonlisävero tulee vaikuttamaan veikkausasiemiesten palkkioihin. Ottaen huomioon, että veikkausasetuksen tarkoituksen mukaisiin toimintoihin osoitettavat määrärahat tulevat valiokunnan saaman selvityksen mukaan pieneneväksi, valiokunta katsoo, että vastaavan suuruisen määräraha tulisi palauttaa opetusministeriön kehukseen ao. tarkoituksiin käytettäväksi.

88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen

Suomen Akatemian määrärahat ovat viime vuosina niukentuneet. Valiokunta viittaa pääluokan yleisperusteluissa lausumaansa ja toteaa, että Suomen Akatemialla on tärkeä tehtävä kansallisessa innovaatioketjussa korkeakoulujen

perustutkimuksen ja eräiden kansainvälisten tieteellisten tutkimusohjelmien rahoittajana.

Lineaarikiihdytinhanke. Valiokunnan saaman tiedon mukaan hiukkasfysiikan tutkimukseen ollaan suunnittelemassa uutta suurta kansainvälistä tutkimuslaitteistoa, lineaarikiihdytintä. Suomi voi määrätyn edellytyksin tulla kysymykseen kiihdyttimen sijaintimaana mm. vaakan kallioperänsä ansiosta. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että suomalaiset tutkijat ja kokeellista hiukkas tutkimusta harjoittavat yksiköt voivat osallistua riittävällä panoksella kiihdyttimen suunnitteluun.

21. (29.88.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 6 564 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 115 646 000 mk.

50. *Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin 29.88.66 perusteluissa lausuttuun viitaten momentille lisätään 6 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 93 896 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää tutkimusmäärärahojen, tutkimussopimuksista aiheutuvien menojen, tutkijankoulutusmenojen, varttuneiden tieteenharjoittajien apurahojen, tutkimuksen erityisrahoitusmenojen ja kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta aiheutuvien menojen sekä muun tutkimuksen ja tutkimusedellytysten edistämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin sekä akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin liittyvien laitehankintojen menoihin.

66. *Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille* (arviomääräraha)

Valiokunta toteaa, että Suomen maksuosuus Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle CERNille vuonna 1994 on 90 % täydestä maksuosuudesta. Hallituksen esityksessä määräraha on arvioitu täyden maksuosuuden mukaisesti. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että tämä osuus, joka valiokunnan saaman selvityksen mukaan on 6 000 000 markkaa, siirretään Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin momentille 29.88.50.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 33 530 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuskseen maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan mole-

kyyliologian laboratoriolle (EMBL) ja Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC) sekä Euroopan tutkimuksen tietoliikenneverkon kehittämiseen.

90. Taiteen tukeminen

Valtionosuusuudistuksen yhteydessä säädettiin myös teatteri- ja orkesterilaki. Uudistuksessa ilmenneitä ja säästötoimien aiheuttamia ongelmia on toistaiseksi hoidettu väliaikaisratkaisuin. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että teattereiden rahoitusjärjestelmässä olevat ongelmat ratkaistaan ja teattereiden rahoituksen perusta saatetaan kestäväälle pohjalle niin, että välttyttäisiin kohtuuttomilta ongelmilta taloudellisesti vaikeinkin aikoina.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että taiteen edistämiseen osoitetuista määrärahoista suuri osa menee lakisääteisten menojen kattamiseen ja taiteen harkinnanvaraisille avustuksille jää liian pieni osuus. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossakin säilytetään valtion talousarviossa harkinnanvaraiset määrärahat, joita erityisesti voidaan käyttää projektikohtaisesti esiin nouseviin uusiin hankkeisiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tietokirjailijoiden saamien apurahojen osuus ns. kirjastokorvausjärjestelmässä on vähäinen.

21. (29.90.01) *Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 268 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 101 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös taiteilijaprofessoreiden viroista aiheutuviin palkkausmenoihin, taiteen edistämistä tarkoittavien toimenpiteiden rahoittamiseen ja avustamiseen sekä taiteenalan tutkimus- ja tiedotustoiminnan menojen maksamiseen.

31. *Valtionosuus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 660 000 markkaa. Valtionosuuskseen perusteena käytetty yksikköhinta on teattereilla noin 167 000 markkaa ja orkestereilla noin 161 000 markkaa/henkilötyövuosi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 19 270 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukais-

ten teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksien maksamiseen. Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä vuonna 1994 on teattereilla 2 273 sekä orkestereilla 1 007.

92. Valtion taidemuseo

21. (29.92.01, 21, 28 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 967 000 markkaa. Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahasta saa käyttää näyttelytoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen enintään 18 300 000 mk.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 433 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös siviilipalvelusmiehistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää näyttelytoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen enintään 18 300 000 mk.

93. Museovirasto ja kulttuuriperinne

01. *Museoviraston palkkaukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 630 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 39 938 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. *Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 681 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 177 000 mk.

28. *Museoviraston maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 48 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 230 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

30. *Valtionosuudet ja -avustukset museoille* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentil-

le lisätään 2 170 000 markkaa. Valtionosuuden perusteena käytetty yksikköhinta on noin 182 100 markkaa/henkilötyövuosi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 370 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisten museoiden valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen. Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on 1 020.

75. *Perusparannukset ja talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 74 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Linnojen ja linnoitusten korjaustöiden suunnittelu- ja rakennuttajatehtävät.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 274 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:

mk

1. Linnojen, linnoitusten ja muiden muinaisjäännösten korjaus- ja perusparannustyöt sekä pienet korjaus- ja perusparannushankkeet	2 450 000
2. Linnojen ja linnoitusten korjaustöiden suunnittelu- ja rakennuttajatehtävät	1 274 000
3. Suomenlinnan perusparannukset	4 550 000

Yhteensä 8 274 000

94. Kirjastotoimi

Valiokunta viittaa kulttuuripoliittisesta selonteosta antamassaan lausunnossa (VaVL 2) kirjastojen rahoituksesta todettuun ja korostaa kirjaston tehtävää kulttuurin edistäjänä ja yksilön henkisen kasvun tukijana. Valiokunta pitää tärkeänä, että kirjastojen asema kunnissa peruspalvelujen tuottajina turvataan.

Valiokunta viittaa momentin 34.06.62 perusteluissa kirjastoautojen peruskorjausprojektista todettuun ja pitää välttämättömänä sen toteuttamista.

01. *Näkövammaisten kirjaston palkkaukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 501 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 212 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

30. *Valtionosuus ja -avustus kirjastojen käyttö-kustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 12 440 000 markkaa. Valtionosuuden perusteena käytettävä keskimääräinen yksikkö-hinta on noin 203 markkaa/asukas.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 575 040 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoi-men rahoituksesta annetun lain (705/92) mukais-ten kirjastojen valtionosuuksien maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää 6 500 000 mk opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) 38 §:n mukaisen avustuksen maksami-seen, 500 000 mk avustuksen maksamiseen yh-teispohjoismaiseen kirjastotoimintaan ja 700 000 mk avustuksen maksamiseen kirjastoalan järjes-töille.

95. Suomen elokuva-arkisto

21. (29.95.01, 28, 29 ja 70) *Suomen elokuva-arkiston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 423 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 829 000 mk. Määrärahasta saa käyttää esitys-toiminnan ja muun maksullisen palvelutoimin-nan hintatukeen enintään 500 000 mk.

96. Kulttuurin muut menot

21. (29.96.01 ja 29) *Valtion elokuvatarkasta-mon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 129 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 806 000 mk.

30. *Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuri-toimintaan* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 210 000 markkaa ja valtionosuuden perusteena käytettävää yksikköhintaa korote-taan yhdellä markalla eli 24 markkaan/asukas.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 510 000 mk. Mää-rärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain mu-kaista toimintaa varten. Valtionosuuden perus-

teenä käytettävä yksikköhinta on 24 mk asukas-ta kohden.

50. *Eräät avustukset*

Momentilta vähennetään 1 384 000 markkaa siirtona momentille 29.01.21 ja käyttösuunnitel-masta poistetaan kohta Avustus valtion kiinteis-töissä toimiville yhteisöille kiinteistöveron joh-dosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 49 929 000 mk. Määrärahaa saa käyttää käyttösuunnitelmassa yksilöityihin käyttötarkoituksiin myönnettävien avustusten, apurahojen ja palkintojen maksami-seen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Toimittajien opintomatka-apurahat	80 000
Toimittajapalkinnot	200 000
Taiteilijoiden valtionpalkinnot	2 000 000
Taiteilijoiden työllisyysprojekteihin	4 000 000
Rauhantöiden edistämiseen	1 170 000
Saamelaisvaltuuskunnalle saamenkielisen kulttuurin edistämiseen ja saamelais-järjestöjen toimintaan	1 070 000
Vähemmistökulttuurien tukemiseen	850 000
Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan	400 000
Kuurojen liiton toimintaan	495 000
Näkövammaisten kulttuuripalvelu ry:lle kulttuuritoimintaan	111 000
Uskonnonlehtien ja mielipidelehtien tukemiseen	4 000 000
Selkokielen kirjallisuuden tukemiseen	156 000
Esittävän säveltaiteen edistämiskeskuksen toimintaan	900 000
Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen toimintaan	745 000
(Poist.)	
Visuaalisten taiteiden työskentelykeskus Yhdysvalloissa -säätön toimintaan	552 000
Suomen elokuväsäätön toimintaan	2 200 000
Elokuvateatterituki	2 000 000
Eräät avustukset taiteen tukemiseen	29 000 000
Yhteensä	49 929 000

98. Liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukeminen

50. (29.98.50 ja 51) *Veikkauksen ja raha-arpaisten voittovarat liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukemiseen* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta perusteella momentin perusteluja muutetaan siten, että perustelujen päätösoosan 1. kappaleen kolmannessa virkkeessä olevaan markkamäärään lisätään 3 400 000 markkaa ja neljännessä virkkeessä ole-va markkamäärä muutetaan 89 markasta 92 markaksi.

Hallituksen esityksen mukaan liikunnan tukemiseen tarkoitetuista määrärahoista saa käyttää liikuntapaikkarakentamiseen 48 miljoonaa markkaa. Ottaen huomioon liikuntapaikkarakentamisen tarpeen ja vaikean työllisyystilanteen maassamme valiokunta pitää välttämättömänä, että liikuntapaikkarakentamista lisätään. Sen vuoksi valiokunta kiirehtii erityisesti uimahallien peruskorjauksia. Lisäksi valiokunta katsoo, että pesäpallokenttien perusparantamista tulee nopeuttaa. Valiokunta korostaa sitä, että kunnilla ja urheiluseuroilla on merkittävä osuus peruskorjausten toteuttamisessa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 516 560 000 mk. Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (705/92), liikuntalakiin (984/79), nuorisotyölakiin (1068/85) sekä valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annettuun lakiin (801/92) perustuvien valtionosuuksien ja -avustusten sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatustyön, nuorisotyön ja -toiminnan tukemiseen tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää 172 700 000 mk opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisiin valtionosuuksiin kuntien liikunta-

ja nuorisotoimeen, kuntien valtionosuuksien loppuerien maksamiseen ja nuorisotyölain (1068/85) mukaisiin valtionosuuksiin vuokraarvojen pääomakorvauksiin. Liikuntatoiminnan ja nuorisotyön valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 92 mk asukasta kohti. Määrärahaa saa käyttää liikuntapaikkarakentamiseen 48 000 000 mk, sekä valtakunnallisten nuorisokeskusten tukemiseen 9 500 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös valtion liikunta- ja nuorisoneuvoston ja niiden lakisääteisten jaostojen, läänien liikunta- ja nuorisotoimen tai vastaavien organisaatioiden, kansainvälisen nuoriso- ja liikunta-alan yhteistyön, kokeilu- ja kehittämistoiminnan, tietohuollon, nuorisotutkimuksen sekä liikuntatieteellisen suunnittelun ja tutkimustyön menoihin sekä nuorison taidetapahtuman järjestämiseen.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

52. *Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille*
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 900 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 900 000 mk. Määrärahaa saa käyttää valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetun lain (801/92) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. (30.01, osa) Maa- ja metsätalousministeriö ja maaseutuelinkeinopiirit

21. (30.01.21, osa) *Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 181 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Määrärahaa saa käyttää myös eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten edellyttämästä valvonnasta ja tutkimuksista aiheutuvien menojen, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimintamenojen sekä kalastuslain 14 §:n mukaisten korvausten maksamiseen."

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 71 076 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten edellyttämästä valvonnasta ja tutkimuksista aiheutuvien menojen, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimintamenojen sekä kalastuslain 14 §:n mukaisten korvausten maksamiseen.

23. (30.01.21, osa) *Maaseutuelinkeinopiirien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 090 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 92 755 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös porotilain, luontaiselinkeinolain, kolttalain ja maatilalakia edeltävän lainsäädännön nojalla valtion hallinnassa olevien kiinteistöjen hoitomenojen maksamiseen.

25. *Eläinlääkintähuolto* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 189 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 289 000 mk. Määrärahaa saa käyttää eläintautien vastusta-

misesta ja ennalta ehkäisemisestä, eläinsuojelusta ja muusta eläinlääkintähuollosta, koulutuksesta ja toimituspalkkioista sekä tutkimusapurahojen myöntämisestä ja tilapäisen työvoiman palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

02. (30.01, osa) Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus

21. (30.01.22) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 869 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 28 264 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain (1200/92) ja asetuksen (1280/92, muut. 76/93) perusteella maa- ja metsätalousministeriön sekä asetuksessa mainittujen ministeriön alaisten virastojen ja laitosten puolesta hoidetuista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

31. Hinta- ja tulotuki

45. *Sokerintuotannon tukeminen* (arviomääräraha)

Raakasokerin maailmanmarkkinahinnan nousun johdosta momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 25 000 000 markkaa. Lisäksi momentin määrärahalaji on palautettu arviomäärärahaksi.

Momentti ja sen nimike muuttuvat seuraaviksi:

45. *Sokerituotannon tukeminen* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 210 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää sokerilain (673/92) mukaisten korvausten maksamiseen.

32. (30.32 ja 30.33, osa) Maataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottamismenpiteet

(40.) *Maataloustuotteiden vientituki (arviomääräraha)*

Sen johdosta, että eduskunta on äänestänyt lepäämään hallituksen esityksen laiksi maataloustuotteiden markkinointirahastosta, momentti palautetaan talousarvioon ja sille myönnetään 2 950 000 000 markkaa.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

40. (30.32.40 ja 43) *Maataloustuotteiden ja jalostettujen elintarviketuotteiden markkinointikustannukset (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 2 950 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain mukaisten menojen maksamiseen. Maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä annetun lain 8 §:n 2 momentin mukainen valtion vastuu markkinointikustannuksista on 1 150 000 000 mk.

60. (30.32.40 ja 43) *Siirto maataloustuotteiden markkinointirahastoon*

Sen johdosta, että eduskunta on äänestänyt lepäämään hallituksen esityksen laiksi maataloustuotteiden markkinointirahastosta, momentti ja sille ehdotettu 1 150 000 000 markan määräraha poistetaan talousarviosta.

Momentti:

(Poist.)

33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perusteluihin otetaan päätososa, jossa päätetään maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttämisestä maataloustuotannon tasapainottamismenojen rahoittamiseen.

Maaseudun pienyritystoiminnan avustuksiin on vuonna 1993 käytettävissä 160 milj. mk. Hallitus ehdottaa, että tarkoitukseen ohjattaisiin vuonna 1994 ainoastaan 40 milj. mk ja että määräraha myönnettäisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta.

Valiokunta edellyttää, että maaseudun pienyritystoiminnan avustuksiin ohjataan vuonna 1994 vähintään 100 milj. mk ja

että hallitus selvittää vuoden 1994 aikana mahdollisuudet palauttaa pienyritystoiminnan avustuksiin tarkoitettut määrärahat talousarvioon.

Luvun perustelut:

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja saa käyttää vuonna 1994 enintään 252 000 000 mk maataloustuotannon tasapainottamismenojen rahoittamiseen.

34. Muut maatalouden menot

40. *Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen*

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 270 000 markkaa ja käyttösuunnitelmaa muutetaan.

Momentille lisätään 3 000 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan "Maatilatalous ja maaseutuelinkeinot".

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan luonnonmukainen tuotanto on kasvanut Suomessa nopeammin kuin useimmissa muissa maissa. Luomutuotteiden markkinoinnin ongelmat liittyvät kuitenkin edelleen tuotannon vähäisyyteen, vaikka luonnonmukainen viljely keventäisi myös ylituotantopainetta. Valiokunta pitää tärkeänä, että luonnonmukaiseen tuotantoon suuntautuvien päätoimisten neuvojien osuutta voitaisiin lisätä ja korostaa neuvonnan lisäksi alan tutkimuksen ja koulutuksen merkitystä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 87 470 000 mk. Määrärahaa saa käyttää lähinnä neuvontaan ja tutkimukseen myönnettävien valtionapujen maksamiseen käyttösuunnitelmassa eriteltyihin toimintoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maatilatalous ja maaseutuelinkeinot ...	73 100 000
Siipikarjalalous	670 000
Karjan- ja sianjalostus	4 310 000
Maatalouden rationalisoinnin kehittäminen	1 330 000
Puutarhatalouden kehittäminen	4 520 000
Turkistalouden kehittäminen	770 000
Mehiläistalouden kehittäminen	360 000
Luonnonmukainen tuotanto	820 000
Siirtolapuutarhaliitto	50 000
Ympäristöhoitosuunnitelmat	1 540 000
Yhteensä	87 470 000

41. Eräät korvaukset (arviomääräraha)

Sen johdosta, että hallitus ei ole antanut eduskunnalle esitystä laiksi yksityismetsätalouden edistämisenorganisaatioista, momentin perustelujen viimeistä virkettä muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 765 000 mk. Määrärahaa saa käyttää maaseutuelinkeinolain 47 §:ssä ja luontaiselinkeinoasetuksen (492/91) 45 §:ssä, kasvinsuojelulain (127/81) 7 §:ssä, Siemenperunakeskuksen suojavyöhykkeestä annetun lain (1010/88) 11 §:ssä, kasvinsuojeluasetuksen (442/82) 27 §:ssä, kasvintuhoojien maahan kulkeutumisen estämisestä annetun asetuksen (173/81) 16 §:ssä ja maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) 27 §:ssä, taimiaineistolain (663/91) 22 §:ssä, rehulain (376/86) 13 §:ssä sekä lannoitelain (377/86) 10 §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös maidon tuotantokiintiöistä annetun asetuksen (649/84) 20 §:ssä tarkoitetun rekisterin pitämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. *Lisäksi määrärahaa saa käyttää metsälautakunnille maaseutuelinkeinolain ja vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukaan perustettujen yhteismetsien ensimmäisten metsätaloussuunnitelmien laatimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.*

45. Valtionapu 4H-toimintaan

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 900 000 markkaa.

Momentille lisätään 2 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 27 200 000 mk. Määrärahaa saa käyttää 4H-toiminnan tukemiseen.

36. Kala-, riista- ja porotalous

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen

Valiokunta katsoo, että hallituksen tulisi selvittää mahdollisuudet siirtyä petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisessa Ruotsissa käyttöön otettavaan menettelyyn, joka perustuu petoeläinkantojen suuruuteen eikä tapahtuneisiin vahinkoihin.

43. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 70 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 030 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää porotalouden koetoimintaan, jalostushirvaiden palkitsemiseen, porotaloudesta saatavien tuotteiden tuotekehittelyyn ja markkinointiin, Paliskuntain yhdistyksen palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin sekä poroaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon valtakunnan rajalla myönnettävien valtionapujen maksamiseen.

45. Kalatalouden edistäminen (arviomääräraha)

Sen johdosta, että eduskunta ei ole hyväksynyt hallituksen esitystä laiksi kalastuslain muuttamisesta siltä osin, että laki koskisi myös kolmea pohjoisinta kuntaa, momentilta vähennetään 1 618 000 markkaa ja momentin perustelujen toista virkettä muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 48 436 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (286/82) 91 §:n perusteella 47 767 000 mk vesialueiden omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin, kalastusaluetoiminnan ja kalastusalan järjestöjen toiminnasta, kalatalouden edistämisestä sekä valtiolle maksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen ja 969 000 mk kalastuslain (503/51, muut. 759/72) 101 §:n perusteella kalavesien hoitoon, kalakantojen parantamiseen, kalastusalan järjestöjen toiminnan tukemiseen, kalavesien hoitoon liittyvään tutkimus- ja koetoimintaan sekä kalastuksenhoitomaksun perimisestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen.

38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

21. (30.38.01, 23, 28, 29 ja 70) Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 375 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 70 075 000 mk.

24. Arvokalojen sopimuskasvatustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 28 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 328 000 mk. Määrärahaa saa käyttää istutuspoikasten lunastamisesta aiheutuvien menojen ja arvokalakantoja koskevista uusista sopimuksista aiheutuvien palkkaus- ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

65. Geodeettinen laitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 432 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 13 672 000 mk.

70. Maatalouden tutkimuskeskus

21. (30.70.01, 29 ja 70) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 768 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 132 392 000 mk.

22. *Torjunta-ainetarkastukset* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 103 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 810 000 mk. Määrärahaa saa käyttää torjunta-aineasetuksen (211/84) 2 luvun 5 §:ssä tarkoitusta toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää keskimäärin enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 366 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 13 915 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös tutkimussopimuksista ja sijoitusmenoiksi luettavien koneiden ja laitteiden hankinnasta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä maksujen palauttamiseen. Määrärahaa saa käyttää keskimäärin enintään 66 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

21. (30.72.01 ja 29) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 302 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 124 000 mk.

76. Metsäntutkimuslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 5 598 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 155 598 000 mk.

83. Kasvintuotannon tarkastuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 024 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 27 575 000 mk.

84. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos

21. (30.84.01, 28, osa, 29 ja 70) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 527 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 52 205 000 mk. Maksullisen toiminnan kustannukset saavat olla enintään 7 000 000 mk tuloja suuremmat.

22. (30.01.21, osa) *Lihantarkastustoiminnan toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 727 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 23 927 000 mk.

85. Vesivarojen käyttö ja hoito

22. *Vesivarojen käytön ja hoidon menot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 124 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 13 962 000 mk. Määrärahaa saa käyttää vesivarojen käyttöön ja hoitoon liittyviin menoihin sekä enintään 19 henkilötyövuotta vastaavan projektihenkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

77. *Vesistö- ja vesihuoltotyöt* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan suurin ongelma tulvasuojelun pääasiallisella

kohdealueella on kustannusarvioltaan 3—6 miljoonan markan suuruisen tulvasuojeluhankkeiden rahoitus. Nämä hankkeet ovat liian suuria rahoitettavaksi "Pieneköjen vesistöiden" määrärahalta, mikä edellyttää valtionosuuden rajoittumista alle 2 miljoonaan markkaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että budjetointia muutetaan jo vuonna 1995 siten, että pieneköinä vesistöinä voidaan aloittaa maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät, valtionosuudeltaan 4 miljoonan markan tai sitä pienemmät hankkeet.

86. Yksityismetsätalous

25. Metsäpuiden jalostus ja siemenhuolto

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 660 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 22 560 000 mk. Määrärahaa saa käyttää metsäpuiden jalostuksesta, siemenviljelyn perustamisesta ja nuoruusvaiheen hoidosta sekä metsäpuiden siemen varmuusvarastoinnista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös palkkausmenoihin sekä valtionapujen maksamiseen edellä mainittuihin tarkoituksiin.

42. Valtionapu yksityismetsätalouden edistämisorganisaatioille

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 8 400 000 markkaa.

Momentille lisätään 5 000 000 markkaa.

Sen johdosta, että hallitus ei ole antanut eduskunnalle esitystä laiksi yksityismetsätalouden edistämisorganisaatioista, momentin perustelujen toista virkettä valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 272 400 000 mk. Määrärahaa saa käyttää metsäkeskuksista ja metsälautakunnista annetussa laissa tarkoitettuihin metsälautakunnille ja metsäkeskuksille (poist.) säädösten perusteella aiheutuviin menoihin ja toimitilahankintojen rahoittamiseen myönnettävien valtionapujen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää 100 000 mk puutavarannittauslain (364/91) 44 §:ssä mainittuihin menoihin myönnettävien valtionapujen maksamiseen.

50. Eräät metsätalouden valtionavut

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 280 000 markkaa ja momentin käyttösuunnitelmaa muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 21 890 000 mk. Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhdistyksille ja tarkoituksiin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Föreningen för Skogskultur rf	310 000
Työtehoseura ry	3 640 000
Rovalan Kannatusyhdistys ry	1 830 000
Metsämuseosäätiö	10 360 000
Pohjois-Karjalan Metsätyömiestö	
Kannatusyhdistys ry	560 000
Mustilan Kotikunnas-säätiö	90 000
Kainuun metsätyömiestötyhdistys ry	80 000
Suomen Metsäyhdistys ry	250 000
Euroopan Metsäinstituutti ry	4 770 000
Yhteensä	21 890 000

87. Maanmittauslaitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 16 265 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 242 515 000 mk.

95. Metsähallitus

Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan "eduskunta hyväksyy vuosittain valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä muiden toimintatavoitteiden lisäksi tavoitteet siitä, missä määrin suojelualueita hankitaan metsähallituksen hallinnasta luovutettavan kiinteän omaisuuden luovuttamisesta saatavilla tuloilla, ja siitä missä määrin Metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta voidaan käyttää vaihtomaisina suojelualueiden hankintaan". Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan hallitus tuo asiaa koskevan päätösehdotuksen vuoden 1994 ensimmäisen lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunnalle.

Saadun selvityksen mukaan Suomessa on 29 kansallispuistoa, joilla on kaksi haltijaa.

Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet keskittää kansallispuistojen hallinta ja hoito yhdelle viranomaiselle.

96. Eräät metsätalouden menot

41. Metsähallituksen virkistyspalvelukorvaus ja yleinen uittoväylätuki (siirtomääräraha 3 v)

Sen johdosta, että eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi metsähallituksesta, momentin nimike ja numerotunnus muutetaan, samoin momentin perustelujen toinen virke.

Momentti ja sen nimike muuttuvat seuraaviksi:

24. Eräät metsätalouden yhteiskunnalliset palvelut ja yleinen uittoväylätuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 41 854 000 mk. Määrärahaa saa käyttää (*poist.*) virkistyskäyttöön liittyvien maksuttomien palveluiden tuottamisesta ja viranomaistehtävien sekä yleisiin uittoväylätöihin liittyvien tehtävien suorittamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

97. Kasvinjalostuslaitos

Valiokunta pitää tärkeänä, että kasvinjalostukseen liittyvä tutkimustoiminta jatkuu asianmukaisena. Valiokunta korostaa erityisesti perustutkimuksen merkitystä ja katsoo, että varat tähän tulee pääasiallisesti osoittaa valtion talousarviosta.

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot

27. Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 945 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 27 945 000 mk. Määrärahaa saa käyttää lähinnä eri virastojen, laitosten tai muiden yksiköiden yhteistyönä suo-

ritettavan hallinnonalan tehtäväalueen tutkimustoiminnan palkkaus- ja muista kulutusmenoista, tutkimushankkeiden asiantuntija-arvioinneista ja valtion virastoihin tai laitoksiin tapahtuvista sijoitusmenoiksi luettavista laitehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määrämällä tavalla. Määrärahaa saa käyttää enintään 163 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Sen johdosta, että hallitus ei ole antanut eduskunnalle esitystä laiksi yksityismetsätalouden edistämisorganisaatioista, momentin perustelujen toista virkettä valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun lain (284/83, muut. 1310/90) 2 §:n mukaisten vahinkojen ja kustannusten korvaamiseen sekä korvausten suorittamiseen metsälautakunnille (*poist.*) niiden kyseisen lain 4 §:n nojalla antamasta asiantuntija-avusta. Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien menojen maksamiseen.

62. Viljan ja nurmikasvien siementen varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaaminen (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 10 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 194 600 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Valtion viljavarastosta annetun lain (1124/89) 10 ja 11 §:ien mukaisesti viljan, siemenviljan ja nurmikasvien siementen varmuusvarastoinnista aiheutuvien korvausten maksamiseen.

Pääluokka 31

LIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunta on vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitystä koskevassa mietinnössään n:o 72/1992 vp pääluokan 32 yleisperusteluissa käsitellyt liikenteen verotusta. Valiokunta toistaa asiaa tuolloin lausumansa.

Valiokunta katsoo, että 29.4.1993 toteutettu autoveron alentaminen 20 prosenttiyksiköllä merkitsi vain markan ulkoisen arvon muutoksen johdosta tapahtuneen uusien ajoneuvojen hinnan nousun tasoittamista ilman, että kuluttajahinnat olisivat alentuneet. Näin ollen autoveropäätökseen liitetty esitys ottaa vuonna 1994 käyttöön kaikilta henkilö- ja pakettiautoilta perittävä vuotuinen vero ei vielä varsinaisesti merkitse verorakenteen muutosta vaan ainoastaan sen tason nostamista. Verorakenteen muuttamista tulee valiokunnan mielestä jatkaa siten, että uusien autojen kuluttajahintoja saadaan alennetuksi tieliikenteeltä perittävien kokonaisverotulojen kuitenkin alentumatta. Vain näin on mahdollista nopeuttaa erittäin hitaaksi muodostunutta autokantamme uudistumista, jonka nopeuttaminen on tärkeää uusien ympäristöystävällisempien, energiataloudellisempien ja liikenneturvallisempien autojen käyttöön saamiseksi.

Valiokunta edellyttää, että hallitus jatkaa toimenpiteitä autoliikenteen verotuksen rakenteen muuttamiseksi siten, että verotuksen painopistettä siirretään ajoneuvojen hankinnasta niiden käytön verotukseen. Käytön verotuksesta riippumatta tulisi ottaa huomioon myös joukkoliikenteen palvelujen saatavuus eri osissa maata.

Eduskunnan hyväksymän arvonlisäverouudistuksen vaikutuksia tulisi valiokunnan mielestä seurata erityisesti julkisen liikenteen perusteiden osalta ja hallituksen tulisi tarvittaessa ryhtyä arvonlisäverotusta tarkentaviin uudistuksiin.

01. Liikenneministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 090 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 42 875 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

24. Tielaitos

Valiokunta toteaa, että kehittämismäärärahojen esitetyn suuruinen vähentäminen johtaa investointitason romahtamiseen, jolloin eduskunnan esittämät aluerakenteelliset tavoitteet eivät toteudu.

Aluerakenteen hajanaisuus merkitsee valiokunnan mielestä kansainvälistyvässä kehityksessä tehottomuutta ja sidottujen pääomien vajaata käyttöä.

Valiokunta katsoo, että mahdollisissa elvyttävyyteen tähtäävissä talousarvioissa investointitasoa tulisi nostaa ja suunnata investoinnit eduskunnan aiemmin osoittamiin aluerakennetta kokoaviin hankkeisiin sekä tärkeitten kansainvälisten yhteyksien nopeampaan parantamiseen.

Maa- ja vesirakentamisen ollessa nyt taloudellisesti edullista tielaitoksen investointihankkeet saattavat toteutua kustannusarvioita edullisemmin. Säästöt tulisi valiokunnan mielestä voida ensisijaisesti käyttää piirikohtaisesti, jolloin kannustettaisiin säästäviin toimenpiteisiin.

Valiokunta katsoo, että tiestön kehittämiss Hankkeet tulisi esittää tiestön toiminnallisin perustein kokonaishankkeina.

21. *Yleisten teiden perustienpito* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 32 739 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 425 334 000 mk. Määrärahaa saa käyttää yleisten teiden perustienpidosta ja yleisiksi teiksi otettavien yksityisteiden kuntoonpanosta ja maa-aineshankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää tileistä poistoihin ja alan museotoiminnan tukemiseen.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

77. *Tieverkon kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 10 250 000 markkaa.

Valiokunta katsoo, että talousarvion sisältämiä määrärahoja olisi voitava käyttää myös ns. lähialueyhteistyön puitteissa niihin hankkeisiin, jotka liittyvät välittömästi Suomen nykyiseen tieverkkoon tai tiestön kehittämishankkeisiin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että momentin perusteluja muutettaisiin siten, että varojen käyttö myös ns. lähialueyhteistyön hankkeisiin mahdollistuu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 906 950 000 mk. Määrärahaa saa käyttää hanke-erittelyssä mainittujen, kustannusarvioltaan merkittävien tieverkon kehittämishankkeiden toteuttamisesta sekä niitä vastaavien, myöhemmin toteutettavien tie- ja siltahankkeiden suunnittelusta ja muista valmistelevista töistä aiheutuviin menoihin. Lisäksi momentilta saa rahoittaa alueellisesti rajattujen liikenne- ja tieverkkosuunnitelmien laatimista sekä ns. lähialueyhteistyöhön kuuluvia hankkeita.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

30. Merenkululaitos

Venäjän ja Euroopan kanavaverkkojen avautuminen myös suomalaiselle tonnistolle sekä Venäjän tieverkon huono kunto ja maantiilikenteen rajoittaminen Euroopassa puoltavat valiokunnan mielestä omien kanavaverkostojen kehittämistä koskevien mahdollisuuksiemme selvittelyä näköpiirissä olevassa kehityksessä. Valiokunta toteaa, että Suomen rakennettu kanavajärjestelmä ei nykyisin toimi verkostoperiaatteella.

Näistä syistä valiokunta katsoo, että liikenneministeriön tulisi pikaisesti selvittää yhdessä eri

osapuolten kanssa kokonaiskuljetusselvityksenä kansalliset intressimme oman kanavaverkostomme kehittämiseksi sekä oman sopivan tonnistomme aikaansaamiseksi.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 27 068 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 485 103 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös prototyyppien ja ns. nollasarjan tuote-erien hankintaa koskevien sopimusten mukaisiin tuotekehitysmenoihin valtioneuvoston vahvistamien yleisten perusteiden mukaisesti sekä 300 000 mk avustuksena Saimaan jäänmurtoaluksen käyttökustannuksiin.

22. *Saimaan kanavan hoitokunta* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 36 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Palkkaukset.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 027 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Saimaan kanavan hoitokunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiden, viiden viran palkkauksen, matkakorvausten, toimistokaluston hankinta- ja korjausmenojen sekä muiden kulutus- ja edustusmenojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset	823 000
Muut menot	204 000
Yhteensä	1 027 000

31. Merentutkimuslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 1 020 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 30 020 000 mk.

32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

40. *Lastialusten hankintojen tukeminen* (arviomääräraha)

Vuoden 1993 viidennen lisätalousarvion johdosta momentin perustelujen b-kohtaan lisätään

Ahvenanmaan maakuntalain nojalla hyväksytyjä lainoja koskeva maininta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 69 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää seuraavasti:

(a-kohta kuten hallituksen esityksessä)

b) Määrärahaa saa käyttää korkohyvitysten maksamiseen luottolaitoksille liikenneministeriön vahvistamien yleisten perusteiden mukaisesti luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) 2 §:n 6 kohdan (muut. 1557/92) perusteella suomalaisille varustamotoimintaa harjoittaville yrityksille annetuille lainoille, jotka on tarkoitettu kotimaisilta telakoilta tapahtuviin lastialusten ja pääasiassa lastin kuljetukseen tarkoitettun muun vesikuljetuskaluston hankintoihin ja peruskorjauksiin sekä ulkomailta käytettyinä ostettavien alle 1 600 bruttorekisteritonin pienalusten hankintoihin. Vain erittäin painavista syistä korkotukea voidaan myöntää myös ulkomailta tapahtuviin uudishankintoihin. *Määrärahaa saa käyttää myös korkotukimenoihin Ahvenanmaan maakuntalain (39/78) nojalla hyväksytyistä lainoista ahvenanmaalaisten pientonnistoalusten hankintaan.*

(2.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. Ilmatieteen laitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 5 234 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään niistä talousarvioesityksen valmistelutyössä erehdyksessä poissääntynyt maininta, ettei maksullisen toiminnan henkilöstö sisälly pääluokan henkilöstön enimmäismäärään.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 124 234 000 mk. *Momentilta palkattava maksullisen toiminnan henkilöstö ei sisälly pääluokan henkilöstön enimmäismäärään.*

52. Telehallintokeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään niistä talousarvioesityksen valmistelutyössä erehdyksessä poissääntynyt maininta, ettei maksullisen

toiminnan henkilöstö sisälly pääluokan henkilöstön enimmäismäärään.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 869 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös postitoiminnasta annetun lain nojalla suoritettavista velvoitteista aiheutuvien menojen maksamiseen. *Momentilta palkattava maksullisen toiminnan henkilöstö ei sisälly pääluokan henkilöstön enimmäismäärään.*

55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

Valiokunta toteaa, että yhteiskunnan tehtäviin kuuluu myös näkö-, kuulo- ja puhevammaisten tarvitsemien erityispalveluiden järjestäminen, jotta näillä toiminta-alueilla vammautuneille henkilöille voidaan turvata samat mahdollisuudet keskinäiseen kommunikointiin sekä yhteiskunnan tarjoamien ja myös muiden palvelujen hyödyntämiseen kuin yleensä kansalaisilla on. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan posti- ja telelaitoksen toimintaa jatkavat yhtiöt jatkavat vielä vuonna 1994 ilman valtion talousarviosta tulevaa tukea eräitä tällaisia toimintoja.

Valiokunta edellyttää, että tarvittaessa erillisjärjestelyin huolehditaan vammaisten tarvitsemien viestintään liittyvien erityispalvelujen jatkumisesta.

58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut

Rataverkon kehittämis- ja kunnossapitomäärärahat ovat alentuneet tasolle, joka jatkuessaan merkitsee käytännössä käytettävissä olevan rataverkon puolittumista. Tämä merkitsee sitä, että osa maastamme jää kokonaan rautatieliikenteen ulottumattomiin.

Lisämäärärahatarpeita rataverkolle aiheuttaa myös tavoite nopeustason nostamiseksi pääraidoilla sekä kansainvälinen välttämätön nopean liikenteen yhteys Pietariin.

Valiokunta katsoo, että Turun ja Tampereen suuntien ohella nopeilla junilla tulisi pystyä liikennöimään myös Savon- ja Karjalan radoilla.

Näiden tavoitteiden yhdistäminen niukkojen voimavarojen aikana voi valiokunnan käsityksen mukaan nopeimmin ja realistisimmin edetä toteuttamalla Kerava—Lahti-rataoikaisu- sekä perusparannustoimenpitein päärataverkon tarvittavassa laajuudessa.

Valiokunta katsoo, että rataverkkoomme välittömästi liittyviä lähialuehankkeita voitaisiin toteuttaa myös erilaisin ennakkomaksujärjestelyin.

90. Valtionrautatiet

Valtionrautateiden palvelu- ja toimintatavoit-

teita koskevassa esityksessä todetaan, että henkilöliikenteen kaluston uusiminen aloitetaan vastaamaan 2000-luvun palvelutasovaatimuksia ja nopeuksien nostoa. Valiokunta katsoo, että näiden kalustohankintojen ohella olisi selvitettävä mahdollisuudet ottaa käyttöön myös uutta kevyttä kalustoa vähäliikenteisimpien rataosien liikenteen turvaamiseksi.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella pääluokan perusteluihin lisätään niistä talousarvioesityksen valmistelutyössä poisjäänyt turvavarastolain mukaisia valtuuksia koskeva teksti.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella pääluokan perusteluissa oleva henkilötyövuosien määrä 3 358 muutetaan 3 357:ksi momenttiin 32.01.21 ehdotettavan muutoksen johdosta.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1994 enintään 3 357 henkilötyövuotta. Hallinnonalalla saa lisäksi olla enintään 250 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä ammattiin vastavalmistuneiden työttömien osaaikaisiksi tutkimusapulaisiksi palkkaamiseen liittyen.

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) 4 §:n mukainen turvavarastointilainojen korkohyvityksen enimmäismäärä on 5 %. Uusia turvavarastointilainoja saa hyväksyä vuonna 1994 enintään 100 000 000 mk.

Turvavarastolain (970/82) 7 §:n mukaisia varastointiavustuksia saa vuonna 1994 myöntää enintään 500 000 mk.

01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 055 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 15 000 000 ETA-sopimuksen voimaantulon aiheuttamien kulujen johdosta. Lisäksi perusteluihin tehdään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella Kemijoki Oy:n ostamaa osakassähköä koskeva tekninen täsmennys.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella ehdotetaan toteutettavaksi ministeriön organisaation järjeistämiseen liittyvä virkajärjestely.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 118 842 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös valtion Kemijoki Oy:ltä ostaman osakassähkön välittämiseen aiheutuvien kustannusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää 15 000 000 mk sähkölaitteiden markkinavalvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä enintään 100 000 mk kulluttajiedon julkistamispalkinnon jakamiseen. Ministeriön hallinnonkehittämisosastosta lakkautetaan 1.4.1994 lukien hallitusneuvoksen, osastopäällikkönä, virka (A 31) sekä perustetaan samasta ajankohdasta lukien ylijohtajan, hallintojohtajana, virka (A 30).

22. *Elinkeinopolitiikkaan liittyvä tutkimustoiminta* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 228 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 528 000 mk. Määrärahaa saa käyttää sellaisista ulkopuolisilta tilattavista tutkimuksista ja selvityksistä aiheutuvien menojen maksamiseen, jotka liittyvät valtioiden väliseen taloudelliseen yhdyntymiseen ja sen vaikutuksiin, ulko- ja kotimaankauppaan, yritysten ja niiden tuotteiden kilpailukykyyn, kansainvälistymisen esteisiin ja seurauksiin, markkinointiin ja liikkeenjohdon ongelmiin. Määrärahaa saa käyttää myös tulos- ja vaikutusarviointien tekemiseen matkailua sekä pienen ja keskiuuren yritystoiminnan kehittämistä koskeviin tutkimuksiin ja kilpailu- sekä kulluttajitutkimustoimintaan, julkaisumenojen maksamiseen sekä enintään 28 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräraikaiseen työsuhteeseen.

02. KTM yrityspalvelun piiritoimistot

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 1 393 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 46 393 000 mk.

27. Kuluttajavirasto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 624 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 188 000 mk.

28. Kuluttajavalituslautakunta

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 165 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 265 000 mk.

29. Kilpailuvirasto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 498 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 15 998 000 mk.

30. Elintarvikevirasto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 213 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 213 000 mk.

31. Kuluttaja-asiamiehen toimisto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 249 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 249 000 mk.

32. Patentti- ja rekisterihallitus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentti lisätään talousarvioon ja momentille myönnetään nettomäärärahaa 751 000 markkaa.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 751 000 mk. Momentin määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen. Momentilta palkattava maksullisen toiminnan henkilöstö ei sisälly pääluokan 32 henkilöstön enimmäismäärään.

33. Kuluttajatutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 199 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 746 000 mk.

38. Mittatekniikan keskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 224 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 724 000 mk.

23. *Kansallisten mittauspaikkojen kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momenttille lisätään 102 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 602 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kansallisten mittauspaikkojen toiminnan, mittatekniikan edistämiseen sekä mittaus- ja testausohjelmaan liittyvistä tutkimuksista, selvityksistä ja kehittämishankkeista aiheutuviin palkkaus- ja palkkiomenoihin, koti- ja ulkomaanmatkoihin, julkaisu-, koulutus- ja tiedotusmenoihin, laitehankintamenoihin sekä muihin mainituista toiminnoista aiheutuviin vastaaviin toimintamenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaan työsuhteeseen.

39. Teknillinen tarkastuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 396 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 396 000 mk.

40. Geologian tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 5 672 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 190 172 000 mk.
28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 350 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 19 450 000 mk.
Määrärahaa saa käyttää myös koneiden, laitteiden ja muiden kalustoesineiden hankinnasta aiheutuvien, asiakkailta täysimääräisinä veloitetavien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää 40 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus

Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan VTT:n uusien yksiköiden johtoa ja tukipalveluja on tarkoitettu uudistaa siten, että nyt erillisinä toimivat tutkimuslaboratoriot yhdistetään yhdeksään tutkimusyksikköön. Valiokunnan käsityksen mukaan VTT:n eri yksiköiden tulee toimia mahdollisimman kiinteässä yhteistyössä paikallisen talouselämän ja korkeakoululaitoksen kanssa. Erityisesti näin olisi syytä menetellä Oulun, Jyväskylän ja Tampereen toimintayksiköissä, joiden itsenäistä toimintaa ei valiokunnan mielestä ole syytä vaarantaa. Valiokunnan mielestä ei ole perusteltua sijoittaa hyvin toimintakykyistä alueyksiköiden johtoa yksinomaan Otaniemeen. Tämä saattaisi jopa vaarantaa pääkaupunkiseudulle vaihtoehtoisten ja kilpailevien kasvukeskusten kehittämistä. Valiokunnan mielestä VTT on merkittävin suomalaista teknistä tutkimusta edistävä ja tekevä organisaatio ja sen tutkimusyksiköt ovat useassa ta-

pauksessa tärkeitä alueellisen kehittämisen moottoreita.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 16 976 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 295 976 000 mk. Momentilta palkattava maksullisen toiminnan henkilöstö ei sisälly pääluokan henkilöstön enimmäismäärään.

44. Teknologian kehittämiskeskus

21. (32.44.21 ja 48.21) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 337 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 105 537 000 mk.
23. *Soveltava tekninen tutkimus* (arviomääräraha)
Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 50 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 278 050 000 mk.
(2.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)
40. *Tuotekehitysavustukset* (arviomääräraha)
Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään niistä talousarvioesityksen valmistelutyössä poisjäänyt jo vuonna 1993 sovellettava myöntämisvaltuuksien käyttöä koskeva täsmennys.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 306 000 000 mk.
Määrärahaa saa käyttää tuotekehitysavustusten ja -lainten yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisten avustusten maksamiseen yrityksille ja muille yhteisöille uusia kansainvälisesti kilpailukykyisiä tuotteita ja tuotantomenetelmiä koskeviin tutkimus- ja kehityshankkeisiin. Avustuksia myönnettäessä tulee ottaa huomioon erityisesti vaativat hankkeet, uuden teknologian hyväksikäyttö hankkeiden alkuvaiheissa sekä pienen ja keskisuuren teollisuuden tarpeet. Määrärahaa saa käyttää myös avustusten maksamiseen pienille ja keskisuurille yrityksille ulkomaisten tuotevalmistusoikeuksien ja tuotantomenetelmien käyttöoikeuksien hankkimiseen silloin, kun vastaavaa teknologiaa ei ole kotimaassa saatavissa. Avustuksilla edistetään teollisuuden tuotantorakenteen ja yritysten tuotevalikoiman kehittämistä kansainvälisen kilpailun ja markkinoiden edellyttämällä tavalla sekä

tuetaan uuden teknologian hyödyntämiseen, raaka-aineiden tehokkaaseen hyväksikäyttöön, energiatalouden ja ympäristötekniikan kehittämiseen liittyvää tuote- ja menetelmäkehitystä sekä koetoimintaa. Määrärahaa saa käyttää myös tuotteiden ja tuotantomenetelmien kaupallistamiseen sekä alueellisen teknologiatoiminnan edistämiseksi avustusten maksamiseen yrityksille ja oikeustoimikelpoisille yhteisöille yritysten yhdessä toteuttamiin tutkimus- ja kehityshankkeisiin, joilla edistetään teknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä. *Myöntämisvaltuutta saa käyttää myös pk-yritysten tuote- ja tuotantomenetelmien kehittämishankkeisiin sekä niiden toteuttamisen kannalta välttämättömiin teknologiahankintoihin silloin, kun hankkeen ja hankinnan muodostama kokonaisuus nostaa oleellisesti yrityksen teknologista tasoa.* Vuonna 1994 avustuksia saa myöntää enintään 600 000 000 mk.

83. Tuotekehityslainat (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään niistä talousarvioesityksen valmistelutyössä poisjäänyt jo vuonna 1993 sovellettava myöntämisvaltuuden käyttöä koskeva täsmennys.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 105 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päätöksen mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille myönnettävien lainojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös tuotteiden ja tuotantomenetelmien kaupallistamiseen tutkimus- ja kehityshankkeissa, jotka edistävät teknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä. *Myöntämisvaltuutta saa käyttää myös pk-yritysten tuote- ja tuotantomenetelmien kehittämishankkeisiin sekä niiden toteuttamisen kannalta välttämättömiin teknologiahankintoihin silloin, kun hankkeen ja hankinnan muodostama kokonaisuus nostaa oleellisesti yrityksen teknologista tasoa.* Lainoja myönnetään kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen ja parantamiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään uuden teknologian hyödyntämiseen, raaka-aineiden tehokkaaseen hyväksikäyttöön, energiatalouden ja ympäristötekniikan kehittämiseen liittyvään tuote- ja menetelmäkehitykseen sekä koetoimintaan. Lainat voidaan myöntää ehdollisina siten, että mikäli kehitystyö ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, Teknologian tutkimuskeskuksen johtokunnalla on lainan saajan hakemuksesta oikeus jättää laina kokonaan tai osittain takaisin perimättä.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

49. Kera Oy

42. Korkotuki Kera Oy:lle (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin tehdään tekninen täsmennys.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää yhtiön toiminnan rahoittamiseen myönnettävään korkotukeen Kera Oy:stä annetun lain 11 §:n ja voimassa olleen lain nojalla annettujen sitoumusten mukaisesti.

(3.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen

24. Teollisuutta palvelevan tutkimus- ja kehitystyön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 204 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 21 704 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kansainväliseen teknistä taloudelliseen yhteistyöhön ja polaaritoimintaan, malminetsintään ja esiintymien hyödyntämiseen sekä muuhun teollisuuden edistämiseen ja teollisuuspolitiikkaan liittyvistä tutkimuksista, kehittämishankkeista ja selvityksistä aiheutuviin palkkaus- ja palkkiomenoihin, koti- ja ulkomaanmatkoihin, julkaisu-, koulutus- ja tiedotustoimintamenoihin, laitehankintamenoihin sekä muihin mainituista toiminnoista aiheutuviin vastaaviin toimintamenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsuhteeseen.

52. Pienen ja keski-suuren yritystoiminnan kehittäminen

Päälukan yleisperusteluiden mukaan ministeriön tulostavoitteena on myötävaikuttaa suotuisaan taloudelliseen kehitykseen muun ohella tukemalla pk-yrityksiä välittömin ja välillisin rahoitus- ja koulutustoimenpitein. Käsiteltävän luvun selvitysosassa selostetaan hallituksen suunnittelemaa toimenpiteitä. Valtiovarainvaliokunta hyväksyy omalta osaltaan ne ja samalla korostaa pk-sektorin keskeisyyttä sekä talouden kääntämisessä nousuun yleisesti että ennen kaikkea työllisyyden edistämässä.

Valiokunta toteaa käsityksenään, että pk-yritysten tukimuodot ovat edelleen liian hajautettuja moneen eri paikkaan siten, etteivät tuen tarvisijat pysty kaikissa tapauksissa hyödyntämään sitä riittävän tehokkaasti. Valiokunta toteaa, että pk-sektorin keskeinen ongelma on yleensä riskirahoituksen puute, mikä aiheutuu siitä, ettei ole osoittaa asianmukaisia vakuuksia tai vakuudet ovat muuttuneet riittämättömiksi. Tällöin olisi valiokunnan mielestä valtion määräysvallassa olevien pk-yritysten luototuksesta ja vakuuksista vastaavien elimien osoitettava, luottotappioiden syntymisen riskin uhallakin, toiminnassaan riittävää joustavuutta, jotta pk-sektorin toiminta ja sen kehitys voidaan turvata.

24. *Kehittämispalvelut pienille ja keskisuurille yrityksille* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 50 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 40 050 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistojen järjestämistä yrittäjäkoulutustilaisuuksista aiheutuvien palkkojen, palkkioiden sekä oppimateriaali-, matka- ja muiden menojen maksamiseen. Määrärahaa saa myös käyttää alueellisista elinkeinojen kehittämishankkeista ja yritysyhteistyöhankkeista sekä yritysneuvonnan asiantuntijapalvelujen ostamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

80. Matkailun edistämiskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 952 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 89 362 000 mk.

85. Ulkomaankaupan edistäminen

44. *Kaupalliset sihteerit* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 3 000 000 markkaa.

Momentin perusteluiden mukaan momentin määrärahaa käytetään kaupallisten sihteerien verkoston ylläpitämisestä aiheutuviin menoihin ja valtionavun osuus voi olla enintään 95 % hyväksyttävistä menoista. Lisäksi momentin perusteluissa mainitaan, kuinka monta henkilöä

voidaan käyttää mihinkin tehtäviin. Perusteluiden mukaan on 15 henkilön enimmäisraja johtaja hallintotehtävissä oleville henkilöille. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on kuitenkin tarpeen lisäksi järjestää momentin tarkoituksien toteuttamiseksi tarpeellista kotimaan asiakastukea, mitä tehtävää varten tarvitaan enintään kolme henkilöä. Valiokunta ehdottaa perusteluihin tätä tarkoittavaa lisäystä siten, että järjestely rahoitetaan kaupallisten sihteerien määrärahamomentin sisäisenä uudelleenpainotuksena.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 131 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kaupallisten sihteerien verkoston ylläpitämisestä aiheutuviin palkkaus- ja muihin hallinnon menoihin valtioneuvoston päätöksen (788/92) mukaisesti. Valtionavun osuus voi olla enintään 95 % hyväksyttävistä menoista. Valtionavun piiriin saa hyväksyä enintään 82 kaupallista sihteeriä, 21 FINTRA-avustajaa, 15 johto- ja hallintotehtävissä olevaa henkilöä, enintään kolme kotimaan asiakastukeen liittyvissä tehtävissä olevaa henkilöä sekä määrärahan puitteissa tarvittava määrä asemamaista sihteeri- ja avustustehtäviin palkattua henkilöstöä.

47. *Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:lle* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toinen kappale poistetaan, koska sitä ei ole tarkoitettu momentin sitoviksi perusteluiksi vaan momentin selvityksensä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)
(2. kappale poist.)

90. Valtion hankintakeskus

Pääluokan perusteluiden mukaan vuonna 1994 muun ohella valmistellaan valtion hankintakeskuksen yhtiöittämistä. Valiokunnan hankkimien selvitysten mukaan ei ole voitu ainakaan tässä vaiheessa osoittaa sellaisia etuja valtion hankintakeskuksen yhtiöittämisestä, että se olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa vuoden 1995 alusta. Valiokunta katsookin, että ennen kuin valtion hankintakeskuksen hallintomallista tehdään päätöksiä tulee tarkoin selvittää eri hallintomuotojen edut ja haitat vertailemalla esimerkiksi osakeyhtiömuotoista hallintomallia liikelaitosmuotoiseen hallintomalliin lähtökohtana toiminnan tehokkuuden parantaminen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 867 000 markkaa.

Sen johdosta, että sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta ministeriöön siirrettyjen tehtävien ja vastaavan henkilöstön palkkausmenojen osalta määrärahan tarve on tarkentunut, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 549 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 116 631 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen sekä lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 000 000 mk työterveydenhuollon koulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstö ei maksullisen toiminnan osalta sisälly pääluokan kokonaishenkilöstömäärään.

02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 211 000 markkaa.

Sen johdosta, että sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta ministeriöön siirrettyjen tehtävien ja vastaavan henkilöstön palkkausmenojen osalta määrärahan tarve on tarkentunut, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 549 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 91 577 000 mk. Määrärahasta saa käyttää maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen enintään 2 000 000 mk.

03. Työttömyysturvalautakunta

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 233 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 553 000 mk.

04. Tarkastuslautakunta

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 225 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 443 000 mk.

05. Tapaturmavirasto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 999 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 48 111 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös korvausten toimitusmaksuihin ja lausunto- ja jäsenmaksuihin.

06. Terveysturvan oikeusturvakeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 274 000 markkaa.

Sen johdosta, että yksi henkilö on siirretty 1.10.1993 lukien Järvenpään sosiaalisairaalaan oikeusturvakeskukseen, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 115 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 069 000 mk.

08. Kansanterveyslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 4 405 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 140 905 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös rokotteiden tuotekehittelystä ja tartuntatautien seuranta- ja rekisteröintitehtävistä sekä tartuntatautien torjuntaan liittyvistä tiedotustehtävistä aiheutuvien menojen sekä Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksun maksamiseen.

10. Säteilyturvakeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 420 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 86 631 000 mk. Määrärahasta käytetään 30 000 000 mk ydinenergian käytön valvontaan. (2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

11. Lääkelaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentti palautetaan talousarvioon ja momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 000 markkaa.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 000 mk. Lääkelaitoksen henkilöstö ei maksullisen toiminnan osalta sisälly pääluokan 33 kokonaishenkilöstömäärään.

12. Valtion koulukodit

Valiokunta esittää huolestumisensa kaikkein vaikeimmin oireilevien nuorten ja lasten asemasta tilanteesta, jossa valtion koulukoteja ollaan yksityistämässä, lakkauttamassa tai siirtämässä uudelleenlaiseen toimintaan. Kunnilta puuttuvat valmiudet ja resurssit vastata laitoshuollon tilalle kaavaillusta avohuollosta.

Valiokunta edellyttää, että valtakunnallisesti turvataan se lastensuojelun toiminta, josta koulukodit ovat vastanneet yli sadan vuoden ajan. Saadun selvityksen mukaan tämä edellyttää vähintään kolmen koulukodin säilymistä valtiolla.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 054 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 46 754 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös valtion koulukotien harjoittamasta maatalo- ja metsätaloudesta aiheutuvien menojen sekä perhekotitoiminnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen.

13. Järvenpään sosiaalisairaala

Valiokunta pitää tärkeänä, että päihdealan tutkimustyölle turvataan taloudelliset edellytykset myös tulevaisuudessa.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 426 000 markkaa.

Sen johdosta, että yksi henkilö on siirretty 1.10.1993 lukien Järvenpään sosiaalisairaalaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 58 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 891 000 mk.

14. Valtion mielisairaalat

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 7 052 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 988 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös valtion mielisairaaloiden harjoittamasta maataloudesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella ja vuoden 1993 viidennestä lisätalousarvioesityksestä johtuen käyttösuunnitelman kohtaa 1 muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 200 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Hyöty- ala m ²	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
		1000 mk	mk/m ²		
1. Niuvanniemen sairaala					1 730 000
Hallintorakennuksen peruskorjaus	580	2 550	4 396	500 000	
Julkisivujen kunnostus ja ulkomaalaus		3 000		1 500 000	
(2. kohta kuten hallituksen esityksessä)					
Yhteensä					6 200 000

15. Perhekustannusten taseus

51. Äitiysavustus (arviomääräraha)

Jotta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voisi vielä vuoden 1994 aikana suorittaa kunnille korvaukset vuonna 1993 rahasuorituksina maksetuista äitiysavustuksista, momentille lisätään 5 000 000 markkaa ja 3 500 000 markkaa avustuksen saajien arvioidun lukumäärän kasvamisesta 59 500:sta 64 000:een, joten momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 8 500 000 markkaa ja momentin perustelujen loppuun tehdään lisäys.

Äitiysavustuspakkauksen arvonlisäveron osuudesta johtuen momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 9 700 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 65 750 000 mk. Määrärahaa saa käyttää äitiysavustuslain (477/93) mukaisten äitiysavustusten maksamiseen. Määrärahasta maksetaan myös äitiysavustuspakkauksista menevät yleiskulut ja postituskustannukset. *Määrärahaa saa käyttää myös äitiysavustuslain (424/41) 10 §:n mukaisten korvausten maksamiseen kunnille.*

52. Lapsilisät (arviomääräraha)

Lapsilisän saajien arvioidun lukumäärän kasvamisen vuoksi 1 090 800:sta 1 095 000:een momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 40 000 000 markkaa.

Sen johdosta, että eduskunta on muuttanut hallituksen esitystä lapsilisälainsäädäntöä, momentille lisätään 455 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 986 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää lapsilisälain (796/92) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

18. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Sen johdosta, että työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen väliaikaisen vuosimaksun tuoton vaikutus siirtyy vuoteen 1995, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 50 000 000 markkaa. Vastaavasti momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 6 000 000 markkaa sen johdosta, että seurakuntien työntekijänsä maksamaa sairausvakuutusmaksua korotetaan 7,20 prosentista 7,70 prosenttiin.

Sen johdosta, että lääkekorvausjärjestelmää muutetaan 1.1.1994 sijasta 1.4.1994 lukien ja että eduskunta on muuttanut hallituksen esitystä laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä esitystä laiksi työntekijän eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994, momentille lisätään 130 000 000 markkaa. Lisäksi momentin perusteluja täydennetään.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 074 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää sairausvakuutuslain (364/63) mukaisen valtion osuuden maksamiseen. Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/91) mukaisen harvinnanvaraisen kuntoutuksen kustannuksiin saa

käyttää sairausvakuutusrahaston varoista enintään 375 000 000 mk. *Määrärahaa saa käyttää myös ETA-sopimuksen perusteella syntyvien sairaanhoitokustannusten korvaamiseen.*

19. Eläkevakuutus

Työelämässä on mukana 160 000—170 000 55—64 vuotiasta ja 65 vuotta täyttäneitäkin on töissä noin 20 000. Monet heistä ovat valmiita lähtemään eläkkeelle toimeentulon pienenemisestä huolimatta, mikäli toimenpiteellä saataisiin nuorille töitä.

Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet luoda 55 vuotta täyttäneille palkansaajille ja yrittäjille oma määräaikainen sukupolvenvaihdos-eläke nuorten työpaikkojen lisäämiseksi.

51. *Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että indeksitarkistuksista luopuminen ulotetaan myös työtuloon ja että eläkemenoarvio on noussut, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 25 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 980 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 13 §:n ja sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/90) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

52. *Valtion osuus yrittäjien eläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että indeksitarkistuksista luopuminen ulotetaan myös työtuloon, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 40 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 340 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää yrittäjien eläkelain (468/69) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

60. *Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesityksessä olevaa yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun porrastusta on muutettu siten, että 4,40 prosenttia on pienennetty 4 prosenttiin ja 5,55 prosenttia pienennetty 4,90 prosenttiin, mikä vähentää vakuutusmaksutuloa, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 250 000 000 markkaa.

Sen johdosta, että kansaneläkelaitoksen osuutta kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoituksesta on muutettu, momentilta vähennetään 211 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 270 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kansaneläkelain (347/56) 59 §:n ja 62 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

22. Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot

57. *Valtion korvaus ulkomaalaisten vapaaehtoisten rintamasotilaiden kuntoutukseen ja rintamarahaan* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin momentin perustelujen muuttamiseksi siten, että määrärahaa saa käyttää myös rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa eläville, Suomen vuosien 1939—45 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille valtioneuvoston erikseen määräämin perustein.

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 908 000 000 markkaa. Lisäyksessä on otettu huomioon myös se, että hallituksen esitys laiksi työmarkkinatuesta on muuttunut eduskunnassa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa huolestuneena talousarviossa tapahtuneen kuntien valtionosuuden leikkauksen. On todennäköistä, että leikkausten vuoksi kansalaisten peruspalvelujen saanti vaarantuu. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansalaisten peruspalvelut turvataan varallisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta.

Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa kuntien valtionosuuden leikkausten vaikutuksia kansalaisten peruspalveluihin.

Pääluokan perustelujen selvitysosassa on todettu muun muassa, että omaishoidon järjestämisestä koskevaa uudistustyötä jatketaan ja että ammatillisen hoidon ja omaishoidon yhteensovittamista kehitetään. Käytännössä omaishoi-

don ongelmiksi ovat osoittautuneet sopimusten harkinnanvaraisuus, omaishoidon tuesta ja kunnan palveluista omaishoitajille perittävät kohutuuttoman korkeat maksut ja omaishoitajien vapaapäiväjärjestelyt.

Valiokunta edellyttää, että kuntien avohuoltoa kehitetään yhteistyössä omaisten ja kansalaisjärjestöjen kanssa ja että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin omaishoitoa koskevan järjestelmän kehittämiseksi siten, että käytännössä esiin tulleet omaishoidon ongelmat voidaan poistaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 18 425 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/92) ja sen nojalla annetussa valtakunnallisessa suunnitelmassa hyväksytyjen käyttökustannusten valtionosuuksien maksamiseen.

32. *Valtion maksuosuus yliopistollisten sairaaloiden käyttömenoihin* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi erikoissairaanhoidolain muuttamisesta on muut-

tunut eduskunnassa, momentille lisätään 51 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 701 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää erikoissairaanhoidolain (1062/89) 47 §:n mukaisen valtion maksuosuuden sekä yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain (244/81) 16 §:n 1 momentin mukaisen ennen vuotta 1991 aiheutuneisiin käyttökustannuksiin suoritettavan valtion maksuosuuden maksamiseen.

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

Luvun perustelujen selvitysosassa on todettu, että menoja on siirretty Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta katettaviksi niin, että toimenpiteiden säästövaikutus valtiontalouteen on vuonna 1994 200 milj. mk ja vuonna 1995 250 milj. mk.

Valiokunta edellyttää, että Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö valtion menoja vähentäviin kohteisiin päättyy vuonna 1995 ja sen jälkeen määrärahat palautetaan valtion talousarvioon.

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Työministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 7 350 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 148 320 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös henkilöstökoulutuksen hankinnasta ja järjestämisestä aiheutuvien menojen, sijaintineuvonnan menojen, maksullisen toiminnan, tutkimus- ja kehittämistoiminnan, asiakaspalvelun kehittämishankkeiden, työsuojelunäyttelyn sekä siirtolaisuus- ja kansainvälisten asioiden aiheuttamien menojen maksamiseen, ulkomaille lähetettävien palkkaus- ja jatkokoulutusmenojen, työvoimavastustajan matkamenojen, osallistumismaksuista aiheutuvien menojen, kansainvälisten kokousten järjestelymenojen sekä käännös- ja tulkkauksien maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää 600 000 mk konkurssien torjunnan kriisiryhmien aiheuttamien toimintamenojen maksamiseen.

03. Työsuojelun piirihallinto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 750 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 102 309 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös ulkomaille olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja työsuojelun valvonnasta annetun lain (131/73) 15 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Valiokunta toteaa, että nykyisen työvoimapolitiikan toimenpiteet perustuvat liiaksi passiivi-

suuteen. Aktiivisen työvoimapolitiikan kulmaksi on tehokas työnvälitys ja sen päätehtävä on lyhentää työn etsimisaikoja. Koulutus- ja uudelleen koulutusohjelmat toimivat käytännössä aktiivisen työvoimapolitiikan välineinä.

Valiokunta edellyttää, että hallitus laatii aktivoivan, tuotannollisiin ja pysyviin työpaikkoihin tähtäävän koulutus- ja työllisyyspoliittisen ohjelman, jossa kiinnitetään erityistä huomiota pitkäaikais-työttömyyden katkaisuun ja nuorten koulutus- ja työpaikkojen luomiseen.

21. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 18 357 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 524 498 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös työhallinnon henkilöstön korkeakoulu- ja opistotasoista jatkokoulutuksesta, koulutuksen hankinnasta ja järjestämisestä, maksullisesta toiminnasta ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

50. Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta (240/1993) on eduskunnassa äänestetty lepäämään, momentille lisätään 148 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 169 500 000 mk. Määrärahaa saa käyttää työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaisten opintososiaalisten etuuksien maksamiseen sekä työttömyyskassojen hallintokulujen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää opiskelijavalinnasta aiheutuvien menojen maksamiseen, ei kuitenkaan ilmoitus- ja tiedotustoiminnan menoihin.

51. *Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ostopalvelut* (arviomääräraha)

Momentin perustelujen selvitysosassa on todettu, että määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 90 000 000 mk siirtona momentilta 29.69.33. Valiokunta toteaa, että työvoimakoulutuksen tulee olla osana koulutuspolitiikkaa, jonka tavoitteena on ammatillinen kehittyminen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä koulutuksen laatuun.

Valiokunta viittaa momentin 29.69.33 kohdalla lausumaansa ja

edellyttää, että ostettaessa koulutusta työvoimahallinnon määrärahoilla ostoja suunnataan tarpeen mukaan myös niihin oppilaitoksiin ja niille opiskelijaryhmille, joille lääninhallitukset ovat ostaneet koulutusta opetushallinnon määrärahoilla vuonna 1993.

Valiokunta edellyttää, että työvoimahallinto huolehtii siitä, että ammatillisista oppilaitoksista valmistuneille nuorille tarkoitettuja kiel-, yrittäjä-, tietotekniikka-, kansainvälistymis- ja muita vastaavia koulutusjaksoja edelleen jatketaan.

52. *Työmarkkinatuki* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen loppuun lisätään seuraava virke: "Määrärahaa saa käyttää myös työharjoittelusta aiheutuneiden tapaturmakorvausten ja työharjoittelijoina olevien ryhmävastuuvakuutusten maksamiseen."

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi työmarkkinatuesta on muuttunut eduskunnassa, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 60 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 760 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää työmarkkinatuesta annetun lain mukaisen tuen maksamiseen. Tukea käytetään tuen saajan toimeentulon turvaamisen ohella työmarkkinatuesta annetun lain mukaisiin aktiivisiin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin, joiden avulla edistetään tuen saajan työmarkkinoille sijoittumista. *Määrärahaa saa käyttää myös työharjoittelusta aiheutuneiden tapaturmakorvausten ja työharjoittelijoina olevien ryhmävastuuvakuutusten maksamiseen.*

62. *Työllisyysperusteinen valtionapu investointeihin* (arviomääräraha)

Suomessa käytössä olevista yli 230:stä kirjas-

toautosta lähes puolet on hankittu ennen vuotta 1989 ja alkaa olla korjauksen tarpeessa. Auton perusparannus ajoissa tehtynä maksaa keskimäärin 10 % uuden auton hinnasta ja on erittäin työvoimavaltaista. Tarvittava, noin sadan kirjastoauton peruskorjaus voidaan jakaa esimerkiksi kolmelle vuodelle.

Valiokunta edellyttää, että investointeihin tarkoitettu työllisyysperusteisesta valtionavusta ohjataan kunnissa eri puolilla maata työllistämistävaroja vuonna 1994 vähintään 35:n kirjastoauton peruskorjaukseen.

99. *Työministeriön hallinnonalan muut menot*

21. *Työvoimaopiston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 213 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 013 000 mk.

22. *Työneuvoston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 75 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 853 000 mk.

50. *Palkkaturva* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen kolmas virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Määrärahaa saa käyttää enintään 3 000 000 mk palkkaturvamenettelyyn liittyvien konkurssikustannusten sekä viranomaismaksujen ja oikeudenkäyntikulujen matkakuluineen maksamiseen sekä enintään 2 500 000 mk työvoimaviranomaisten maksettavaksi tuomittujen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen."

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 538 800 000 mk. Määrärahaa saa käyttää palkkaturvalain (649/73) ja merimiesten palkkaturvalain (927/79) mukaisten menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 3 000 000 mk palkkaturvamenettelyyn liittyvien konkurssikustannusten sekä viranomaismaksujen ja oikeudenkäyntikulujen matkakuluineen maksamiseen sekä enintään 2 500 000 mk työvoimaviranomaisten maksettavaksi tuomittujen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristönsuojelua edistäviä investointeja tuetaan tällä hetkellä useiden pääluokkien määrärahoista. Valtiovarainvaliokunta on jo aiemmin kiinnittänyt samaan näkökohtaan huomiota lähialueyhteistyön osalta. Sen kummemmin ympäristönsuojeluinvestoinnit kotimaassa kuin lähialueillakaan eivät perustu kokonaissuunnitelmaan eivätkä ole riittävän tavoitteellisia. Niiden kehittämisessä tulee painottaa työllisyysnäkökulmaa. Valiokunta korostaa eri hallinnonalojen yhteistyötä ja toimenpiteiden koordinointia ympäristönsuojelun alueella ja kannattaa investointeihin suunnattavien voimavarojen keskittämistä työllisyyttä tukevalla tavalla.

01. Ympäristöministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 2 835 000 markkaa.

Sen johdosta, että ympäristöministeriön suoritteista peritään asiakirjojen käsittely-, lähetys- ja postituskuluja, joita vastaavat tulot on merkitty momentille 12.35.99, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 79 481 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. (35.11.26, 30.21 ja 32.21) *Kehittäminen, suunnittelu, tutkimus ja valvonta* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 979 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 43 454 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää kehittämis-, kokeilu-, suunnittelu-, tutkimus-, seuranta- ja valvontatoiminnasta sekä kansainvälisestä asiantuntijajh-

teistyöstä ja eri hallinnonalojen yhteishankkeista aiheutuvien muita kulutusmenoja vastaavien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen hallinnollisen ja taloudellisen ohjauksen julkaisutoimintaan.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

24. (35.99.24) *Kansainvälinen yhteistyö* (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 33 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 16 903 000 mk. Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuista ja maksuosuuksista, kansainvälisten järjestöjen kokouksiin osallistumisesta, asiantuntijavaihdosta ja tutkimusyhteistyöstä, ulkomaan matkoista, Suomessa järjestettävistä kokouksista, vieraskielisen aineiston julkaisemisesta sekä muiden kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilökunnan palkkauksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

13. Ympäristöyhteistyö Itä- ja Keski-Euroopan maiden kanssa

67. *Ympäristöyhteistyön yleinen edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 26 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 17 026 000 mk. Määrärahaa saa käyttää Suomen Itä- ja Keski-Euroopan valtioiden kanssa sopiman ympäristöyhteistyön edistämiseen ja lainsäädännön ja hallinnon kehittämisestä, hankkeiden valmistelusta ja arvioinnista, koulutuksesta sekä ympä-

ristötekniologian kehittämiseen ja kokeilusta aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään 2 000 000 mk asunto- ja rakentamistoimen yhteishankkeiden edistämiseen. Määrärahaa saa käyttää enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan työsopimussuhteen projektihenkilöstön palkkaamiseen.

25. Vesi- ja ympäristöhallinto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 12 140 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 334 640 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös tutkimus- ja Muikun käytöstä yhteistyötahoilta perittävien käyttökorvausten hintatukeen.

28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 24 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 164 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös vesilain 21 luvun 4 §:n perusteella valvontaviranomaisen teetettäväksi tulevien töiden kustannuksiin sekä maksullisten palvelujen edellyttämien palkkausmenojen maksamiseen enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavasti.

77. Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 252 000 markkaa.

Valiokunta toteaa, että kunnostuksen kannalta isännättömien, kiireellisten maaperän saastumistapausten hoitamiseen ei ole varoja. Valiokunta esittää harkittavaksi, että momentin perusteluja voitaisiin muuttaa siten, että ne mahdollistaisivat määrärahojen nykyistä joustavamman käytön saastuneiden maa-alueiden aiheuttamien akuuttien ongelmien ratkaisemiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 23 852 000 mk. Määrärahaa saa käyttää vesistö- ja ympäristönsuojelutöiden lisäksi myös niistä johtuvien matkamenojen, työnaikaisten käyttö-, velvoite- ja kunnossapitomenojen, työterveyshuollosta ja vakuutusmaksuista aiheutuvien menojen sekä atk-laitteiden, työmaiden siirrettävien sosiaali- ja työtilojen sekä rakentamistöissä tarvittavan kone- ja kuljetuskaluston hankinta- ja ylläpito- menojen maksamiseen.

30. (35.15, 30, osa ja 32, osa) Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu

Luonnonsuojeluohjelmien toteuttamiseen varatut korvausrahat ja alueiden ostorahat ovat nykyisin riittämättömällä tasolla. Valtion omistamien alueiden käyttäminen vaihtomaisina on tullut keskeiseksi keinoksi toteutettaessa hyväksytyjä suojeluohjelmia. Valiokunta toteaa, että eduskunnalla on oikeus vuosittain määritellä tavoite sille, miten Metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta voidaan käyttää vaihtomaisina suojelualueiden hankintaan.

Valiokunta katsoo, että aarniometsät ja vanhat metsät on syytä säilyttää muistuttaen, että niiden säilymisellä on merkitystä myös metsäteollisuuden kansainväliselle maineelle.

Valiokunta pitää tärkeänä yksityisomistuksessa olevien metsien lunastamisen nopeuttamista aina, milloin aarniometsien säilyminen sitä vaatii.

22. (35.15.22) Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 151 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 63 151 000 mk. Määrärahaa saa käyttää luonnonsuojelutehtävien hoidon aiheuttamien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden hankintahinta on yli 50 000 mk ja taloudellinen käyttöikä yli kolme vuotta.

41. Valtion asuntorahasto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentille lisätään 678 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 22 413 000 mk.

45. Asunto- ja rakennustoimi

57. Arvonlisäveron korvaaminen (arviomääräraha)

Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa arvonlisäveron vaikutusta asumiskustannuksiin.

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Hallitus on valtiontaloudellisista syistä pois-

tanut vuoden 1994 talousarvioesityksestä määrärahan siirron valtion asuntorahastoon. Valiokunta toteaa, että järjestely voi olla väliaikainen, vain vuotta 1994 koskeva.

Valiokunta edellyttää, että jo vuonna 1995 palataan käytäntöön, jossa talousarviossa siirretään asuntorahastoon sen

myöntämiin lainoihin liittyvää alikorkoisuutta vastaava määräraha.

Valiokunta pitää tärkeänä, että asuntorahoitusta selkiytetään ja pyritään pitkäjänteisempään asuntopolitiikkaan, joka turvaa omistus-asuntotuotannon ohella myös pysyvän vuokra-asuntokannan syntymisen.

Pääluokka 36 VALTIONVELKA

01. Markkamääräisen velan korko

90. *Markkamääräisen velan korko* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 37 400 000 mk, mistä 26 000 000 mk käyttösuunnitelman kohtaan Sarjaobligaatiolainat ja 11 400 000 mk käyttösuunnitelman kohtaan Velkasitoumuslainat. Lisäys aiheutuu vuoden 1994 talousarvioesityksen nettolainanottotarpeen lisääntymisestä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 377 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää markkamääräisen velan korkojen, markkamääräisen velan vanhentuneiden korkojen ja myös lyhytaikaisesta tilapäisrahoituksesta aiheutuvien korkojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lainaryhmän nimi	
Yleisöobligaatiolainat	1 465 000 000
Sarjaobligaatiolainat	4 578 000 000
Velkasitoumuslainat	2 161 400 000
Vakuutuslaitoslainat	119 259 000
Työeläkekassalainat	17 045 000
Työeläkelaitoslainat	124 809 000
Eläkesäätiölainat	7 059 000
Lainat valtion eläkerahastolta	850 000 000
Velkakirjalainat eläkesäätiöiltä	42 246 000
Lainat muilta	12 182 000
Yhteensä	9 377 000 000

09. Muut menot valtionvelasta

21. *Palkkiot ja muut menot valtionvelasta* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 36 000 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Menot valuuttamääräisistä lainoista: liikkeeseenlaskukustannukset. Lisäys aiheutuu vuoden 1994 talousarvioesityksen nettolainanottotarpeen lisääntymisestä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 672 295 000 mk. Määrärahaa saa käyttää valtion markka- ja valuuttamääräisen lainanoton valmistelusta, lainojen ottamisesta, liikkeeseenlaskusta, lainojen takaisinmaksusta, koron ja valuutan vaihtamisesta aiheutuvien menojen ja asiantuntija- ym. palkkioiden sekä muiden menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös lyhytaikaisen tilapäisrahoituksen hankkimisesta aiheutuvien varauspalkkioiden maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Menot valuuttamääräisistä lainoista:	
liikkeeseenlaskukustannukset	1 073 000 000
asiamiespalkkiot	5 000 000
muut menot	4 000 000
Menot markkamääräisistä lainoista:	
pääomanalennukset	450 000 000
liikkeeseenlaskupalkkiot	87 500 000
lunastuspalkkiot	50 295 000
varauspalkkiot	2 000 000
muut menot	500 000
Yhteensä	1 672 295 000

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

Koska hallituksen esityksen n:o 273 mukainen ehdotus laiksi maataloustuotteiden markkinointirahastosta ei toteudu vuonna 1994 ja hallituksen esityksen n:o 271 mukaiset lakiehdotukset on tämän vuoksi hyväksytty olennaisesti muutettuina, valiokunta ehdottaa tulomomentteille 11.06.01, 11.06.02, 11.08.06, 11.08.11, 11.08.14 ja 11.19.04 tehtäväksi jäljempänä selostettavat muutokset.

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Tulo- ja varallisuusvero

Julkisella ja yksityisellä sektorilla sovittujen palkkaratkaisujen johdosta tuloveron tuoton arvioidaan nousevan 950 milj. mk talousarvioesityksessä arvioitua suuremmaksi. Vuoden 1994 tuloveroasteikkoon on eduskuntakäsittelyssä tehty kahden prosenttiyksikön inflaatiotarkistus ja ennakkooperinnän yhteydessä perittävää ylimääräistä korotusta on alennettu yhdellä prosenttiyksiköllä alimman tuloluokan osalta kuluvan vuoden tasoon verrattuna. Tämän vuoksi tuloarvion arvioidaan vähenevän 840 milj. mk. Näistä syistä tuloarviota olisi lisättävä 110 milj. markalla.

Koska hallituksen esitystä n:o 75 perhetuen uudistamista koskeviksi laeiksi on eduskunnassa muutettu siten, että seurakuntien yhteisöverosuudesta ei luovuta, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti 100 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille	arvioidaan	kertyvän
33 690 000 000		mk.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Liikevaihtovero ja arvonlisävero

Hallituksen esityksestä poiketen arvonlisäverolakiehdotus on hyväksytty siten muutettuna, että mm. joukkoliikenteen ja liikuntapaikkojen arvonlisäverokanta on ehdotettua alempi vuonna 1994 ja että majoituspalveluiden arvonlisäveron piiriin tulemistä lykätään. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään näistä syistä 160 milj. mk.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille	arvioidaan	kertyvän
33 740 000 000		mk.

02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero

Momentin selvitysosana mukaan eduskunnalle annetaan esitys laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain muuttamisesta ja esityksen mukaan Suomessa liikennevakuutetuista henkilöajoneuvoista kannettaisiin vakuutusmaksuveron lisävero. Koska tätä esitystä ei ole annettu, vaan se on korvattu hallituksen esityksellä n:o 218 laiksi eräistä ajoneuvoista suoritettavasta ajoneuvoverosta, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti 490 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille	arvioidaan	kertyvän
1 700 000 000		mk.

06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Tuontitulli

Osaston yleisperusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisättäväksi 240 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän
1 190 000 000 mk.

02. *Tuontimaksut*

Osaston yleisperusteluihin viitaten momentti palautetaan talousarvioon ja sille merkitään 250 000 000 markkaa.

Momentti ja sen nimike kuuluvat seuraavasti:

02. *Tuontimaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän 250 000 000 mk.

08. Valmisteverot

03. *Olutvero*

Koska ETA-sopimukseen liittyvät alkoholi-juomien raaka-aineiden hinnanalennukset eivät tule toistaiseksi voimaan, minkä vuoksi hallitus on peruuttanut esityksen alkoholijuomaverolaisiksi, momentille lisätään 2 080 milj. mk.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän
2 280 000 000 mk.

04. *Alkoholijuomavero*

Edellä momentin 11.08.03 kohdalla lausut-
tuun viitaten momentin tuloarviota vähennetään
3 080 milj. markalla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän
3 520 000 000 mk.

06. *Elintarvikkeiden valmistevero*

Osaston yleisperusteluihin viitaten momentti palautetaan talousarvioon ja sille merkitään 150 000 000 markkaa.

Momentti ja sen nimike kuuluvat seuraavasti:

06. *Elintarvikkeiden valmistevero*

Momentille arvioidaan kertyvän 150 000 000 mk.

09. *Sokerivero*

Sokeriveron määräksi on säädetty vuoden 1994 alusta lukien 1,17 markkaa kilolta eli 0,09 markkaa kilolta talousarvioesityksessä ennakoitua vähemmän. Tämän vuoksi momentin tuottoarviota alennetaan 25 000 000 markalla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 210 000 000 mk.

11. *Lannoitevero*

Osaston yleisperusteluihin viitaten momentti palautetaan talousarvioon ja sille merkitään 470 000 000 markkaa.

Momentti ja sen nimike kuuluvat seuraavasti:

11. *Lannoitevero*

Momentille arvioidaan kertyvän 470 000 000 mk.

14. *Rehujen rasva- ja valkuaisvero*

Osaston yleisperusteluihin viitaten momentti palautetaan talousarvioon ja sille merkitään 230 000 000 markkaa.

Momentti ja sen nimike kuuluvat seuraavasti:

14. *Rehujen rasva- ja valkuaisvero*

Momentille arvioidaan kertyvän 230 000 000 mk.

10. Muut verot

07. *Ajoneuvovero*

Momentin 11.04.02 perusteluihin viitaten tuloarvioon otetaan uusi momentti "Ajoneuvovero" ja sille merkitään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti 650 000 000 markkaa.

Momentti ja sen nimike kuuluvat seuraavasti:

07. *Ajoneuvovero*

Momentille arvioidaan kertyvän 650 000 000 mk.

19. Muut veronluonteiset tulot

01. *Oy Alko Ab:n ylijäämä*

Edellä momentin 11.08.03 kohdalla lausut-
tuun viitaten momentille lisätään 1 140 milj. mk.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän
1 200 000 000 mk.

04. *Eräiden maataloustuotteiden markkinoin-
mismaksut*

Osaston yleisperusteluihin viitaten momentti palautetaan talousarvioon ja sille merkitään 460 000 000 markkaa.

Momentti ja sen nimike kuuluvat seuraavasti:

04. *Eräiden maataloustuotteiden
markkinoinmismaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän 460 000 000 mk.

Osasto 12 SEKALAISET TULOT

27. Puolustusministeriön hallinnonala

21. Metsätalouden tulot

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentilta vähennetään 1 380 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän nettotulota 420 000 mk.

90. Valtion pukutehtaan tulot

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentilta vähennetään 630 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän nettotulota 1 270 000 mk.

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

52. Tilastokeskuksen tulot

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentilta vähennetään 686 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään tuloarvioesityksen valmistelutyössä erehdyksessä momentin selvitysosaa sisällytetty maksullisen palvelutoiminnan henkilötyövuosia koskeva maininta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän nettotulota 114 000 mk. Maksullisen palvelutoiminnan henkilötyövuodet eivät sisälly hallinnonalan henkilötyövuosikehykseen.

61. Rakennushallinnon maksullisen palvelutoiminnan tulot

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentilta vähennetään 5 883 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän nettotulota 117 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

98. Takaisinperittävät arvonlisäveropalautukset

Arvonlisäverouudistuksen valmistelun yhteydessä tehty laskelmat uudistuksen vaikutuksista kunnallistalouteen on tehty vuoden 1991 toiminnan ja kustannusten tasossa. Laskelmat perustuivat vuoden 1991 tilinpäätöstietoihin. Nyt on käytettävissä vastaavat tiedot vuodelta 1992. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta on tarkentanut arvonlisä-

veropalautusten kunnilta takaisin perittäväksi määräksi 425 000 000 markkaa kuukaudessa ehdotuksen mukaisen 460 000 000 markkaa kuukaudessa sijaan. Momentilta ehdotetaan siten vähennettäväksi 245 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 2 400 000 000 mk.

29. Opetusministeriön hallinnonala

42. Kuntien maksusuudet ja korvaukset

Koska neljän momentin selvitysosien ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen valtion oppilaitoksen kunnallistaminen lykkääntyy, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti 14 500 000 markkaa kotikuntien maksusuuksien arvioidun tulokertymän kasvamisen johdosta.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään oppilaskohtaisen yksikköhinnan nousun vuoksi 30 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 1 318 500 000 mk.

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

37. (12.30.36 ja 37) Kalastuksenhoitomaksut

Koska eduskunta ei ole hyväksynyt hallituksen esitystä laiksi kalastuslain muuttamiseksi siltä osin, että laki koskisi myös kolmea pohjoisinta kuntaa, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 900 000 mk.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 48 900 000 mk.

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

32. Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisen palvelutoiminnan tulot

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentti ja sille kertyväksi arvioitu määräraha 2 629 000 markkaa poistetaan talousarviosta.

Momentti:
(Poist.)

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

11. Lääkelaitoksen tulot

Työmarkkinaratkaisujen johdosta momentti ja sille kertyväksi arvioitu määräraha 534 000 markkaa poistetaan talousarviosta.

Momentti:
(Poist.)

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentille lisätään 200 000 markkaa, mikä aiheutuu ympäristöministeriön suoritteista annettavan maksupäätöksen mukaisesti suoritteiden vastaanottajilta perittävistä asiakirjojen lähetyk- ja postituskuluista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 1 200 000 mk.

Osasto 15

LAINAT

02. Valtion nettolainanotto

01. Nettolainanotto

Valtion nettorahoitustarpeen lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella lisättäväksi 3 750 000 000 mk. Lisäys aiheutuu talousarviesityksen valiokuntakäsittelyssä tehtyistä muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään 68 130 000 000 mk.

että Eduskunta hyväksyisi edellä mainituin muutoksin hallituksen esityksen vuoden 1994 talousarvioksi.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että talousarvioaloitteet n:ot 1—447 hylättäisiin.

Valtiopäiväjärjestyksen 86 §:n mukaan eduskunta päättää talousarvion julkaisemisesta Suomen säädöskokoelmassa. Talousarviota noudatetaan siitä alkaen, kun se on julkaistu.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi julkaista vuotta 1994 koskevan talousarvion Suomen säädöskokoelmassa, ja

että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1994 alkaen.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menot ovat 193 458 799 000 markkaa.

Tulot ovat ehdotuksen mukaan 193 461 475 000 markkaa. Edellä olevan mukaisesti syntyy talousarvioon 2 676 000 markan ylijäämä.

Viitaten siihen, mitä edellä on esitetty, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1993

nen, Tiuri, Turunen, Vihriälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ala-Nissilä, Apukka, Backman, Enestam, Lehtosaari, Liikkanen, Linnainmaa, Nyby, Peltari, Rajamäki, Rauramo, Renko, T. Roos, Saastamoinen, Savela ja Törnqvist.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Kallis, Laaksonen, Lahtinen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm, Mäki-Hakola, Ranta, Ryyänen, Sasi, Savolai-

Vastalauseita

I

YLEISPERUSTELUT

**Viennin veto ja korkojen alentuminen eivät riitä
— tarvitaan elvytystoimia**

Valtion talousarvioesitys perustuu jälleen liian toiveikkaisiin arvioihin talouskasvusta ja työllisyydestä. Talousarvio on rakennettu oletukselle yhden prosentin talouskasvusta. Keskimääräiseksi työttömyysasteeksi arvioidaan 19 prosenttia. Työttömyysaste on kuitenkin jo tämän vuoden aikana nousemassa yli 18 prosentin, joten tätäkin taustaa vasten ovat ensi vuoden arviot toiveikkaita. Todellisuudessa työttömien määrä nousee reilusti yli 500 000:een ja työttömyysaste yli 20 prosenttiin.

Harjoitetun talouspolitiikan seurauksena työpaikat ovat vähentyneet ja ovat edelleen vähene-mässä todella rajusti. Työpaikkojen kokonaispoistuman arvioidaan nousevan vuosina 1990—94 peräti 470 000:een. Työvoima vähenee alkutuotannossa viidenneksellä, teollisuudessa lähes neljänneksellä ja rakentamisessa lähes puoleen. Työpaikkojen vähennys on palvelualoilla lukumääräisesti suurin (210 000), mutta suhteellisesti pienin (15 %). Vuoden 1994 työpaikkapoistuman arvioidaan olevan noin 40 000. Työpaikkoja häviää rakentamisesta sekä julkisista ja yksityisistä palveluista. Pääomavaltainen vientiteollisuus ei juurikaan lisää työvoimaa, joten taloudesta ei löydy toimialaa, joka ottaisi lisää työvoimaa ensi vuoden aikana.

Eri taloustutkimuslaitosten arviot talouskehityksestä vaihtelevat jonkin verran, mutta varsin yleisesti pelätään kasvun jäävän miinusmerkkiseksi myös ensi vuonna. Jos näin käy, tulee neljäs peräkkäinen alenevan kasvun vuosi. Tämän seurauksena bruttokansantuotteen reaalin taso vastaisi ensi vuonna vuoden 1986 tuotannon tasoa. Parhaimmillaankin käänne nousuun tapahtunee vasta vuoden 1994 lopussa, joten ensi vuoden kasvu jää negatiiviseksi.

Suomen ongelmana on talouden syvä kahtiajako vientisektorin ja kotimarkkinasektorin välillä. Markan heikentyminen, maltilliset palkkasopimukset sekä vientiyritysten verokevennykset ovat kohentaneet tuntuvasti Suomen hintakilpailukykyä. Vientiin suuntautuneiden yritysten laman pohja ajoittui jo syksyyn 1991, minkä jälkeen niiden tuotanto on kääntynyt kasvuun. Samanaikaisesti kotimaisen kysynnän varassa toimivien yritysten tilanne on heikentynyt mm. markan kurssimuutosten aiheuttamien valuuttalainojen lisäkustannusten sekä kulutuskysynnän supistumisen vuoksi.

Kaksijakoinen talouskehitys on jatkunut kuluneen vuoden ja tulee jatkumaan myös ensi vuonna. Vientiteollisuudella on tulevana vuonna varaa maksaa pois velkojaan ja jakaa osa tuloksestaan palkankorotuksina sekä raakapuun hinnan korotuksina. Vaikka vienti vetää ja vientiyritysten tuloskehitys paranee, vienti ei riitä nostamaan Suomea lamasta eikä se ratkaise suuryöttömyyden ongelmaa. Viennin veto ei riitä korvaamaan kotimaisen kysynnän voimakasta supistumista.

Kotimarkkinoilla toimivat yritykset joutuvat puolestaan sopeutumaan yksityisen kysynnän jatkuvaan alenemiseen. Veronkorotukset ja työttömyys vähentävät kotitalouksien ostovoimaa edelleen. Kotimarkkinoiden suuntautuvan teollisuuden ohella palvelualojen ja rakentamisen lama syvenee myös ensi vuonna. Kotimarkkinoilla toimivien, erityisesti palvelualojen yritysten ongelmia lisää ensi vuoden kesäkuussa voimaan tuleva arvonlisäverouudistus.

Laman jatkumiseen vaikuttaa ratkaisevasti yksityinen kulutus. Tänä vuonna se supistuu yli 5 prosenttia kotitalouksien ostovoiman voimakkaan putoamisen vuoksi. Ensi vuonna yksityinen kulutus vähentyy edelleen, vaikka hallituksen joulukuiset verojen korotusten lievennykset vahvistavat kulutusta lievästi.

Lamakerrettä vahvistaa myös yksityisten in-

vestointien vähäisyys. Yksityiset investoinnit vähenevät tänä vuonna 20 prosentilla. Investointiaste on alhaisimmillaan sitten sotavuosien. Näin siitä huolimatta, että hallitus on lisännyt yritysten poisto- ja varausmahdollisuuksia investointien kannustamiseksi myös tämän vuoden aikana. Tämä osoittaa sen, että hallituksen toteuttamat verohelpotukset investointien kannustamiseksi ovat jäämässä pelkästään yritysten verokevennyksiksi. Investointeja ei käynnistetä verohelpotuksilla, elleivät yrityksen talous- ja tulosnäkymät ole laajemmin kunnossa.

Teollisuuden kone- ja laiteinvestoinnit käynnistynevät ensi vuoden jälkipuoliskolla yritysten tuloskehityksen parantuessa. Toimialoitteiset erot ovat kuitenkin suuret, ja kokonaisuudessaan yksityiset investoinnit supistuvat tähän vuoteen verrattuna. Investointilamaa pahentaa julkisten investointien samanaikainen supistaminen.

Julkisen kysynnän pieneminen eli julkisten kulutus- ja investointimenojen voimakas karsiminen vuoden 1994 aikana vaikuttaa entistä voimakkaammin kansantalouden kehitykseen. Valtiontalouden vaikeuksien vuoksi on luonnollista pyrkiä tulojen ja menojen tasapainottamiseen pitemmällä aikavälillä, mutta liian rajujen säästötoimien ajoittaminen laman syvimpään vaiheeseen vain pahentaa lamaa. Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 1994 johtaa laman syvenemiseen, minkä vuoksi sosialidemokraatit eivät hyväksy kaikkia talousarvion sisältyviä kulutusta ja investointeja leikkaavia toimia.

Lamaa ja työttömyyttä ei voiteta viennin kasvulla, eikä myöskään korkojen alentumisen turvin, kuten hallitus uskoo. Vaikka korot (lyhyet korot) ovat alentuneet viime vuoden 17 prosentin tasosta jopa alle 6 prosenttiin, eivät korkojen alentumisen toimeleaisuutta lisäävät vaikutukset näy kovin nopeasti. Korkotason muutoksen vaikutus kotimaiseen kysyntään näkyy pahimmassa tapauksessa vasta vuosien viipeellä. Lisäksi reaalikorkotaso on edelleenkin kansainvälisesti verrattuna melko korkea, lähes 4 prosenttia. Siksi korkoja tulisi edelleen alentaa.

Viennin kasvun ja korkojen alentumisen lisäksi tarvitaan taloutta välittömästi elvyttäviä toimia. Ratkaisevaa on muutoksen saaminen kotimarkkinoiden kehitykseen. Investointeja on saatava käyntiin. Ostovoimaa on vahvistettava. Sosiaalidemokraattien mielestä tarvitaan laajuudeltaan vähintään 10 miljardin markan kasvupaketti, jolla lisätään julkisia investointeja ja lievennetään verojen korotuksia sekä kuntien valtionosuusleikkauksia. Hallituksen joulukuun

alussa julkistama minielvytyspaketti oli askel sosialidemokraattien esittämään suuntaan, mutta täysin riittämätön kääntämään talous- ja työllisyyskehitystä parempaan suuntaan. Erityisesti investointien osalta hallituksen paketti oli laiha. Nopeavaikutteiset konkreettiset esitykset puuttuivat.

Veroratkaisut lieventävät verotuksen kovenemista lähes 1 500 miljoonalla markalla kuitenkin siten, että lievennykset painottuvat hyvätuuloisille.

Pankkituen kasvuille saatava rajat

Talouden alasajon ja sen seurauksena lisääntyneiden yrityskonkurssien ja luottotappioiden vuoksi pankkitukeen sitoutuu kymmeniä miljardeja markkoja. Elvyttävä talouspolitiikka olisi ollut paras keino pienentää pankkituen tarvetta, mutta toistaiseksi hallitus ei ole suostunut tehokkaisiin elvytystoimiin.

Hallitus on antanut ymmärtää, että pankkikriisi tuli ratkaistuksi, kun SSP pilkottiin neljän ostajapankin kesken. On selvää, että SKOP:n ja SSP:n saama tuki on tähän mennessä ollut ylivoimaisen hallitsevaa ja kriisi on kohdistunut pääosin niihin. Jäljelle jääneiden pankkien asema ei ole kuitenkaan helppo varsinkaan, jos talouskehitys jatkuu huonona vielä ensi vuoden. Pankkituen tarpeelle ei ole vielä näkyvissä rajaa. Pankkituen tarvetta saattavat lisäksi lisätä ostajapankkien tekemät asiakasjärjestelyt eli tavat, joilla luottoasiakkaita siirretään perustettuun omaisuudenhoitoyhtiöön. Kun lisäksi otetaan huomioon eräiden pankkien tappioiden kirjaimisen siirtäminen tulevaisuuteen, on epätodennäköistä, että vaikeudet olisi ohitettu tehdyillä pankkikaupalla.

Sosiaalidemokraatit ovat korostaneet pankkikriisin hoidossa tuen avoimuutta ja vastikkeellisuutta sekä tuen minimoimista. Omaisuudenhoitoyhtiöitä on pidetty käyttökelpoisina, jos niiden avulla voidaan auttaa nykyistä paremmin velkaantuneiden, mutta pohjimmiltaan elinkelpoisten yritysten tervehdyttämistä. Valtion osallistumista omaisuudenhoitoyhtiöiden toimintaan on pidetty perusteltuna silloin, kun se ei johda vastikkeettomaan piilopankkitukeen tai luottotappioiden kasvuun.

Sosiaalidemokraattien mielestä säästöpankin tervehdyttämistoimia olisi täytynyt jatkaa valtion omistuksessa, kunnes valtion omistuksesta olisi voitu luopua veronmaksajien ja pankkien

asiakkaiden edut parhaiten huomioivalla tavalla.

Vuoden 1994 talousarvioesityksessä on varattu pankkitukeen lisää rahaa 10 miljardia markkaa. Kyseessä on arviomääräraha. Sosialidemokraattien mielestä tehokkailla elvytystoimilla voitaisiin vielä pienentää tarvittavan pankkituen määrää. Perustellumpaa olisi käyttää yhteiskunnan resursseja investointien ja kulutuksen lisäämiseen kuin töiden vähyden vuoksi konkurssiin joutuneiden yritysten luottotappioiden maksamiseen pankkituen muodossa.

Pienyritysten toimintamahdollisuuksia parannettava

Hallitus on nimennyt pk-yrityspolitiikan kehittämisen yhdeksi tärkeimmistä painopisteistä. Konkreettiset toimenpiteet pienten yritysten toimintamahdollisuuksien parantamiseksi ovat jääneet toistaiseksi vähäisiksi. Kiireellisellä arvonalisäveron säätämällä on jopa toimittu päinvastoin. Monien pienten palvelualojen yritysten elinmahdollisuudet heikkenevät uuden veron myötä. Vaikka tehokkaat pk-yritystoimintaa auttavat toimet vielä puuttuvat, hyviä lupauksia ja selvityksiä on sen sijaan olemassa riittävästi.

Hallitus on selvittänyt pk-yritystoiminnan tukemista ja luvannut selkiyttää tukijärjestelmiä. Sosialidemokraatit pitävät myös tärkeänä eri tukien yhtenäistämistä, ei yksin kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokan sisällä, vaan myös muihin pääluokkiin sisältyvien tukien saamista saman katon alle. Nykyisin yritykset voivat saada yhteiskunnan tukea hyvin eri perustein. Tuki-muodoissa on myös päällekkäisyyksiä. Tukijärjestelmä on sekava myös tuen hakijoiden näkökulmasta. Eri tuilla on todettu olevan myös kilpailua vääristäviä vaikutuksia.

Pienten yritysten toimintaan vaikuttavat oleellisesti välilliset työvoimakustannukset sekä työsuhteen ehtoihin liittyvät joustomahdollisuudet. Alentamalla välillisiä työvoimakustannuksia sekä lisäämällä joustavuutta työajoissa ja irtisanomishoidoissa voidaan madaltaa työllistämiskynnystä sekä lisätä työllisyyttä pitemmällä aikavälillä, mutta lyhyen ajan työllisyysongelmia ei näillä keinoilla ratkaista. Myös pienten yritysten toiminnan kannalta on oleellista kysynnän lisääminen eli kansalaisten ostovoiman vahvistaminen.

Sosialidemokraatit pitävät kiireellisenä välillisten työvoimakustannusten muuttamista työl-

listämistä edistäviksi. Muutoksilla ei saa kuitenkaan vaarantaa työssäoloon perustuvan sosiaaliturvan rahoitusta.

Pidämme tärkeänä, että tukien koordinoimisessa edetään ripeästi. Kokonaistavoitteena tulee olla yrityksille ohjattavien tukien vähentäminen ja jäljelle jäävien tukien ohjaaminen tehokkaammin pienille yrityksille yritystoiminnan alkuvaiheeseen.

Koulutuksen kaikki tasot ja koko kulttuuri vakavan uhan alla

Hallitus jatkaa toteuttamaansa sivistystoimeen kohdistuvaa leikkauslinjaa välittämättä sen kielteisistä seurauksista. Koulutuksen kaikki tasot kärsivät leikkauksista, mutta erityisesti yleissivistävä opetus, ammattiopetus ja korkeakoulu sekä opetuksen että tutkimuksen suhteen. Kansallinen selviytymisemme on riippuvainen korkeasta koulutustasosta, mutta kuitenkin hallitus vie toimenpiteillään siltä mahdollisuudet. Näiden kuristustoimenpiteiden jatkuminen on pysäyttävä viimeistään vuoden 1995 talousarvion yhteydessä.

Hallitus toteuttaa leikkaukset laskennallisia perusteita muuttaen, kuntien valtionapuja pienentäen. Osa leikkauksista tapahtuu siirtämällä maksamatta olevien valtionosuuksien loppuerien maksatusta jopa vuoteen 1999. Kielteiset vaikutukset opetukseen monikertaistuvat ja varsinkin tukitoimia tarvitsevat oppilaat kärsivät. Hallitus on esittänyt kustannusten alentamisen keinoiksi henkilöstömenojen supistamisen, koulujen yhdistämisen ja lakkauttamisen, opetusryhmien suurentamisen, valinnaisuuden vähentämisen opetuksessa ja oppimateriaalien käytön tehostamisen. Kulttuuritoimissa hallitus neuvoo toimintojen määrän vähentämiseen. Kaikki hallituksen esittämät keinot ovat erittäin hyvin tiedossa ja jo käytössä kunnissa. Valtion taloudelliset ongelmat hallitus siirtää koulutusta järjestävien rasitukseksi. Leikkausten yhteiskunnallisista seurauksista hallitus on kuitenkin täysin vastuussa.

Sivistystoimen toimintojen tasainen karsiminen kustannustason alentamiseksi ei ole mahdollista toiminnan tason romahtamatta. Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 1993 koulutuksen kehittämissuunnitelman tarkistamisesta vuosille 1991–1996. Siinä esitetään tavoitteiksi koulutuksen laadun parantaminen, kansainvälistymisen edistäminen, koulutusjärjestelmän toimin-

nan tehostaminen ja rakenteen kehittäminen, riittävien resurssien turvaaminen ja koulutuksen suuntaaminen työttömyyden vaikutuksia lieventävällä tavalla. Vuodelle 1994 esitettyjen leikkausten jälkeen on mahdotonta ylläpitää nykyistä laatutasoa tai koulutuksen laajuutta. Koulutuksen monipuolistamisesta ei kannata edes puhua. Hallituksen vahvistamien tavoitteiden ja esitettyjen leikkausten välillä on räikeä ja käsittämätön ristiriita. Hallituksen käytännön toimet eivät käy yhtä jalkaa myöskään eduskunnan hyväksymien arvokkaiden periaatteiden kanssa.

Mikäli sivistystoimintoihin ei panosteta lähivuosina, niin lama ja siitä johtuvat ongelmat syvenevät. Julkista taloutta ei pidä tasapainottaa kansalaisten sivistyksellisten oikeuksien ja palvelujen saatavuuden kustannuksella. Sivistystoimintojen suhteellisen osuuden yhteiskunnan voimavaroista tulisi päinvastoin kasvaa. Kasvava vienti ja lisääntyvä kansainvälinen yhteistyö ovat hyvinvointimme perusedellytyksiä. Tulevaisuudessa lähes jokainen tarvitsee vieraiden kielten taitoa osana ammattitaitoaan. Vieraiden kielten opetusta tulisi lisätä ja monipuolistaa, erityisesti suurten eurooppalaisten kielten (espanja, italia, saksa, ranska, venäjä).

Korkeakoulujen rahoituksen viime vuosikymmenen lopulla ja tämän vuosikymmenen alussa tapahtunut myönteinen kehitys on korkeakoulujen kehittämislain toteuttamisesta luopumisen jälkeen kääntynyt jyrkkään laskuun. Ensi vuodelle korkeakouluille asetetaan lisääntyviä ja varsin vaativia tulostavoitteita, mutta niiden määrärahoja esitetään leikattavaksi edeltäviä vuosia enemmän. Korkeakoulujen toimintakyky tulisi säilyttää, jotta ne pystyvät vastaamaan kasvavan opiskelijajoukon opetuksesta.

Opintotukea uudistettiin vuonna 1992 korkeakouluopiskelijoiden osalta ja jätettiin keskiasteen opiskelijat ulkopuolelle. Tämä oli opiskelijoiden eriarvoistamista. Myös opintotuen taso jäi riittämättömäksi. Nyt hallitus jatkaa opintotuki uudistusta siten, että myös keskiasteen opiskelijat tulevat uuden lain piiriin. Tämä opiskelijoiden yhdenvertaisuuden toteuttaminen opintososiaalisten etujen osalta on tärkeä ja kannatettava uudistus. Opintotuen taso ei kuitenkaan ole vielä tyydyttävä, sillä se ei turvaa perustoimeentuloa. Opintotuen ehtojen 20 vuoden ikäraja on keinotekoinen.

Kulttuuritoiminnan tärkeä rahoituslähde ovat veikkaus- ja raha-arpajaistoiminnasta kertyvät varat. Vuonna 1993 käytännöstä veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käyt-

tämisestä kokonaisuudessaan kulttuurin tukemiseen luovuttiin ja näitä varoja siirrettiin valtion talousarvion yleiskatteeneksi. Käsitellessään hallituksen talousarvioesitystä vuodelle 1993 eduskunta edellytti, että veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttämisessä palataan normaaliin käytäntöön vuonna 1994. Nyt tätä tilapäiseksi luonnehdittua järjestelmää hallitus esittää jatkettavaksi myös ensi vuonna. Veikkauksen ja raha-arpajaisten tuoton jakosuhteista tulisikin säätää lailla.

Hallituksen maatalousreformi unohti kuluttajat

Vuoden 1994 talousarvioesitykseen sisältyy maataloustuotteiden markkinointijärjestelmän sekä elintarvikkeiden tuontisuojaan muuttaminen. Hallitus perusteli muutoksia valmistautumisella mahdolliseen EU-jäsenyyteen.

Maataloustuotteiden markkinointia varten esitettiin perustettavaksi uutta budjetin ulkopuolista rahastoa. Sinne olisi ohjattu kiinteä 1 100 miljoonan markan määräraha budjetista, tuonnista kertyvät tullit ja tuontimaksut sekä tuottajilta koottavat ylituotannon markkinointimaksut. Rahaston varoja käytettäisiin ylituotannon markkinointiin.

Rahaston perustaminen vuoden 1994 alussa kariutui opposition vastustukseen. Rahaston perustamista ei pidetty tässä vaiheessa välttämättömänä, koska EU-neuvottelut ovat vielä kesken eikä jäsenyydestä ole täyttä varmuutta. Myös elintarvikkeiden tuontisuojaan vaikuttavat GATT-neuvottelut ovat vielä kesken, mikä myös puolsi rahaston perustamisen siirtämistä. Sosialidemokraatit eivät olleet tyytyväisiä myöskään rahastolle esitettyyn hallintoon, joka oli vankasti tuottajapainotteinen. Laeista käydyissä neuvotteluissa hallitus oli valmis täydentämään rahaston johtokuntaa kuluttajien edustajilla, mutta senkin jälkeen hallinnossa olisi ollut vahva alan etujärjestöjen edustus. Kielteiseen suhtautumiseen vaikutti osin myös se, että hallitus ei tässä vaiheessa pystynyt esittämään mitään linjauksia maatalouden tuotantorakenteen uudistamisesta eikä ylituotannon kehittymisestä.

Maatalouslakien hyväksymistä vaikeutti puolitehien jäänyt elintarvikkeiden tuontisuojaan uudistaminen. Lisensseihin eli tuontilupiin perustuva tuonnista siirrytään tullessiin ja tuontimaksuihin, mutta siten, että kiintiöiden avulla säädellessään edelleenkin liian tiukasti tuontia. Lisäksi tuontimaksut oli mitoitettu siten, että elintarvik-

keiden kuluttajahinnat uhkaavat nousta uudistuksen myötä. Uusi tuontisuojajärjestelmä ei alenna elintarvikkeiden kuluttajahintoja eikä tuonti vapaudu kuluttajien toivomalla tavalla.

Sosialidemokraatit eivät voineet hyväksyä maatalouslakeja, koska hallitukselta ei saatu takeita elintarvikehintojen suotuisasta kehityksestä eikä myöskään linjauksia veronmaksajien maksettavaksi tulevasta ylituotannosta. Sinänsä sosialidemokraateilla on valmius muuttaa niin elintarvikkeiden tuontisuoja kuin maatalouden markkinointijärjestelmää EU:n edellyttämien mallien mukaiseksi heti kun se on välttämätöntä.

Työllisyys yhteiskuntapolitiikan johtotähdiksi

Hallituksen yleisen talouspolitiikan, passiivisen työvoimapolitiikan ja sekä suoranaisten tietojen työttömyyttä pahentavien ratkaisujen, kuten työllisyyslain työllistämismahdollisuuksien poistamisen vuoksi joukkotyöttömyys uhkaa olla keskeinen yhteiskunnallista kehitystä ohjaava tekijä koko 1990-luvun ajan. Passiivisen politiikan jatkuminen vahvistaa työttömyyden rakenteellista luonnetta ja pitkäaikaistyöttömyyttä. Ongelmien mittasuhteista kertoo työttömyys-tilasto. Joka viides työvoimaan kuuluva on työtön. Työllisten osuus työikäisestä väestöstä on vain noin puolet. Yhteiskunnan huoltosuhde on muuttunut tämän vuosikymmen muutaman ensimmäisen vuoden aikana dramaattisesti huonompaan suuntaan. Kun se vuosikymmenen alussa oli noin yksi, on se nyt jo 1,6–1,7 laskutavasta riippuen.

Mikään yhteiskunta ei kestä tällaista työttömyyttä. Työttömyys syö sosiaaliturvan voimavarat ja on este taloudelliselle kehitykselle. Työttömien työllistäminen muuttuu työttömyyden pahentuessa yhä vaikeammaksi ja kalliimmaksi. Siksi työttömyyden alentamisen on oltava koko yhteiskuntapolitiikan johtotähti.

Talouspolitiikan suunnanmuutoksen lisäksi tarvitaan aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Hyvin toimivakaan talous ei pysty työllistämään pitkäaikaistyöttömiä, vailla ammatillista koulutusta olevia taikka iäkkäinä työttömiksi joutuneita henkilöitä. Siksi heidän työmarkkinakelpoisuutensa parantaminen on välttämätöntä. Mitä nopeammin siihen ryhdytään, sitä vähemmän kitkaa työmarkkinoille syntyy talouskehityksen kääntyessä nousuun.

Aktiivisen työvoimapolitiikan tärkein keino on koulutus, niin työttömille suunnattu työvoi-

makoulutus kuin yleinen koulutuskin. Siksi määrärahoja koulutukseen tulee voimakkaasti lisätä. Koulutus on passiiviseen työttömyyden ajan toimeentuloturvaan nähden lähes yhtä edullista ja pitkällä aikavälillä tulokset ovat verrattomia passiiviseen työttömyyden hoitoon nähden.

Myös työttömyyden katkaisuun on panostettava aktiivisella työvoimapolitiikalla. Työttömyysjaksot on pyrittävä katkaisemaan ennen kuin ne muodostuvat kroonisiksi. Työttömyyden katkaisu työsuhteissa on tehtävä niin, että se yksilöllisenä ratkaisuna parhaiten tukee pysyvää työllistymistä. Työttömyyden katkaisu palkkaperusteisin tuin on pyrittävä yhdistämään koulutukseen. Julkiselle sektorille työllistäminen edellyttää muutosta suhtautumisessa julkiseen sektoriin, työllistäminen irtisanottujen tilalle ei tule kysymykseen.

Aktiiviseen työvoimapolitiikkaan kuuluu myös se, että työvoimahallinnon, terveydenhuollon ja kuntoutuksen yhteistoimintaa parannetaan erityisesti vaikeasti työllistettävien kohdalla. Jos työllistymisen edellytyksiä ei enää ole, on henkilölle löydettävä muu ratkaisu kuin työttömänä työnhakijana olo.

Tutkimukset osoittavat, että henkilökohtainen ohjaus yhdistettynä työllistämishelmiin tuottaa parhaat tulokset niin työttömien kuin työllisyysmäärärahojenkin kannalta. Siksi työvoimahallinnon henkilöresurssien supistaminen on työvoimapolitiittisesti ja taloudellisesti vahingollista. Ei voi olla oikein, että työvoimahallinnon puutteellisen resurssoinnin vuoksi työllistämistukia jää käyttämättä.

Kuntien palvelut ja työllisyys turvattava

Kunnalliset palvelut ovat keskeinen osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Kunnalliset palvelut tuovat terveydenhuollon, sosiaalihuollon, päivähoiton sekä koulutuksen ja kulttuurin kaikkien kansalaisten ulottuville varallisuudesta taikka asuinpaikasta riippumatta. Kunnalliset palvelut ovat myös suuri työllistäjä. Hyvin toimivat palvelut myös parantavat työssäkäymisen edellytyksiä.

Kuntien valtionosuusjärjestelmä uudistettiin vuoden 1993 alusta lukien. Uuden järjestelmän tarkoituksena oli mahdollistaa kuntien palvelutuotannon tehokas ja taloudellinen järjestäminen. Kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tuli säilyä muuttumattomana. Kuitenkin hallitus

päätti leikata kuntien valtionosuuksia 5,2 miljardilla markalla.

Kuntien talous on erittäin huolestuttavassa tilassa. Työttömyyden kasvu on johtanut monissa kunnissa verotulojen merkittävään alenemaan. Samalla työttömyyden seurauksena kuntien menot, erityisesti toimeentulotukimenot, kasvavat. Kunnat sopeuttavat talouttaan jäädyttämällä investointinsa ja leikkaamalla palveluita. Tämä vähentää talouden aktiviteettia, lisää työttömyyttä jne. Kierre on valmis.

Peruspalvelut vaarantuvat valtionosuusleikkausten seurauksena, sillä lähes 70 prosenttia kuntien menoista koostuu terveydenhuollosta, sosiaalitoimesta, sivistystoimesta sekä liike- ja palvelutoiminnasta. Jos kunnat pakotetaan leikkauksiin, ne pakotetaan leikkauksiin juuri henkilöstömenoissa. Palveluita ei voida tuottaa ilman henkilöstöä. Säästöt henkilöstömenoissa katoavat verotulomenetyksiin ja työttömyyden aiheuttamiin kustannuksiin, joten todelliset nettosäästöt ovat minimaalisia.

Leikkaukset kohdistuvat kuntiin epäoikeudenmukaisesti siten, että verotulojen menetyksistä, työttömyydestä ja konkurseista kärsivät kunnat menettävät myös valtionosuuksia eniten.

Jatkossa olisi selvitettävä mahdollisuudet selkeyttää valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa siten, että tuloveron tuotto tulee kokonaisuudessaan kunnille. Valtionosuuksista ja kantokykylokituksista voitaisiin nyky muodossaan luopua, vaikka jonkinlainen verotulojen tasausjärjestelmä tarvittaisiinkin.

Säästötoimenpiteet kohdentuvat epäoikeudenmukaisesti

Julkisen talouden säästötoimenpiteissä on ollut kaikkein ongelmallisinta se, että ne kohdistuvat säännöllisesti samantyyppisiin ihmisiin: pienituloisiin, palveluita käyttäviin ja sosiaaliturvajärjestelmistä voimakkaasti riippuvaisiin henkilöihin. Hallituksen päätöksistä ovat työttömien lisäksi kärsineet erityisesti sairaat, lapsiperheet ja eläkkeensaajat.

Eläkkeensaajat joutuvat tulemaan toimeen yleensä pienillä tuloilla. Vanhuuseläkkeellä olevan miehen keskimääräinen oma kokonaiseläke oli viime vuoden lopulla 5 659 markkaa kuukaudessa ja naisella 4 083 markkaa kuukaudessa bruttona. Kaikkiaan 247 900 eläkkeensaajaa joutuu tulemaan toimeen alle 3 000 markan

bruttotulojen varassa, miehistä 12 prosenttia ja naisista 31 prosenttia.

Eläkkeensaajat käyttävät huomattavan osan terveydenhuollon palveluista: 43 prosenttia kaikista hoitajaksoista, 72 prosenttia hoitopäivistä ja 63 prosenttia kustannuksista. Ikäihmiset käyttävät myös lääkkeitä eniten. Yli 70-vuotiailla on vaivoinaan keskimäärin 2—3 pitkäaikaissairautta. Keskimäärin lääkekustannuksia, joista maksetaan sairausvakuutuskorvausta, on eläkeikäisillä yli 2 000 markkaa vuodessa. Hoitokustannukset ovat 2—3-kertaiset työikäisten hoitokustannuksiin verrattuna.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden maksut uusittiin kokonaan vuonna 1993. Lähes kaikki palvelut on pantu maksullisiksi ja maksut nostettu annettujen enimmäismäärien ylärajoille. Terveyskeskusmaksu otettiin käyttöön vuonna 1993.

Aikaisemmin maksuton kotisairaanhoidon pantu maksulliseksi. Pitkäaikaisesta hoidosta voidaan veloittaa 35 prosenttia yli 2 500 markan menevistä tuloista. Pysyvän laitoshoidon hinta on korotettu 80 prosenttiin tuloista. Maksuilla ei ole lainkaan markkamääräistä ylärajaa. Sairaalan poliklinikkamaksu on nostettu 100 markkaan ja hoitopäivämaksu 125 markkaan.

Sairausvakuutuksen omavastuuosuuksia on korotettu ja lääkkeiden korvaustasoa alennettu. Vuonna 1994 omavastuu koskee myös ilmaisiläkkeitä.

Vuonna 1993 alennettiin lapsiperheiden tukea noin 300 miljoonalla markalla. Sen lisäksi kuntien taloudellisen aseman heikkeneminen on merkinnyt muun muassa päivähoiton maksujen korottamista, päivähoitopalvelujen heikentämistä ja muita vastaavia lapsiperheisiin kohdistuvia toimenpiteitä.

Lisäksi terveydenhuollon puolella useat toimet, kuten terveyskeskusmaksut, kohdistuvat lapsiperheisiin. Myös koulutuksen puolella lapsiperheille on asetettu maksuja ja säilytetty kustannuksia varsinkin peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa.

Lapsiperheiden asumistuki ei tarjoa hallituksen esityksessä tarkoitettua lisätukea, koska vaikutetun sairausvakuutusmaksun korotus ja toimeentulotuen leikkaus aiheuttavat samaa suuruusluokkaa olevat menetykset lapsiperheille.

Katsomme, että säästöpäätöksiä tehtäessä on välttämätöntä ottaa huomioon kaikki tiettyyn ihmisryhmään kohdistuvat päätökset, jotta eri toimenpiteet eivät kohdistuisi kumulatiivisesti samoihin henkilöihin.

Ehdotamme,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin:

1) ”Valiokunta toteaa, että hallitus on rakentanut talouspolitiikkansa viennin kasvun ja korkojen alentumisen varaan ja laiminlyönyt samanaikaisesti kotimarkkinoilla toimivien yritysten ja kotitalouksien elinmahdollisuudet. Hallituksen talouspolitiikka on nostanut työttömien määrän kahdessa vuodessa puoleen miljoonaan, vienyt Suomen rahoitusjärjestelmän ennätysmäisen pankkituen käyttäjäksi sekä aiheuttanut julkisen talouden nopean velkaantumisen. Hallitus on hätköidyillä ja virheellisesti ajoitetuilla säästöillä ja verojen korotuksilla syventänyt ja pitkitänyt lamaa, eikä ole opposition ja talousasian-tuntijoiden vetoimuksista huolimatta ryhtynyt tehokkaisiin talouden elvytystoimiin.

2) Valiokunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Tulo- ja varallisuusvero

Tuloverotus on ennätyskireää myös vuonna 1994. Verotuksen kovuutta lieventää hieman hallituksen joulukuinen päätös tehdä asteikkoihin inflaatiotarkistukset sekä poistaa osa pakko-lainaverosta. Päätöksillä lievennettiin vain hyvä-tuloisten verotusta. Ansiotulovähennyksen palautus ei ollut mikään lievennys, vaan sillä estet-tiin osittain pienituloisten verotuksen kiristymi-nen. Ansiotulovähennys on tupo-vähennyksen nimellä ja hieman erimuotoisena voimassa myös tänä vuonna.

Tuloverotuksen painopiste on siirtynyt vii-meisen parin vuoden aikana suhteellisiin tulove-roihin. Kunnallis- ja kirkollisverot sekä työelä-ke- ja työttömyysturvamaksut ovat nousseet eni-ten.

Vuoden 1994 aikana verotusta nostaa kunnal-lisverojen ohella työttömyysturvamaksun korotus. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuu-

tusmaksut ovat edelleen melko korkeita, vaikka raippaverosta on pääosin päästy eroon. Suhteel-listen verojen nousun vuoksi ero pääomatulojen verotukseen on kasvanut. Pääomatulot ovat erit-täin kevyesti verotettuja suhteessa ansiotuloihin.

Hallituksen harjoittama veropolitiikka on epäsosiaalista. Se johtaa tuloerojen kasvuun. Ansio- ja pääomatulojen suuri veroero houkut-telee kirjaamaan mahdollisimman suuren osan tuloista pääomatuloiksi.

Emme pidä hallituksen toteuttamaa veropoli-tiikkaa oikeana. Pääomatulojen ja varallisuuden verotusta tulisi tiukentaa.

Ehdotammekin,

että momentin 11.01.01 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että tulo- ja varallisuusverotusta kehitetään siten, että pääoma- ja ansiotulojen veroero pie-nenee, sekä siten, että lievennettäessä ansiotulojen verotusta alennetaan ensisi-jaisesti suhteellisia tuloveroja, kuten va-kuutetun kansaneläke- ja sairausvakuu-tusmaksuja, työttömyysturvamaksua sekä kunnallisverotusta.”

03. Perintö- ja lahjaverot

Perintö- ja lahjaverotus on Suomessa melko vähäistä. Elintason nousun myötä perinnöistä ja lahjoista on tullut yksi keskeinen syy tulo- ja varallisuuserojen kasvulle. Kyseessä on verotuk-sen osa-alue, jota ei ole arvioitu perusteellisem-min pitkään aikaan.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että momentin 11.01.03 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että maassam-me käynnistetään välittömästi selvittely-työ perintö- ja lahjaverotuksen merkityk-sen ja muutostarpeiden arvioimiseksi.”

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Liikevaihtovero ja arvonnlisävero

Momentin arvio verokertymistä perustuu sii-hen, että kesäkuun alussa 1994 tulee voimaan arvonnlisäverouudistus. Uudistus laajentaa vero-tettavia kohteita tavaroista palveluihin.

Arvonlisäverojärjestelmään siirtyminen liittyy valmistautumiseen mahdolliseen EU-jäsenyyteen ja on siten perusteltu. Ajankohta uudistukselle on kuitenkin erittäin huono. Arvonlisäverotukseen siirtyminen ja erityisesti palvelujen verollistaminen pahimman kotimarkkinalaman aikana on erittäin huonoa suhdannepoliittikkaa. Työttömyys kasvaa entisestään. Mielestämme uudistuksen voimaantuloa olisi täytynyt siirtää vähintään vuodelle eli vuoden 1995 kesäkuuhun. Tällöin uudistukseen voitaisiin liittää myös alkutuotevähennyksen poistamiseen liittyvät muutokset.

Välilliset verot ovat Suomessa kansainvälistä huipputasoa. 22 %:n liikevaihtovero on Euroopan maiden korkeimpia. Välilliset verot ovat omalta osaltaan heikentämässä kansalaisten kulutusmahdollisuuksia ja kotimarkkinoiden elpymistä. Kulutuksen vahvistamiseksi tulisi liikevaihtoveroa alentaa.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että momentin 11.04.01 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa arvonlisäverouudistuksen vaikutuksia erityisesti palvelualojen työllisyyteen sekä arvioi tarvittaessa uudelleen palvelujen verokantoja, mikäli arvonlisävero selvästi vähentää palvelujen kysyntää."

04. Televero

Televeron kootaan valtiolle tuloja arviolta 500 miljoonaa markkaa. Verokertymä on melko vaatimaton koko budjetin tulotarpeeseen nähden. Kyseessä on jälleen uusi vero, jonka koostamisesta aiheutuu valtiolle myös lisäkustannuksia. Kotitalouksille televero on uusi rasite, joka nostaa yhden peruspalvelun, puhelimen, käyttökustannuksia.

Hallituksen veropolitiikkaa johtaa erittäin hajanaiseen ja kalliiseen verojärjestelmään. Vuosittain tulee uusia veroja, joiden kokoamiseksi tarvitaan uutta hallintoa.

Taloudellisempaa olisi kehittää tulo-, kulutus-, varallisuus- ja ympäristöveroja siten, ettei erillisiin pisteveroihin tarvitsisi turvautua.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että momentin 11.04.04 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että verojärjestelmää kehitetään tavoitteena selkeä ja

yksinkertainen verotus ja että tavoitteen liittyen luovutettaisiin mahdollisimman pian erillisistä pisteveroista kuten televerosta ja tilauslento-verosta."

MENOT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. (24.30.22, 50 ja 66) *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyömäärärahat ovat pudonneet dramaattisesti 0,7 prosentista 0,4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Muodollisesti ollaan 0,4 prosentin BKT-osuudessa, mutta oikein lasketuna luku on jo pienempi. 0,4 prosentin bruttokansantuoteosuuteen on päästy kyseenalaisin keinoin. Ilman yläkanttiin arvioituja ja kyseenalaisin perustein mukaan laskettuja pakolaiskustannuksia kehitysyhteistyöbudjetti jäisi selvästi alle 0,4 % BKT:sta. Kokemus on osoittanut, että pakolaiskustannukset jäävät pienemmiksi kuin budjetoidut määrärahat. Tästä huolimatta pakolaiskeskuksille on nytkin varattu määrärahoja yli todellisen tarpeen. Hallitus on tehnyt näin, jotta kehitysyhteistyömäärärahojen BKT-osuus saataisiin muodollisesti nousemaan 0,4 %:iin BKT:sta. Pakolaiskustannukset ovat jo lähes 20 prosenttia koko kehitysyhteistyöbudjetista, kun vastaava luku muissa OECD-maissa on 1—2 prosenttia.

Kehitysyhteistyömomentin määrärahaa on vähennetty vuodesta 1992 yli miljardilla markalla. Leikkaus on suhteellisesti budjetin suurimpia näin lyhyellä aikavälillä. Suomen kehitysyhteistyötä siis leikataan nimenomaan sillä alueella, missä sen välitön vaikutus hädänalaisten ihmisten elämään on kaikkein suurin. Hallituksen valitsema linja on erittäin epäsosiaalinen ja se on omalta osaltaan heikentämässä Suomen ulkoista kuvaa maan rajojen ulkopuolella.

Kehitysyhteistyömäärärahojen pysyminen 0,4 prosentin BKT-osuudessa edellyttäisi varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen käyttösuunnitelman säilyttämistä tämän vuoden tasolla eli noin 1 550 miljoonassa markassa. Tämä edellyttäisi noin 250 miljoonan markan lisäystä nyt käsittelyssä olevaan esitykseen. Ainakin osa täs-

tä lisärahaa on saatavissa siirtämällä yli todelisten tarpeiden laskettu osa pakolaiskustannusten arviomäärärahaa momentilta 33.29.61 suoraan varsinaisen kehitysyhteistyön käyttösuunnitelmaan.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

*että momentille 24.30.66 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa ja
että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

"Valiokunta edellyttää, että varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat palautetaan mahdollisimman pian vähintään vuoden 1993 mukaisiksi."

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallitus jatkaa sivistystoimeen kohdistuvaa leikkauslinjaa välittämättä sen kielteisistä seurauksista. Koulutuksen kaikki tasot kärsivät näistä leikkauksista. Kansallinen selviytymisemme on riippuvainen korkeasta koulutustasosta, mutta hallitus vie toimillaan siltä mahdollisuudet. Koulutukseen kohdistuvat leikkaukset onkin pysäytettävä viimeistään vuoden 1995 talousarvion yhteydessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus pysäyttää supistamistoimet koulutuksen kaikilla tasoilla ja palauttaa opetustoimen määrärahat sellaiselle tasolle, joka turvaa hyvän koulutuksen koulumuodosta ja varallisuudesta riippumatta. Opetustoimen maksamatta olevat valtionosuuksien loppuerät tulee maksaa vuonna 1995."

Korkeakouluopetus ja -tutkimus

(Luvut 29.10, 11 ja 19)

Korkeakoulujen rahoituksen 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa tapahtunut myönteinen kehitys on kehittämislain toteuttamisesta

luopumisen jälkeen kääntynyt jyrkkään laskuun. Vuoden 1994 talousarviossa korkeakouluille asetetaan lisääntyviä, varsin vaativiakin tulostavoitteita, vaikka niiden määrärahojen leikkaukset esitetään kahta edellistä vuotta suurempina.

Keskeisenä tavoitteena tulisi olla korkeakoulujen toimintakyvyn säilyttäminen poikkeusoloissakin sellaisena, että ne pystyvät vastaamaan mm. työllisyyspoliittisista syistä lisääntyneen opiskelijamäärän opetuksesta tyydyttävästi. Menosupistukset opetuksen ja tutkimuksen käyttömenoissa sekä tutkimus- ja opetusvälineiden hankinnoissa halvaannuttavat korkeakoulujen toiminnan ja vaarantavat niiden haavoittuvimpien osien, kuten tieteellisten kirjastojen ja tietopalvelun toiminnan. Valtiontalouden kriisin johdosta koulutuksen ja tutkimuksen voimavaroja leikataan sattumanvaraisin ratkaisuin. Tänä päivänä jokaiselle ratkaisulle pitäisi päinvastoin olla vankat tiedepoliittiset, elinkeinopoliittiset ja kansantaloudelliset perusteet.

Valtioneuvosto ei ole onnistunut laatimaan suunnitelmaa korkeakoululaitoksen rakenneuudistukseksi tieteellisiin arvioihin tai yliopistolaitoksen perustoimintoja mittaaviin kriteereihin perustuen niin, että Suomessa turvattaisiin korkeakoulujen kehittäminen entistä toimivampina ja kansainvälisesti kilpailukykyisempinä. Korkeakoulujen rakenteellisessa ja muussa kehittämisessä tulisi antaa nykyistä enemmän päätösvaltaa niiden omiin käsiin. Korkeakoulujen arvokkaimpia ominaisuuksiahan on kyky pitkäjänteiseen toimintaan. Yhtenä esimerkkinä valtioneuvoston paniikkiratkaisusta on Turun yliopiston hammaslääketieteen laitosta koskeva ratkaisu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lukuryhmän Korkeakouluopetus ja -tutkimus (luvut 29.10, 11 ja 19) perusteluissa lausuttaisiin:

1) "Valiokunta edellyttää, että vuonna 1995 korkeakouluille suunnatut voimavarat säilytetään kustannustasoa vastaavina ja että korkeakoulujen kehittämislain 3 § pidetään voimassa vuosina 1995 ja 1996."

2) "Valiokunta edellyttää, että valtioneuvoston päätökseen 18.6.1993 sisältyvän lausuman tavoitteiden turvaamiseksi Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hammaslääketieteen laitoksen perusopetus säilytetään siinä laajuudes-

sa, että hammaslääketieteen laitoksessa voidaan jatkaa menestyksellisesti tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa sekä antaa alan jatko- ja täydennyskoulutusta.”

39. Opintotuki

Uudella opintotukilailla korkeakouluopiskelijoista aloitettua opintotuen uudistusta jatketaan saattamalla myös keskiasteen opiskelijat sen piiriin. Nyt yhtenäistetään opintotukietuudet ja niiden määräytymisen perusteet. Uudistus on tältä osin tärkeä ja kannatettava, mutta opintotuki ei vielä ole tyydyttävällä tasolla. Opintotuki ei turvaa perustoimeentuloa ja opintotuen ehtojen 20 vuoden ikäraja on keinotekoinen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,
että luvun 29.39 yleisperusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että opintotuen ehtojen 20 vuoden keinotekoinen ikäraja poistetaan ja opintorahan määrää nostetaan perustoimeentuloa vastaavaksi turvaksi siten, että se sidotaan kansaneläkkeen perusosan ja lisäosan määrään.”

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot

(Luvut 29.88, 90 ja 98)

Vuonna 1993 siirrettiin veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovaroja lakisääteisten menojen katteeksi. Eduskunta edellytti vuoden 1993 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä, että veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttämisessä palataan normaaliin käytäntöön vuonna 1994. Ensi vuoden talousarvioesityksessä ehdotetaan kuitenkin vuonna 1993 siirrettyjen varojen lisäksi siirrettäväksi lisää voittovaroja valtion talousarvion yleiskatteeksi. Tilapäiseksi alun perin tarkoitettua poikkeusjärjestelmää ehdotetaan siis jatkettavaksi ja mahdollisesti pysyväksi. Veikkauksen ja raha-arpajaisten tuoton nykyiset asetuksen mukaiset jakosuhteet tulisikin säätää laissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lukuryhmän Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot (luvut 29.88, 90 ja 98) perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovarojen käytössä palataan normaaliin käytäntöön vuonna 1995 ja jakosuhteesta säädetään lailla.”

90. Taiteen tukeminen

Taiteen keskustoimikunta on vuonna 1992 tehnyt opetusministeriölle esityksen, jonka mukaan Suomessa tulisi käynnistää komiteatasoinen laaja-alainen taiteilijapolitiikan uudistustyö. Sekä hallituksen kulttuuripoliittinen selonteko että sivistysvaliokunnan sitä koskeva mietintö kiirehtivät tätä selvitystä. Eduskunta on siis myös edellyttänyt, että olisi selvítettävä, miten taiteilijoiden toimeentulo ja työskentelyedellytykset järjestetään taiteilijoiden työn erikoislaatu huomioon ottaen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 29.90 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että käynnistetään laaja-alainen komiteatasoinen taiteilijapolitiikan selvitys vuoden 1994 alkupuolella.”

Päälukko 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

31. Hinta- ja tulotuki

41. Maatalousyrittäjien tulotuki (arviomääräraha)

Momentin määrärahoja saa käyttää maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä ja maataloustuotannon tasapainottamisesta annetuissa laeissa tarkoitettujen tukien ja palkkioiden maksamiseen. Momentille on varattu 4 264,7 miljoonaa markkaa. Siinä on lisäystä 619,7 miljoonaa vuoden 1993 varsinaiseen sekä lisämenoarvioihin budjetoituihin määrärahoihin verrattuna. Suuri ero perustuu osin siihen, että vuoden 1993 viidennessä lisätalousarviossa vähennettiin tältä momentilta 230 miljoonaa markkaa. Se käytettiin ylituotannon vientikustannusten rahoitukseen. Tästä määrärahan siirrosta huolimatta momentin kasvu on huomattava verrattuna talousarvioesityksen yleislinjaan.

Valtiontalouden vaikeuksien vuoksi myös maa- ja metsätalouden pääluokassa pitäisi päästä pysyviin säästöihin. Toistaiseksi tämän hallinnonalan säästöt ovat perustuneet paljolti siihen, että eri menoja on siirretty maksettaviksi rahastoista. Kohtuullista olisi, että hinta- ja tulotuenkin osalta pyritäisiin sellaiseen maataloustuloratkaisuun, ettei momentin määrärahoja tarvitsisi lisätä vuoden 1993 tasosta.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että momentin 30.31.41 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta toteaa, että tehtäessä maatalouden tuloratkaisuja tulisi pyrkiä veronmaksajien maksettavaksi tulevan hinta- ja tulotuen vähentämiseen.”

44. *Satovahinkojen korvaaminen* (siirtomääräraha 3 v)

Satovahinkojen korvaamiseen on varattu viimeisen kolmen vuoden aikana 50 000 000 markkaa. Kohtuullista olisi, jos maatalousyrittäjät samoin kuin muutkin yrittäjät vähitellen vastaisivat yrittäjäriskeistä laajemmin itse. Myös valtiontaloudelliset syyt puoltavat riskien siirtämistä yrittäjille.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että momentin 30.31.44 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää hallituksen toimivan niin, että vastuu satovahingoista siirtyy asteittain tuottajille itselleen ja että valtion vastuut näiltä osin poistuvat.”

32. (30.32 ja 30.33, osa) Maataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottamistoimenpiteet

40. *Maataloustuotteiden ja jalostettujen elintarviketuotteiden markkinoinniskustannukset (arvionmääräraha)*

Momentille esitetään 2 950 miljoonan markan määrärahaa. Määräraha palautettiin budjettiin sen jälkeen, kun hanke maatalouden markkinointirahaston perustamisesta vuoden 1994 alusta peruuntui. Määrärahaa käytetään maatalouden ylituotannon markkinointiin sekä maata-

loustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain mukaisten menojen maksamiseen. Käytössä olevien tietojen perusteella on ennakoitavissa, ettei budjetoitu määräraha tule riittämään ylituotannon eikä hinnanerokorvausten maksamiseen.

Edellä olevan perusteella esitämmekin,

että momentin 30.32.40 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta toteaa, ettei momentille varattu määräraha tule riittämään, ellei elintarviketeollisuudelle anneta mahdollisuutta käyttää vientiin meneviin elintarvikkeisiin ulkomaisia, maailmanmarkkinahintaisia raaka-aineita ja ellei ylituotannon supistamiseksi oteta käyttöön tehokkaampia toimia, ja todetun perusteella

valiokunta edellyttää hallituksen toimivan niin, etteivät veronmaksajien maksettaviksi tulevat vastuut ylituotannosta ja hinnanerokorvauksista kasva esitetystä vuoden 1994 aikana.”

33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja on entistä laajemmin ryhdytty käyttämään maatalouden pääluokan momenttien katteeksi, vaikka kehittämisrahaston varoja tulisi käyttää ensisijaisesti maatalouden rakenteen uudistamiseen ja siihen liittyen aloittelevien viljelijöiden tukemiseen. Kehittämisrahastojen varojen käyttö mm. tasapainottamismenoihin estää maatalouden rakennekehityksen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 30.33 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta toteaa, että maatilatalouden kehittämisrahaston varojen siirto muiden momenttien katteeksi hidastaa maatalouden rakennekehittämistä sekä vähentää aloitteleville viljelijöille suunnattuja tukitoimia. Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja ei saisi käyttää pääluokan menojen katteeksi vaan maatalouspolitiikkaa tulisi harjoittaa niin, että maatalouden eri momenteille syntyy pysyviä säästöjä.”

86. Yksityismetsätalous

42. Valtionapu yksityismetsätalouden edistämisorganisaatioille

Yksityismetsätalouden valtionapuihin menee edelleenkin kohtuuttoman paljon yhteiskunnan rahaa, vaikka määrärahaa on hieman pienennetty. Määrärahaa ollaan eduskunnan päätöksellä lisäämässä viidellä miljoonalla markalla ilman perusteita. Metsävarojemme ollessa muutoinkin vajaakäytössä ei ole mitään taloudellisia perusteita, joiden perusteella valtionapuja tulisi lisätä yksityismetsätaloudelle. Pikemminkin tulisi toimia päinvastoin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 30.86.42 vähennettäisiin 5 000 000 markkaa.

Päälukka 31

LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tielaitos

21. Yleisten teiden perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Päälukan suurin menoerä on yleisten teiden perustienpitoon varatut määrärahat. Määrärahoja saa käyttää yleisten teiden perustienpidosta ja yleisiksi teiksi otettavien yksityisteiden kunnonpanosta ja maa-aineshankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahoja leikataan yli 400 miljoonalla markalla vuoden 1993 talousarvioesitykseen verrattuna.

Liikenneinvestointien supistaminen osuu pahimpaan mahdolliseen ajankohtaan. Supistamalla teiden kunnossapitoa ja pysäyttämällä uudet tieinvestoinnit syvennetään lamaa sekä heikennetään talouden kasvumahdollisuuksia. Tierahoituksen väheneminen johtaa välittömästi konkurssien lisääntymiseen ja työttömyyden kasvuun.

Liikenneinvestointeja tulisi lisätä. Tielaitoksen mukaan urakat ovat nyt kymmeniä prosentteja normaaleja halvempia. Hankkeiden kustannuksista arvioidaan palautuvan valtiolle ja kunnille veroina ja työllisyysmenojen säästöinä jopa yli 30 prosenttia. Tieinvestoinnit ovat myös erittäin hyviä elvytyskohteita, koska tiehankkeiden tuotantopanokset ovat valtaosin (90 %) kotimaisia.

Perustienpidon määrärahoja on lisättävä teiden kunnossa pitämiseksi sekä työllisyyden lisäämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa.

77. Tieverkon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentin 31.24.21 perusteluihin viitaten ehdotamme,

että momentille 31.24.77 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa.

58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut

62. Valtionrautateiden radanpito (siirtomääräraha 3 v)

Joukkoliikenteen palvelujen kehittäminen on tärkeää joustavien kulku- ja kuljetusyhteyksien luomiseksi, mutta myös alueellisten ja ympäristöllisten syiden vuoksi. Nopeiden rataosuuksien valmistumista tulisi kiirehtiä. Radanpitomäärärahoja tulisi lisätä, jotta suunniteltuja kehittämisinvestointeja voitaisiin toteuttaa aiottua nopeammin. Näin parannettaisiin myös työllisyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.58.62 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa.

Päälukka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

15. Perhekustannusten tasaus

52. Lapsilisät (arviomääräraha)

Lapsilisäauudistuksen yhteydessä ei ole selvitetty riittävässä määrin esityksen yhteyttä lasten kotihoidon tukeen ja lasten päivähoitoon. Työsikäyväien ja pienipalkkaisten vanhempien saamaa tukea leikataan suhteettomasti kotihoidon tuen saajiin nähden. Tämä merkitsee perinteisen roolijaon voimistamista ja on tasa-arvopyrkimysten vastaista.

Ehdotamme,

että momentin 33.15.52 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että jatkossa perhepolitiikassa otetaan huomioon kaikki perhepoliittiset tulonsiirrot, kuntien mahdollisuudet tarjota päivähoitopalveluita ja päivähoitomaksujen korotukset. Pienipalkkaisten työssäkäyvien vanhempien osuutta perhepoliittisesta tuesta ei saa vähentää eikä perhetukien uudistamisella tule asettaa työssäkäynnille taloudellisia esteitä."

17. Työttömyysturva

Arviot työttömyysturvamenojen määrästä eivät ole pitäneet, vaan hallitus on joutunut kasvattamaan niitä lisäbudjetein useita kertoja vuonna 1993. Jos hallituksen välinpitämätön suhtautuminen työllisyyteen jatkuu, näin käy myös vuonna 1994. Budjettiin sisältyvä työttömyysarvio on ilmeisesti ja valitettavasti mitoitettu liian alhaiseksi.

Paras tapa säästää työttömyysturvasta olisi työllisyyttä tukevan talouspolitiikan ja aktiivisen työvoimapolitiikan harjoittaminen. Hallituksen tulisi myös luopua sellaisista julkisen sektorin saneeraustoimista, jotka lisäävät avointa työttömyyttä. Ainakin tällaiset toimet tulisi toteuttaa järkevällä aikataululla.

Hallituksen tapa vähentää työttömyysturvamenoja on siirtää osa työttömyysturvan menoista nimellisesti työministeriön pääluokkaan työvoimapolitiikan täytäntöönpanoon. Hallituksen työmarkkinatuesta uhkaa kuitenkin tulla täysin passiivinen tukimuoto, sillä työvoimahallinnolla ei ole resursseja sen toteuttamiseen aktiivisina toimenpiteinä.

Uuden tukimuodon tarve on itseaiheutettu. Taustalla on työttömyystilanteen paheneminen ja työvoimapolitiikan säästötoimenpiteet. Aktiivisen työllisyyspolitiikan avulla työmarkkinatuen käyttöönotto ei olisi noussut esiin.

Hallituksen työttömyysturvaa koskeneet säästölakiehdotukset olivat erittäin puutteellisesti valmisteltuja. Lisäksi hallitukselta puuttui kyky neuvotella esitysten muuttamisesta sen jälkeen, kun niissä ilmeni selkeitä käytännön ongelmia. Erityisesti tämä koskee työttömyysturvain 5 luvun säännöksiä.

Ehdotamme,

että luvun 33.17 perusteluissa lausuttaisiin:

1) *"Valiokunta edellyttää, että hallitus välittömästi käynnistää toimenpiteet, joilla erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyttä vähennetään oleellisesti nykyisestä. Vain siten voidaan varmistua työttömyysturvaan osoitettujen määrärahojen riittävydestä."*

2) *"Valiokunta edellyttää, että pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työttömyysjaksot katkaistaan siten, että he voivat päästä takaisin työttömyysturvajärjestelmän piiriin työmarkkinatuella. Ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien toimeentuloturva on järjestettävä tasoltaan kohtuullisena ja ilman tarvetta turvautua kunnalliseen toimeentulotukeen."*

19. Eläkevakuutus

51. *Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)*

Maatalousyrittäjien eläkejärjestelmä rahoitetaan 77-prosenttisesti valtion varoista. Se maksaa veronmaksajille lähes 2 miljardia markkaa. Muihin yrittäjiin verrattuna summa on huikea. Yrittäjäeläkkeisiin valtio käyttää vain noin 300 miljoonaa markkaa.

Ehdotamme,

että momentin 33.19.51 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus valmistelee esitykset, joilla maatalousyrittäjien eläkejärjestelmä yhtenäistetään muiden pienyrittäjien eläkejärjestelmien kanssa."

60. *Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)*

Ehdotamme,

että momentin 33.19.60 perusteluissa lausuttaisiin:

1) *"Valiokunta edellyttää, että eläkeläis- ja vanhusväestöä kohdellaan julkisen talouden säästötoimenpiteissä oikeudenmukaisesti ja erilaisia säästöpäätöksiä tehtäessä hallitus arvioi niiden yhteisvaikutukset kunkin väestöryhmän kanalta."*

2) *"Valiokunta edellyttää, että kansaneläkelain mukaista eläketurvaa rahoite-*

taan tulevaisuudessa yhä suuremmassa määrin verovaroin. Palkkaperusteisista työnantaja- ja työntekijämaksuista, vakuutusperiaatteeseen soveltumattomasta eläkkeensaajan kansaneläkemaksusta ja kuntien maksuista lisäosien rahoittamiseen tulee asteittain luopua.”

29. Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanotto

61. *Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanotto* (arviomääräraha)

Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä on jäänyt odotettua pienemmäksi. Kehityksen voi uskoa jatkuvan mm. ulkomaalaislakiin tehtyjen tiukennusten myötä. Siksi pakolaisuhoon momentille on talousarvioesityksessä budjetoitu liikaa varoja todelliseen tarpeeseen nähden.

Katsomme kuitenkin, että kyseiset määrärahat tulisi pitää sellaisessa käytössä, jossa niiden alkuperäinen käyttötarkoitus, humanitaarinen apu, toteutuu. Siksi säästyviä varoja tulisi kohdentaa kansainväliseen kehitysyhteistyöhön momentille 24.30.66.

Ehdotamme,

että momentilta 33.29.61 vähennettäisiin 100 000 000 markkaa.

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Kuntien tarve arvioida menojaan ja tehostaa toimintaansa on tunnustettava. Säästötavoitteiden on kuitenkin oltava realistisia ja niiden tulee kohdistua kuntiin tasapuolisesti. Säästötavoitteissa on myös otettava huomioon jo toteutetut säästöt.

Kunnalliset henkilöstöjärjestöt vetosivat voimakkaasti hallitukseen sen puolesta, että hallitus olisi puoliittanut suunnitteleman valtionosuusleikkauksen. Jos valtionosuuksia vähennettäisiin vain 2,6 miljardilla markalla, se voitaisiin tehdä joustavasti siten, että palveluvarustus voidaan säilyttää ja kunnalliset työpaikat turvata. Hallitus ei tähän suostunut. Leikkauksista peruttiin vain 1,3 miljardia markkaa.

Ehdotamme,

että momentille 33.32.30 otettaisiin lisäyksenä 1 300 000 000 markkaa ylimääräisenä budjettiperusteisena valtionosuutena.

31. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveyspalvelujen perustamiskustannuksiin* (arviomääräraha)

Kunnallisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen yhtäältä kansalaisten tarpeita vastaaviksi ja toisaalta taloudelliseksi edellyttää investointeja palvelurakenteen uudistamiseen. Investointien aikaistaminen on perusteltua sekä kustannus- että työllisyysistä. Noin 300 miljoonan markan investointien aikaistaminen vuodelta 1995 ja 1996 edellyttää 50 miljoonan markan määrärahalisäystä vuonna 1994.

Ehdotamme,

että momentille 33.32.31 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa.

57. Lomatoiminta

40. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin* (arviomääräraha)

Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien eriarvoisuus korostuu lomitusloiminassa. Pienyrittäjien lomatoimintaan tarkoitettu pieni määräraha aioitaan poistaa kokonaan. Maatalousyrittäjien lomaa tuetaan edelleen yli miljardilla markalla. Yhteensä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta maksettava maataloustuki on jopa 3 145 miljoonaa markkaa.

Ehdotamme,

että momentin perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että eri yrittäjäryhmiä kohdellaan tasapuolisesti lomatoiminnan tukemisessa.”

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Työttömyyden alentaminen on erityisesti talouspolitiikan tehtävä. Kuitenkin myös työvoima- ja koulutuspolitiikalla on keskeinen tehtävä pyrittäessä lieventämään työttömyyden vaikutuksia ja parantamaan työttömien mahdollisuuksia palata työelämään.

Työministeriön julkaisussa "Murrosvaiheen valinnat. Työhallinnon strategiset linjaukset 1990-luvun työpolitiikassa" tiivistetään työpolitiikan tehtävät neljään strategiseen linjaukseen, jotka ovat seuraavat:

1. Työttömyyden alentaminen erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyttä vähentäen.
2. Työttömien työmarkkinavalmiuksien tukeminen.
3. Tuottavuuden kohottaminen työelämän joustavuutta ja laatua kehittämällä.
4. Työhallinnon palvelukyvyn varmistaminen sopeutuksessa.

Hallituksen talousarvio ei vastaa näihin haasteisiin. Työvoimahallinnon resurssit ja työvoimapolitiikan toimeenpanoon tarkoitetut määrärahat ovat täysin alimitoitettuja ongelmien mitasuhteisiin ja asetettuihin tavoitteisiin nähden.

Hallituksen esityksessä vuoden 1994 talousarvioksi ei myöskään ehdoteta merkittäviä lisäpanostuksia työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen. Kuitenkin työvoimakoulutus on monessa suhteessa paras tapa edistää työttömien omatoimista sijoittumista työmarkkinoille silloin, kun työllisyyskehitys kääntyy myönteisemmäksi. On pelättävissä, että rakennemuutos ja pitkäaikainen työttömyys johtavat nousukauden kynnyksellä mittavaan työttömyyden ja työvoimapolitiittisen ongelmaan, jollei nyt työttömänä olevilla ole mahdollisuutta ylläpitää ja kehittää osaamistaan.

Työvoimakoulutukseen on pystytty ottamaan vain noin puolet hakijoista. Koulutushalukkuutta ja -tarvetta työttömien keskuudessa siis on. Koulutuskapasiteetti riittää myös huomattavasti suurempaan koulutuksen volyymiin. Työvoimakoulutus on myös osoittautunut varsin edulliseksi, yksikkökustannuksia on onnistuttu laskemaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme jäljempänä eduskunnan hyväksyttäväksi lisämäärärahoja työvoimapolitiikan tehostamiseksi sekä eräitä lausumia.

01. Työministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ehdotamme,

että momentin 34.01.21 perusteluissa lausuttaisiin:

1) "Valiokunta edellyttää, että hallitus pitää huolen työvoimahallinnon kyvystä vastata massatyöttömyyden hoitamises-

ta, erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden katkaisemisesta aiheutuviin valtaviin haasteisiin."

2) "Valiokunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle tarvittaessa lisätalousarvioesityksen, jossa käyttämättä jääviä palkkaperusteisia työllistämistukea voidaan käyttää tilapäisten henkilöiden palkkaamiseen työvoimahallintoon enintään kahden vuoden pituisiin työsuhteisiin."

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Ehdotamme,

että luvun 34.06 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että työllistämistuet jaetaan eri työvoimapiireille työttömien määrän suhteessa."

02. Palkkaukset (arviomääräraha)

Ehdotamme,

että momentille 34.06.02 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa käytettäväksi palkkauksiin nuoriso- ja pitkäaikaisyöttömyyden katkaisemiseksi.

30. Valtionapu kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)

Ehdotamme,

että momentille 34.06.30 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa käytettäväksi palkkauksiin nuoriso- ja pitkäaikaisyöttömyyden katkaisemiseksi.

50. Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)

Katsomme, että työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen määrärahoja tulisi lisätä siten, että koulutuksessa olevien määrää voitaisiin nostaa noin 50 prosentilla hallituksen esityksessä olevasta 6,5 miljoonasta oppilastyöpäivästä noin 10 miljoonaan oppilastyöpäivään. Tämä edellyttää sekä työvoimakoulutuksen opintososiaalisin etuuksiin että työvoimakoulutuksen ostopalveluihin varattujen määrärahojen korottamista vastaavasti.

Ehdotamme,

että momentille 34.06.50 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa.

51. *Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen os-topalvelut* (arviomääräraha)

Ehdotamme,

että momentille 34.06.51 otettaisiin lisäyksenä 450 000 000 markkaa.

52. *Työmarkkinatuki* (arviomääräraha)

Ehdotamme,

että momentin 34.06.52 perusteluissa lausuttaisiin:

1) "Valiokunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen työmarkkinatuesta annetun lain muuttamiseksi siten, että laissa tarkoitettu työharjoittelu voi tapahtua työsuhteessa.

2) Valiokunta edellyttää vanhempiensa luona asuvien osittaisesta työmarkkinatuesta luopumista."

61. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen* (arviomääräraha)

Ehdotamme,

että momentille 34.06.61 otettaisiin lisäyksenä 400 000 000 markkaa käytettäväksi palkkauksiin nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden katkaisemiseksi sekä oppisopimusten käytön lisäämiseksi.

Päälukka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

11. Ympäristön suojelu

62. *Ympäristönsuojelun edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään vain 13,6 miljoonan markan määrärahaa. Tästä vain 10,6 miljoonaa markkaa olisi käytettävissä ympäristönsuojelun kehittämiseen, koska osa rahasta menee tehtyjen sopimusten mukaisesti rauta- ja teräsromun talteenoton edistämiseen. Kuluvan vuoden määrärahat ympäristönsuojelun edistämiseen ovat 45,5 miljoonaa markkaa. Määrärahoja on lisätty kesken vuoden myös elvytyssyistä.

Vuodelle 1994 varattu määräraha on erittäin vaatimaton. Avustuksia ympäristönsuojeluinvestointeihin on haettu yhteensä 200 miljoonalla

markalla, joten tarpeeseen nähden määräraha on aivan liian pieni. Ympäristöministeriön mielestä momentin määrärahan tulisi olla vähintään 100 miljoonaa markkaa. Myös työllisyysyhteydet puoltavat suojelutöiden tekemistä laajempaan myös vuoden 1994 aikana.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että momentille 35.11.62 otettaisiin lisäyksenä 45 000 000 markkaa.

25. Vesi- ja ympäristöhallinto

77. *Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille on myönnetty 23,85 miljoonan markan määräraha. Momentille varatut määrärahat eivät riitä saastuneiden maa-alueiden kunnostamiseen kiireellisissä tapauksissa. Kunnostuksen kannalta isännättömien, kiireellisten maaperän saastumistapausten hoitamiseen ei ole varoja, vaikka viime vuosina on ilmennyt useita sellaisia kiireellisiä saastumistapauksia, joiden kunnostus ei siedä viivytelyä. Tilanne helpottuisi, jos vesi- ja ympäristöpiirien käyttöön kyseiseen tarkoituksiin varattaisiin 5 miljoonan markan määräraha.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että momentille 35.25.77 otettaisiin lisäyksenä 5 000 000 markkaa.

30. (35.15, 30, osa ja 32, osa) Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu

22. (35.15.22) *Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa käytetään kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden ja luonnonsuojelutarkoituksiin varattujen alueiden sekä erämaa-alueiden hallinnointiin, hoitoon, opastustoimintaan, niiden rakennusten ja rakennelmien, teiden ja tieosuuksien korjaus- ja kunnossapitomenoihin sekä muihin luonnonsuojeluun liittyviin erillistehtäviin.

Kolin kansallispuisto on perustettu tämän vuosikymmenen alussa, mutta puistoalueen oheistoimintojen, kuten opastuskeskuksen rakentaminen on edennyt hyvin hitaasti. Puistoalueen perustoimintojen rakentamista tulisi vauhdittaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.30.22 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että momentin määrärahoja käytetään myös Kolin kansallispuistoalueen perustoimintojen rakentamiseen."

87. (35.15.87) *Luonnonsuojelualueiden hankkiminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa saa käyttää maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen.

Kolin kansallispuisto on perustettu tämän vuosikymmenen alussa. Kun laki Kolin kansallispuistosta säädettiin, jäi tavoiterajauksen sisälle paljon alueita, jotka on tarkoitettu lunastaa ja jotka sen vuoksi nyt ovat toimenpidekiellossa. Ongelmana on alueiden lunastamisen hitaus. Lunastuksia tulisi nopeuttaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.30.87 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että momentin määrärahoja käytetään myös Kolin kansallispuiston alueella olevien lunastettavien maiden lunastamiseen ja että kansallispuiston valmistumista myös näin edistettäisiin."

41. Valtion asuntorahasto

Hallitus on tehnyt kuluneen vuoden aikana useita asuntorahastoa koskevia päätöksiä, jotka ovat olleet osin jopa ristiriidassa keskenään. Keväällä 1993 hallitus päätti, ettei asuntorahasto saa ottaa tulevana vuosina enää lainaa. Päätös liittyi hallituksen tavoitteeseen vähentää valtion velanottoa. Budjettiriihessä hallitus poisti siirtomäärärahan asuntorahastoon, minkä seurauksena asuntorahaston on pakko ottaa lainaa selviytyäkseen menoista. Poistamalla siirtomäärärahan asuntorahastoon hallitus paikkasi budjettiriihien aikana paljastuneen miljardin markan laskuvirheen budjetin menoissa. Asuntorahaston lainanotto sallitaan aiemmista periaatepäätöksistä huolimatta.

Alikorkoisuudella taataan aravatuotannon jatkuminen. Hallitus on siirtymässä aravatuotannosta korkotukituotantoon. Tämä merkitsee

sosiaalisen asuntotuotannon romuttamista, koska lyhytaikaisella korkotuella rakennettuun asuntotuotantoon ei sisälly sosiaalista tarveharkintaa, vaikka sen saama yhteiskunnan tuki on muuta, esimerkiksi aravarakentamisen tukea suurempi.

Aravalakia on muutettu myös niin, että asuntorahaston lainoja on mahdollisuus arvopaperistaa, mikä vähentää rahaston lainapääomaa ja siten myös tuotannon rahoitusmahdollisuuksia. Lisäksi arvopaperistaminen on valtiolle taloudellisesti kalliimpi vaihtoehto kuin lainanotto.

Asuntorahaston toimintaedellytysten horjuttaminen vaarantaa koko arava-asuntokannan säilymisen sekä uustuotannon. Asuntotuotannon pitkäjänteiseltä suunnittelulta on viety viimeisetkin edellytykset. Kuluneiden vuosien kokemukset taas suorastaan edellyttäisivät pitkäjänteisyyttä ja paremmin suhdannetilanteeseen sopeutettua asuntopolitiikkaa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että luvun 35.41 perusteluissa lausuttaisiin:

1) *"Valiokunta edellyttää, että asuntorahastolle taataan riittävät pitemmän aikavälin toimintamahdollisuudet asuntujen uustuotannon, peruskorjausten ja olemassa olevan asuntokannan turvaamiseksi."*

2) *Valiokunta edellyttää, että asuntorahaston lainakantaa ei arvopaperisteta."*

3) *Valiokunta edellyttää, että valtion vuoden 1994 talousarvioon palautetaan määräraha asuntorahastoon alikorkoisuuden tukemiseksi."*

45. Asunto- ja rakennustoimi

Vuodelle 1994 arvioidut asuntotuotantomäärät ovat asuntojen rahoitusmahdollisuuksiin nähden melko korkeita. Arvio 8 000 uuden vaapaarahoitteen asunnon aloittamisesta on ylimitoitettu. Korkojen alentumisesta huolimatta asuntokauppa on edelleen melko vaisua, joten uusia asuntoja ei uskalleta aloittaa arvioidussa laajuudessa.

Myönteistä on korjausrakentamisen laajuus, koska sillä voidaan hyvin nopeasti vaikuttaa työllisyyteen.

Yhteiskunnan tukeman asuntotuotannon painopiste siirtyy korkotuettuihin asuntoihin. Aravalainajärjestelmän rinnalle ollaan luomassa 14

erilaista korkotukimuotoa. Suuri osa tuesta ohjautuu lyhytaikaiseen korkotukeen, jonka turvin rakennetuissa asunnoissa ei noudateta minkäänlaista tarveharkintaa. Korkotuki on niin suuri, että se kattaa omistajan kulut jopa yli sataprosenttisesti. Koska yleinen korkotaso on alentunut, olisi asuntotuotannon korkotukikin täytynyt mitoittaa muuttuneen tilanteen mukaiseksi. Hallituksen esittämässä muodossa korkotuesta on tulossa uusi tuki pankeille ja rakennusyhtiöille. Pysyvää vuokra-asuntokantaa ei synny, koska korkotuella rakennetut asunnot voidaan myydä 10 vuoden vuokra-asutuskäytön jälkeen.

Lyhytaikaisella korkotuella rakennetut asunnot palvelevat erittäin huonosti asuntopoliittisia tavoitteita turvata tasainen ja kohtuuhintainen asuntotuotanto suhdanteista riippumatta. Yleisiä asuntopoliittisia tavoitteita voitaisiin edistää parhaiten turvaamalla asuntorahaston toimintamahdollisuudet. Asuntorahaston voimavarojen turvin tulisi korjata yhtenäislainajärjestelmässä havaitut puutteet. Lainoitusehtoja tulisi muuttaa siten, että asumiskustannukset pysyisivät koko laina-ajan kohtuullisina. Asumiseen käytössä olevien yhteiskunnan voimavarojen vähentyessä tulisi varat käyttää vähävaraisia parhaiten hyödyntäen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 35.45 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että yhteiskunnan tukeman asuntotuotannon painopistettä siirretään korkotuetuista arava-vuokra-asuntoihin ja että vuokra-asuntojen korkotuessa luovuttaisiin valtiolle kalliimmaksi tulevasta lyhytaikaisesta (10 vuoden) lainoituksesta mahdollisimman pian."

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2,3 miljardia markkaa. Myönteistä on, että hallitus vihdoinkin korjaa edes osittain vuoden 1993 aikana tehdyt asumistuen leikkaukset.

Lapsipaketin avulla voidaan lapsiperheiden asumistuen perusteita palauttaa entiselleen yhteensä 370 miljoonalla markalla. Lapsiperheiden asumistukiperusteet palautunevat jokseenkin hyvin vuoden 1992 tukiehtojen mukaisiksi, kuten sosiaalidemokraatit ovat edellyttäneet. Vuoden 1994 aikana on arvioitu asumistuen piiriin tulevan n. 60 000 uutta tuensaajaa, joista n. 30 000 on lapsiperheitä ja 30 000 muita. Heistä

on työttömien osuudeksi arvioitu 70 %. Uusien tuensaajien huomattavan lisääntymisen vuoksi muiden tuensaajaruokakuntien tuen saanti ei palaudu vuoden 1992 ehtojen mukaiseksi ja tukiperusteita jouduttaneen jopa tiukentamaan, ellei momentin määrärahaa lisätä. Muuten on odotettavissa, että kuntien toimeentulotukimenot kasvavat lisää. Koska asumistuki on yksi niistä harvoista tulonsiirroista, joka kohdentuu 100 %:sti pienituloisiin, olisi kohtuullista, että tuen taso säilytettäisiin myös lamavuosina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.45.54 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.

57. Arvonlisäveron korvaaminen (arviomääräraha)

Momentin 25 miljoonan markan määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen asunnonhankkijoille arvonlisäverosta aiheutuvia lisäkustannuksia vastaavasti valtioneuvoston päättämien perustein. On kohtuullista, että arvonlisäverouudistuksen aiheuttama asumiskustannusten nousu korvataan edes erillisjärjestelyin. Selkeämpää olisi kuitenkin ollut siirtää arvonlisäverouudistus vuoden 1995 puolelle, jolloin olisi välttytty hallinnollisesti raskailta avustus- ja maksamismenettelyiltä. Kun hallitus ei suostu siirtämään uudistuksen voimaantuloa, olisi tasa- puolista korvata veron tuoma asumiskustannusten nousu niin omistus- kuin vuokrataloille.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että momentin 35.45.57 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että arvonlisäverouudistuksen aiheuttama asumiskustannusten nousu korvataan myös vuokra-asutuskäyttöön rakennettaville asuintaloille."

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Hallitus on poistanut momentin määrärahan saadakseen talousarvioesityksen tulot ja menot tasapainoon. Määräraha on poistettu ilman, että olisi perusteellisesti harkittu asuntorahaston toimintaedellytyksiä budjettisiirron poistamisen jälkeen. Hallitus on antanut ymmärtää, että määrärahan poistaminen olisi väliaikainen toimenpide ja liittyisi vain vuoden 1994 budjettiin. Valtion talouden tila ei ole kuitenkaan yhtään helpompi tulevinakaan vuosina, joten on odotettavissa, että määräraha jää pysyvästi pois budje-

tista. Näyttää siltä, että nyt tehdyllä päätöksellä heikennetään asuntorahaston toimintamahdollisuuksia pysyvästi.

Rahastosiirron poistaminen on lyhytnäköistä budjettipolitiikkaa, jolla vaarannetaan koko sosiaalisen asuntopolitiikan tulevaisuus. Määrärahaa ei saa poistaa ilman, että asuntorahaston toimintaedellytykset turvataan muutoin. Arava-

asuntotuotannon rahoituksen turvaamiseksi tulee rahastosiirto palauttaa vuoden 1994 talousarvioesitykseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että momentille 35.45.60 otettaisiin lisäyksenä 1 100 000 000 markkaa.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1993

Matti Luttinen
Jussi Ranta
Kari Rajamäki

Tuulikki Hämäläinen
Lea Savolainen
Timo Roos

Pentti Lahti-Nuuttila
Jouni Backman
Kerttu Törnqvist

II

YLEISPERUSTELUT

Ahon hallituksen talouspolitiikka on perusteellisesti epäonnistunut. Työttömyyden radiikaali vähentäminen on välttämätöntä. Ahon hallitus taas tekee korkeasta työttömyydestä pysyvää aiheuttaen samalla valtiontalouden tarpeettoman velkaantumisen. Velkaa ei ole käytetty talouden elvyttämiseen, vaan passiiviseen, lamaa jopa syventävän politiikan seurausten maksamiseen.

Nyt tarvitaan Suomen käynnistämishjelma. Hallituksen vitkuttelu, jolla tähdätään suotuisan vaalituloksen ostamiseen ajoittamalla elvytystoimet vaalien alle, käy liian kalliiksi kansalaisille. Ehdotamme,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta,

kiinnittäen huomiota siihen, että lokakuussa 1993 tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli lähes 460 000 henkeä työttömyysasteen ollessa 18,7 % ja työvoimatoimistoissa työttöminä työnhakijoina noin 500 000 henkeä,

ja todeten, että valtiovarainministeriö ennakoii työttömyyden yhä vaikeutuvan ja olevan vuonna 1994 keskimäärin 19 % sekä mahdollisesti jopa nousevan tätäkin suuremmaksi, siksi

edellyttää, että hallitus laatii pikaisesti eduskunnalle annettavaksi kansallisen jälleenrakennusohjelman, jonka osatekijöinä ovat mm:

(a) korkojen pitäminen alhaalla;

(b) merkittävä panostus koulutukseen, sekä uudelleen- ja täydennyskoulutukseen;

(c) mittava ohjelma perusrakennelinvestointeihin kuten mm. asuntojen korjaukseen, perusteltuihin rautatie- ja tieinvestointeihin;

(d) pk-yritysten toimintaedellytysten parantaminen;

(e) työn jakaminen uudelleen yhteistyössä sopien työmarkkinajärjestöjen kanssa;

(f) laaja uusien valtionyhtiöiden perustamisohjelma elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi ja alueellisen tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi; ja

(g) mittava panostus työvoimahallinnon työllistämistoiimiin mukaan lukien odotusajan jälkeen työttömälle määrääjäksi oikeus työ-, koulutus- tai harjoittelupaikkaan.”

MENOT

Pääluokka 21

TASAVALLAN PRESIDENTTI

01. Tasavallan Presidentti

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on ajanut tasavallan presidentin ulkopoliittisten ja sisäpoliittisten valtaoikeuksien kaventamista ja vallankäytön parlamentarisoitua. Meille ei riitä se, että viranhaltija jossakin yhteydessä korostaa omaa parlamentarisuuttaan tai että hän näyttäisi jättävän käyttämättä perustuslain suomia valtaoikeuksia, ellei muutoksia myös kirjata valtiosääntöömme.

Meidän käsityksemme mukaan tasavallan presidentin valtaoikeudet ovat liian laajat, minä lisäksi presidentillä on mahdollisuus sellaiseen piilevään vallankäyttöön, joka ei juurikaan dokumentoidu tai ole julkisen arvioinnin kohteena samalla tavoin kuin esimerkiksi Yhdysvaltain presidentin vallankäyttö. Tässä vallankäytössä on erikoista se, että silloin kun se on avointa ja dokumentoitua, esimerkiksi hallituksen esityksen antaminen eduskunnalle, presidentin allekirjoitukseen suhtaudutaan kuin muodollisuuteen. Useimmat nykyisistä presidenttiehdokkaista tai puolueista eivät halua muuttaa tätä allekirjoitusta seremonialliseksi, valtioneuvoston kantaan sidotuksi, vaan haluavat säilyttää presidentin oikeuden antaa esitys myös valtioneuvoston kannasta poikkeavassa muodossa. Niin kauan kuin presidentillä on tämä oikeus, presidentin tulee vastata jokaisesta antamastaan esityksestä.

On esitetty, että presidentin sisäpolitiikan valtaoikeudet olisivat jotenkin lepääviä ja että presidentti toimisi, jos parlamentti ja parlamentarismi eivät toimi. Tällaista valtaoikeuden käytön rajoitusta ei valtiosääntöön kuitenkaan ole kirjoitettu. Siten ne ovat aina käytettävissä yhden henkilön, presidentin oman harkinnan mukaan.

Presidentin vallankäyttö voi ilmetä myös epäsuorana tai peiteltynä, eri viranomaisille lausutuina toivomuksina, joiden vähäinen julkisuus ja heikko dokumentointi eivät vastaa niiden merkittävyyttä. Esimerkiksi jos presidentti katsoisi aiheelliseksi kutsua pankkien yksipuolisen koronnoston lopullisesti vääräksi todenneen oikeusistuimen jäsenet, jotka hän sattumoisin HM:n mukaan nimittää, ripittämistilaisuudeksi tulkittavaan keskusteluun kyseisestä aiheesta, tulisi asia todennäköisesti heikosti dokumentoiduksi. Vaikutusta vaille rikostutkinnan ja syyteharkinnan kannalta ei jääne myöskään se, että presidentti paheksuisi talousrikoksissa syyttäjien toimia tai osoittaisi ymmärtämystä sellaista valtioneuvoston jäsentä kohtaan, joka sittemmin tulisi tuomitukseksi lahjoman ottamisesta.

Nykyisen tasavallan presidentin osuutta Ahon hallituksen talouspolitiikan keskeiseen ja kohtalokkaaseen linjavalintaan ei ole dokumentoitu eikä se ole ollut julkisesti arvioitavissa silloin, kun tuo linjavalinta tehtiin. Vahvaan markkaan perustunut ja Euroopan liiton rahaja talousliiton nopeaan jäsenyyteen tähdännyt deflaatiopolitiikka on raunioittanut talouden. Markan devalvoitumisesta ja kellumisesta huolimatta hallitus ei ole luopunut kielteisestä suhtautumisestaan elvytykseen. On julkisesti selvittämättä ja dokumentoimatta, missä määrin tässä on taustalla presidentin myöhemmin julkistama vakuutus, että hän puolustaa hallituksen talouspolitiikkaa tarvittaessa vaikka sen ministereitä vastaan.

Suomessa myös presidenttiä kohtaan osoitettu liiallinen ja liioiteltu arvonanto estää presidentin politiikan kriittisen arvioinnin.

Presidentin 6 vuoden kausi, joka lisäksi useimmiten venynee 12 vuodeksi, vaikeuttaa huomattavasti presidentin vallankäytön julkista arviointia ja arvostelua niin kauan kuin presidentillä on nykyiset laajat valtaoikeudet. Ei ole sattuma, että puolueet, joiden yhtenä tavoitteena on pääsy hallitukseen, arvioivat tasavallan presidenttien vallankäyttöä varsin vaisusti, mikä on omiaan rampauttamaan kansanvaltaa.

Presidentin lujaa asemaa ja suuria valtaoikeuksia on perusteltu mm. sillä, että hänet on tahdottu rinnastaa yksityisen yrityksen toimitusjohtajaan, joka tarvitsee suuret valtuudet saneerausilanteessa. Ne valtaoikeudet ovat nytkin olemassa ja maa on ajettu työttömyyden ahdinkoon. Yksityisen yrityksen toimitusjohtajalla on valtaa, mutta vastaavasti hänet voidaan myös nopeasti vapauttaa tehtävistään, jos hän ei on-

nistu. Toimitusjohtajuuteen ei siis sovellu kuuden vuoden peruuttamaton valtuutus.

Tasavallan presidentin palkkiota koskevan lain käsittelyssä vastustimme palkkion korottamista.

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitys yhteistyö

Kehitys yhteistyömäärärahojen pudottua 0,7 prosentin BKT-osuudesta on 0,4 prosentista tullut eräänlainen ratkaiseva uusi alaraja, jonka alle ei missään tapauksessa voida mennä vaarantamatta kehitys yhteistyön perusrakenteita.

Budjettiesityksen perusteluissa hallitus ilmoittaa, että kehitys yhteistyömäärärahat vuonna 1994 ovat noin 0,4 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Muodollisesti budjettiesityksessä siis kunnioitetaan eduskunnan viime budjettikierroksella selkeästi ilmaisemaa tahtoa. Käytännössä 0,4 prosentin BKT-osuuden tasoon on kuitenkin päästy kyseenalaisin keinoin. Kehitys yhteistyö budjetissa on erilaisia muitakin vinoutumia, mutta pakolaisten vastaanotosta aiheutuvien kustannusten laskentatapa on selkeästi suurin yksittäinen ongelma. Ilman yläkanttiin arvioitua ja väärin perusteiden mukaan laskettuja pakolaiskustannuksia kehitys yhteistyö budjetti jäisi selvästi alle 0,4 BKT:sta. Pakolaiskustannukset ovat jo lähes 20 prosenttia koko kehitys yhteistyö budjetistamme, kun vastaava luku muissa OECD-maissa on 1–2 prosenttia. Tähän on ajautettu siksi, että kehitys yhteistyö menoksi on laskettu sellaisiakin pakolaiskuluja, jotka eivät täytä OECD:n arviointiperusteita.

Pakolaiskustannusten laskentatapa on ongelmallinen toisessakin mielessä.

Vuonna 1991 kirjattiin kehitys yhteistyö menoksi pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia 212,8 miljoonaa ja vuonna 1992 191,5 miljoonaa markkaa. Tälle vuodelle on budjetoitu samaan tarkoitukseen 362,6 miljoonaa ja vuodelle 1994 peräti 371,3 miljoonaa markkaa. Kriteerit täyttävien pakolaisten määrässä ei ole tapahtumassa huomattavaa lisäystä, ja alustavien arvioiden mukaan tänäkin vuonna toteutuma jää suurin piirtein kahden edellisen vuoden tasolle. Niinpä vuoden 1993 viidennessä lisätalousarvioesityksessä siirrettiin 20 miljoonaa

markkaa tästä STM:n arviomäärärahasta mm. Palestiinan ja entisen Jugoslavian avustusprojekteihin. Hyvin varovaisesti arvioiden ensi vuoden pakolaiskustannusten arviomäärärahassa, 371 miljoonassa markassa, on noin neljännes ilmaa, ja vielä enemmän, jos ryhdytään noudattamaan muiden OECD-maiden tiukkaa linjaa niiden yleisessä laskentatavassa.

Jotta voitaisiin hyvällä omallatunnolla väittää, että kehitysyhteistyö pysyy 0,4 prosentin BKT-osuuden tasolla ensi vuonna, se edellyttää käytännössä varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen käyttösuunnitelman säilyttämistä tämän vuoden tasolla eli noin 1 550 miljoonassa markassa. Tämä edellyttäisi noin 250 miljoonan markan lisäystä nyt käsitellyssä olevaan esitykseen. Vain näin voitaisiin aidosti väittää, että 0,4 %:n rajaa ei aliteta.

Maapallon merkittävä ongelma ilmaston muutoksen ohella on väkiluvun kasvu, mihin voidaan vaikuttaa edistämällä sukupuolten välistä tasa-arvoa, tukemalla kehitysmaiden väestöohjelmia ja parantamalla koulutusta sekä edistämällä sellaisia sosiaalisia ohjelmia, joiden seurauksena lapsi ei enää olisi vanhemmilleen tuontoväline ja eläketurva. Kehitysyhteistyössä Suomen tulisi tukea YK:n lasten rahastoa, YK:n väestörahosta sekä YK:n naisten kehitysrahastoa, joista viimeksi mainituille vaatimatonta eli muutaman miljoonan markan tuen lisä olisi merkittävä.

Kaikista aktiivisista toimista huolimatta maapallon väestön ikärakenne luo pohjan suurelle osalle seuraavan kahden ja kolmenkymmenen vuoden väestönkasvua. Maailman 5,5 miljardista asukkaasta kolmannes on alle 15-vuotiaita lapsia. Suhteellisesti eniten heitä on Itä-Afrikan ja Etu-Aasian maissa. Tästä huolimatta aktiiviset toimet ovat perusteltuja.

66. (24.30.22, 50 ja 66) *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta ehdottaa momentille 1 301 364 000 markkaa, missä on tähän vuoteen nähden vähennystä 253 miljoonaa markkaa. Viitaten edellä tehtyyn tarkasteluun ehdotamme,

että momentille 24.30.66 otettaisiin lisäyksenä 285 000 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtiin seuraavasti:

1. Monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön lisäyksenä 205 000 000 markkaa, josta YK:n lastenrahastolle 100 000 000 markkaa, YK:n väestörahostolle 100 000 000

markkaa ja YK:n Naisten kehitysrahastolle 5 000 000 markkaa;

6. Humanitaariseen apuun lisäyksenä 50 000 000 markkaa; ja

9. Tukeen kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysjoukoille ja kehitysyhteistyötiedotukselle lisäyksenä 30 000 000 markkaa.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Vuonna 1991 tehdyn valtioneuvoston henkilöstökehyspäättöksen mukaan valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä vähenisi vuoteen 1996 mennessä viidellä prosentilla. Poliisin kohdalla asetettu vähennystavoite oli kaksi prosenttia eli 100 virkaa vuoden 1995 alkuun mennessä ja lisäksi 176 virkaa vuoden 1996 alkuun mennessä. Sisäasiainministeriö on päättänyt luopua näistä henkilöstösäästötavoitteista käyttäen perusteena rikollisuuden lisääntymistä ja etenkin kansainvälisen rikollisuuden kasvun uhkaa. Sisäasiainministeri Pekkarisen tarkoituksena on tältä osin saada muutos aikaan helmikuussa 1994 valtioneuvoston käsitellessä seuraavien vuosien budjettikehyspäättöksiä.

Ahon hallituksen käynnistämä muutos pohjoismaisesta hyvinvointivaltiosta oikeistolaiseen tai monetaristiseen ”omatoimivaltioon” johtanee myös tukahduttamisen korostumiseen. Yhteiskunta joutuu vielä maksamaan huomattavan hinnan siitä, että se laiminlyö sosiaalipoliittikansa ja osittain myös opetuspolitiikkansa, mutta ennen kaikkea työllisyyspolitiikkansa. Poliisin ja vankiloiden tehtäväksi tulee osattomien kurinpito, kun yhteiskunnan syrjäytetyt turvautuvat rikollisiin menetelmiin saadakseen edes jotakin siitä hyvinvoinnista, joka heiltä kielletään.

Mikäli nykyisen hallituksen säästölinja jatkuu saattaa todellakin olla perusteltua — ei vain luopua 276 poliisin vakanssin lopettamisesta, vaan päinvastoin — palkata lisää poliiseja. Aivan samalla tavalla ulkoasiainhallintoon jouduttaneen palkkaamaan lisää tiedottajia kirkastamaan Suomen kuvaa ulkomailla.

97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

Hallituksen säästölinja merkitsee kunnissa välttämättömien palvelujen karsimista sekä

luonnollisesti painetta veroäyriin sekä maksuihin ja taksoihin.

43. *Maakunnan kehittämISRaha* (siirtomääräraha 2 v)

Lain käsittelyn yhteydessä eduskunta on pitänyt tärkeänä määrärahan nostamista 200 miljoonaksi markaksi. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä sisäasiainministeri Pekkarinen on muistuttanut valiokuntaa tästä, mutta hallituspuolueiden kansanedustajat ovat torjuneet korotuksen.

Ehdotamme,

että momentille 26.97.43 otettaisiin lisäyksenä 125 000 000 markkaa.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. (27.12, 14, 25, 27 ja 99, osa) Puolustusvoimat

16. (27.25.16) *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus pyytää valtuutta sopimuksiin torjuntahävittäjien ase- ja huoltojärjestelmän hankkimisesta sekä koulutus- ja käyttöedellytysten luomiseen niin, että siitä aiheutuisi vuosina 1994—2001 menoja enintään 4,42 miljardia markkaa. Olemme suhtautuneet kielteisesti aiemmin torjuntahävittäjähankintaan, joten esitämme vastalauseemme myös tämän valtuutuksen osalta. Katsomme, että näissä menoissa voidaan säästää.

Ehdotamme,

että momentilta 27.10.16 vähennettäisiin 100 000 000 markkaa, ja

että samalla hylättäisiin pyydetty tilausvaltuus poistamalla momentin perustelujen päätösoosan viimeinen kappale.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

87. Rahoitusmarkkinoiden vakauttaminen

Pankkien ahdinko on seurausta seuraavista tekijöistä:

— rahanmarkkinoiden vapauttamisesta ilman valvonnan tehostamista

— Holkerin hallituksen kyvyttömyydestä hallita pitkään jatkunutta nousukautta, joka lopulta velkaannutti yritykset ja kotitaloudet siinä määrin, että ajaututtiin lamaan

— pankkien strategiavirheistä ja yritysten heikosta kyvystä arvioida investointiensa järkevyyttä.

Pankkien ahdinkoa on kuitenkin pahentanut Ahon hallituksen talouspolitiikka, joka pyrki pitämään Suomen markan arvoa luonnottoman korkealla niin, että se vaikeutti vientiä sen ohessa, että kotimarkkinat ajautuivat lamaan. Ahon talouspolitiikka, jota ovat olleet muovamassa tai tukeneet myös Suomen Pankki ja tasavallan presidentti, oli osaltaan vaikuttamassa lukuisiin konkurssseihin ja yritysten heikkoon maksukykyyn, mikä heijastui pankkien heikkoon menestymiseen lisäten siten pankkituen tarvetta.

Pankkitukea jaettaessa Ahon hallitus on lopultakin pyrkinyt pelastamaan pankkien omistajat. Suomen Säästöpankki Oy:n paloittelevat kilpailijoille merkittiin myös tukea jäljelle jääville pankeille ja niiden omistajille. Hallituspuolueet ovat kyllä olleet innolla pelastamassa pankkien omistajia, mutta ne ovat suhtautuneet huomattavasti haluttomammin säästökassatallettajien aseman turvaamiseen EKAN joutuessa velkasaneeraukseen.

On myös osoittautunut, että ei ainoastaan pankkitarkastuksen valvonta ole pettänyt, vaan myös osuusliikkeiden säästökassojen valvonta ja vakuutusyhtiöiden valvonta on osoittanut merkittäviä puutteita.

Ehdotamme,

että luvun 28.87 perusteluissa lausuttaisiin:

1) ”Valiokunta toteaa, että hallitus on asettanut ensisijaiseksi tavoitteekseen ei vain rahoitusjärjestelmän pelastamisen vaan ennen kaikkea pankkien nykyisten omistajien pelastamisen veronmaksajien kustannuksella.”

2) ”Valiokunta toteaa, että valtioneuvoston jäsenet ovat osoittaneet selvää leväperäisyyttä osuuskuntien säästökassojen ja vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonnan järjestämisessä, mistä saattaa koitua valtiolle pankkitukeen rinnastuvaa lisämenoa.”

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Purkaessaan hyvinvointivaltiota hallitus leikkaa entistä kipeämmin myös sivistysmenoja: koulutusta, tutkimusta ja kulttuuria. Kuitenkin Esko Ahon hallitusohjelmassa vuonna 1991 todettiin vielä, että ”kansakunnan voima ja mahdollisuus menestymiseen on sivistyksessä. Hallituksen painopisteenä, riippumatta taloudellisista suhdanteista, on koulutus, tutkimus ja kulttuuri”.

Hallitus tahtoo kohdata tulevaisuuden — valitettavasti vain silmät kiinni ja selkä edellä. Opetus-, tiede- ja kulttuuribudjetti supistuu ensi vuonna 1,3 miljardia markkaa. Hallituksen kuntien valtionosuuksiin esittämät leikkaukset sattuvat kovina myös kouluihin, kirjastoihin, teattereihin ja museoihin. Maailman paras julkinen kirjastolaitos, jolla olemme ylpeilleet, on uhattuna. Vuoden 1991 tasoon verrattuna vuonna 1994 on hävitetty jo lähes viidennes sivistyksemme määrärahoista.

Hallitus väittää kannattavansa Suomen kansainvälistymistä. Mutta miten me voimme kansainvälistyä, jos välttämättömien henkisten eväiden hankkiminen jatkuvasti vaikeutuu? Jos emme kansakuntana suuntaudu huipputaiteeseen kansainvälisillä markkinoilla, kuljemme porvarihallituksen johdolla ”Itä-Euroopan tietä” Euroopan peräkyläksi: halvan työvoiman ja vanhakantaisen tuotannon köyhäläksi.

Arvioitaessa sitä, mikä on merkittävin tekijä tulevaisuutemme kannalta, joudumme arvioimaan uudestaan myös yritysten suomalaisuutta. Suomalainen yritys on näet yhä vähemmän suomalainen: moni suuri on jo viimeisen kymmenen vuoden aikana siirtänyt merkittävän osan tuotannostaan ulkomaille. Ja yhä harvemmin suuret yhtiöt tekevät kaiken itse. Ne ostavat, eivät vain raaka-aineita ja puolivalmisteita, vaan yhä enemmän myös ideoita, suunnittelu- ja kehitystyötä, markkinointi- ja muita palveluja. Siinä ostetaan arvokasta tietoa ja osaamista. Lisäksi ne ostavat valmistustyötä ulkopuolisilta, jolloin yksinkertainen mekaaninen työ ohjautuu matalapalkkamaihin.

Euroopan yhdentymisen ja markkinoiden maailmallistumisen edetessä ainoaksi varmasti kotimaiseksi tuotantopanokseksi jää suomalainen työ. Helsingissä yhä kotipaikkaansa pitävä yhtiö voi näet pyörittää pääosaa yhtiön rahavir-

rasta jossakin Lontoon, Pariisin tai Frankfurtin tienoilla ja yhä suuremman osan tuotannostaan joko halpamaissa tai markkinoiden lähellä. Siten puhuminen suomalaisesta yhtiöstä on yhä keino-tekoisempaa ja yhtiöiden tukeminen tällöin yhä vaikeampaa.

Yritysten kansainvälistyessä suomalaisten hyvinvointi ja menestyminen ovat vastedes yhä vähemmän kiinni suurten suomalaisten yritysten menestymisestä, yhä vähemmän sellusta, ja yhä enemmän riippuvainen vain siitä, minkälainen on suomalaisten koulutustaso, minkälainen Suomessa tehdyn tutkimuksen ja tuotekehittelyn taso.

Nyt on kyse siitä, missä määrin suomalaiset kykenevät tarjoamaan korkeatasoista työvoimaa, jolla on kykyä havaita ongelmia ja kykyä ratkaista niitä ostavien yritysten kotipaikasta ja muodollisesta kansallisuudesta riippumatta.

Peruskouluun, keskiasteeseen, ammatilliseen jatkokoulutukseen, korkeakouluhin sekä tutkimukseen ja tuotekehittelyyn käytetty panos ei ole kulutusmeno, vaan hyödyllinen investointi tulevaisuuteen. Joka niistä säästää, leikkaa tulevaisuudesta.

Teollisuuden ja työnantajain keskusliitto (TT) vaatii 9.12. julkistamissaan koulutuspolitiikan suuntaviivoissa uusliberalistiseen malliin peruskoulun jälkeisten koulutusmaksujen käyttöönottoa. Tällaiset maksut olisivat kuitenkin omiaan heikentämään maan koulutustason ylläpitämistä. Vasemmistoliitto ei hyväksy koulutusmaksuja, vaan edellyttää koulutuksen tuen lisäämistä.

10. Korkeakoulut

21. (29.10.01, 20, 21 ja 28) *Korkeakoulujen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Korkeakoulujen määrärahoja on supistettu voimakkaasti: vuoden 1992 tilinpäätöksen mukaan menot olivat 5 miljardia markkaa ja ensi vuodeksi ehdotetaan vajaata 3,86 miljardia. Korkeakouluopetuksessa kuten yleensäkin opetuksessa ei ole kyse kulutusmenosta vaan investoinnista kansakunnan tulevaisuuteen. Katsomme, että määrärahaa tulisi korottaa ehdotetusta.

Ehdotamme,

että momentille 29.10.21 otettaisiin lisäyksenä 400 000 000 markkaa.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNON
HALLINNONALA

31. Hinta- ja tulotuki

Suomen maatalouspolitiikka on perustunut korkeisiin tuottajahintoihin ja korkotuetuihin lainoihin, mikä on puolestaan valunut korkeaan maan hintaan ja muihin tuotantovälinepanoksiin. Nyt on tarpeen kuitenkin siirtyä korkeista tuottajahinnoista tilakohtaiseen tukeen.

Viljelijäväestöä huolestuttaa tällä hetkellä Suomen jäsenhakemus Euroopan liittoon. Tuoreimmat tiedot siitä, miten Suomen maataloustaloustalouteen suhtaudutaan, eivät lupaa hyvää.

Maatalousalan tiedotuskeskuksen 26.—29. marraskuuta teettämässä mielipidetiedustelussa viljelijöistä 5 % oli jäsenyyden kannalla, 84 % jäsenyyttä vastaan, kun taas 11 % ei osannut sanoa. Mikäli komission julkisuudessa ollut näkemys tulisi lopulliseksi kannaksi, peräti 92 % haastatelluista viljelijöistä vastusti jäsenyyttä. Jos taas Suomen hallituksen alun perin kertomat tavoitteet menisivät läpi, jäsenyyttä kannattaisi 44 % ja sitä vastustaisi 40 %.

Ehdotamme,

että luvun 30.31 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää hallitukselta, että maatalouden tukea kehitetään nopeasti ja voimakkaasti tilakohtaiseen suuntaan.”

Pääluokka 31

LIKENNEMINISTERIÖN HALLIN-
NONALA

Liikenneministeriön hallinnonala käsittää merkittävän osan niistä perusrakennusinvestoinneista, joihin nyt tulisi panostaa mittavalla elvytyspaketilla.

Emme ole pitäneet mahdollisena, riittävän valmistelukoneiston puuttuessa, tehdä esitystä tällaiseksi perusrakennusinvestointeja sisältäväksi lisäinvestointiohjelmaksi. Se on hallituksen tehtävä, mikäli eduskunta sille tämän tehtävän

määrää. Siten emme ole esimerkiksi määritelleet uusien raideliikenneinvestointien ohjelmaa (esim. Turku—Helsinki—Viipuri—Pietari -rata-yhteys).

Olemme tyytyneet tässä yhteydessä tekemään vain joitakin ehdotuksia.

24. Tielaitos

77. Tieverkon kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää määrärahan pienentämistä 500 miljoonalla markalla. Katsomme, että on parempi huolehtia teiden ylläpidosta ja tarjota työtä sillä tavalla kuin pitää puolta miljoonaa ihmistä passiivisesti työttömänä.

Ehdotamme,

että momentille 31.24.77 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa.

55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

Useissa Euroopan maissa on jo pitkään ollut Suomea kehittyneempi kilpailulainsäädäntö, joka on mahdollistanut mm. fuusiovalvonnan eli antanut mahdollisuuden estää kilpailun kannalta haitalliset yritysostot. Meillä hallitukset ovat perinteisesti olleet piittaamatta monopolisoitumiskehityksestä (esimerkiksi sementintuotannon keskittyminen nyt jo pohjoismaiden tasolla, monien muiden rakennustarvikkeiden keskittyminen yhdelle tai parille valmistajalle, maidonjalostuksen keskittyminen Valiolle ym.).

Tällä hetkellä ei ole olemassa edes lakia, jolla säänneltäisiin tiedonvälityksen keskittymistä niin, ettei Helsingin Sanomia julkaiseva Sanoma Oy voisi kaapata haltuunsa MTV:tä taikka maakunnallisia ykköslehtiä.

Ehdotamme,

että luvun 31.55 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta toteaa, että vapaan kilpailun ja vapaan tiedottamisen turvaamiseksi tarvitaan trustienvastaista ja kilpailua suojaavaa lainsäädäntöä, ja edellyttää, että hallitus pikaisesti valmistelee lakiesityksen, jolla estetään tiedotusvälineiden liiallinen keskittyminen yksiiin käsiin.”

41. Sanomalehdistön tuki

Vuoden 1992 tilinpäätöksen mukaan tarkoitukseen käytettiin 115 miljoonaa markkaa, tälle vuodelle on varattu 100 miljoonaa markkaa. Ensi vuodeksi hallitus ehdottaa 90 miljoonaa markkaa. Hallituksen linja vaarantaa muiden kuin muutaman keskeisen lehden ilmestymisen ja kaventaa sananvapautta.

Ehdotamme,

että momentille 31.55.41 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa.

58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut

62. Valtionrautateiden radanpito (siirtomääräraha 3 v)

On selvää, että momentin perusteluissa esitetty sitoumusvaltuus 800 miljoonaa markkaa on tarkistettava laajan perusrakennelainvestointeja sisältävän ohjelman yhteydessä. Tässä yhteydessä emme tee esitystä, koska valtuustarve riippuu tällaisesta ohjelmasta. Ehdotamme tässä vaiheessa vain välitöntä lisäystarvetta vastaavaa määrärahan korottamista.

Ehdotamme,

että momentille 31.58.62 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa, mistä kehittämisinvestointeihin 300 000 000 markkaa ja perusradanpitoon 200 000 000 markkaa.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Nykyiselle hallitukselle valtion yksinään omistamilla yhtiöillä ja valtioenemmistöisillä yhtiöillä ei ole mitään käyttöä. Päinvastoin Ahon hallitukselle, kuten Iso-Britannian konservatiiveille, valtionyhtiöiden myyminen yksityisille on puhtaasti ideologinen eikä järjellä perusteltu tavoite. Ahon hallituksen myyntihaluja hillitsevät vain myytäväksi aiottujen yhtiöiden hetkelliset tulostulo-ongelmat sekä markkinoiden pienuus.

Ahon hallituksen ideologista kiirettä kuvaa, että se päättää yksityisomistuksen lisäämisestä eräissä valtionyhtiöissä vuoden 1993 viidennessä lisätalousarviossa. Että ylipäänsä hallitus on päässyt lisätalousarvioissaan näin monenteen on sangen poikkeuksellista. Meidän mielestämme ei ollut perusteltua lisätalousarviossa tehdä päätöstä Neste Oy:n, Rautaruukki Oy:n tai Sisu-Auto Oy Ab:n yksityisomistuksesta taikka määräenemmistöasemasta luopumisesta Valmet Oy:ssä taikka yhden kolmanneksenkin määrävähemmistöstä luopumisesta Enso-Gutzeit Oy:ssä.

Valtionyhtiöitä on Suomessa tähän asti käytetty elinkeinorakenteen kehittämiseen ja maan alueelliseen kehittämiseen. Vasemmistoliiton mielestä tätä perinnettä ei pidä hävittää ja hukata.

Yksityistämisideologia näyttää palvelevan ennen kaikkea suuria kansainvälisiä yhtiöitä. Vaikka Wärtsilä Meriteollisuuden jatkamisen kannalta oli edullista, että siitä tuli Kvaerner-konserniin kuuluva Masa Yards, ja vaikka Nokia Oy:n tietokoneteollisuus on voinut kehittyä osana japanilaisomisteista ICL-yhtiötä, niin kaikesta huolimatta alueellisen kehityksen tai koko maan elinkeinorakenteen kannalta merkittävien valtionyhtiöiden yksityistämiseen sisältyy myös vakavia uhkia. Jos tällainen yksityistetty yhtiö joutuu osaksi maailmanlaajuisesti toimivaa konsernia, tuotantolaitosten säilymisen Suomessa määrää konsernin maailmanlaajuinen toimintastrategia. Jos ne taas olisivat valtio-omisteisia tai valtioenemmistöisiä, tuotantoa säilyisi maassamme, jos siihen vain olisi edellytyksiä.

Vasemmistoliiton näkökulmasta valtionyhtiöissä ei kuitenkaan ole kyse vain menneen ja luodun säilyttämisessä. Tarvitaan nimenomaan myös uusia valtionyhtiöitä monipuolistamaan teollista perustaamme ja vientiämme, ja uusia yhtiöitä olisi kyettävä synnyttämään osana kauppa- ja teollisuusministeriön suorittamaa teknologian kehittämistyötä. Emme voi luottaa siihen, kuten menneinäkin vuosikymmeninä ei voitu luottaa siihen, että teollisuuden monipuolistaminen ja alueellinen tasapainoinen kehitys toteutuu yksinomaan yksityisin investoinnein. Varsinkin näyttäisi olevan puutetta uusiin investointeihin kykenevästä yksityisestä pääomasta.

Ulkomaisen pääoman houkuttelu täysin uusiin investointeihin saattaa käydä kalliiksi, pysyvähän Euroopassa monet entiset Varsovan liiton maat tarjoamaan halvempaa ja kuitenkin koulutukseltaan ja ammattitaidoltaan riittävän hyvää työvoimaa, minkä lisäksi lukuisat Kaak-

kois-Aasian maat tarjoavat tätäkin edullisempia sijoittautumispaikkoja. Euroopassa taas Ison-Britannian hallitus on valinnut investointeja houkutellakseen linjaksi sosiaalisen ja ympäristöpolkumyynnin.

Tällöin selvästikin perusteltu vaihtoehto on uusien valtionyhtiöiden perustaminen. Valtiolla omistajana on myös pidempi tavoitehorisontti kuin yksityisellä sijoittajalla.

Ehdotamme,

että momentille 32.50.88 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa ja

että momentin perusteluissa lausuttaisiin:

1) "Valiokunta edellyttää, että hallitus laatii eduskunnalle laajan valtionyhtiöiden kehittämisohjelman maamme elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi ja alueellisen tasapainoisen kehityksen takaamiseksi siten, että ohjelmaan sisältyy myös uusien valtionyhtiöiden perustaminen entisten kehittämisen ohella."

2) "Valiokunta edellyttää, että hallitus varmistaa Veitsiluoto Oy:n Kemian ja Kemijärven lämpövoimaloiden rakentamisen aloittamisen vuonna 1993."

52. Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittäminen

Korostamme pienen ja keskisuuren yritystoiminnan merkitystä sekä työllistäjänä että tuonin korvaajana ja viennin monipuolistajana.

24. Kehittämispalvelut pienille ja keskisuurille yrityksille (siirtomääräraha 2 v)

Vaikean työllisyystilanteen huomioon ottaen ehdotamme lisäystä.

Ehdotamme,

että momentille 32.52.24 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa.

40. Valtionavustus pk-yritysten kehittämis- ja palvelutoimintaan ja alan yhteisöille (siirtomääräraha 2 v)

Vuodeksi 1993 oli myönnetty 19 miljoonaa markkaa, nyt hallitus esittää vain 13 miljoonaa markkaa.

Ehdotamme,

että momentille 32.52.40 otettaisiin lisäyksenä 6 000 000 markkaa.

Pääluku 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtion hyvinvointimenot ovat työministeriön ohella suurelta osin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Tämän pääluokan menoja voidaan osittain pitää vaihtoehtoisina sisäasiainministeriön menojen kanssa. Sisäasiainministeriön hallinnonalan kohdalla valtiovarainvaliokunta ilmaisee huolensa poliisien vähyyteen nähden. Huolen ilmaisu on perusteltu, mikäli Ahon hallituksen sosiaalipolitiikka jatkuu nykyisellään. Sisäasiainministeri puolestaan lupaa pyrkiä siihen, että 276 poliisin vakanssin vähentämisestä luovutettaisiin, kun valtioneuvosto helmikuussa päättää uusista budjettikehyksistä.

Aikaisemmista vuosikymmenistä ja vuosisadoistakin tiedämme, että tilanteet, joissa suuret väestöryhmät jäävät hyvinvoinnin ulkopuolelle ja ilman yhteiskunnan yhteisen tuotannon tuomia etuuksia, ovat olleet yhteiskuntajärjestykselle vaarallisia.

Muutos hyvinvointivaltiosta oikeistolaiseen tai monetaristiseen "omatoimivaltioon" saattaa johtaakin repression korostumiseen, jolloin yhteiskunta maksaa huomattavan hinnan siitä, että se laiminlyö sosiaalipolitiikkansa ja osittain myös opetuspolitiikkansa, mutta ennen kaikkea työllisyyspolitiikkansa. Tukahduttamisen tehtäväksi tulee työttömien ja osattomien kurinpito: yhteiskunnan syrjäytetyt turvautuvat rikollisiin menetelmiin saadakseen edes jotakin siitä hyvinvoinnista, jotka heiltä kielletään.

Ahon hallituksen suorittaman käänteen lähde on ollut siinä monetaristisessa politiikassa, joka on ollut muodissa noin 15–20 vuotta Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Sama hyvinvointivaltion "omatoimisuusvaltiolla" korvaava politiikka on levinnyt myös Pohjoismaihin. Yksityistämisen kannattaminen ja julkisen toiminnan arvosteleminen rinnakkain ovat selvästi monetarismisävytteisiä ideologisia kannanottoja edustan muualla konservatiivien, mutta meillä kuitenkin myös keskustan arvovalintoja.

Ahon hallituksen myötä yhteiskunnan perusideologia on muuttumassa uusliberalistiseen suuntaan. Ahon linjan mukaan ihmisten edellytetään itse hoitavan asiansa turvautumatta suuremmin julkisen vallan toimenpiteisiin. Samalla hyvinvointivaltion tasa-arvoideologia väistyy. Tätä yksilönvastuuta on korostanut myös presidenttiehdokas Väyrynen Kauppalehden haastattelussaan.

Uusliberalistiseen ideologiseen hyökkäykseen kuuluu myös ideologisin perustein tapahtuva julkisen toiminnan arvostelu. Ideologiaa kylläkin peitellään taloudellisella välttämättömyydellä, rajutkin supistukset esitetään vain ainoina mahdollisuuksina. Puheella välttämättömyydestä pyritään vaimentamaan keskustelu päätöksenteon arvoperusteista ja valinnoista. Ne jäävät näin poliittisen, ennen kaikkea talouspoliittisen keskustelun ulkopuolelle. Julkisen vallan ylläpitämä toiminta leimataan epätaloudellisemmaksi ja tehottomammaksi kuin yksityinen toiminta. Yksityinen ihannoidaan yksilölliseksi, julkinen palvelu kollektiiviseksi, massamaiseksi. Yksityisen sektorin mittavat virheinvestoinnit matkailuun, kauppakeskuksiin ym. osoittavat selvästi, että se tehottomuus maksetaan miljardien pankkitukena.

Lama on tietenkin totta, julkisen hallinnon voimavaroja joudutaan supistamaan, vaikkakin supistamisen aikatauluun ja laajuuteen liittyy ideologisia ja poliittis-taloudellisia perusteita. Haasteita aiheuttaa myös esimerkiksi eräiden valtioiden pyrkimys ryhtyä sosiaaliturvan ja ympäristön polkumyyniin (Euroopassa erityisesti Ison-Britannian konservatiivihallitus havittelee maalleen tätä asemaa murskattuaan auli liikkeen ja estettyään sosiaalikesymysten ottamisen enemmistön päätettäväksi Euroopan liitos).

Suomessa julkisen sektorin osuutta on käytetty myös talouskehityksemme kuvaamisessa: julkisen sektori olisi muka paisunut liian suureksi. Väitteiden mukaan löytyy runsaasti sellaisia julkisen vallan ylläpitämiä tehtäviä, jotka pitäisi siirtää yksityiselle sektorille tai jättää markkinavoimien varaan. Taustalla on ideologinen eikä järkeilyyn perustuva oletamus tai väite, että Suomi ei kestä nykyisen suuruista julkista sektoria. Julkisen menotalouden tämän päivän ongelmat ovat kuitenkin verokertymän romahduksessa, pankkikriisin ja työttömyyden aiheuttamissa kustannuksissa sekä velanhoitokustannuksissa. Ongelmat eivät ole hyvinvointipolitiikan, vaan huonon taloudenhoidon aiheuttamia. Itse asiassa ongelmat ovat pahentuneet siksi, että hallitus on harjoittanut väärää talouspolitiikkaa.

Hallitus on hyvin nopeassa tahdissa ja hyvin monessa kohdin heikentänyt etuja pyrkien samalla lisäämään palvelusten maksullisuutta niin, ettei niiden kerrannaisvaikutusta taikka pitkäaikaisvaikutusta pystytä ottamaan huomioon. Hyvinvointivaltion turvaverkon huonontaminen johtaa myös suuriin rakenteellisiin muutoksiin.

Oikeistolaiselle ideologialle ostovoiman turvaaminen tulonsiirroilla on vähintäänkin epäilyttävää, ellei jopa julkiselle vallalle kuulumaton tehtävä. Tätä taustaa vasten voidaan ymmärtää valtiovarainministeri Viinosen hyökkäily ammattiyhdistysliikettä vastaan. Ay-liikehän on huolehtinut palkansaaajia hyödyttävistä tulonsiirroista, joista toki osaksi ovat hyöttyneet sellaisetkin ryhmät, jotka eivät siihen lukeudu.

Kun ulkomaille joulukuussa 1993 levisi kuvia Suomen leipäjonoista ja tutkimuksesta, jonka mukaan satatuhatta suomalaista oli kokenut jonkintasoista nälkää, niin valtioneuvoston jäsenet olivat ennen kaikkea huolissaan Suomen kuvasta ulkomailla. Niinpä 9.12. radiossa esiintynyt ministeri Huuhtanen oli huolestunut juuri kuvasta. Sosiaalialan ihmisten pitäisi kuitenkin olla huolestuneita siitä todellisuudesta, mikä vallitsee, eli leipäjonoista, ahdingosta, ravinnon puutteesta — silloinkin kun se ei ole tappavaa — ja työttömyydestä. Huolestuttavaa ei ole Suomen kuva ulkomailla, huolestuttavaa on se sosiaalinen todellisuus, joka meillä vallitsee. Vielä huolestuttavampaa on, jos tätä ei alan ministeri tajua. Kyse ei todellakaan ole siitä, miten asian tiedottaminen hallitaan, vaan siitä, miten puute poistetaan.

Lähes kaikki tämän pääluokan menot (mm. lapsilisät, työttömyysturva, sairausvakuutus, eläkevakuutus) säädetään lailla, joten niitä koskevat esityksemme on käsitelty asianomaisten lakiehdotusten yhteydessä.

15. Perhekustannusten tasaus

51. Äitiysavustus (arviomääräraha)

Eduskunta on jo käsitellyt hallituksen perhepoliittisen ”uudistuksen”, jossa kylläkin perhetuen rakennetta uudistettiin luopumalla vero- ja vähennyksistä lapsilisien korottamiseksi. Tällöin ei kuitenkaan verovähennyksiä hyvitetty kokonaisuudessaan, vaan hallitus pyrki säästämään kolmattasataa miljoonaa markkaa tässä yhteydessä.

Edellä mainitussa uudistuksessa tapahtuneet lapsilisien korotukset vähennettiin kuitenkin toimeentulotuen saajilta.

Hallitus on vähentänyt tältä momentilta. Katsonne, ettei vähennyistä tulisi tehdä.

Ehdotamme,

että momentille 33.15.51 otettaisiin lisäyksenä 13 000 000 markkaa.

17. Työttömyysturva

Hallitus esitti työttömyysturvaan sellaista muutosta, että peruspäivärahan riippuvuus puolison tuloista vähenisi, mutta samalla toteutettaisiin kuitenkin säästöjä työttömyysajan turvaan siinä määrin, että Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei ole voinut tätä työmarkkinatuen sisältämää uudistusta hyväksyä. Kun myös muu oppositio pysyi yhtenäisenä, joutui hallitus muuttamaan esitystään.

Työttömyysturvamenot ovat paisuneet hallituksen epäonnistuneen talouspolitiikan seurauksena. Siten virheellinen talouspolitiikka ja elvyttämisestä kieltäytyminen ovat romahduttaneet veropohjan, synnyttäneet joukkotyöttömyyden siitä aiheutuvine suurine menoerineen, niin että hallitus on perin pohjin velkaannuttanut valtiontalouden kieltäytyessään elvytyksestä sillä verukkeella, että se lisäisi velkaa.

Lokakuussa 1993 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 99 900 henkeä eli 14 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Alle 20-vuotiaita nuorista työttömistä oli kolmannes eli 33 000.

Suurtyöttömyys merkitsee sitä, että yhä useampi jää ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle. Työttömällä olisi oikeus, oltuaan määrääjän työttömänä, saada ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehdon täyttävä työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka.

Ahon hallitus on purkanut työttömien oikeutta työ-, koulutus- ja harjoittelupaikkaan samalla, kun työttömyys on pahentunut.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on, yhtenä keinona avata työmahdollisuus nuoremmille, esittänyt palkansaajan luopumiseläkettä. Nuorten työttömyyden alentamiseksi tulisi väliaikaisena ratkaisuna luoda palkansaajan ja yrittäjän luopumiseläke maatalousyrittäjien luopumiskorvauksen tapaan. Luopuminen edellyttäisi työnantajan sitoutumista ottamaan nuorempi työntekijä eläkkeelle siirtyvän tilalle. 40 kansanedustajaa on tehnyt asiasta lakialoitteen. Jo työttöminä oleville esitetään myös työttömyyseläkkeen ikärajan väliaikaista alentamista 55 vuoteen. Aloitteella puolustetaan myös yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan säilyttämistä 55 vuodessa. Lakien ehdotetaan olevan voimassa kolme vuotta.

Ehdotamme,

että luvun 33.17 perusteluissa lausutaisiin:

1) ”*Valiokunta*, todeten nuorisotyöttömyyden pahentuneen, *edellyttää* hallituksen ryhtyvän pikaisesti toimiin sen helppottamiseksi osoittamalla nuorille työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka edes väliaikaisesti sekä kokeilemalla nuorten omien erilaisten työllistymis- ja aktivointihankkeiden tukemista passivoivan työttömyyden asemasta.”

2) ”*Valiokunta*, todeten pitkäaikais-työttömien määrän hallituksen arvion mukaan nousevan 200 000 hengeksi vuonna 1994 ja yhä useamman myös joutuvan ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle, *edellyttää* hallituksen ryhtyvän toimiin pitkien työttömyysjaksojen katkaisemiseksi.”

Päälukka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Hallitus ennakoi työttömyyden kasvavan vuonna 1994 haluamatta kuitenkaan ryhtyä riittäviin talouspolitiikan toimiin tai edes työvoimapolitiisiin toimiin ongelman suhteen. Hallituksen lamassa käynnistämä julkisen sektorin työvoiman vähentäminen samoin kuin yksityisen sektorin työvoimavähennykset lisäävät työvoimapolitiittisten toimien tarvetta.

Yleisperusteluissa ehdotamme ”Suomen käynnistysohjelman” tekemistä. Tässä päälukassa teemme ehdotuksia vain eräistä työministeriön toimenpiteistä. Työttömyyteen vaikutetaan pelkillä työministeriön toimilla vain osittain.

02. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että momentille 34.06.02 otettaisiin lisäyksenä 700 000 000 markkaa.

30. *Valtionapu kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen* (arviomääräraha)

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että momentille 34.06.30 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa.

61. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen*
(arviomääräraha)

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että momentille 34.06.61 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa.

62. *Työllisyysperusteinen valtionapu investointeihin* (arviomääräraha)

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että momentille 34.06.02 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa.

77. *Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi*
(siirtomääräraha 3 v)

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että momentille 34.06.77 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa.

Päälukko 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. (35.15, 30, osa ja 32, osa) *Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu*

87. (35.15.87) *Luonnonsuojelualueiden hankkiminen* (siirtomääräraha 3 v)

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1993

Asko Apukka

Timo Laaksonen

Juhani Vähäkangas

Luonnon monimuotoisuuden varjelemiseksi ja mm. aarnialueiden säilyttämiseksi tulisi myös hankintaa lisätä. Kiinnitämme huomiota siihen, että meidän itsemme tulee huolehtia luontomme monimuotoisuuden varjelemisesta eikä jättää sitä suinkaan muiden huoleksi, jolloin ulkoa tarjotut muodot ja tavat eivät välttämättä ole sopivimpia suomalaisen ihmisen ja luonnon kannalta.

Ehdotamme,

että momentille 35.30.87 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa.

45. Asunto- ja rakennustoimi

60. *Siirto valtion asuntorahastoon*

Kiinnitämme huomiota siihen, että maassamme vallitsee edelleenkin asuntotarpeella mitaten puutetta asunnoista, vaikka maksukykyinen kysyntä onkin laman takia lähes loppunut. Lisäksi tulisi 1970-luvulla rakennettua asuntokantaa korjata ja kunnostaa. Riittävän uustuotannon ja korjaustoiminnan mahdollistamiseksi ehdotamme 1,1 miljardin markan siirtoa asuntorahastoon.

Ehdotamme,

että momentille 35.45.60 otettaisiin lisäyksenä 1 100 000 000 markkaa.

III

YLEISPERUSTELUT

Talouden rakennemuutos — Ympäristöverot

Suomen talous vaatii useita samanaikaisia tervehdyttämistoimia. Tärkein näistä on verotuksen rakennemuutos, vihreä verouudistus eli työn verotuksen keventäminen kattavan ympäristöverotuksen kautta. Jotta uudistuksen vaikutukset eivät jäisi pelkästään fiskaalisiksi, pitäisi budjetin tuloverokertymästä ja välillisinä työvoimakustannuksina kerättävistä maksuista siirtää useiden miljardien markkojen suuruinen erä koottavaksi ympäristöverotuksella.

Ympäristöverotuksen tulee kohdistua pahimpiin ilman-, maaperän- ja vesistösaasteisiin saasteveroina, merkittäviin luonnonvarojen käyttöön resurssiveroina sekä fossiilisiin polttoaineisiin ns. energiaverona. Tällaisen kehityksen pitää olla jatkuvaa ja asteittain kiristyvää. Hallituksen tulee jo viimeistään vuoden 1995 budjetin julkistamisen yhteydessä esittää useamman vuoden ohjelma, josta selkeästi ilmenee määrätietoinen tavoite verotuksen kokonaisrakenteen radikaaliksi muuttamiseksi.

Ympäristöverotus edistäisi myös ympäristönsuojeluteknologian kehittymistä. Tällä hetkellä ympäristöteknologiaan käytetään jo kymmeniä miljardeja markkoja ja se on maailmanmarkkinoilla nopeimmin kasvava ala. Suomalaiset yritykset saisivat kilpailuvaltin, jos omassa maassa oltaisiin kehityksen keulalla ympäristöverotuksessa.

Työttömyys on nykyisen laman polttavimpia ongelmia. Työntekijöiden palkkaaminen on kallis investointi. Suurin syy tähän on työnteolla ansaittuihin tuloihin ja työllistämiseen kohdistuva ankara verotus. Verotus heikentää ihmistyön kilpailukykyä tuotannon tekijänä verrattuna energian, raaka-aineiden ja koneiden käyttöön. Työllistämisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että jo ensi vuonna työnantajan sosiaaliturvamaksuja kerättäisiin muutoin kuin palkkaperusteisesti.

Verotusta voidaan muuttaa työllistämistä tukevaan suuntaan ympäristöverotuksen lisäksi ainakin seuraavin keinoin:

1) Työeläkemaksuja lukuun ottamatta työnantajamaksujen perusteeksi otetaan palkkojen sijasta esimerkiksi käyttö- tai myyntikate.

2) Karsitaan yritystukia. Vapautuvat varat käytetään välillisten työvoimakustannusten alentamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että kestäväan kehityksen edistämiseksi verotuksen painopistettä siirretään ympäristöverotuksen suuntaan. Kattavan energiaveron lisäksi tulee ottaa käyttöön jätevesien päästömaksut, käyttäjämaksut jätehuollossa sekä hyödykemaksut tavaroiden elinkaaren haitallisuuden mukaan. Ympäristöverojen ja -maksujen tuotoilla alennettaisiin ensi vaiheessa työnantajan sosiaaliturvamaksua ja myöhemmin myös tuloveroja.”

Lisäksi ehdotan,

että yleisperusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että välillisten työvoimakulujen laskentaperusteita muutetaan työeläkemaksuja lukuun ottamatta muuttamalla työnantajamaksujen laskentaperuste palkkasummapohjaisesta työvaltaisista aloja suosivaksi.”

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Henkilöstömenövähennys

Valtion vuoden 1994 talousarvion perusteluissa tähdennetään, että valtion hallinnossa pyritään mm. palkkaratkaisuun, joka niukoista taloudellisista resursseista huolimatta takaa valtion työntekijöille irtisanomissuojan. Tästä huolimatta valtion eri organisaatioissa on käynyt ilmi suunnitelmia, jotka tähtäävät hallinnon rationalisoinnin nimissä tapahtuviin irtisanomisiin. Rationalisointityö valtion hallinnossa on perusteltua, mutta se tulee toteuttaa niin, ettei lama irtisanomisten myötä entisestään syvene.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että yksityiskohtaisten perustelujen lu-
vussa Henkilöstömenövähennys lausuttai-
siin:*

*"Valiokunta edellyttää, että valtion
hallinnon kehittäminen ja rationalisointi
toteutetaan niin, että vältytään irtisano-
misilta ja että toimintoja tehostetaan
mm. henkilöstösiirroilla".*

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

Voimassa oleva varallisuusvero merkitsee omaisuuden osittaista kaksinkertaista verotta-
mista. Ensiksikin se on erityisen haitallinen pien-
ten ja keskisuurten yritysten pääomarakenteen
vahvistamisen kannalta ja toimii siten pääoma-
tuloverolain tavoitteiden vastaisesti. Toiseksi se
korottaa kotitalouksien asumiskustannuksia,
erityisesti kiinteistöveron käyttöönoton jälkeen.
Linjakas verotus edellyttää, että omaisuuden
tuottoa verotetaan pääomatuloverolailla ja
reaaliomaisuutta kiinteistöverolailla.

Omaisuuden osittaisen kaksinkertaisen vero-
tuksen poistamiseksi verotusta tulee kehittää
niin, että luovutaan erillisestä ja vanhanaikaisesta
varallisuusverosta. Tämä edellyttää kiinteis-
töveron veropohjan laajentamista kattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että osaston 11 perusteluissa lausuttai-
siin:*

*"Valiokunta edellyttää, että omaisuu-
den osittaisen kaksinkertaisen verotuk-
sen poistamiseksi hallitus tutkii mahdol-
lisuutta luopua erillisestä varallisuusve-
rosta laajentamalla kiinteistöveron vero-
pohjaa kattavaksi."*

Henkilöliikennepalveluiden arvonlisäveroksi
tulee 12 prosenttia, joka kohdistetaan myös
vastoin EU-käytäntöä joukkoliikennetukeen.
Suurimmissa kaupungeissa arvonlisävero korot-
taneen lipun hintoja noin 20 prosentilla.

EU-maissa joukkoliikenteen arvonlisävero
on yleensä 0—6 prosenttia. Suomessa arvonlisä-
vero rankaisee joukkoliikennettä rankemmin
kuin yhdessäkään muussa Euroopan maassa.

EU-maissa joukkoliikennettä suositetaan alhaisen
verokannan lisäksi jättämällä yleistuki veron
ulkopuolelle.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että osaston 11 perusteluissa lausuttai-
siin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus
ryhtyy toimenpiteisiin arvonlisäveron
poistamiseksi joukkoliikenteen alijäämä-
tuolta."*

MENOT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLIN- NONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. (24.30.22, 50 ja 66) *Varsinainen kehitysyh-
teistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Valtion ensi vuoden budjettiesitys kohtelee
kaltoin kehitysmaita. Kehitysyhteistyömäärära-
hojen absoluuttinen ja suhteellinen laskusuunta
jatkuu kolmatta vuotta peräkkäin. Esityksen
mukaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön käy-
tettäisiin ensi vuonna puolet vähemmän varoja
kuin kuluvana vuonna.

Lisäksi, jotta kehitysyhteistyömäärärahat
saataisiin näyttämään suuremmilta kuin ne to-
dellisuudessa ovat, niihin on sisällytetty sellaisia
menoja, joilla ei ole mitään tekemistä varsinaisen
kehitysyhteistyön kanssa kuten korkotuki
Suomen vientiyrityksille ja pakolaisten vastaan-
ottoon liittyviä menoja, jotka molemmat kuulu-
vat budjetin muihin menoluokkiin.

Leikkaukset kohdistuvat tällä kertaa suhteel-
lisesti raskaimmin YK-järjestöjen kautta toteu-
tettavaan monenkeskiseen yhteistyöhön sekä
kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyömäärära-
hoihin.

Hallituksen virallinen tavoite on edelleen
0,7 %, mutta vastoin eduskunnan nimenomaista
pyyntöä se ei ole kyennyt esittämään aikataulua
tavoitteen toteuttamiselle.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talous-
arvioaloite n:o 169),

*että momentille 24.30.66 otettaisiin li-
säyksenä 550 000 000 markkaa.*

Lisäksi ehdotan,

että momentin 24.30.66 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että kehitysyhteistyön lisävarat ohjataan ensisijaisesti monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön YK:n kehitysohjelmien kautta sekä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön".

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

31. *Kuntien yleiset valtionosuudet* (arviomääräraha)

Kuntien valtionosuuksien leikkaus yhteensä noin neljällä miljardilla markalla rasittaa kuntien jo muutoinkin epävakaa taloutta. Useimmissa Suomen kunnissa veroäyrin korotuspaineet ovat ilman valtionosuuksien leikkauksien jo noin 2—3 penniä ja velkaantumisaste on kaksinkertaistunut viiden viime vuoden aikana.

Käytännössä kunnat joutuvat paikkaamaan valtionosuuksien menetyksen lisävelanotolla, veroäyrin korottamisella tai kuntien työntekijöiden joukkoirtisanomisilla.

Valtionosuuksien karsiminen ei luo todellista säästöä julkisissa menoissa, koska kustannukset vain siirtyvät valtiolta kunnille. Kuntien valtionosuuksien leikkaukset kohdentuvat epätasaisesti erityyppisiin kuntiin. Eniten valtionosuuksia esitetään karsittavaksi asutustaajamien ja pääkaupunkiseudun kunnilta ja kaupungeilta, joiden tulot ovat muutenkin supistuneet verotulojen romahtamisen myötä. Valtionosuuksien leikkaus onkin toteutettava valtiovarainministeriön alun perin esittämän mallin mukaan samalla prosentilla.

Edellä olevan perusteella ehdotan kunnioittaen (talousarvioaloite n:o 170),

että momentille 26.97.31 otettaisiin lisäyksenä 1 200 000 000 markkaa.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. (27.12, 14, 25, 27 ja 99, osa) Puolustusvoimat

16. (27.25.16) *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Puolustusmateriaalihankintojen 3 miljardista noin 2,4 miljardia markkaa esitetään käytettäväksi hävittäjähankintoihin. Lisäksi torjuntahävittäjien ase- ja huoltojärjestelmien ostamiseksi esitetään tilausvaltuutta, joka tulevana vuonna nielisi budjetista 40 miljoonaa markkaa, ja seuraavina muutamana vuotena peräti 4,4 miljardia markkaa. Tässä tilanteessa mahdolliset uudet tilausvaltuudet on syytä jähdyttää. Lisäksi on syytä neuvotella hävittäjien maksuaikataulun pidentämisestä.

Tulevina vuosina Suomen tulee pyrkiä puolustusmenojen osuuden vähentämiseen BKT:sta siten, että puolustusmenojen osuus olisi noin 1 % BKT:sta.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 34),

että momentilta 27.10.16 vähennettäisiin 820 000 000 markkaa puolustusmateriaalihankintoihin osoitetusta määrärahasta.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtion ja kuntien taloudet ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Kuitenkaan niiden välistä yhteyttä ei ole otettu riittävässä määrin huomioon poliittisessa päätöksenteossa.

Engelma on kärjistynyt lama-aikana. Kunnille on siirretty ja siirretään taloudellisia lisärasitteita liian nopeasti. Tämän vuoksi on suuri vaara, että kuntatalouden lisärasitteet johtavat haitallisiin kulutusta leikkaaviin lisäveronkorotuksiin sekä samanaikaisesti kunnallisen palvelutason heikkenemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 171),

että pääluokan 28 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus käynnistää pikaisesti neuvottelut valtion ja kuntien välisestä rahojen ja tehtävien jaosta. Tavoitteena on akuutin kuntataloutta koskevan kriisin laukaiseminen sekä valtion ja kuntien tarjoamien hyvinvointipalvelujen kartoitus, palvelutason määrittely ja kustannusten jako.”

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Korkeakoulut

21. (29.10.01, 20, 21 ja 28) *Korkeakoulujen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Vuoden 1994 talousarviossa esitetään korkeakoulujen toimintamenojen supistamista runsaalla miljardilla markalla, vaikka hallitus on määritellyt ohjelmassaan koulutuksen ja tutkimuksen yhdeksi tärkeimmistä kehittämisen kohteista.

Opintoihin ja tutkimukseen on leikkaamisen sijasta sijoitettava nykyistä suurempi osuus Suomen BKT:sta.

Yhteiskuntamme on Euroopan yhdentymisen myötä etsimässä uutta suuntaa, ja on aikaisempaa tärkeämpää ennakoida tulevaisuuden kehityksen vaihtoehtoja ja mahdollisia uhkatekijöitä. Tulevaisuustutkimus pyrkii kartoittamaan tieteellisin keinoin tulevaisuuden mahdollisia suuntia. Toiminnalle tarvittaisiin välttämättä korkeakoulupohja, jotta myös tarpeellinen alemmantasoinen koulutus alalle saataisiin käyntiin.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 66),

että momentille 29.10.21 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa.

Lisäksi ehdotan,

että momentin 29.10.21 perusteluissa lausuttaisiin (talousarvioaloite n:o 251):

”Valiokunta edellyttää, että tästä summasta osoitettaisiin 200 000 markkaa tulevaisuustutkimuksen professorin viran perustamiseen Helsingin yliopistoon.”

90. Taiteen tukeminen

31. *Valtionosuus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Kuurojen liitto ry. ja Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskus ovat yhteistyössä suunnitelleet kuurojen teatterikoulutuksen järjestämistä Teatterikorkeakoulun tiloissa erillisrahoituksen turvin. Laman aikana yhä useammat kuurotkin ovat menettäneet työpaikkansa, eikä mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen liiemmin ole.

Teatterikoulutus lisäisi kuulevien ja kuurojen välistä tasa-arvoa sekä antaisi mahdollisuuden samantasoiseen koulutukseen kuulevien kanssa, ja näin he olisivat jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden alaa opiskelevien kanssa. Mm. Ruotsissa on jo aloitettu 3,5-vuotinen näyttelijäkoulutus kuuroille yleisen näyttelijätyön koulutusohjelman rinnalla.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 278),

että momentille 29.90.31 otettaisiin lisäyksenä 2 000 000 markkaa kuurojen näyttelijäkoulutukseen.

94. Kirjastotoimi

29. *Näkövammaisten kirjaston muut kulutusmenot*

Voimassa olevan lain mukaan Näkövammaisten kirjaston tehtävänä on edistää sellaisten henkilöiden kirjallisuuden harrastusta, jotka näkövammaan tai muun vammaan tai sairauden takia eivät voi käyttää tavallisia kirjoja, sekä tyydyttää heidän koulutus- ja sivistystarpeitaan.

Näkövammaisten kirjastopalvelut ovat peruspalveluja, joilla turvataan näkövammaisten tasa-arvo muiden kansalaisten kanssa. Kirjastopalvelut ovat näkövammaisille tärkeämpiä kuin näkeville, sillä pääsääntöisesti näkövammaiset saavat äänikirjansa ja muun materiaalin kirjastosta.

Postin muuttuminen liikelaitokseksi on tuonut Näkövammaisten kirjaston postimaksujen piiriin. Kirjaston pienenevistä toimintamenoista tämä uusi menoerä leikkaa kohtuuttoman suuren osan.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 279),

että momentille 29.94.29 otettaisiin lisäyksenä 500 000 markkaa materiaaliuutantoon ja lainausten postituskuluihin.

96. Kulttuurin muut menot

30. *Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuri-toimintaan (arviomääräraha)*

Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kirjailija Väinö Linnan Reitti (Linnanreitti) Urjalan kunnassa tulee säilyttää ja kunnostaa. Linnan tuotantoon ja lapsuuteen liittyvään alueeseen ovat kuuluneet mm. vanha pappila, vpk:n talo, työväentalo ja koulu. Vuosittain edellä mainitulla alueella järjestettävillä Pentinkulman päivillä voi Suomen nykyinen ja tuleva sukupolvi nähdä alueen kehityksen ja murroksen aina itsenäisyytemme saakka.

Vuoden 1994 suunnittelun ja kunnostamisen määrärahan tarve on 2 milj. markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 335),

että momentille 29.96.30 otettaisiin lisäyksenä 2 000 000 markkaa kirjailija Väinö Linnan Reitin säilyttämiseen ja kunnostamiseen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

Suomen maa- ja metsätalous on vuosikymmeniä rakentunut vääristävän tulopolitiikan ja tuotantomenetelmien varaan. Tulevina vuosina kansainvälisten elintarvikemarkkinoiden vapautuminen ja ympäristöongelmat pakottavat suuntaamaan maataloutta kansantaloudellisesti ja ekologisesti kestäväälle pohjalle. Euroopan neuvostossa puhutaan maatalouden revoluutiosta, joka Pohjolan maatalousvyöhykkeillä on tarpeen.

Maataloustulolain mukaisesta valtion vientituesta tulee siirtyä suoraan tulotukeen. Tämä myös vähentäisi ylituotantoa, sillä tällä hetkellä viljelijän palkka riippuu liikaa tuotantomäärästä ja tehotuotannosta. Tämä uudistus suuntaisi maataloutta ekologisesti kestäväälle pohjalle. Tukea tulee myös suunnata maaseudun elävöittämiseen pienyritystoimintaa ja laajamittaista luomutuotantoa rahoittamalla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että pääluokan 30 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus muuttaa maataloustulolakia siten, että luovutaan maataloustuotteiden vientituesta ja siirrytään maanviljelijöiden suoraan tulotukeen.”

Kalastuselinkeino saa valtiolta erilaisia ja päällekkäisiä avustuksia ja tukia monilta eri momenteilta ja monelta eri rahoittajalta alalla vallitsevasta ylikapasiteetista huolimatta. Kalatalouden tukijärjestelmä vaatii perusteellista uudelleenarviointia.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että pääluokan 30 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että kalatalouden tukijärjestelmää yksinkertaistetaan ja päällekkäisiä tukimuotoja karsitaan.”

01. (30.01, osa) Maa- ja metsätalousministeriö
ja maaseutuelinkeinopiirit25. *Eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)*

Lääketieteellinen tutkimus nojautuu edelleen liikaa eläinkokeisiin, joista osa on hyvinkin tuskallisia. Nykytiedon valossa voitaisiin kuitenkin siirtyä korvaaviin tutkimusmenetelmiin, jotka tarjoavat luotettavia tuloksia. Jo eettiset perusteet edellyttäisivät tuskallisista eläinkokeista luopumista.

Eläinkokeiden vaihtoehtojen tutkimus saa äärimmäisen vähän rahoitusta verrattuna niihin tutkimusmäärärahoihin, joita valtio ja eri säätiöt vuosittain myöntävät eläinkokeelliselle tutkimukselle.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 172),

että momentille 30.01.25 otettaisiin lisäyksenä 1 000 000 markkaa eläinkokeita vähentävien ja korvaavien menetelmien kehittämiseen.

Suomessa on vielä jäljellä vanhoja kotimaisia kotieläinrotuja, jotka uhkaavat geneettisesti menehtyä, jollei järjestelmällisiin toimiin niiden perinnöllisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ryhdytä. Meillä ei ole varaa menettää näissä roduissa ja kannoissa olevia geenejä. Säilyttämisen vaatii kuitenkin järjestelmällistä toimintaa ja yhteiskunnan rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 276),

että momentille 30.01.25 otettaisiin lisäyksenä 3 000 000 markkaa vanhojen kotimaisten eläinrotujen ja -kantojen säilyttämiseen geenipankkina.

50. Valtionapu eläinsuojelutyöhön

Hallitus esittää momentin 30.01.50 (valtionapu eläinsuojelutyöhön) ja sen määrärahan poistamista talousarviosta. Poistamista perustellaan yleisillä säästösyillä ja erän aiheuttamilla hallintokustannuksilla.

Vaikka kyseinen määräraha on viime vuosina ollut tarpeeseen nähden täysin alimitoitettu, valtakunnallista eläinsuojelutyötä tekevät yhdistykset ovat kuitenkin sen turvin voineet jatkaa arvokasta työtään. Tilanteessa, jossa lama on paitsi lisännyt eläimiin kohdistuvia julmuuksia myös sulkenut eläinsuojeluyhdistysten normaalit tulolähteet, on vastuutonta lakkauttaa valtionapu eläinsuojelutyöltä.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 173),

että momentti 30.01.50 palautettaisiin talousarvioon ja momentille myönnettäisiin 200 000 markkaa.

33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera) on perustettu maatalouselinkeinojen rakenteen ja maaseudun kehittämiseksi. Jo monen vuoden ajan hallitus on käyttänyt rahaston varoja maatalouden ylijäämien viennin rahoittamiseen vastoin rahaston toiminta-ajatusta.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varat on käytettävä maatalouden välttämättömän rakennemuutoksen toteuttamiseksi, eikä ylijäämien vientiin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 30.33 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että jatkossa Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja on käytettävä rahaston toiminta-ajatuksen mukaisesti maatalouden vält-

tämättömän rakennemuutoksen toteuttamiseksi.”

34. Muut maatalouden menot

40. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen

Turkistarhaus on häpeäpilkku suomalaisten elinkeinojen joukossa. Turkistarhoilla pidetään luonnonvaraisia eläimiä lähes keskitysleirimäisissä oloissa. Lisäksi tarhat saastuttavat ympäristöä erittäin raskaasti pilaamalla maaperän, avovedet, ilman ja jopa pohjaveden. Valtion ei tule tukea eettisesti ja ympäristön kannalta näin arveluttavaa elinkeinoä.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 175),

että momentilta 30.34.40 vähennettäisiin 770 000 markkaa käyttösuunnitelman kohdasta Turkistalouden kehittäminen.

Maassamme esiintyy jatkuvasti halua tutkia uudenlaisia tuotanto- ja asuinyhteisöjä. Näitä ovat esimerkiksi kokeilukylät, osuuskunnat, yhdistykset ja suurehkojen laitosten osat.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 273),

että momentille 30.34.40 otettaisiin lisäyksenä 5 000 000 markkaa maaseudun uudenlaisten tuotanto- ja asuinyhteisökokeilujen avustamiseen.

Suomessa on suuri määrä autiona olevia maatiloja, joista voitaisiin kunnostaa keräilyllä ja metsän- ja lampaanhoidolla toimeentulevia, nyt työttöminä olevia työllistäviä luonnonhoitotiloja. Maatalouden ylituotantoa ei näin lisättäisi ja haja-asutusalueet säilyisivät asuttuina.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 274),

että momentille 30.34.40 otettaisiin lisäyksenä 5 000 000 markkaa luonnonhoitotilojen perustamis- ja ylläpitoavustuksiin.

85. Vesivarojen käyttö ja hoito

77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)

Valmisteilla oleva YVA-menettely vaatii selvittämään erilaisten hankkeiden kaikki hyödyt, kustannukset, haitat ja muut vaikutukset. Vasta tämän kokonaisvaltaisen arvioinnin jälkeen päätetään tarvittavista toimenpiteistä. Vesistöjen ruoppauksista ja perkauksista aiheutuu vaurioita ja kohtuutonta haittaa vesiluonnolle.

Vesistöjen ruoppaushankkeissa tulisi soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Eräs esimerkki ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeellisuudesta on Toijalassa, Viialassa, Urjalassa ja Kylmäkoskella sijaitsevan Tarpianjoen ruoppaushanke, jota myös alueen kunnat vastustavat. Budjettiin on varattu 500 000 markan määräraha ruoppauksen aloittamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 30.85.77 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että määrärahaa ei käytetä Tarpianjoen ruoppaukseen.”

95. Metsähallitus

Metsähallitus on sitoutunut toteuttamaan kansainvälisten sopimusten mukaisia metsien kestävästä käytöstä ja biologisen monimuotoisuuden yleisperiaatteita. Metsähallituksella on kuitenkin ristiriitainen tehtävä. Toisaalta sen täytyy ansaita 150 miljoonaa markkaa vuodessa valtion kassaan ja toisaalta se on luonnonsuojelusta vastaava hallintoelin. Käytännössä tämä ristiriita näkyy. Samalla kun Metsähallitus kartoittaa vanhojen metsien luonnonarvoja, se myös hakkaa vanhoja luonnonmetsiä.

Vanhojen metsien hakkuut ovat ristiriidassa luonnonvarojen kartoitustehtävän kanssa ainakin siihen saakka, kunnes kartoitus on saatu tehdyksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 30.95 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että Metsähallitus hoitaa valtion metsiä kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti, eikä hanki tuloja luonnonsuojelualueilta.”

Pääluokka 31

LIIKENMINISTERIÖN HALLINNONALA

58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut

62. *Valtionrautateiden radanpito (siirtomääräraha 3 v)*

Maailman tila 1993 -ympäristöraportin mukaan useat Euroopan maat suunnittelevat suuria parannuksia rautateihin. Suomessa raideliikennettä, joka säästää energiaa, parantaa työllisyyttä ja on turvallinen, on laiminlyöty vaarallisen pitkään.

Suomen rataverkon kunnossapito, vanhojen ratojen rakenteen uusiminen sekä jatkosähköistys ovat pakollisia lähitulevaisuuden toimia, mikäli rautateiden nykyinen palvelutaso aiotaan säilyttää. Lisäksi Venäjän rautatieliikenteen järjestäminen tulee ajankohtaiseksi lähivuosina. Myös rautatieteknologian kotimaista kehittämistä on järkevä tukea, koska tälle tuotannolle avautuu uusia markkinoita.

Lisäksi kansainvälisten liikenneyhteyksien parantamista ei ole otettu riittävästi huomioon. Erityisesti Helsingin—Pietarin ratayhteyden parantaminen ja nopeuttaminen on kiireinen tehtävä.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloitteet n:ot 176 ja 177),

että momentille 31.58.62 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa Valtionrautateiden radanpitoon ja kansainvälisten rautatieyhteyksien suunnitteluun.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtion tehtävä on taata yritystoiminnalle kunnolliset toimintaedellytykset, ei olla jatkuvan tuen jakajana. Valtion ja yritysten välinen suhde on nyt otettava uudelleenarvioitiin. Vallitsevaa yritystukiviidakkoa on yksinkertaistettava. Nyt elinkeinotukea jakavat ainakin seitsemän ministeriön lisäksi KERA, SITRA, Suomen Vientiluotto, Valtiontakuukeskus, Maatilatalouden kehittämisrahasto, TEKES, MEK, Suomen Ulkomaankauppaliitto, Keksintösäätiö ja PKT-säätiö.

Itse tukimuotojen luettelo on vielä pidempi. Tavoitteena tulee olla yksinkertainen, koordinoitu tukijärjestelmä, jossa pääinstrumentteina ovat korkotuki, takaukset ja innovaatioavustukset. Tuen jakaminen on keskitettävä yhdelle luukulle, jotta voidaan taata myös sen koordinointi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että pääluokan 32 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että valtion ja yritysten välinen suhde arvioidaan uudelleen ja samalla yksinkertaistetaan ja koordinoidaan yritystukijärjestelmä."

44. Teknologian kehittämisskeskus

40. Tuotekehitysavustukset (arviomääräraha)

Ympäristöteknologia on ala, jonka markkinat sekä koti- että ulkomailla ovat vasta kehitysmässä. Ympäristötekniikan kehittäminen edellyttää riskirahoitusta. Koska erityistä ympäristöhankkeita rahoittavaa järjestelmää ei ole olemassa, tulee suomalaisen ympäristöteknologian kehitys turvata perustamalla TEKESin yhteyteen tätä varten erityisrahasto.

Jotta tuotannon aloittaminen olisi mahdollista, on rahoitus aloitettava jo tuotteen tai laitoksen prototyyppivaiheessa sekä ensimmäistä mallisarjaa valmistettaessa.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 35),

että momentille 32.44.40 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa Teknologian kehittämisskeskuksen tuotekehitysavustuksiin, jotka on tarkoitettu ympäristöteknologian kehittämiseen.

Lisäksi ehdotan,

että momentin 32.44.40 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että suomalaisen ympäristöteknologian kehitys tulee turvata perustamalla TEKESin yhteyteen tätä varten erityisrahasto."

55. Energiatalous

42. Avustukset energiateknologisen tutkimuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Suomen on otettava vakavasti YK:n kestävän kehityksen komission suositus energian kulutuksen kääntämisestä laskuun teollistuneissa maissa. Meidän on erityisesti keskitettävä voimavarat uusiutuvien energiamuotojen tutkimiseen ja käyttöönottoon. Näistä mainittakoon tuulivoima-, aurinko- ja biomassakokeilut. Puunjalostusteollisuuden prosessivalinnoilla voidaan huomattavasti lisätä uusiutuvien energiavarojen osuutta maamme energiataloudessa. Lisäksi energian säästöä tuottavien tekniikoiden kehittämiseksi tulee myöntää riittäviä määrärahoja.

Suomen taloudessa ja teollisuudessa on saatava aikaan todellinen rakennemuutos, jonka tarkoituksena on monipuolistaa ja modernisoida tuotantomme. Suomen tulevaisuus perustuu korkealuokkaiseen tieteelliseen ja tekniseen osaamiseen. Toisaalta Suomi on kuuluisa siitä, että sen energiatutkimuksen määrärahat ovat kansainvälisessä vertailussa todella alhaisella tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 32.55.42 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että kauppa- ja teollisuusministeriö keskittää energiatutkimuksen resurssit uusiutuvien energiamuotojen, mm. tuulivoiman, aurinkoenergian ja biomassan, tutkimiseen ja käyttöönottoon sekä energiaa säästävien tekniikoiden kehittämiseen ja soveltamiseen."

85. Ulkomaankaupan edistäminen

45. Avustus Suomen Ulkomaankauppaliitto ry:lle

Euroopan ulkopuolella on kaupankäynnin edistämiseksi ja tukemiseksi suurta merkitystä sillä, että Suomella on ko. alueella konsultti- ja vienninedistämistoimintaa.

Suomen Ulkomaankauppaliiton säästötoimet saattavat asettaa kuitenkin rajoituksensa sen mahdollisuuksille tukea yritysten hakeutumista Euroopan ulkopuolisille markkinoille. Tulevaisuudessa Ulkomaankauppaliiton toimipisteitä ja konsulttien määrää ulkomailla joudutaan karsimaan, vaikka Suomen kaupallisten ja taloudellisten etujen valvominen edellyttäisi pikemmin kuin toiminnan laajentamista ja tehostamista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 32.85.45 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että henkilöstöjärjestelyt eivät saa vaarantaa ulkomailla tapahtuvaa vienninedistämistä."

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

15. Perhekustannusten tasaus

52. Lapsilisät (arviomääräraha)

Perhetukipaketti koettelee kaltoimmin yksinhuoltajaperheitä sekä 1—2 lapsen perheitä, jotka ovat joutuneet kärsimään jo aiemmista säästöistä. Veronmaksajien keskusliiton laskelmien mukaan lapsiperheiden käytettävissä olevat reaalitytulot laskevat jopa seitsemällä prosentilla.

Lapsilisien pieni korotus korvaa menetykset ensisijaisesti monilapsisille perheille, joita Suomessa on vähän. Lapsiperheiden verotusta ei ole syytä kiristää, vaan verovähennysoikeuden poisto on syytä korvata lapsilisien oikeudenmukaisella korotuksella.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 299),

että momentin 33.15.52 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää perhetuki uudistuksen ja talouseläimen yhteisvaikutuksen erityyppisten lapsiperheiden toimeentuloon vuonna 1994 ja ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin mahdollisten epäkohtien korjaamiseksi lapsilisäjärjestelmää kehittämällä."

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

61. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)

Viimeisimmän työllisyystilaston mukaan työttömiä on noin puoli miljoonaa. Valtiovainministeriön suhdannekatsauksen mukaan työttömyyden nousun pysähtymisestä ei ole

merkkejä vielä millään alalla. Pitkäaikaistyöttömiä on jo viidennes kaikista työttömistä, ja nuorista on 40 % työtä vailla.

Suomessa nuorisotyöttömyys on Euroopan korkeimpia. Nuoria työttömiä on noin 100 000. Nuoria ei tällä hetkellä palkata juuri muuten kuin työvoimapolitiittisin toimenpitein. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa julkinen valta satsasi viime vuonna nuorten työmarkkinatilanteen parantamiseen erittäin vähän muihin OECD-maihin verrattuna.

Työllisyysmäärärahat jakaantuvat hyvin epätasaisesti. Eräät työvoimapiirit saavat työllisyysmäärärahoja työtöntä kohti moninkertaisen määrän muihin nähden. Esimerkiksi Uudellamaalla pitkäaikaistyöttömyys uhkaa huomattavaa osaa työttömistä, mutta siitä huolimatta Uudenmaan piiri saa vähiten määrärahoja työtöntä kohti.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 34.06.61 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että

1) hallitus ryhtyy tehostettuihin toimiin nuorisotyöttömyyden lieventämiseksi ja esittelee eduskunnalle seikkaperäisen ohjelman alle 25-vuotiaiden nuorten työ- ja koulutuspaiikkojen lisäämiseksi keväällä 1994, ja että,

2) hallitus ottaa työllisyysmäärärahojen jakoperustelut uudelleen tarkasteluun niin, että työllisyysmäärärahat työtöntä kohden jaetaan nykyistä tasaisemmin, jotta pitkäaikaistyöttömyyskierteet saataisiin tehokkaasti katkaistuiksi."

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

11. Ympäristön suojeleminen

62. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Ympäristöministeriön asettama Ympäristönsuojelun- ja hoidon työllistämisyryhmä esitti keväällä 1993 jättämässään mietinnössä, että erilaiset ympäristönsuojelun ja -hoidon tehtävät voisivat työllistää noin 20 000 henkilöä vuodessa. Tällä hetkellä ne työllistävät runsaat 7 000 hen-

kilöä. Työpaikkoja voitaisiin ylläpitää ja luoda erityisesti jätehuollossa, vesihuollossa, maatalouden ympäristönsuojelussa, ilmansuojelussa ja rakennussuojelussa.

Suosittelut toimenpiteet jätehuollon, ympäristönsuojelun ja kierrätyksen kehittämiseksi ja työpaikkojen luomiseksi vaativat vuosittain noin 3,1 miljardia markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 37),

että momentille 35.11.62 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa jätteiden hyötykäytön, kierrätyksen ja muun ympäristönsuojelutyön edistämiseksi.

Lisäksi ehdotan,

että momentin 35.11.62 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että ympäristöministeriön asettaman Ympäristönsuojelun- ja hoidon työllistämisyhdyntämisen keväällä 1993 jättämässä mietinnössä suositellut toimenpiteet jätehuollon ja kierrätyksen kehittämiseksi ja työpaikkojen luomisesta toteutetaan.”

64. *Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto* (siirtomääräraha 3 v)

Suomessa on kehitettävä pantti-palautusjärjestelmä sellaisille haitallisille tavaroille ja ympäristömyrkyille, joita muutoin ei saada kerättyä talteen. Pantti-palautusjärjestelmää voitaisiin soveltaa esimerkiksi romuautoihin, akkuihin ja jäteöljyihin. Pantti voidaan lisätä myyntihintaan ja palauttaa, kun ko. tavara viedään keräyspisteeseen. Jäteöljyä jää vuosittain palauttamatta 7 500 tonnia öljyjätämaksusta huolimatta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 35.11.64 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että kehitetään pantti-palautusjärjestelmä mm. jäteöljylle, romuautoille ja akuille.”

25. Vesi- ja ympäristöhallinto

77. *Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt* (siirtomääräraha 3 v)

Ympäristöministeriössä vuonna 1989 käyn-

nistetty Saastuneiden maa-alueiden selvitys- ja kunnostusprojekti SAMASE on muutaman vuoden ajan kartoittanut saastuneita alueita Suomessa sekä selvittänyt saastuneiden alueiden kunnostustekniikoita. SAMASE-projektin kartoituksen perusteella Suomesta on löytynyt noin 10 000—20 000 saastuneeksi epäiltävää maa-alueita. Näistä peräti 200 vaatisi välittömiä toimenpiteitä. Kunnostustöiden toteuttamisen suurin ongelma on toisaalta kunnostusvastuullisen ja toisaalta rahan löytäminen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 35.25.77 otettaisiin lisäyksenä 5 000 000 markkaa saastuneiden maa-alueiden kunnostamiseen.

30. (35.15, 30, osa ja 32, osa) Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu

21. (35.15.21) *Luonnonsuojelun yleismenot* (siirtomääräraha 2 v)

Uhanalaisten lajien suojeluun ja elinympäristöjen hoitoon on viime vuosina ollut käytettävissä noin 1,4 miljoonaa markkaa. Vuonna 1994 osuus tulee pienenemään, sillä momentin perustelujen mukaisesti samaa määrärahaa tulee käyttää nyt myös sorakuoppien kunnostamiseen. Määrärahan niukkeneminen merkitsee joidenkin uhanalaisten lajien häviämistä ja Suomen luonnon monimuotoisuuden tuntuvaa vähenemistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 35.30.21 otettaisiin lisäyksenä 8 000 000 markkaa uhanalaisten lajien suojeluun.

87. (35.15.87) *Luonnonsuojelualueiden hankkiminen* (siirtomääräraha 3 v)

Valtioneuvosto on viime vuosina hyväksynyt monia suojeluohjelmia, kuten lintuvesien-, soiden- ja harjajensuojeluohjelman, samoin kuin kansallis- ja luonnonsuojeluohjelman laajennusohjelman. Samoin Rion ympäristö- ja kehityskoukussa ja Helsingin metsäministerikoukussa on allekirjoitettu sitoumus luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi.

Jotta nämä ohjelmat sekä sitoumukset on mahdollista toteuttaa, on luonnonsuojelumäärärahoja tarpeen lisätä tuntuvasti luonnonsuojelualueiden hankkimiseksi.

Ympäristön- ja luonnonsuojelun sekä yksityisten kansalaisten etujen ristiriitojen sovittamiseksi ja suojeltavien lajien säilymisen varmistamiseksi

miseksi on syytä varata vuoden 1994 budjetissa 100 miljoonaa markkaa lisää luonnonsuojelualueiden hankkimiseksi ja rantojen suojelemiseksi.

Kansallispuistokomitea esitti mietinnössään (1976:88) Valkealan Repoveden alueelle pinta-alaltaan noin 2 900 hehtaarin suuruisen kansallispuiston perustamista vuoden 1992 jälkeen.

Valkealan Repovesi on edustava ja monipuolinen eteläsuomalainen erämainen metsä- ja järvialue Kymenlaaksossa. Alue on Etelä-Suomessa ainutlaatuinen rakentamattomana säilynyt kokonaisuus, joka on pienvesistöltään myös erittäin merkittävä. Ympäristöministeriön aloitteesta asetettu Kymen lääninhallituksen Repovesi-työryhmä esitti vuonna 1991 suojelualueen perustamista Repovedelle. Kansallispuistokomitean esittämästä 2 900 hehtaarin alueesta on nyt suojeltuna kolmannes, tosin hajanaisina ja pirstaleisina alueina.

Jotta Repoveden alueesta saataisiin suojelluksi mielekäs kokonaisuus, jolla pyritään turvaamaan alueen erityiset luonnonarvot, esitämme varattavaksi 35 miljoonaa markkaa alueen lunastamiseksi. Kokonaisuudessaan suojeltu Repoveden alue kartuttaisi suojeltujen vanhojen metsien pinta-alaa Etelä-Suomessa, jossa metsiä suojellaan vain noin 0,5 % metsämaisemasta.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloitteet n:ot 72 ja 280),

että momentille 35.30.87 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa luonnonsuojelualueiden hankkimiseen ja että tästä summasta osoitettaisiin 35 000 000 markkaa Repoveden luonnonsuojelualueen laajentamiseksi.

45. Asunto- ja rakennustoimi

54. Asumistuki (arviomääräraha)
Yleisen asumistuen myöntämisperusteiden ki-

ristämisen takia on tämän vuoden aikana pudonnut tuen piiristä noin 60 000 ruokakuntaa. Asumismenojen nousun ja tulojen laskun takia tuen tarve on 1990-luvulla huomattavasti kasvanut. Tuensaajaperheitä on tiukennuksista huolimatta nykyään runsaat 150 000.

Kaikki ennusteet ja tilastot viittaavat siihen, että asumistuen tarve tulee lisääntymään entisestään seuraavina vuosina. Toisaalta asumistuki on jäänyt nykyvuokrista kauas jälkeen, eivätkä tilastot siis kerro koko totuutta tuen laajuudesta ja tarpeesta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 35.45.54 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa.

56. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Suomen asunnoista noin 60 prosenttia on rakennettu vuoden 1960 jälkeen. Asuntohallituksen selvitysten mukaan näistä vanhenevista asunnoista on kuluvan vuosikymmenen aikana korjattava vuosittain noin 65 000 kappaletta, jotta asuntokanta ei rapistuisi kohtuuttomasti.

Valtio on myöntänyt vuosittain 6 500 peruseräparannuslainaa. Tarve on kuitenkin moninkertainen. Kasvavasta tarpeesta huolimatta valtion tuki korjaustoimintaan on vähentynyt.

Peruskorjausten urakkahinnat ovat eräiden arvioiden mukaan laskeneet vuodessa vajaaseen puoleen ja samalla rakennusmateriaalien hinnat ovat laskeneet runsaat 10 prosenttia. Lisäksi asuntojen korjaustoiminta työllistäisi tuhansia nyt työttömänä olevia rakennustyöläisiä sekä rakennusaineteollisuuden ja palveluelinkeinojen työttömiä.

Edellä olevan perusteella ehdotan (talousarvioaloite n:o 73),

että momentille 35.45.56 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1993

Hannele Luukkainen

EDUSKUNNAN
ULKOASIAINVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä

12 päivänä lokakuuta 1993

Lausunto n:o 3

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 15 päivästä syyskuuta 1993 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentissa ilmevässä tarkoituksessa ulkoasiainvaliokunnan tietoon hallituksen esityksen n:o 126 valtion talousarvioksi vuodelle 1994. Valiokunta on kokouksessaan 21 päivänä syyskuuta 1993 päättänyt antaa asiasta lausunnon valtiovarainvaliokunnalle ulkoasiainministeriön hallinnonalan osalta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina kehitysyhteistyöministeri Toimi Kankaanniemi, apulaisosastopäällikkö Anna-Liisa Korhonen ja kehitysyhteistyösihteeri Johan Schalin ulkoasiainministeriöstä, toiminnanjohtaja Folke Sundman Kehitysyhteistyön Palvelukeskuksesta, osastopäällikkö Helena Korhonen Suomen Punaisesta Rististä, pääsihteeri U. B. Lindström Suomen UNICEF-yhdistyksestä, osastopäällikkö Lauri Haavisto Suomen Lähetysseurasta sekä varapuheenjohtaja Mikko Immonen ja pääsihteeri Ritva Grönick Suomen toimikunnasta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi.

Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1994 kehitysyhteistyöhön on budjetoitu 1 860 miljoonaa markkaa, mikä on yli 270 miljoonaa markkaa vähemmän kuin vuonna 1993 ja yli 1 000 miljoonaa markkaa vähemmän kuin vuonna 1992. Verrattuna vuoden 1991 toteutuneisiin maksatuksiin kehitysyhteistyöhön osoitettavat määrärahat ovat supistuneet puoleen sekä markkamääräisesti että suhteutettuna bruttokansantuotteeseen.

Suomen bruttokansantuotteen negatiivisen kehityksen johdosta kehitysyhteistyömäärärahojen kuitenkin arvioidaan pysyvän tämänvuotisella 0,4 %:n BKT-tasolla. Talousarvioesityksessä todetaan, että Suomi on vain tilapäisesti luopunut YK:n asettamasta kehitysyhteistyön määrällisestä tavoitteesta ja että tavoitteena on

nostaa määrärahat jälleen 0,7 %:n BKT-tasolle, kun taloudellinen tilanne sen sallii.

Vaikka kehitysyhteistyömäärärahoja on jouduttu supistamaan syvän taloudellisen laman ja julkisen talouden tasapainottamistarpeen johdosta, valiokunta toistaa lausunnossaan n:o 1/1992 vp ilmaisemansa käsityksen, että kehitysyhteistyöpolitiikkamme peruslinjaa on pyrittävä johdonmukaisesti noudattamaan myös näissä oloissa. Kehitysyhteistyön suunnitelmallisuuden ja tehokkuuden kannalta on keskeistä, että työn vaatimalle pitkäjänteisyydelle luodaan edellytykset. Edellä mainitussa lausunnossa valiokunta totesi käsityksensä, että 0,4 %:n BKT-taso vaikeuttaa vakavasti näiden edellytysten luomista ja sitä alemmalle tasolle meneminen merkitsisi todennäköisesti kehitysyhteistyörakenteiden purkautumista epämääräisiksi ajoiksi. Valiokunta pitää ehdottoman välttämättömänä sitä, että kehitysyhteistyöhön osoitettavat varat pidetään vähintään 0,4 %:n BKT-tasolla myös ensi vuonna.

Kehitysyhteistyöbudjetin suurimpana rakenteellisenä ongelmana valiokunta pitää sitä, että supistukset kohdistuvat lähes kokonaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja muuhun ulkoasiainministeriön hallinnoimaan kehitysapuun, kun taas muiden ministeriöiden pääluokkiin sisältyvät kulut, yhteensä 423 miljoonaa markkaa, säilyvät vuoden 1993 tasolla. Suurimman osan näistä määrärahoista muodostavat arvioidut kulut Suomeen tulevista kehitysaupakolalaisista, 371 miljoonaa markkaa. Tämä vastaa 20 %:a kaikista ensi vuodelle budjetoiduista kehitysyhteistyövaroista, kun vastaava prosenttiosuus muissa OECD-maissa on keskimäärin vain 1–2 %. Valiokunta toteaa, että suhteellisen vähäisestä pakolaismäärästämme huolimatta Suomen ilmoittamat pakolaismenot vastaavat noin 20 %:a kaikkien OECD-maiden julkiseksi kehitysavuksi tilastomista pakolaismenoista.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että valtionhallinnossa on ollut merkittäviä tul-

kintaerimielisyyksiä pakolaismenojen tilastoimisesta OECD/DAC:n kriteerien mukaiseksi kehitysyhteistyöksi. Kun OECD:n kriteerien mukaisesti tilastoitavia pakolaismenoja on ulkoasiainministeriön ohjeiden mukaisesti ensi vuonna vain noin 0,01 % BKT:sta, niin vuoden 1994 talousarvioesitykseen niitä on kuitenkin sisällytetty noin 0,08 % BKT:sta vastaava määrä. Sikäli kun ulkoasiainministeriö tulee ilmoituksensa mukaisesti raportoimaan OECD:lle julkiseen kehitysyhteistyöhön kuuluviksi pakolaismenoiksi vain OECD/DAC:n piirissä hyväksytyjen sääntöjen mukaiset pakolaiskulut, Suomen kehitysyhteistyön BKT-osuus vuonna 1994 tulee putoamaan selvästi alle 0,4 %:n BKT:sta. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että Suomi noudattaa kansainvälisten sitoumustensa mukaisesti OECD/DAC:n hyväksymiä kriteerejä tilastotaessa pakolaismenoja julkiseksi kehitysyhteistyöksi.

Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että vuoden 1992 kehitysyhteistyökertomukseen on sisällytetty valiokunnan lausunnoissaan n:o 1/1991 vp ja n:o 1/1992 vp toivoma kehitysyhteistyön toimintaohjelma 1990-luvulle. Kehitysyhteistyön

pitkäjänteinen suunnittelu kuitenkin edellyttää valiokunnan mielestä toimenpideohjelman täydentämistä konkreettisella aikataululla, jonka mukaisesti kehitysyhteistyövarat nostetaan hallituksen tavoitteekseen asettamalle 0,7 %:n BKT-atasolle vuoteen 2000 mennessä.

Valiokunta pitää valitettavana sitä, että kehitysyhteistyötä ja muuta kansainvälistä yhteistyötä edistävien kansalais- ja lähetysjärjestöjen valtionavut ovat myös joutumassa merkittävien säästöjen kohteeksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että suhteellisen pienetkin leikkaukset aiheuttavat usein varsin suuria häiriöitä vapaaehtoista työtä tekeville kansalaisjärjestöille. Valiokunta toteaa, että esim. Suomen toimikunnalle Euroopan turvallisuuden edistämiseksi (STETE) osoitettujen määrärahojen puolittaminen merkitsisi käytännössä koko järjestön toiminnan vaarantamista.

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paasio, varapuheenjohtaja Donner, jäsenet Aittoniemi, Haa-

visto, Jaakonsaari, Kemppainen, Kuuskoski, Louvo, Renko, Väyrynen ja Wahlström sekä varajäsen Hämäläinen.

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Liite 2

Helsingissä
12 päivänä lokakuuta 1993
Lausunto n:o 5

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan pääsihteeri on kirjeellään 15.9.1993 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 126 valtion talousarvioksi vuodelle 1994.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina kansliapäällikkö Reino Uronen, ylijohtaja Ilkka Ruska, talousjohtaja Hannele Laiho ja maatalousneuvos Seppo Hassinen maa- ja metsätalousministeriöstä, budjettisihteeri Elin Selinheimo valtiovarainministeriöstä, neuvoteleva virkamies Veijo Kavonius sisäasiainministeriöstä, lähetystöneuvos Rauli Suikkanen ulkoasiainministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Erkki Palmqvist kauppa- ja teollisuusministeriöstä, toiminnanjohtaja Markku Nevala Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, puheenjohtaja Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, toimitusjohtaja Johan Korkman Svenska lantbrukssällskapetns förbundista, johtaja Tapani Karjalainen Kainuun maaseutukeskuksesta ja johtaja Risto Rautjärvi Valmet Oy:stä.

Valiokunta toteaa, että sen kannanotot talousarvioesitykseen rajoittuvat tässä vaiheessa lähialueyhteistyöhön, johon maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokassa on esitetty määräraha momentilla 30.99.44. Muut tätä pääluokkaa koskevat kannanotot valiokunta tulee esittämään myöhemmin käsitellessään talousarvioesitykseen liittyviä lakiehdotuksia.

Talousarvioesityksessä ehdotetaan edellä mainitulle momentille ”Eräät yhteistyöhankkeet” myönnettäväksi 30 miljoonaa markkaa. Siirtomäärärahan saisi käyttää maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määrittämällä tavalla Venäjällä ja Baltian maissa toteutettavista yhteistyöhankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valiokunta toteaa, että Suomen ulkomaanavun eri muodoista on lähialueille Baltiaan ja Venäjälle suunnattu avustustoiminta saanut viime vuosina suuren merkityksen. Tämän avustustoiminnan tavoitteena on alueiden vakaan poliittisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen. Lähialueiden hallitun muutoksen ja kestävä kehityksen tukeminen on samalla myös Suomen turvallisuuspoliittisten etujen mukaista.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että lähialueille kohdistuvalla avustustoiminnalla pyritään lisäämään taloudellista vuorovaikutusta Suomen eri alueiden ja lähialueiden välillä, jolloin toiminta edistää samalla myös kotimaista alueellista kehitystä. Valiokunta korostaakin sitä, että lähialueet ovat Suomen luontaisia markkina-alueita. Valiokunnan omalla toimialalla avustustoiminnan ja yhteistyön keskeisenä tavoitteena on edistää lähialueiden elintarvikehuollon turvaamista ja parantamista. Erityisesti maataloustuotantoon liittyvälle taloudelliselle yhteistyölle on Suomessa ja lähialueilla vallitsevilla samanlaisilla ilmastollisilla olosuhteilla suuri merkitys. Suomesta on saatavissa kyseisille alueille soveltuvaa maatalousalan erityisasiantuntemusta, tuotantomenetelmiä ja tuotantovälineitä. Lisäksi maamme kasvilajikkeita voidaan hyödyntää sellaiseenaan lähialueilla.

Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on käynyt ilmi, että Suomen panostus lähialueiden elintarviketalouden kehittämiseen on tähän mennessä käsittänyt pääasiassa asiantuntijaa, kone- ja laitehankintojen avustamista ja Suomessa annettavaa ammatillista koulutusta. Kohdealueet ovat yleensä vastanneet itse suurimmaksi osaksi rakennusten ja teiden rakentamiseen, sähköistykseen samoin kuin myös koneiden ja laitteiden hankintaan liittyvistä kustannuksista. Venäjän lähialueella yksityistettyjen tilojen viljelijöiden koulutus ja neuvonta on tähän asti ollut lähes yksinomaan suomalaisavun va-

rassa. Tämä toiminta on kuitenkin vähitellen siirtymässä alueiden omien koulujen ja neuvontajärjestöjen hoidettavaksi.

Viro on ollut Baltian maista tärkein yhteistyön kohdema. Avustuskohteena ovat olleet sokeri- ja öljykasvien viljelyn alkuunsaattaminen ja meijeri- ja teurastamoteollisuuden kehittäminen.

Valiokunta on, sen delegaation osallistuessa 3.—6.2.1993 Pietarissa järjestettyyn suomalais-venäläiseen maatalousalan seminaariin ja valiokunnan tehdessä opinto- ja tutustumismatkan 18.—19.9.1993 Venäjälle Kostamuksen kaupunkiin ja Vuokkiniemen kylään, saanut välitöntä tietoa lähialueiden tilanteesta ja jo harjoitetusta lähialueyhteistyöstä. Suurimmaksi ongelmaksi valiokunta on havainnut sen, että toiminta ei perustu kokonaisvaltaisen suunnitelman toteuttamiseen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että lähialueyhteistyölle laaditaan alueellisia strategiaohjelmia, joiden toteuttamiseen yksittäiset yhteistyöhankkeet sisältyvät ja joihin vastaanotettava osapuoli sitoutuu. Samalla valiokunta katsoo, että lähialueilla tapahtuvan aluetason yhteistyön koordinointi tulee tapahtua alueellisissa yhteistyöryhmissä. Edellä valiokunta on jo todennut pitävänsä tärkeänä, että avustushankkeilla pyritään samanaikaisesti edistämään Suomen omien alueellisten kehittämissuunnitelmien toteutumista.

Valiokunta katsoo lisäksi, että lähialueyhteistyössä on pyrittävä käynnistämään sellaisia hankkeita, joihin voidaan saada kansainvälistä rahoitusta. Erityisesti suurissa hankkeissa on selvitettävä mahdollisuudet saada rahoitusta myös pohjoismaisilta ja muilta kansainvälisiltä rahoitusorganisaatioilta samoin kuin erilaisilta järjestöiltä. Tulevaisuudessa Suomen mahdollinen EY-jäsenyys mahdollistaisi sen, että Suomi voisi osallistua EY:n budjetin kautta Keski- ja Itä-Euroopan maiden avustushelmiin. Tällöin edellytettäisiin kuitenkin myös Suomen osallistuvan maksuosuuksin toiminnan rahoittamiseen. Käytännössä osa Suomen EY:n budjettiin osoittamista määrärahoista kanavoituisi edellä mainittuihin ohjelmiin ja suomalaistahot voisivat sen jälkeen kilpailla ohjelmiin sisältyvien hankkeiden toteutuksesta.

Lähialueiden elintarvikehuollon kehittämisen kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että alueiden infrastruktuuriin, muun muassa liikenneyhteyksien parantamiseen, panostetaan. Tärkeätä on myös ns. henkisen infrastruktuurin kehittäminen. Siten edellytyksiä elinkeinojen harjoitta-

miselle tulee parantaa yhteistyössä kohdealueiden viranomaisten kanssa kehittämällä muun muassa alueiden lainsäädäntöä, määräyksiä, aluesuunnittelua ja hallintomenettelyä.

Valiokunta katsoo, että lähialueiden elintarvikehuollon parantamiseen tähtäävät toimenpiteet tulee kohdistaa elintarviketalouden kaikille tasoille. Perustuotannon osalta on sen lisäksi, että kiinnitetään huomiota alhaisen tuotantotason nostamiseen, myös pyrittävä vähentämään sadonkorjuussa tapahtuvaa suurta hävikkiä. Erityisen keskeistä on tällöin se, että kuljetuksessa ja varastoinnissa esiintyvät ongelmat voidaan ratkaista. Jatkojalostuksessa on samoin huomattavia puutteita, joiden poistaminen lisääisi elintarvikkeiden tarjontaa. Valiokunta katsoo, että lähialueyhteistyössä tulisi tältä osin panostaa erityisesti lihan- ja maidonjalostuksen tason nostamiseen. Mahdollisuudet suomalaisen liha- ja maitotalosteiden viennin lisäämiseen erityisesti Pietarin alueelle tulisi myös hyödyntää.

Valiokunta painottaa lisäksi sitä, että lähialueyhteistyössä kiinnitetään riittävää huomiota mahdollisimman monipuolisen maaseutuelinkeinorakenteen muodostumiseen. Venäjällä onkin Karjalassa jo käynnistetty muun muassa kalastukseen ja kalanviljelyyn liittyviä hankkeita. Siellä on myös metsätalouden osalta kiinnitetty huomiota metsäalan ammatilliseen koulutukseen, pienimuotoiseen sahaustoimintaan sekä alueellisten ja tilakohtaisten metsätaloussuunnitelmien tekoon.

Valiokunta katsoo, että kehitettäessä lähialueiden elintarviketaloutta tulee koulutuksen lisäämisellä ja annettavalla asiantuntija-avulla olemaan vastaisuudessaakin keskeinen asema. Mahdollisimman monipuolisen suomalaisen osaamisen käyttö lähialueita koskevassa yhteistyössä ja avustustoiminnassa voidaan valiokunnan mielestä taata parhaiten siten, että hankkeiden toteutukseen osallistuvat julkisten viranomaisten ja kaupallisten yritysten ohella erilaiset järjestöt ja tutkimuslaitokset. Valiokunta pitää myös tarpeellisena, että erityisesti yksityisviljelijöiden maataloutta koskevan osaamisen tason nostamiseksi lähialueille perustetaan toiminnallisesti ja myös sijainniltaan markkinoihin nähden optimaalisia mallitiloja ja että näiden tilojen tason säilymisestä tavalla tai toisella huolehditaan. Koneita ja laitteita toimitettaessa on lähtökohtana oltava vastaanottajien todelliset tarpeet sekä käytön opetuksen ja huollon järjestäminen.

Valiokunta korostaa edelleen sitä, että lähi-alueyhteistyöhön liittyvän avustustoiminnan tulee olla paikallisia ponnisteluja ja suunnitelmia tukevaa. Vastaanottavilla tahoilla tulee olla riittävä vastuu hankkeiden suunnittelussa, rahoituksessa ja toteutuksessa.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta mietintöään laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kal-

li, Kohijoki, Koistinen, Lahikainen, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Urpilainen ja Westerlund sekä varajäsen Puhakka (osittain).

EDUSKUNNAN
PUOLUSTUSVALIOKUNTA

Liite 3

Helsingissä

30 päivänä syyskuuta 1993

Lausunto n:o 3

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 15.9.1993 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa puolustusvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 126 valtion talousarvioksi vuodelle 1994. Valiokunta on päättänyt kokouksessaan 16.9.1993 antaa asiassa lausunnon valtiovarainvaliokunnalle puolustusministeriön hallinnon osalta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vt. osastopäällikkö Juhani Hukari, osastopäällikkö Matti Niemi, toimistopäällikkö Timo Norbäck, hallitusneuvos Kauko Nuutimäki ja vastuualueen johtaja Unto Lappalainen puolustusministeriöstä, kenraaliluutnantti Ilkka Ilmola ja eversti Antti Numminen pääesikunnasta, eversti Matti Ahola Ilmavoimien esikunnasta, eversti Olavi Jäppilä Kainuun prikaatista, eversti Kauko Taskila Porin prikaatista, ylilääkäri Veli-Matti Nurmi Hämeen sotilassairaalaista, puheenjohtaja Pirkko Mattila Puolustusvoimain henkilökuntaliitosta, puheenjohtaja Henri Korpi Suomen Varusmiesliitosta, toimitusjohtaja Markku Nöyränen Lapuan Patruunatehtaalta sekä toimitusjohtaja Henry Paasikivi Sako Oy:stä.

Hallituksen esitys

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 1994 määrärahoja noin 8 276 milj. mk, mikä on yli miljardi markkaa vähemmän kuin tarkoitukseen käytettiin vuonna 1992 ja lähes miljardi markkaa vähemmän kuin kuluvalle vuodelle on neljä ensimmäistä lisäbudjettia huomioon ottaen myönnetty. Laskelmassa on tosin otettava huomioon, että budjetointijärjestelmää on uudistettu ja valtion kulutus- ja investointimenot budjetoidaan vuoden 1994 alusta lukien ilman liikevaihtoveroa. Liikevaihtoveron määrä puolustusministeriön hallinnon osalta

on valiokunnan saaman selvityksen mukaan yhteensä 510,6 milj. mk. Sotilaallisen maanpuolustuksen menoiksi on ensi vuonna arvioitu 8 186 milj. mk, mikä on reaalisesti 10 % vähemmän kuin vuonna 1993.

Puolustusministeriön rakennusosasto ja puolustusministeriön rakennustoimistot ja rakennustyöt lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan puolustusministeriön alainen puolustushallinnon rakennuslaitos 1.4.1994 lukien.

Hallituksen esittämä puolustusmenojen taso merkitsee sitä, että kaikkia puolustusvoimien toimintoja joudutaan supistamaan. Puolustushallinnon tarkoituksena on, että supistukset pyritään kohdentamaan sellaisiin kohteisiin, joissa niiden vaikutus lakisäätöiden tehtävien suorittamiseen on mahdollisimman vähäinen. Kuitenkin esimerkiksi kertausharjoitusten määrä joudutaan jo kolmantena peräkkäisenä vuotena pitämään supistetulla 200 000 kertausharjoituspäivän tasolla, minkä hallituskin esityksessään toteaa heikentävän operatiivista valmiutta.

Materiaalihankintoihin talousarvioesityksessä myönnetään 3 037 milj. mk. Puolustusmateriaalihankintojen keskeisenä tavoitteena on torjuntahävittäjien uusinta, jota täydennetään vuosiksi 1994—2001 esitettävällä ase- ja huoltojärjestelmän yhteensä 4 420 milj. mk:n tilausvaltuudella, jonka vuoden 1994 rahoitusta varten talousarviossa myönnetään 40 milj. mk.

Valiokunnan kannanotot

Puolustusvoimista annetun lain (402/74) mukaan puolustusvoimien tehtävänä on mm. huolehtia valtakunnan maa- ja vesialueen sekä ilmatilan valvonnasta yhteistoiminnassa muiden valvontaviranomaisten kanssa sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus tarvittaessa voimakeinoja käyttäen. Näistä perustehtävistä selviytyminen edellyttää luonnollisesti tiettyä puolustusmäärärahojen tasoa. Puolustusvalio-

kunta toteaa, että hallituksen esityksessä valtion vuoden 1994 talousarvioksi on menty tämän tason alapuolelle. Tilapäisenä tällainen notkahdus puolustusmenoissa voi tulla kyseeseen — varsinkin, jos säästöt kyetään kohdentamaan oikein. Mikäli puolustusmäärärahoja ei kyetä nostamaan vuodesta 1995 alkaen vähintään vuoden 1992 tasolle, saattaa seurauksena olla puolustuskyvyn pysyvä lasku. Puolustusmäärärahoissa tulee myös valtiontalouden mahdollisesti parantuessa pitää kiinni 1,5 %:n bruttokansantuotesuudesta.

Valtiontalouden nopean heikkenemisen johdosta hallitus on viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana tehnyt lukuisia julkisen talouden säästöpäätöksiä. Säästäminen yhdellä hallinnonalalla johtaa kuitenkin käytännössä usein toisen hallinnonalan tuloksen heikkenemiseen ja joissakin tapauksissa kokonaistaloudellisesti epäedullisempaan ratkaisuun. Yksittäiset ministeriöt, mukaan lukien puolustusministeriö, eivät ole säästöpäätöksiä valmistellessaan ja toteuttaessaan kyenneet selvittämään niiden kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Puolustushallinnon säästötoimia pannaan täytäntöön koordinoimattomasti.

Puolustusvaliokunta edellyttää, että säästöpäätökset perustuvat jatkossa riittäviin kokonaisselvityksiin ja laskelmiin päätösten kokonaistaloudellisista vaikutuksista ja että tähän mennessä tehty mahdolliset virheelliset päätökset oikaistaan.

Jo vuoden 1994 aikana joudutaan kokonaisia puolustusvoimien yksiköitä lakkauttamaan, jolloin niiden henkilöstö irtisanotaan. Kaikkiaan puolustushallinnon palkkaus- ja henkilöstömenojen supistukset ovat vuosina 1992—94 noin 12 %, kun ne koko valtionhallinnossa ovat vastaavana aikana keskimäärin 10,5 %. Tähän mennessä puolustushallinnossa on valmisteltu päätöksiä, jotka merkitsevät 400—600 henkilön irtisanomista ensi vuonna. Tämä ei tule puolustusministeriön mukaan vielä riittämään; avoinna ovat vielä 320 milj. mk:n säästöt, jotka vastaavat 32 pv:n pakkolomaa koko puolustushallinnon henkilöstölle. Kokonaisia varuskuntia uhkaa sulkeminen kuukaudeksi vuoden 1994 kesällä. Puolustusvaliokunta ei pidä lomautuksia tarkoituksenmukaisena säästökeinona. Mikäli niihin kuitenkin ajaututaan, valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että varusmiesten ja reserviläisten toimeentulo taataan myös henkilöstön lomautuksen aikana. Henkilöstöleikkausten lopullinen

suuruus riippuu mm. kuluvan syksyn työmarkkinaratkaisusta. Lähivuosien henkilöstöbudjetia pienentää supistuvan kokonaiskehityksen lisäksi puolustusvoimien torjuntahävittäjähankinta. Tässä tilanteessa tulisi valiokunnan mielestä löytyä valmiutta harkita vielä kerran hävittäjähankinnan ja muiden materiaalihankintojen aikataulua, jotta riittävän puolustuskyvyn edellytyksenä olevat henkilöstövoimavarat voidaan turvata.

Puolustusvaliokunta katsoo, etteivät henkilöstön irtisanomiset voi olla pääasiallinen säästämisen muoto jo senkään vuoksi, etteivät ne irtisanottujen siirtyessä suoraan työttömyyskoristoon edes johda todellisiin säästöihin. Irtisanomiset ovat kaiken lisäksi liian yksipuolisesti kohdistumassa siviileihin, mikä johtaa siihen, että sotilaskoulutettu henkilöstö joutuu hoitamaan siviililuonteisia, mutta kriisiaikanakin tarvittavia toimisto-, varasto- ja korjaamotehtäviä. Valiokunnalla on käsitys, että henkilöstön vähentäminen luontaisen poistuman kautta (n. 200/v) johtaisi vuoteen 2000 mennessä vähintäänkin nyt kaavailtuun kokonaissäästöön ilman, että aiheutettaisiin lisää työttömyyttä muutenkin vaikeassa työllisyys tilanteessa.

Osana säästöpäätöksiä on jo päätetty lakkauttaa Hämeen sotilassairaala Lahdesta 1.3.1994 lukien. Sairaalan lakkauttamisella, joka merkitsee 85 henkilön irtisanomista, on kaavailtu saatavan 12,29 milj. mk:n säästö puolustusvoimien palkkauseroihin. Samalla joudutaan kuitenkin valiokunnan saaman selvityksen mukaan ostamaan erikoislääkäripalveluita 5,53 milj. mk:lla, ohjaamaan työttömyyskorvauksiin noin 4,5 milj. mk ja tyytymään 2,5 milj. mk pieneräpään verokertymään. Näiden yhteinen kustannusvaikutus valtiontaloudelle on suurempi kuin säästö puolustusministeriön hallinnonalalla. Puolustusvaliokunta katsoo, että mikäli puolustusvoimien sairaalajärjestelmää on valtiontaloudellisista syistä pakko supistaa, tulisi supistaminen tehdä niin, että siitä myös todellisuudessa syntyy säästöä. Mikäli tarkoituksena on kokonaan luopua puolustusvoimien omasta terveydenhuoltojärjestelmästä vuosituhaten vaihteeseen mennessä, tulisi tämä linjaus saattaa jo tässä vaiheessa eduskunnan tietoon.

Myös työaikaaperusteisia lisä- ja korvauksia joudutaan edelleen supistamaan. Tämä vaikuttaa suoraan koulustustilaisuuksien, muun muassa sotaharjoitusten ja leirien, vähenemisenä ja aluevalvonnan heikkenemisenä. Osa koulutus- ym. vastuusta siirtyy varusmiehille, mitä esimerkiksi

varusmiesten oikeusturvan kannalta ei voida pitää asianmukaisena. Vaikka asevelvollisten ylläpitoon käytettävät määrärahat pysyvät lähes kuluvan vuoden tasolla, sekä varusmiesten että reserviläisten koulutustaso heikkenee.

Pääosa maavoimien puolustusmateriaalin tilausvaltuuksista päättyy vuonna 1994, eikä siten uusia materiaalihankintoja voida aloittaa. Maavoimien materiaalihankintojen lähes täydellinen päättyminen merkitsee maavoimien materiaalin valmiuden kehittämisen pysähtymistä ja työttömyyttä kotimaaisessa puolustusmateriaali-teollisuudessa. Alan yritysten velvollisuuksiin kuuluu pitää yllä kriisiajan kapasiteettia, osamista ja tuotantokykyä, mikä edellyttää tiettyä vuosittaista tilauskantaa pääasiakkaalta. Tässä mielessä valiokunta panee huolestuneena merkille puolustusvoimien viime vuosina lisääntyneen halukkuuden ostaa puolustusmateriaalia ulkomailta. Kotimaisen tilauskannan vähäisyyden vastapainoksi tarvittavaa puolustusmateriaalin vientiä ulkomaille on puolestaan haitannut liian tiukka lupakäytäntö.

Kun puolustusvoimien rakennusmäärärahat olivat vuonna 1992 vielä lähes 400 milj. mk, laskevat ne ensi vuonna noin 250 milj. mk:aan. Työllisyysmäärärahoja tarkoitukseen ohjattiin parhaimmillaan yli 100 milj. mk/v, vuonna 1994 näitä on odotettavissa ainoastaan 25 milj. mk. Ainoa suurin piirtein ennallaan pysyvä rakentamismäärärahojen erä, noin 20 milj. mk, tulee oikeusministeriön hallinnoalalta. Osa nyt ajateluista rakennusmäärärahojen säästöistä tulee maksettavaksi myöhemmin lisääntyvinä rakennusten korjaus- ja ylläpitokustannuksina. Saa-dun selvityksen mukaan peruskorjausvarojen

tarve koko maassa on tällä hetkellä yli 2,5 miljardia. Puolustusvaliokunta pitää luonnollisena, että juuri nyt, kun rakentaminen on edullista ja työvoimaa saatavissa, pantaisiin vireille niitä kohteita, jotka on tarkoitus joka tapauksessa lähivuosina rakentaa tai peruskorjata. Määrärahat tarkoitukseen tulee budjetoida ensisijaisesti puolustusministeriön hallinnonalalle.

Puolustusvaliokunta on pannut merkille hallituksen pyrkimyksen laajentaa Suomen osallistumista rauhanturvatoimintaan myös sille kaavailtuihin uusiin muotoihin, jotka tehdyissä laskelmissa on todettu varsin kalliiksi. Edellä kuvatut määrärahojen leikkaukset huomioon ottaen valiokunta ei — muiden perusteiden ohella — näe Suomen rauhanturvatoiminnan laajentamiselle lähitulevaisuudessa taloudellisia edellytyksiä.

Valiokunta ei ole tyytyväinen erikoisvaliokuntien vaikutusmahdollisuuksiin oman hallinnonalansa budjettiin. Talousarvioesityksen nykyinen käsittelytapa eduskunnassa johtaa siihen, etteivät valiokunnat, valtiovarainvaliokuntaa lukuun ottamatta, käytännössä joudu ottamaan kantaa käsittelemiensä lakien kustannusvaikutuksiin — seurannasta puhumattakaan. Ottaen huomioon myös muualla esiintyvän tavoitteen yhä suurempaan tulosvastuuseen, puolustusvaliokunta pitää talousarvioesityksen eduskuntakäsittelyn uudistamista kiireellisenä.

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lamminen, jäsenet Björkenheim, Kasurinen, Korva, Laiti-

nen, Laivoranta, Lindqvist, A. Ojala, Rimmi, Saastamoinen ja Seivästö sekä varajäsenet Kohijoki ja Korhonen.

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Helsingissä

15 päivänä lokakuuta 1993

Lausunto n:o 3

Liite 4

Valtiovarainvaliokunnalle

Hallituksen esitys 126 valtion talousarvioksi vuodelle 1994 on 15 päivänä syyskuuta 1993 lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin mukaan valiokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle 30 päivän kuluessa esityksen lähettämisestä valiokuntaan.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina talousjohtaja Eero Pulkkinen, ylijohdaja Leevi Melametsä, ylijohdaja Markku Linna, kulttuuriasiainneuvos Pekka Pekkonen, opetusneuvos Hannu Sirén, nuorempi hallitussihteeri Antti Vuorinen ja projektipäällikkö Jorma Ahola opetusministeriöstä, hallitussihteeri Seppo Tanninen valtiovarainministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, neuvotteleva virkamies Vuokko Korpinen, ylitarkastaja Tuija Leminen ja ylitarkastaja Pasi Järvinen työministeriöstä, lääninkouluneuvos Esko Kangas Hämeen lääninhallituksesta, hallintojohtaja Roger Broo Åbo Akademista, opintotoimiston toimistopäällikkö Matti Jussila Tampereen yliopistosta, johtaja Seppo Naumanen valtion opintotukikeskuksesta, konsultti Eeva-Liisa Tuominen Helsingin kaupungin sosiaalivirastosta, puheenjohtaja Risto Kuosmanen aikuiskoulutusneuvostosta, jäsen, puheenjohtaja Pentti Silvennoinen, jäsen, toiminnanjohtaja Jyrki Jokinen ja jäsen, pääsihteeri Ritva Ojalehto aikuiskoulutuksen neuvottelukunnasta, toiminnanjohtaja Petri Pohjonen Ammatillisten Aikuiskoulutuskeskusten Liitosta, pääsihteeri Heikki Sederlöf Suomen Kansanopistoyhdistyksestä, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri Jari-Pekka Jyrkänne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, projektipäällikkö Jukka Mäkelä Tekniikan akateemisten liitosta ja puheenjohtaja Ari Mäkelä Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL:stä.

Sivistysvaliokunta on käsitellyt asiaa toimialaansa koskevilta osin ja keskittynyt lausunnonsaan korkeakoulujen henkilöstörajoituksiin, opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamiseen sekä ammatillisen aikuiskoulutuksen määrärahoihin. Valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Korkeakoulujen henkilöstörajoitukset

Talousarviossa määritellään jokaiselle hallinnonalalle sen kokonaishenkilöstömäärä talousarviovuonna. Tämä koskee myös korkeakoulujen henkilöstöä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei henkilötöyvuosikiintiöllä ole merkitystä huomattavien määrärahaleikkausten aikana. Valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että korkeakoulujen toiminta poikkeaa muusta valtionhallinnosta ja henkilöstökiintiöt koskevat myös opetushenkilöstöä.

Opetuksen tason turvaamiseksi *valiokunta edellyttää*, että korkeakoulut voivat mahdollisimman joustavasti itsenäisesti päättää niille osoitettujen määrärahojen kohdentamisesta järkevästi joko henkilöstömenoihin tai muihin menoihin.

Opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittaminen

Eduskunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota opiskelijoiden toimeentuloon liittyviin ongelmiin. Sivistysvaliokunta viittaa erityisesti koulutuspoliittisen selonteon yhteydessä (v. 1990) lausuttuun siitä, että opintotukijärjestelmän tavoitteena on laajentaa opiskelumahdollisuuksia ja luoda opiskelijoille toimeentuloedellytykset. Valiokunta toteaa, että suurtyöttömyyden aikana tämä tavoite korostuu entisestään.

Opetusministeriössä on parhaillaan valmis- teilla opintotukilainsäädännön uudistus, josta annettaneen hallituksen esitys eduskunnalle lähi- aikoina. Valiokunta on kuitenkin huolestunut eräistä tämänhetkisistä ja opiskelijoiden tilan- teen vuoksi nopeasti ratkaisua vaativista ongel- mista opintotukijärjestelmässä.

Valiokunta kiinnittää huomiota opintotuen alhaiseen tasoon, mikä osaltaan estää hakeutu- mista opintojen pariin työttömyysturvan tason ollessa korkeampi. Valiokunnan mielestä tähän ongelmaan on koulutushalukkuuden lisäämisek- si pikaisesti löydettävä ratkaisu. Sen vuoksi on opintotuen ja työttömyysturvan tasojen yhteen- sovitusta jatkettava. Valiokunta pitää välttämät- tömänä tiivistää edelleen ministeriöiden välistä yhteistyötä ja kiirehtii toimenpiteitä yhteensovi- tustyyssä.

Vaikka opintotukijärjestelmä sinänsä sovel- tuu valtaosalle opiskelijoita ja säännöksiä muu- tetaan epäkohtien korjaamiseksi, helposti syntyy uusia ns. väliinputoajaryhmiä. Valiokunta pitää myönteisenä opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamistoimenpiteiden lähtökohtaa, jonka mukaan ammatillista koulutusta tai korkeakoulututkintoa vailla olevien nuorten pitkä- aikaistyöttömyys pyritään purkamaan siten, että nuori ohjataan koulutukseen, työharjoitteluun tai muuhun aktiivisesti tulevaan työhön hakeu- tumista tukevaan toimintaan.

Korkeakouluopiskelijoista erityisiä väliinpu- toajaryhmiä aiheutuu yli seitsemän vuoden opis- kelusta sekä juuri valmistumassa olevien tai opintonsa väliaikaisesti keskeyttämään joutuneiden opiskelijoiden jäämisestä työttömyysturvan ulkopuolelle. Valiokunnan mielestä sekä yksilön että yhteiskunnan etu on, että motivoituneet opiskelijat voivat kouluttautua valmiiksi.

Työttömyystilanteen vuoksi valmistuneiden ja työttömiksi jääneiden opiskelijoiden eräänty- vien opintovelkojen hoitamisessa on myös ongel- mia, joista opiskelijan on taloudellisesti mahdo- tonta selviytyä omin voimin. Sen vuoksi on välttämätöntä pikaisesti tehdä tarvittavat kor- jaukset em. väliinputoajaryhmien ongelmien korjaamiseksi esimerkiksi määräaikaisilla järjes- telyillä ja toimeentulotuen myöntämishojien tarkennuksilla.

Toisen väliinputoajaryhmän muodostavat ammatillisten oppilaitosten tai lukioiden päivä- opiskelijoista iltaopiskelijoiksi siirtyneet, jotka eivät ole oikeutettuja työttömyysturvaan eivätkä opintotukeen. Syyskuun 1 päivänä 1993 tuli voimaan työttömyysturvalain muutos, jonka

mukaan päiväopiskelijasta iltaopiskelijaksi siir- tyvälle ei myönnetä työttömyysturva. Toisaalta opintotukea voi saada vain päätoimiseen opiske- luun eikä iltaopiskelua katsota päätoimiseksi. Kolmas ongelmaryhmä aiheutuu tulkintaeroista niiden kohdalla, jotka ovat jääneet työttömäksi ja lähteneet koulutukseen esimerkiksi iltaopiske- lijoiiksi tai monimuoto-opiskelijoiksi. Valiokunta korostaa, että työttömiksi jääneiden mahdolli- suuksien ilta- tai monimuoto-opiskeluun tulee olla yhtäläiset työssä olevien kanssa.

Ellei opiskelija saa opintotukea eikä työttö- myysturva, hän voi hakea kunnalta toimeentu- lotukea. Valiokunnan saaman selvityksen mu- kaan kunnissa on kuitenkin hyvin erilainen käy- täntö toimeentulotuen myöntämisessä opiskeli- joille. Useassa kunnassa evätään opiskelijoiden toimeentulotuen saanti. Tämä saattaa aiheuttaa opiskelijalle kestäättömiä ongelmia, kun työt- tömyystilanteen vuoksi työpaikan saaminenkin voi olla lähes mahdotonta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että edel- lä todettujen väliinputoajaryhmien syntyminen tulee kaikin keinoin yrittää estää. Valiokunta pitää opintotukijärjestelmän ja työttömyystur- vajärjestelmän yhteensovittamisen perustana sitä, että opiskelijalle opintotuki on ensisijainen toimeentulomuoto. Opiskelijoita ei saa jättää muita kansalaisia huonompaan asemaan siten, että heistä jokin osa jää perustoimeentuloturvan ulkopuolelle. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi valiokunta painottaa erityisesti opetusministe- riön, työministeriön ja sosiaali- ja terveysminis- teriön välistä yhteistyötä ja tarvetta löytää pikai- sesti menettelytavat, joilla jatkossa pystytään välttämään tilanteet, joissa henkilö ei saa työttö- myysturva eikä opintotukea tai toimeentulotu- kea. Keskeisenä on löytää yhteinen sisältö pää- toimisen opiskelun käsitteelle, jota opetusminis- teriön ja työministeriön hallinnon alat käyttävät. Yhteensovittamisen tulee johtaa järjestelmän yk- sinkertaistumiseen.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pi- kaisesti toimiin, jotta mikään opiskelijaryhmä ei jää perustoimeentulojärjestelmien ulkopuolelle.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen määrärahat

Valtion opetusviranomaiset ovat voineet val- tion vuoden 1993 talousarvion ja ammatillisista oppilaitoksista annetun lain väliaikaisen muu- toksen (1686/92) nojalla ostaa talousarvion mää- rärahan rajoissa koulutusta ammatillisilta oppi-

laitoksilta tai muilta julkisen valvonnan alaisilta oppilaitoksilta. Talousarvioehdotuksessa vuodelle 1994 hallitus ehdottaa, että ammatillisen aikuiskoulutuksen momentille 29.69.33 myönnettävää määrärahaa saa käyttää mm. edellä mainitun väliaikaisen lainmuutoksen mukaisesti vuonna 1993 ostetun koulutuksen maksamiseen ja ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista ostettavan ammatillisen perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen maksamiseen. Näin ollen oppilaitosten kilpailuttaminen koulutuksen ostossa päättyy kuluvan vuoden lopussa. Talousarvioehdotuksessa on samalla siirretty yhteensä 104 miljoonaa markkaa eräiden oppilaitosten valtionosuusmomenteille sekä 200 miljoonaa markkaa työministeriön hallinnonalalle käytettäväksi 110 miljoonaa markkaa työvoimakoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden opintososiaaliin etuuksiin ja 90 miljoonaa markkaa työvoimahal-
linnon ostamaan koulutukseen.

Valiokunta pitää opiskelijan kannalta tämän-
vuotista mahdollisuutta ostaa koulutusta useam-
milta ja useammanlaisilta oppilaitoksilta tässä
tilanteessa tarkoituksenmukaisena menettelynä.
Sen vuoksi ammatillisista oppilaitoksista an-
netun lain 31 d §:n väliaikaisen muutoksen voimas-
saoloa tulee jatkaa. Tämä edellyttää myös mo-
mentin 29.69.33 selvitysosassa mainittujen, y-
hteensä 104 miljoonan markan määrärahasiirto-
jen peruuttamista ao. momenteilta. Työvoima-
poliittisen aikuiskoulutuksen määrärahoja tulee
koulutusmahdollisuuksien laajentamiseksi lisä-
tää. Sen vuoksi momentin 34.06.50 määrärahoja
tulee korottaa 148 miljoonalla markalla ja mo-
mentin 34.06.51 määrärahoja 50 miljoonalla
markalla.

*Valiokunta edellyttää, että työvoima-
hallinnon ostotoimintaan suunnattavilla
määrärahoilla koulutusta ostettaessa os-
toja suunnataan tarpeen mukaan myös
niihin oppilaitoksiin ja niille opiskelija-
ryhmille, joille lääninhallitukset ovat
opetushallinnon määrärahoilla koulutus-
ta ostaneet vuonna 1993.*

Työvoimakoulutuksen tulee olla osana koulu-
tuspoliittikkaa, jonka tavoitteena on ammatilli-
nen kehittyminen. Erityistä huomiota on kiinni-
tettävä koulutuksen laatuun.

Valiokunta kiinnittää huomiota erityiskoulu-
tettujen työvoimakoulutukseen. Työvoimakou-
lutuksen tavoitteena on työllistyminen. Sen
vuoksi työvoimakoulutusta ostettaessa pitäisi
ostaa tätä tukevaa koulutusta eikä koulutusta
koulutuksen vuoksi. Sen vuoksi tulisi järjestää
seurantaa, vaikuttavuuden arviointia ja tutki-
mista sekä opintojen jatkosuunnittelua.

Edellä mainitut määrärahasiirrot työministe-
riön hallinnonalalle momentteille 34.06.50 ja
34.06.51 ovat tarkoitetut nuorten koulutusjak-
soihin.

*Valiokunta edellyttää, että työvoima-
hallinto huolehtii siitä, että nuorten kou-
lutusjaksojen, jotka ovat ammatillisista
oppilaitoksista valmistuneille tarkoitet-
tuja kieli-, yrittäjä-, tietotekniikka-, kan-
sainvälistymis- ja muita vastaavia jakso-
ja, edelleen jatketaan.*

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta
kunnioittavasti esittää,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan
mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä
lausunnossa on esitetty.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, vara-
puheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula,
von Bell, Gustafsson, Laakso, Lindqvist, M.

Pietikäinen, Rätty, Toivonen ja Tykkyläinen sekä
varajäsenet Lahikainen (osittain), A. Ojala, Pu-
hakka (osittain), Ryyänen ja Seivästö.

